

דברי הכנסת

הישיבה השמונים-ושמונה של הכנסת השלוש-עשרה

יום שני, י"ט באייר התשנ"ג (10 במאי 1993)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:02

תוכן העניינים

ברכת יושב-ראש הכנסת את ראש ממשלת אתיופיה
מסמכים שהונחו על שלחן הכנסת
דיווח משלחת הכנסת לוועידת האיגוד הבין-פרלמנטרי בניו-דלהי
שאלות ותשובות
תנאי העסקת מלצרים במסעדות ובאולמות
אכיפת חוק שכר מינימום
השלמת הכנסה לעובדי מדינה
הצעות סיעות הליכוד, המפד"ל, צומת ויהדות התורה להביע אי-אמון לממשלה בשל: א. הוויתורים
החד-צדדיים של הממשלה במשא-ומתן המדיני על הכוונה לנסיגה מרמת-הגולן וניהול ענייני המדינה;
ב. ניהול המשא-ומתן בושינגטון וניהול ענייני הפנימיים של המדינה; ג. יחסה של שרת החינוך
והתרבות לקודשי ישראל
שאלות ותשובות
שימוש בסמים בבתי-הספר
כביש ירושלים-ים-המלח
סידורים ביטחוניים ביישובי חבל-יהודה
פינוי תושבי שיכון חיילים בקריית-אתא
הכללת יישובים ערביים במפעל שיקום השכונות
פינוי אתר הקרוונים באשדוד
היקף הבנייה בשטחים
דיור לעולים
פיתוח וגיוון ברבעים החדשים באשדוד
הפשרת אדמות חקלאיות
אתרי הקרוונים והמגורונים
מנזר הכרמליטים באתר מחנה אושוויץ
אי-הגשת סיוע על-ידי נציגת אונרר"א
אספקת נשק לעירק על-ידי חברות גרמניות
סגירת מוקדי מגן-דוד-אדום
דחיית בקשות לביצוע הפלות
אי-העברת תלונה לבדיקת ועדת משמעת
מצב התברואה באופקים
מחלת הצהבת באופקים
העסקת רופאים ערבים בבית-החולים "הלל יפה"
חיסונים נגד דלקת קרום המוח
מאגרי מידע של בתי-חולים לחולי נפש
נפילת תינוקת בבית-החולים "משגב-לדך"
העלאת המיסוי על סיגריות
בחינות סטאז' לרופאים

מחלת הצהבת

נשאי איידס שלא אותרו

הזנת תינוקות בבית-החולים "סורוקה"

ציוד רנטגן מיושן בבתי-החולים

אשפוז נערים אוטיסטים בבתי-חולים לחולי נפש

כניסת מוהלים לבתי-חולים

טיפול שיניים לחולי איידס

מוצא עדתי כשיקול בטיפול בחולי נפש

אשפוז חולי נפש מסוכנים

הפריות מלאכותיות לנשים לא-נשואות

פרוצות נשאות נוגדני איידס

גילוי נשאי איידס

מרפאות לבדיקת נוגדני איידס בשטחים

בדיקות לגילוי נוגדני איידס בקרב הצוות הרפואי

נזקי הרעש לבריאות האדם

הצעת חוק הרשות לפיתוח הנגב (תיקון מס' 2) (גבולות הנגב),

התשנ"ג–1993

(קריאה ראשונה)

ברכת יושב-ראש הכנסת את ראש ממשלת אתיופיה

היו"ר ש' וייס:

אני פותח בזאת את ישיבת הכנסת, יום שני, י"ט באייר התשנ"ג, 10 במאי 1993.

חברי הכנסת, אנחנו מארחים היום במשכנו משלחת מכובדת מאוד מאתיופיה, בראשה ראש ממשלתה של אתיופיה מר טמירת ליין, שר החוץ של אתיופיה, משלחת של מדינאים ואנשים מרכזיים במינהל הממלכתי של אתיופיה.

אירחנו אותם לפני דקות אחדות, בפגישה לא-פורמלית, עם חלק מסגני יושב-ראש הכנסת, שוחחנו על העניינים שבין שתי המדינות, אמרתי לחברי המשלחת אילו רגשות חמים יש לנו כלפי העם האתיופי; הפרקים המשותפים בהיסטוריה שלנו; הרגשות הקשים שהיו לנו בתקופה שבה עבר העם האתיופי גם את הטרגדיה שלו לא מזמן; ביטאנו את שמחתנו על תהליכי הדמוקרטיזציה באתיופיה ועל התפתחות מחודשת, על חידוש היחסים המצוינים בין שתי האומות, בין המדינות ובין הממשלות. אני מקווה שבדרך זו ביטאתי את רגשותיה של הכנסת כולה.

יש נושאים בין שתי המדינות ששייכים גם לעלייה האתיופית המבורכת. אני יודע שהממשלה עוסקת בעניין זה בשיחות פנים אל פנים מאוד חשובות, ועל כך אמר לי גם ראש ממשלת אתיופיה, שמתנהלות שיחות. אני מקווה שהבעיות הסבוכות בקטע הזה, שלא אחת אנחנו מעלים אותן כאן, בבית הזה, תמצאנה את פתרון האנושי, המהיר, ומובן שגם זה יהיה חלק מבניין מערכת יחסים חדשה, טובה וקרובה בין שני העמים.

אני מאחל להם ביקור פורה, אני יודע שזה ביקור פורה. סיפרתי להם שאנחנו נתונים במשבר ממשלתי, ותהיה להם גם הזדמנות לראות כאן פרק של דמוקרטיה פועלת, עובדת; אני מקווה פרק מפואר ולא, חלילה, פרק פחות מוצלח – אני מדבר על התהליך הפרלמנטרי, ולא על מה שמעבר לזה.

מסמכים שהונחו על שלחן הכנסת

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, הודעה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

הצעת חוק איסוף ופינוי פסולת למיחזור, התשנ"ג-1993, שהחזירה ועדת הפנים ואיכות הסביבה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית בכנסת.

לקריאה ראשונה, מטעם הממשלה – הצעת חוק לתיקון דיני הרכישה לצורכי ציבור (תיקון מס' 8) (תשלום הצמדה וריבית – הארכת מועד), התשנ"ג-1993; הצעת חוק הנוטריונים (תיקון מס' 4) (אגרה שנתית), התשנ"ג-1993; הצעת חוק רואי-חשבון (תיקון מס' 5) (אגרה שנתית), התשנ"ג-1993.

לדיון מוקדם – הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון – עונשין למפר צו נציב תלונות הציבור התשנ"ג-1993, מאת חבר הכנסת דוד מגן; הצעת חוק להפחתת מיסוי על רכב דו-גלגלי מנועי, התשנ"ג-1993, מאת חבר הכנסת אברהם יחזקאל; הצעת חוק הפיקוח על מעונות, (תיקון) (החזקה או מסירה של ילד עד גיל 12 והרחבת המונח "ילד"), התשנ"ג-1993, מאת קבוצת חברי כנסת; הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון – הכרזת ילד כבר-אימוץ), התשנ"ג-1993, מאת קבוצת חברי כנסת; הצעת חוק מס ערך מוסף (תיקון – קנס על אי-ניהול ספרים), התשנ"ג-1993, מאת חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק העונשין (תיקון – החזרת הסעיף הסוציאלי לעניין ההפלות), התשנ"ג-1993, מאת קבוצת חברי כנסת; הצעת חוק לתיקון דיני המשפחה (מס' 5 – מניעת עיכוב נישואין), התשנ"ג-1993, מאת קבוצת חברי כנסת; הצעת חוק הזכות למות בכבוד, התשנ"ג-1993, מאת חבר הכנסת גון שגב; הצעת חוק העונשין (תיקון – הטפה לטרנסספר), התשנ"ג-1993, מאת קבוצת חברי כנסת; הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון – שינוי שיטת הבחירות), מאת חברת הכנסת נעמי חזן; הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – גיל קצבת הילדים), התשנ"ג-1993, מאת חבר הכנסת שאול יהלום; הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון) (ביטוח אבטלה – עובד עצמאי), התשנ"ג-1993, מאת חבר הכנסת אברהם יחזקאל; הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – שיעור דמי לידה), התשנ"ג-1993, מאת חבר הכנסת סילבן שלום; הצעת חוק שעות עבודה ומנוחה (תיקון – העבדת מצילים), התשנ"ג-1993, מאת חבר הכנסת אברהם יחזקאל; הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – גמלת שאירים), התשנ"ג-1993, מאת חבר הכנסת סאלח טריף; הצעת חוק משאל עם (הסכם שלום), התשנ"ג-1993, מאת חבר הכנסת חגי מירום; הצעת חוק העונשין (תיקון – ברירת הפלות), התשנ"ג-1993, מאת קבוצת חברי כנסת; הצעת חוק הספורט (תיקון – העברת ספורטאים), התשנ"ג-1993, מאת חבר הכנסת יעקב שפי; הצעת חוק ההסמכה של רשויות מקומיות לסגירת רחובות לתנועה בשבתות ומועדי ישראל, התשנ"ג-1993, מאת חבר הכנסת שלמה בניזרי; הצעת חוק לתיקון פקודת הרופאים (פטור מחובת בחינות), התשנ"ג-1993, מאת חברי הכנסת א' אסעד וע' מאור; הצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון – סייגים להשתתפות במכרז לשידורי רדיו), התשנ"ג-1993, מאת קבוצת חברי כנסת; הצעת חוק הנוער (טיפול והשגחה) (תיקון – הרחבת המושג "קטין נזקק"), התשנ"ג-1993, מאת קבוצת חברי כנסת; הצעת חוק הגנת הצרכן (תיקון – חובת זיהוי לנותן שירות), התשנ"ג-1993, מאת חבר הכנסת שאול יהלום; הצעת חוק נסיעת חיילים ברכבת ישראל ובאוטובוס ציבורי, התשנ"ג-1993, מאת חבר הכנסת משה פלד; הצעת חוק תשלום שכר לימוד לחיילים משוחררים שיעבדו בענף הבנייה, התשנ"ג-1993, מאת חבר הכנסת יעקב שמאי.

עוד הונחו על שולחן הכנסת:

א. דין-וחשבון שנתי 43 של מבקר המדינה לשנת 1992 ולחשבונות שנת הכספים 1991, והערות שר הכלכלה והתכנון לדין-וחשבון 43 של מבקר המדינה; חלק ב' – תגובות המשרדים; ב. דין-וחשבון שנתי 21 של נציב קבילות החיילים לשנת התשנ"ג–1992.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה למזכיר הכנסת.

דיווח משלחת הכנסת לוועידת האיגוד הבין-פרלמנטרי בניו-דלהי

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, נשמע עכשיו סקירה תמציתית, טלגרמטית, של שני נציגינו באיגוד הבין-פרלמנטרי, חבר הכנסת יהושע מצא ואחריו חבר הכנסת רענן כהן. אנחנו שולחים משלחות לשם – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

בתקנון – – –

היו"ר ש' וייס:

כן, אני כבר עונה לך; אני יודע מה השאלה.

רחבעם זאבי (מולדת):

הצעת אי-אמון קודמת לכל דיון – – –

היו"ר ש' וייס:

כן, כן. חברי הכנסת, הצעת אי-אמון קודמת לכל דיון. זאת סקירה ושאלות ולכן אתה צודק, ובכל זאת אנחנו מתירים את התקנות.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני רוצה לומר לך מדוע אני מעיר זאת. באופן קבוע, אבל באופן קבוע, שתי סיעות, סיעת – – –
וסיעת מולדת – – – בהצעות כאלה, אחרי שהכיסוי הטלוויזיוני נסגר, בגלל הדברים האלה, הצעות
לסדר וסעיפים מיותרים – – –

היו"ר ש' וייס:

אני מודה על ההערה; היא תובא בחשבון. עד כה, בזמן שאני מכהן כיושב-ראש, בדרך-כלל או תמיד
אי-אמון התחיל בדיוק ב-16:00, אבל אנחנו יכולים, על-פי התקנון, לגוון קצת; 2. אנחנו מתקשים
לנהל את ישיבות הכנסת לפי ערוץ-2 ומשתדלים ללכת לקראתכם; 3. ניתנה לך עכשיו הזדמנות, מול
פני האומה, להעיר את הערתך, וגם זה חשוב; 4. אני בטוח שהדיון היום כל כך חשוב, שהעיתונות
וכל רשתות הטלוויזיה יסקרו אותו על-פי דרכן. סקירה קצרה, בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני מבקש לומר משפט אחד – – –

היו"ר ש' וייס:

אחר כך אני אתן לך, חבר הכנסת דראושה. בין שתי הסקירות אני אתן לך הודעה לאומה. בבקשה.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, את הדרמטיות שהזכרת השארנו מאחורינו בניו-דלהי. פה הדוח יהיה מתומצת,
ועד כמה שיכול להיות – קצת צבע.

ועידת האיגוד הבין-פרלמנטרי ה-89 התכנסה השנה בניו-דלהי שבהודו מ-11 עד 17 באפריל.
המשלחת הפעם היתה מורכבת משני חברי כנסת בלבד, חבר הכנסת רענן כהן ואנוכי, ונלוו אלינו מר
יאיר עמיקם, כמרכז הפעילות הבין-פרלמנטרית שלנו עם יתר המשלחות והנהלת הוועידה, וכן נציג
משרד החוץ, מר אילן אלגר.

פעילותנו השוטפת התבטאה בהשתתפות בדיונים. חבר הכנסת רענן כהן נשא דברים על הנושא
המרכזי שעל סדר-היום בוועידה, "בקרת הנשק בעולם". אני נשאתי דברים בוויכוח הכללי, ועיקר
דברי הוקדש למאמצי ישראל להשגת השלום במזרח התיכון.

אדוני היושב-ראש, שני הישגים בולטים היו למשלחת ישראל בוועידה זו. האחד – הצלחתנו להסיר
מסדר-היום של הוועידה את ההצעות של סוריה ומצרים לדון בפרשת המגורשים. ההישג השני –
הצלחתנו להתקבל במעמד משקיפים למסגרת הפרלמנטים של מדינות אירופה, זו המוכרת בכינוי
"12 פלוס", בדומה למעמדנו במועצת אירופה.

אשר למאבק המשלחת הישראלית כנגד ההצעות של המשלחת הסורית והמשלחת המצרית להעלות על סדר-היום של הוועידה את עניין המגורשים, גייסנו לצדנו את מדינות אירופה, ואף שכנענו בסדרת שיחות את משלחת ארצות-הברית, כי היא תהיה זו אשר תופיע בפני מליאת הוועידה ותביע את התנגדותה לקבלת ההצעות של סוריה ומצרים. ואומנם, להפתעתן ולתדהמתן של המשלחות המוסלמיות כולן, הופיע חבר הקונגרס האמריקני מר פאלומאוגה, אשר שימש יושב-ראש המשלחת האמריקנית בוועידה, והציג את התנגדותו לכך שהוועידה תדון בפרשת המגורשים.

פרט פיקנטי: יושב-ראש המשלחת האמריקנית היה מסמואה, לא אחת ממדינות ארצות-הברית אלא טריטוריה, אחד האיים בין יפן להוואי, שיש לו נציג בקונגרס האמריקני. ובכן, הוא עלה לבמה בלבוש הלאומי של סמואה – לבוש שמלה. הופעתו בשמלה לוותה בהפתעה ובחיוכים רבים. דבריו, שתואמו בשלמות אתנו, גרמו לתרעומת אצל נציגי הפרלמנטים של המדינות המוסלמיות.

בהצבעה שנתקיימה זכתה אומנם ההצעה המאוחדת הסורית-המצרית ברוב שני-שלישים, הנדרש על-פי תקנון האיגוד. אולם ההצעה האחרת לדון בעניין יוגוסלביה, שהוגשה על-ידי בריטניה ואיטליה ועמדה כנגד ההצעה הסורית-המצרית, אף היא זכתה ברוב של שני-שלישים, אולם במספר תומכים רב יותר. ההצעה הסורית-המצרית נפלה, והתקבלה ההצעה לדון בעניין יוגוסלביה.

אכן היתה זו תחושה טובה להצליח בהסרתה מסדר-היום של הצעה שאמורה היתה לדון בכל הנושא הישראלי-הפלשתיני-הערבי מנקודת ראות עוינת, באשר למדינות המוסלמיות רוב והשפעה לא מעטה באיגוד הבין-פרלמנטרי.

מאבק פרלמנטרי נוסף, שאותו אנו מנהלים כבר שנים אחדות, הגיע לסיום מוצלח בוועידה זו בכך שמדינות אירופה והנלוות אליהן קיבלו החלטה לצרפנו למדינות ה"12 פלוס". בפגישות מוקדמות עם ראשי המשלחות בוועידה זו ובוועידות קודמות, וכן בפגישות הכנה עם שגרירי המדינות אשר קיימנו כאן בישראל במהלך השנתיים האחרונות למען הצלחת מהלך זה, הבאנו לכך כי הפעם, בניגוד לפעמים קודמות, נתקבלה החלטה חיובית זו על צירוף ישראל. אין ספק שצירוף ישראל למדינות ה"12 פלוס" יאפשר למשלחת ישראל בעתיד לתאם ואף להגן על עמדותינו בקרב הפרלמנטים של מדינות אירופה במסגרת ה"12 פלוס".

מפגש נוסף של של משלחת ישראל התקיים עם הוועדה לענייני המזרח התיכון. כבכל כנס, על ועדה זו לדווח למליאת האיגוד הבין-פרלמנטרי על מערכת היחסים ועל שאלות העומדות על סדר-היום במזרח התיכון. אני יכול לומר, כי ועדה זו דיווחה באופן חיובי ביותר למליאת האיגוד הבין-פרלמנטרי לאחר פגישתנו.

אכן, רבותי, היה זה שבוע עמוס פעילות פרלמנטרית בין-לאומית. טוב לשוב כאשר באמתחתה של משלחת ישראל הישגים והצלחות, ולא מפח-נפש בשל מאבקים כושלים. על הצלחות אלו ראויים לבוא על הברכה מר יאיר עמיקם ונציג משרד החוץ מר אילן אלגר, שסייעו רבות למשלחת בכל דרכה.

אדוני היושב-ראש, בצמצום שבצמצום. דילגתי על שורות על מנת שלא לגזול זמן רב. אני מודה לך מאוד.

היו"ר ש' וייס:

תבורך.

חבר הכנסת דראושה, ביקשת להעיר. בבקשה. אני רק מבקש שתהיה תמציתי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך על שנתת לי את האפשרות לומר את הדברים. אנחנו אומנם הסיעה הקטנה ביותר בכנסת, אבל אנחנו מנסים לייצג את הציבור שלנו ולהיות נאמנים ל"אני מאמין" שלנו. לצערי הרב, נמנע מאתנו להגיע לציבור בדיונים על הצעות אי-אמון. את שידורי הערוץ השני רואים גם הציבור הערבי וגם הציבור היהודי במדינת ישראל. זה ערוץ אפקטיבי. הסיעות הקטנות מגיעות לרשות הדיבור לאחר שהסתיים השידור מהכנסת, ואנחנו לא יכולים להופיע לפני הציבור. זה פוגע בנו. זה לא נותן אפשרות דמוקרטית לשוויון סביר בין הסיעות.

אני רוצה להציע שבדיון היום, אם אפשר – להפוך את הסדר ולהתחיל את הדיון דווקא מהסיעות הקטנות, נגיב על ההצעות לאי-אמון. נתחיל בסיעה הכי קטנה ונגיע אחר כך לסיעות הגדולות יותר. אני מעמיד לפניך, אדוני, את ההצעה הזאת.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת דראושה, אנחנו נעשה כל מאמץ לסייע לכל הסיעות. אני מודע לחשיבות של החשיפה שלנו. אנחנו פועלים על מנת שהציבור ידע מה שאנחנו עושים.

שנית, נדמה לי שתוכל לקבל אצל חבר הכנסת דן תיכון פרטים, כנראה בעתיד נגיע לחשיפה מלאה יותר של דיונינו, כך שנענה גם על השאלה הזו.

אשר לרעיון שלך הנוגע לסדר הדוברים, רעיון מעניין, תעלה אותו בפני ועדת הכנסת. לא אני קובע את הסדרים, יש לנו שיטה איך משנים סדרים בבית. תודה רבה.

חבר הכנסת רענן כהן, גם אתה בוודאי תקצר. אחרי זה נשמע תשובות על שאילתות וננוע הלאה.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חבר הכנסת יהושע מצא ואנוכי השתתפנו כנציגי הכנסת בכנס האיגוד הבין-פרלמנטרי, ה-IPU, שהתקיים בניו-דלהי. חבר הכנסת מצא עמד בהרחבה על ההישגים שלנו בוועידה זו, שאפשרו לישראל לעסוק הפעם בנושאים שעל סדר-היום הבין-לאומי בלא שתהא מותקפת בצורה שידענו בעבר.

הוועידה הנוכחית עסקה בשני נושאים חשובים: האחד – המלחמה המתמשכת בבוסניה, והשני – פירוק הנשק והקמת מערך רישום, ה"רג'יסטר", שעל-פיו כל מדינה צריכה להודיע למזכירות האומות המאוחדות אחת לשנה על ציוד ביטחוני מסוגים שונים, ובעיקר נשק גרעיני, כימי וביולוגי, שמכרה, העבירה או רכשה ממדינות אחרות.

עמדת ישראל בסוגיה זו, שהוצגה על-ידי בפני המליאה ובפורומים נוספים, התרכזת בנקודות הבאות: נשק קונבנציונלי יכול אף הוא להיחשב כנשק השמדה המוני, ואין לשמור מאפיין זה רק לנשק הבלתי-קונבנציונלי, גרעיני, כימי או ביולוגי, ולכך משמעות מיוחדת במזרח התיכון, שבו הצדדים חמושים בנשק השמדה המוני כטילים לטווחים שונים שאינם נושאים ראשים בלתי קונבנציונליים. הרג'יסטר יכול לשמש אמצעי לבלימת תפוצת הנשק הזה.

הבהרתי שישראל מייחסת חשיבות רבה לבעיה של הגבלת החימוש, בעיקר הבלתי-קונבנציונלי, אך השאלה העיקרית העולה היא, כיצד מאמתים את נכונותו של הדיווח, משום שדיווח שאינו מלא או שלא יכלול את כל המדינות המעורבות בסכסוך לא יביא כל תועלת, ואולי אף יגדיל את החשדנות. בצד ההכרח להביא לשקיפות תנועות הנשק בעולם, ובעיקר במזרח התיכון, מוטלת חובה מיוחדת על ספקי הנשק הגדולים בעולם, שהם המעצמות הגדולות, למלא בקפדנות אחר חובת הרישום. אם מדינת ישראל, הנתונה באיום מתמיד, תשתכנע באמיתות הדיווח מצד כל מדינות ערב, תוכל אף היא לתרום את חלקה ולהיות שותפה לרג'יסטר.

נוכח הקצב של תפוצת אמצעי ההשמדה ההמונית בעולם, הרי אין ספק שנושא פירוק ובקרת הנשק הוא אחד הנושאים החשובים על סדר-היום העולמי. לא בכדי מהווה סוגיה זו אחת מאושיות מדיניות החוץ של ארצות-הברית כיום. נושא פירוק ובקרת נשק הוא אחד מיסודות שיחות השלום המתקיימות כיום בינינו לבין מדינות ערב במשא-ומתן הרב-צדדי. מבחינה זו חשוב מאוד שישראל תפעל להגברת התמיכה בעמדותיה.

בסוף נאומי בפני המליאה ייחדתי פנייה מיוחדת אל נציגי הפרלמנטים ממדינות ערב בשפתם, בערבית. אין ספק שהפנייה בערבית מעניקה ממד וקשר ישיר עמם. אכן, יושב-ראש הישיבה, ממצרים, שיבח את הפנייה בערבית. בדברי פניתי אליהם להפסיק לבזבז את המשאבים האדירים המצויים באזורנו לרכישת כלי נשק, ולהפוך את המזרח התיכון לגן עדן עלי אדמות. לכל אחד מאתנו אינטרס לאומי בהשגת רגיעה ושלום כדי שנוכל להקדיש משאבים לקידום העמים שלנו.

מובן שהחזית העיקרית להמשך היחסים בינינו לבין שכנינו היא כאן, באזורנו, ולא בניו-דלהי. אך להופעותינו בזירות הבין-לאומיות ולמגעים עם הנציגים הערבים יש השלכה, עקיפה אומנם, על קידום המשא-ומתן לשלום המתקיים כיום בין ממשלת ישראל לבין מדינות ערב.

ולבסוף, לעונג הוא לי לציין את שיתוף הפעולה הענייני שהיה בין חבר הכנסת יהושע מצא לביני, שהביא לחלוקת עבודה ולתיאום מוחלט של כל צעדינו במהלך הוועידה. וכן – תודה ליאיר עמיקם,

ראש קשרי החוץ של הכנסת, וליגאל אלגר ממשרד החוץ על העזרה שהגישו לנו בכל עת שהיינו זקוקים לה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת רענן כהן.

שאלות ותשובות

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני מזמין את שרת העבודה והרווחה להשיב על שאלות מספר.

תנאי העסקת מלצרים במסעדות ובאולמות

חברת הכנסת ע' מאור שאלה את שרת העבודה והרווחה ביום כ"ה בשבט התשנ"ג (16 בפברואר 1993):

מפניות המופנות לטיפול עולה, כי מלצרים ובעיקר מלצריות המועסקים בבתי-קפה, במסעדות ובאולמות אירועים סובלים מתת-תנאי העסקה, היינו: אינם מקבלים שכר מינימום, בהרבה מן המקרים עובדים שעות ארוכות ללא הפסקה או אוכל, הפסקת העבודה נעשית ללא הודעה מראש על-ידי המעסיקים וללא מתן פיצוי על אובדן ההכנסה. תנאי העסקה אלה מתקבלים בשתיקה מצד העובדים, בשל חוסר במקומות עבודה.

ברצוני לשאול:

1. האם ידיעות אלו נכונות?

2. מה יעשה משרד העבודה כדי לוודא, שאף במצב כלכלי קשה יוכלו אזרחי ישראל ליהנות מתנאי העסקה הוגנים ומהגנה על זכויותיהם כעובדים?

3. האם יינקטו צעדים נגד העסקה שלא על-פי חוקי העבודה בסקטור הנ"ל?

4. אם כן – אילו צעדים, וכיצד?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

1. שכרם של מלצרים בבתי-קפה ובמסעדות מותר שיהיה מבוסס על תשרים אשר יובאו בחשבון כחלק מהשכר. לכן, חובת המעביד היא רק להשלים עד גובה שכר המינימום לפחות. למלצרים באולמות אירועים, על המעסיק לשלם את שכר המינימום במלואו.

במקרים שנבדקו על-ידי משרד העבודה והרווחה, נהנים העובדים מהפסקות אוכל, אם כי לא בשעות קבועות.

2. מבוצע פיקוח בבתי-קפה ובמסעדות לבדיקת תנאי העסקת עובדים, אך בהחלט לא במידה מספקת.

3-4. נגד מפירי חוק נוקטים וינקטו צעדים משפטיים, אך אנו נוהגים בגמישות בנושא זה, במיוחד בשל זמניותה של העבודה והעדפת צעירים רבים לתקופת זמן קצרה לעסוק דווקא בעבודה זו.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחברת הכנסת ענת מאור.

ענת מאור (מרצ):

תודה לשרת העבודה והרווחה. כפי שציינתי, מהמידע שהגיע לידי עולה, שמלצריות רבות בהחלט אינן מגיעות לשכר המינימום. לפי התשובה הבנתי, שמידת הפיקוח אינה מספקת. שאלתי: האם לא ניתן להרחיב את הפיקוח על-ידי האצלת סמכויות גם לאנשים מהאיגוד המקצועי במועצות הפועלים בכל מקומות היישוב? וכן: כיצד ניתן להגן על המתלוננות מפני פיטורין, או לחלופין, לאפשר לארגוני נשים או לארגונים אחרים להגיש את התלונות בשם העובדות המלצריות?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

חברת הכנסת ענת מאור, על-פי החוק הקיים – אלא אם משנים אותו – אין סמכות לאנשי הסתדרות משלוחה כל שהיא לעסוק באכיפת חוקים השייכים לשירות התעסוקה.

אשר לשאלתך השנייה, היו הרבה דיונים בוועדת העבודה והרווחה בנושא זה עוד כאשר אני הייתי היושבת-ראש. היתה לנו בעיה קשה מאוד להביא שתי מלצריות – לאחר מאמצים אדירים – שיסימו

להעיד ולספר מה רמת השכר שלהן. כשאשיב לך על השאלתא השנייה, שגם בה מדובר על אכיפה, קצת ארחיב על הבעייתיות של מה לאכוף קודם והיכן לאכוף קודם.

אכיפת חוק שכר מינימום

חברת הכנסת ע' מאור שאלה את שרת העבודה והרווחה ביום כ"ה בשבט התשנ"ג (16 בפברואר 1993):

בסיורים שערכתי במקומות עבודה בכרמיאל, בקריית-גת ובירושלים עלתה שוב ושוב הבעיה של אכיפת חוק שכר מינימום.

נוסף על בעיית אכיפת החוק קיימת בעיית התאמתו למציאות הכלכלית, שכן שכר מינימום, נכון להיום, אינו מספק קיום מינימלי הוגן.

בהמשך לשאלתא שלי על תפקודן של חברות כוח האדם הפרטיות, ברצוני לשאול:

1. האם התמונה שהסתמנה במפעלים שבהם ביקרתי מבטאת את הבעייתיות של אכיפת חוק שכר מינימום בכלל?

2. אם כן – מה יעשה כדי לאכוף את החוק באופן אפקטיבי?

3. האם ייזום משרדך העלאה של שכר מינימום?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

1. קיימת בעיה באכיפת שכר חוק מינימום בקרב מעסיקים קטנים, בתי-מלאכה, מתפרות, והיום יש הערכה שמספר מפעלים מהסוג הזה נע סביב 16,000 יחידות מפעליות לפחות.

2. הפעלתה של יחידת הפיקוח על חוקי העבודה שהוקמה לאחרונה במשרד העבודה והרווחה, או יותר נכון אוחדה והורחבה, תגביר את אכיפתו של חוק שכר מינימום. הטלת קנסות ופרסומם מהווים הרתעה ומגבירים את המודעות בקרב הציבור הרחב.

3. מייד עם כניסתי לעבודתי במשרד הקמתי ועדת מומחים בראשותו של פרופסור אברהם פרידמן לבדיקת נושא השכר ומרכיביו במשק, בכלל זה שכר מינימום. שכר המינימום עודכן באפריל ל-

1,377.9 ש"ח לחודש. אני חייבת לומר, שמאז הקמת הוועדה לפחות אינני שומעת את הקולות המנשבים מהאוצר בעניין הקטנת שכר המינימום.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחברת הכנסת ענת מאור.

ענת מאור (מרצ):

תודה. לאחר שהגשתי את שאלתי על בעיית המצוקה בעניין אי-תשלום שכר המינימום לעובדות מפעלים, ביקרתי במפעלים נוספים והתבררה לי תמונה חמורה עוד יותר. התברר לי ששכר המינימום הוא רק 70%, ועל-ידי פרמיות יכולות הפועלות בענפי הטקסטיל והמזון להגיע ל-100%. זה יוצר מצב שהן עובדות שעות נוספות ללא תגמול.

שאלתי לשרת העבודה והרווחה, האם בדעת משרדך ליזום חקיקה שתבטל את חובת הפרמיות ותאפשר להשתכר שכר מינימום באופן מכובד וללא תנאי ניצול דווקא של עובדות המשתכרות שכר נמוך?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

חברת הכנסת ענת מאור, כמי שהיתה בין היוזמים והלוחמים למען חקיקת חוק שכר מינימום והובילה את חקיקתו בוועדת העבודה והרווחה במהלך שבעה חודשים, אני יכולה לומר שהפשרה האחרונה שעל-פיה התאפשר לנו להעביר את החוק הזה במליאת הממשלה – כל הממשלה, להוציא השר דוד לוי, כמו כן כל התעשיינים וחלק גדול מאוד מהמעסיקים – היתה, ששכר המינימום כולל 30% פרמיה.

נכון שזה מאוד לא צודק, אבל זה טוב יותר מאשר בלי חוק שכר מינימום. כל פתיחה של חוק שכר מינימום – ואני מתנגדת והתנגדתי גם בעבר לפתיחת החוק – מלווה פחד וחשש שהאוצר וגורמים נוספים במשק ירצו לבטל את מרכיב העדכון שקובע שאחת לשנה חייבים לעדכן את שכר המינימום ל-45% מהשכר הממוצע במשק.

לכן אני מתנגדת לפתיחת חוק שכר מינימום, ואני חושבת שטוב נעשה כולנו אם ניאבק על העלאה, אפילו מזערית, של 100 שקלים בשלב ראשון, בשכר המינימום.

השלמת הכנסה לעובדי מדינה

חבר הכנסת א"ח שאקי שאל את שרת העבודה והרווחה ביום ב' באדר התשנ"ג (23 בפברואר 1993):

ב"דיעות אחרונות" מיום ט"ז בשבט התשנ"ג (7 בפברואר 1993) פורסם, כי שני-שלישים מעובדי המדינה בירושלים מקבלים השלמת הכנסה.

ברצוני לשאול:

1. האם קביעה זו נכונה?

2. אם כן – מה תעשה הממשלה לצמצם עד למינימום את מספר עובדי המדינה המזיקים להשלמת הכנסה?

3. מאחר שתשלומי השלמת ההכנסה באים מתקציב הביטוח הלאומי, האם ניתן למצוא דרך שתאפשר הכללת תשלומים אלו ישירות במשכורת, בצורה שתמנע פגיעה בעובדים?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

דומני, על-פי תוכנה של השאלתא, שיש איזה ערבוב מושגים בעניין השלמת הכנסה, ואני מודה שזה נושא שקל מאוד לערבב בו את המושגים.

1 חוק שכר מינימום מחייב כל מעסיק לשלם לעובד שכר שלא יפחת מגובה שכר המינימום עבור משרה מלאה. החובה חלה על המעסיק, ולמוסד לביטוח לאומי אין נגיעה בנושא זה.

עובד בשכר נמוך, שיש לו בני משפחה התלויים בו, זכאי לקבל השלמת הכנסה מכוח חוק הבטחת הכנסה, אם הכנסתו הכוללת אינה עולה על הסכומים הקובעים, המוגדרים בחוקי ההכנסה לעניין זה, והיא כוללת את כל רכיבי השכר ומקורות ההכנסה שלו.

מספר מקבלי השלמת הכנסה בשל שכר נמוך מגיע לכדי 6,500 איש בכל הארץ.

כוונת השואל היתה כנראה לעובדי מדינה, המקבלים השלמת שכר על-פי חוק שכר מינימום, ואכן כמחצית מכלל עובדי המדינה מקבלים השלמה זו על-ידי המעביד.

2. סיבה אחת למספר גדול זה היא קיומן של דרגות שכר נמוכות בדירוגים השונים של עובדי המדינה, שהשכר המשולב בהן נמוך משכר המינימום על-פי החוק, לכן חייב המעסיק בהשלמתו. סיבה נוספת היא, שרכיבי שכר שונים – וזו הסיבה המרכזית – אינם נחשבים לשכר לצורך ההשלמה לכדי שכר מינימום, כגון: תוספת משפחה, תוספת ותק, משכורת 13 ועוד.

לכן, הדרך הטובה ביותר למנוע את השלמת ההכנסה היא לקבוע דרגת שכר תחילית בשירות המדינה, שלא תפחת מרמת שכר המינימום.

3. הנושא נוגע, כאמור, לתחום השכר במשק ולא למערך הקצבאות המשולמות על-ידי המוסד לביטוח לאומי.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

יש לי שאלה נוספת.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה. זו תהיה השאילתא האחרונה. אנחנו מייד עוברים להצעות האי-אמון.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

גברתי השרה, דווקא מפני שאמרת שיש לתקן את השכר התחילי, האם עשית, את עושה או מתכוונת לעשות משהו כדי שבאמת יהיה השכר התחילי בגובה של שכר המינימום? – כי יש פה סתירה מסוימת, וזה בוודאי יעזור מבחינה חברתית לרבים שמודבקת להם סטיגמה של מקבלי שכר נמוך, הזקוקים לעזרת המדינה בצורה של השלמת הכנסה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

חבר הכנסת שאקי, התשובה שלי מתחלקת לשניים. כאשר יזמנו וחוקקנו את חוק שכר המינימום, לנגד עינינו עמדו במיוחד, וכמעט רק, שתי קבוצות אוכלוסייה: עובדי הטקסטיל ועובדי המזון, שאצלם גם התנאים הפיסיים וגם השכר היו נמוכים מאוד. כל הדברים שהוצאנו אל מחוץ לחוק מעולם לא היו כלולים בשכר שהם קיבלו. לכן על-ידי כך הרימונו את שכרם.

אני מודה שלא היינו מודעים לבעיה הזאת, בייחוד של השירות הציבורי. כפי שעניתי קודם לכן לחברת הכנסת ענת מאור, אני אישית, גם בוועדת העבודה והרווחה וגם עכשיו, מאוד פוחדת מפתיחת חוק שכר מינימום, משום שהכוונה תהיה אחרת, ביטול ההצמדה. לכן אמרתי, ועניתי על כך לחברת הכנסת ענת מאור, שהקימותי במשרדי אותה ועדה בראשותו של פרופסור רמי פרידמן, שהוא אחד המומחים הגדולים בארץ לנושא השכר, לבדוק את כל ההיבטים, לרבות ההיבט של השכר הנמוך בשירות הציבורי.

אני רוצה כמשפט אחרון לומר כאן, שכל נושא השכר מופקד במשרד האוצר ולא במשרד העבודה והרווחה. אבל, אני מצדי אעשה הכול כדי שנוכל להעלות במשהו את רמת שכרם של מקבלי השכר הנמוך, ובהם קבוצה גדולה מאוד של עובדי השירות הציבורי. תודה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לשרה.

חברי הכנסת, אנחנו מייד מתחילים בדיון על הצעות האי-אמון. אני רוצה, ברשותכם, לבקש משהו, דווקא מכיוון שהיום היתה לנו דוגמה טובה מאוד, אני מרשה לעצמי להעיר זאת. זו היתה דוגמה טובה, במובן החיובי, כשהתשובות היו קצרות מאוד וענייניות.

לגבי שאילתות נקבע בסעיף 38 בתקנון כדלקמן: השאילתא תנוסח בקיצור נמרץ ובצורת שאלה בלבד, שאלה אחת. אחר כך קובע סעיף 45, שהתשובות תהיינה על-פי אותם כללים.

בתקופת היותו של מר יצחק שמיר יושב-ראש הכנסת, המסגרת הזאת נשמרה. בדקתי זאת. מאז התרחבנו, התרחבנו והתרחבנו. בכל שאילתא מופיעות שבע שאלות, ואז בתשובה יש 19 תשובות. כך אנחנו מגיעים למצב שאיננו מסוגלים לאכלס את השפע הזה בסדר-היום שלנו.

אנחנו נקפיד עכשיו על שיבה לתקנון ולמנהג שהיה בתקופת כהונתו של חבר הכנסת שמיר כיושב-ראש הכנסת. זה ממש לפי התקנון. היום היתה דוגמה לכך שאפשר בקיצור נמרץ לענות טוב מאוד. לכן אני מעז להעיר את ההערה הזאת.

הצעות סיעות הליכוד, המפד"ל, צומת ויהדות התורה להביע אי-אמון לממשלה בשל: א. הוויתורים החד-צדדיים של הממשלה במשא-ומתן המדיני על הכוונה לנסיגה מרמת-הגולן וניהול ענייני המדינה; ב. ניהול המשא-ומתן בווינגטון וניהול ענייני הפנימיים של המדינה; ג. יחסה של שרת החינוך והתרבות לקודשי ישראל

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו להצעות סיעות הליכוד, המפד"ל, צומת ויהדות התורה להביע אי-אמון לממשלה. נתחיל בהצעה של הליכוד, הנושאת את השם: הוויתורים החד-צדדיים של הממשלה במשא-ומתן המדיני על הכוונה לנסיגה מרמת-הגולן וניהול ענייני המדינה. אני מזמין את חבר הכנסת בנימין נתניהו לשאת את דברו.

חברי הכנסת, על-פי התקנון – כל דובר עשר דקות. אני יודע שזה גורם אי-נעימויות; תואלנה הסיעות בטובן ליזום שינוי בוועדת הכנסת. על כן אני מבקש להתגדר בתוך הגדר הזאת. בבקשה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, המשבר שלפנינו איננו משבר סביב השרה אלוני. שולמית אלוני היא עניין שולי ביחס למשבר העמוק הפוקד את העם. אני מוכרח להגיד, שקיים משבר אמון עמוק בין העם הזה לממשלה הזאת. המשבר הזה, לא ניתן לטייח אותו בחלוקת תיקים, באיזה מהלך קוניונקטורלי, באיזה תרגיל פרלמנטרי או ממשלתי, שאמור להאפיל או לטייח או לסייד את הבקיעים הללו בין הממשלה לעם.

אני מתכוון לא רק למשבר אמון של הרחוב באופן כללי, אלא גם של הרחוב באופן פרטני, במיוחד ובראש ובראשונה של הרחוב החרדי. הרחוב החרדי לא הצביע בשביל הממשלה הזאת. הוא הצביע בשביל מפלגות שהבטיחו שהן תעשינה קואליציה עם הליכוד, ומסיבה טובה, משום שהערכת המצביע החרדי היא, שהממשלה הזאת איננה מקושרת, בלשון המעטה, לערכי מורשת ישראל וגם לא לערכי ארץ-ישראל.

אכן החשש הזה של המצביע החרדי הוכח לחלוטין בחודשים האחרונים. אני חושב שהלהיטות של הממשלה לוותר על נכסי צאן ברזל, להעמיד בסכנה את עמדת ירושלים, לוותר ביהודה ובשומרון, לוותר על כל הגולן, הדברים הללו הם לצנינים בעיני המצביעים החרדים.

גם שיטת המשא-ומתן שלך, אדוני ראש הממשלה, היא לצנינים בעיניהם. אני יכול רק לצטט את שר הפנים, אריה דרעי – אני מניח שהוא נשאר בתפקידו, אם כי אינני יודע ברגע זה. בכל אופן, שר הפנים, שהגיש מכתב התפטרות, אמר לפני יומיים: זו ממשלה שלומיאלית, שמנהלת משא-ומתן שלומיאלי.

ובכן, אני פונה אל עמיתי שר הפנים המתפטר. אני רוצה לשאול אותו ואני רוצה לשאול את מצביעי ש"ס: השתנה משהו? קרה משהו? מה יקרה? שולמית אלוני תזוז לתיק אחר, מהחינוך לתרבות? התרבות של הממשלה הזאת תשתנה? החינוך שלה ישתנה? התיק יעבור למרצ? יש שינוי במרצ? שולמית אלוני אינה מבטאת את מה שהם, כולם, חושבים? היא פשוט אומרת זאת. בממשלה הזאת אתם רוצים לתמוך? לה תיתנו את קולכם? לא השתנה שום דבר.

אדוני, ראש הממשלה, שום דבר שתעשה לא יוליך שולל אף אחד. היום יודעים מה כיוון המדיניות שלך. אמרתי שאת השבר הזה שומעים ברחוב. אני מוכרח להגיד לך, ששומעים אותו גם ברחוב בניו-יורק.

שוב, אני פונה לנציגי ש"ס פה. באתי עכשיו מארצות-הברית, ועד ניו-יורק שמענו את הדי הנאום של שרת החינוך, שהיא גינתה – – –

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

חשבתי שזה נאום בכנסת למצביעי ש"ס.

בנימין נתניהו (הליכוד):

— — — היא פשוט יצאה חוצץ נגד ש"ס, בביזוי, בזלזול.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אתה רוצה לחזור בתשובה?

בנימין נתניהו (הליכוד):

היא יצאה גם נגד המצביעים וגם נגד כל מה שאתם מייצגים.

קריאות:

— — —

אברהם יחזקאל (העבודה):

— — —

אהוד אולמרט (הליכוד):

לאן אתם מובילים?

אברהם הירשזון (הליכוד):

— — — להרגיז אותם.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אבי יחזקאל, יש לי בקשה אליך, ברשותך. אתם תפריעו כאן, אחר כך יהיו הפרעות מהצד השני, ואנה אנחנו באים?

אברהם יחזקאל (העבודה):

הוא מפר את כל עשרת הדיברות, מא' עד ת'.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אבי יחזקאל, אני מבקש ממך להירגע. חבר הכנסת אבי יחזקאל, אני מבקש ממך להפסיק. אל תעזור לי. הפסקנו.

אברהם הירשזון (הליכוד):

הוא עושה זאת באופן שיטתי.

אברהם יחזקאל (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אבי יחזקאל, אני קורא אותך לסדר. כך אתם רוצים להתחיל את הדיון היום? מהצד הזה דווקא?

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, החירופים לא ישתיקו את החירופים של שרת החינוך נגד שר הפנים, נגד תנועת ש"ס, נגד הציבור שש"ס מייצגת.

אני שואל שאלה ישירה את שרי ש"ס, את חברי הכנסת של ש"ס: מה אתם עושים בממשלה כזאת? מה לכם ולה? מה לכם ולה בקו המדיני שלה? מה לכם ולה בצד החינוכי שלה והתרבותי שלה? אין לכם מה לעשות בממשלה הזאת. לא לשם כך נבחרתם ולא לשם כך אתם מייצגים את הציבור שלכם בכנסת.

אני אומר זאת לא רק בשבר האמון העמוק שקיים בין הציבור החרדי לממשלה הזאת, אלא גם בזה שקיים בציבור הכללי. אנחנו רואים את השביתות בחינוך, את השביתות של העולים בקליטה, את השביתות של המובטלים נגד חדלון המעשה, העדר המעשה, בתחום הכלכלה.

אבל אם יש אי-נוחות היום בציבור – ויש אי-נוחות עצומה, הציבור הישראלי יושב בבית וזז באי-נוחות – זה בראש ובראשונה, אדוני ראש הממשלה, בגלל הדרך שבה אתה מנווט, אם מותר לי להשתמש כך בביטוי הזה, את המשא-ומתן המדיני. אני לא חושב שבתולדות האומות, בהיסטוריה של המשא-ומתן המדיני, אי-פעם נשמעה האמירה: תפקידנו לתת ותפקידם לקבל. וכשמישהו אומר דבר כזה, כשמישהו מוכן להגיד דברים כאלה, פירוש הדבר שיש פה שבר מוחלט. ואכן, היום זה סוד גלוי, וכולנו כאן, בכנסת, יודעים זאת, שהממשלה, תמורת התפיסה שלה של השלום מוכנה לוותר על רמת-הגולן, מוכנה להקים למעשה תשתית של מדינה פלשתינית חמושה, אם לא בכל השטח עד קווי 1967 אז כמעט על כל השטח, פה ושם איזו מובלעת קטנה. ההבדל בינינו לביניכם, שאתם מאמינים שזה יביא שלום, אנחנו יודעים שזה יביא אסון.

ואתם חושבים שהעם אינו מבין? העם מבין היטב, העם מבין, משום שאתם יכולים לצאת ולשאול אותו. אני לא מתכוון לסקרים של הטלוויזיה. הם אומרים את זה. אני לא מתכוון לסקרים בעיתונות. הם אומרים את זה. צאו החוצה, דברו עם האנשים. דברו עם מצביעי המערך, שהיום אומרים: לא לילד הזה פיללנו; לא, לא מצביעי ש"ס ולא מצביעי ליכוד, מצביעי מערך שאומרים: לא לילד הזה פיללנו, לא לממשלה הזאת הצבענו. כאשר קיים שבר אמון כזה, כאשר קיים נתק כזה בין המצביעים

דוד צוקר (מרצ):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת צוקר, הערתך נשמעה. חבר הכנסת צוקר, הערתך הושמעה ונשמעה. חבר הכנסת צוקר, אני מבקש ממך לא להפריע.

דוד צוקר (מרצ):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת צוקר, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

דוד צוקר (מרצ):

על מה?

היו"ר ש' וייס:

על ההפרעה הנמשכת ועל כך שלא שמעת לבקשתי להפסיק. פעם ראשונה, אתה יכול עכשיו לתקן את זה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, הוא יכול לצעוק.

היו"ר ש' וייס:

לא, אצלי לא.

בנימין נתניהו (הליכוד):

הוא יכול לצעוק, זה לא מפריע.

היו"ר ש' וייס:

לא, לא הוא ולא אחרים.

בנימין נתניהו (הליכוד):

הוא לא מפריע.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת נתניהו, אני מבקש שלא לתת עצה, שיצחקו. זה תחום הסמכות שלי.

בנימין נתניהו (הליכוד): [32

זאת הערכה, זאת הסתכלות.

חבר הכנסת צוקר וכל שאר המחרפים והצועקים לא יכולים להשתיק ולא יכולים להסתיר את מה שהעם יודע. אתם הלכתם לבחירות הללו עם מנדט אחר.

דוד צוקר (מרצ):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת צוקר.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אתם אמרתם שלא תרדו מן הגולן, אמרתם שלא תעשו ויתורים טריטוריאליים ביהודה ובשומרון. אתם מפירים את כל ההבטחות האלה. מתי הספקתם? מתי הספקתם להסתאב? מתי הספקתם להפר את כל ההבטחות, לשכוח אפילו מה שהבטחתם?

אדוני היושב-ראש, כאשר הממשלה מתרחקת כל כך, כאשר היא מפירה הבטחות כל כך — — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלסאנע. חבר הכנסת זאבי. חברי הכנסת, זה מתחיל לא טוב, אני לא רוצה שנחזור על מה שהיה לפני שבוע. אנחנו צריכים לקיים כאן דיון באיזו סבירות של הקשבה. תרסנו את עצמכם. בבקשה, אדוני.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, מה שהציבור בארץ יודע — — —

מרדכי גור (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כל מה שהנואם ציטט בשם מפלגת העבודה כביכול, הכול סילוף אחד גדול.

היו"ר ש' וייס:

אדוני סגן שר הביטחון, יש לנו דיון, רשומים נציגים של כל הסיעות. ראש הממשלה, יש לו אפשרות להשיב. אני מציע שניתן לדיון להתקיים על-פי הפרוצדורות. הרי אלה הם החיים הפרלמנטריים. דובר אחד אומר כך, השני מזים את דבריו. כל זה במסגרת סדר-היום.

חבר הכנסת גזן שגב, חבר הכנסת גזן שגב, אתה רשום כמי שמגיש הצעת אי-אמון. אז תתאפק כמה דקות. עוד מעט אתה תנאם.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני סגן שר הביטחון, אפשר להיתמם אבל אי-אפשר להתעלם, ואי-אפשר להתעלם ממה שהממשלה הזאת עושה הלכה למעשה במשא-ומתן. אי-אפשר להתעלם משר החוץ שאומר: תפקידנו לתת ותפקידם לקבל. אי-אפשר להתעלם משר המשטרה שאומר: עבור שלום מלא נסיגה מלאה ברמת-הגולן. אי-אפשר להתעלם מפרימת נוסחת מדריד ומפרימת נוסחת קמפ-דייוויד, אי-אפשר להתעלם מהכללתו של פייצל אל-חוסייני, ובקרוב הכללתה של חנאן עשראוו, נציגי ירושלים, בתוך המשא-ומתן. אי-אפשר להתעלם מזה, כפי שאי-אפשר להתעלם ממה שיודעים, שרוב הממשלה הזאת, ורוב הסיעה שלך, אולי לא אתה, אדוני, רובם מצדדים בנסיגה אם לא עד, אז כמעט עד קווי 1967. ואני אומר שאת הדבר הזה צריך לומר, וצריך לתת לציבור לאשר מחדש אם הוא נותן בכך אמון או שאינו נותן בכך אמון, וזאת השאלה העומדת על הפרק.

אדוני היושב-ראש, בתחילת דרכה של הציונות אמר גוי אחד, ציוני, הלורד ססיל: המדיניות שלנו היא ערב לערבים ויהודה ליהודים. ואנחנו הגענו בסוף המאה הזאת לממשלה ריבונית שאומרת: ערב לערבים ויהודה גם כן.

אברהם יחזקאל (העבודה):

מעליל עלילות.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אבי יחזקאל.

אברהם יחזקאל (העבודה):

הוא מעליל עלילות.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אבי יחזקאל, אתה גם מצליף הסיעה, ואתה יודע מה התוצאות של הקריאות האלה אחר כך.

בנימין נתניהו (הליכוד):

חבר הכנסת יחזקאל, "מעליל עלילות", תשאל את חברך דדי צוקר, את חברתך יעל דיין, את חבר הכנסת שמעון פרס, שר החוץ, את חבר הכנסת אפרים סנה שליך. את מי אתם מרמים? זאת המדיניות שלכם.

אברהם יחזקאל (העבודה):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אבי יחזקאל. חבר הכנסת אבי יחזקאל, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה. מה זה פה?

אפרים סנה (העבודה):

הוא מגיב.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אפרים סנה, יש דרכים איך להגיב. חבר הכנסת אבי יחזקאל, אני ארגיש מאוד לא נוח אם אצטרך להוציא אותך.

יורם לס (העבודה):

— — — אדוני היושב-ראש

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת יורם לס ואבי יחזקאל, אני הולך לעשות עכשיו דבר שאולי לא ייעשה. אני פונה לממלא-מקום יושב-ראש סיעת מפלגת העבודה, חבר הכנסת יוסי כץ. הרי אני יכול להוציא חברי הכנסת מכאן ומכאן. זה מתחיל לא טוב; לא רוצה לפרש. אז תסביר לחבריך מה המשמעות של זה. הם לא תופסים לבד. נפסק העניין.

חבר הכנסת נתניהו, אני מוסיף לך שתי דקות על ההפרעות. אחר כך יש לכם טענות שהצד השני מפריע.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, העצבנות של האופוזיציה ברורה.

קריאה:

האופוזיציה?

בנימין נתניהו (הליכוד):

אני קורא לכם אופוזיציה, אתם מתפקדים כאופוזיציה, אתם מתכוונים כנראה להיות אופוזיציה.

אני חושב, אדוני היושב-ראש, שהממשלה הזאת יודעת היטב על סמך מה היא נבחרה להיות ממשלה. אדוני ראש הממשלה, אתה קיבלת רוב זעום, שבאמצעותו הבאת את ש"ס והרחבת את הקואליציה. הרוב הזה היה מקובל ועשוי ומורכב ממצביעי רמת-הגולן, 55% מהם נתנו לך את הקול. הבטחת שלא לרדת מהגולן. אתה קיבלת קולות של מצביעים רבים, חלקם מן הליכוד, שאמרת להם: הנה, אנחנו נהיה ליכוד ב', לא ניסוג שם ולא נוותר כאן, הנה אני ממשיך את דרכו של מנחם בגין; אמרו: נצביע בשבילך.

קריאה:

איפה בגין ואיפה אתה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

בגין ויתר על סיני.

מיכאל איתן (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת איתן, חבר הכנסת דראושה. אדוני ראש הממשלה, אני מציע שתשיב להם מהדוכן. חברי הכנסת, אני מבקש לאפשר לחבר הכנסת ביבי נתניהו לסיים. הזמן חלף, אני מאפשר לו משפט אחד או שניים מסכמים כדי לאפשר את המשך הדיון.

אהוד אולמרט (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני רואה שהשרה אלוני יושבת במקום חדש. האם המשבר יושב?

היו"ר ש' וייס:

ראש הממשלה ישיב על כך. אני בטוח שראש הממשלה יתייחס לשאלתך. בבקשה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, הממשלה הזאת לא קיבלה מן העם מנדט לבצע נסיגה רבתי לקווי 1967. היא קיבלה מנדט אחר, והיא שכחה את המנדט הזה. אני חושב, שהפעולה הנוכחית שלה מסוכנת לא רק לשלמות הממשלה; היא מסוכנת, אדוני היושב-ראש, לשלמות העם. אתם, במחטף שלטוני, בהונאת הציבור, מובילים את עם ישראל לקרע, ואינכם יכולים לאפשר קרע כזה. אינכם יכולים לקבור חלום דורות באיזה טיוח של תיקים, בשמירה של קואליציה שכבר אין לה האמון של הרחוב הכללי, הרחוב הדתי והרחוב הישראלי. לכו חזרה אל העם, לכו עכשיו לבחירות חדשות – לא למשאל עם מפוברק – לבחירות חדשות; תציגו בעוז, באומץ לב, אדוני ראש הממשלה, את הפרוגרמה האמיתית שלכם. אנחנו נציג מולכם, וניתן לעם להחליט. תזכו בחזרה באמון העם, או תאבדו אותו, אבל אל תונו את העם, אל תוסיפו להונות אותו.

היו"ר ש' וייס:

לפיקך, מהי הצעתך, חבר הכנסת נתניהו?

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתה רק מבקר. איזה שלום אתה תביא? אתה תביא רק מלחמה.

היו"ר ש' וייס:

לא להפריע. אתה מציע אי-אמון. תודה רבה. חשבתי שהוא שינה את עמדתו.

בנימין נתניהו (הליכוד):

הצעתי היא להביע אי-אמון בממשלה הזאת ולהביא את הדבר להצבעה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת גון שגב – הצעת אי-אמון של סיעות צומת והמפד"ל בנושא: ניהול המשא-ומתן בוושינגטון וניהול ענייניה הפנימיים של המדינה. עשר דקות בבקשה.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

היו"ר ש' וייס:

שלוש הצעות אי-אמון, אדוני ראש הממשלה. אני מבקש לספק לראש הממשלה את סדר-היום שלנו.

חגי מירום (העבודה):

הוא מדבר בשם שתיהן?

היו"ר ש' וייס:

אתה יושב-ראש ועדת הכנסת, אתה יודע מה הסידורים. זה על-פי התקנון.

גונן שגב (צומת):

כבוד יושב-ראש הכנסת, כנסת נכבדה, אף שבימים האחרונים נוצר הרושם, שהמשא-ומתן החשוב ביותר במדינה נערך בין ש"ס, מרצ וראש הממשלה מר רבין והנושא החשוב ביותר על סדר-היום הוא איזה תיק תקבל השרה שולמית אלוני – אני רוצה להזכיר לכולם, שמתקיים משא-ומתן על עתיד מדינת ישראל אי-שם בגולה האמריקנית.

הצעת האי-אמון הזאת היא מסר מהעם – –

וליד חאג' יחיא (מרצ):

– – – לארצות-הברית.

אברהם בורג (העבודה):

– – –

גונן שגב (צומת):

– – אותו עם שלפני פחות משנה הפקיד בידיכם – אנשי מפלגת העבודה בראשות רבין – את גורלו. העם כעס על הליכוד ומאס בשחיתות, אך יותר מכול הוא האמין בכם והאמין לכם. הוא האמין בר, ראש הממשלה מר רבין. הבוחרים קראו את המצע שלכם והאמינו שלא תהיה מדינה פלשתינית ממערב לירדן. הם האמינו שצה"ל ימשיך לשלוט ברמת-הגולן. איש מהם לא האמין שתאבדו את הדרך כה מהר.

היו מוחלים לכם על האבטלה, היו מוחלים לכם אפילו על בעיות ביטחון הפנים – הקלקולים הנ"ל שהזכרתי הם הפיכים – אבל איש לא יסלח לכם על ניהול משא-ומתן כושל ושלומיאל, ניהול משא-ומתן על מכירת ארץ-ישראל.

איש לא מבין מה התזזית שאחזה בכם וגורמת לכם להשיג שלום בתוך שנה ויהי מה; מה פשר ההתבטלות העצמית בפני העולם הערבי.

הצהרות השרים חדשות לבקרים בנושא ויתורים על רמת-הגולן ועל חלקים מיהודה ומשומרון גורמות נזק קשה ובלתי הפיך למעמדנו בשיחות השלום.

אינכם מבינים, כנראה, שבתהליך עשיית שלום, בעיקר באזור כאזורנו, יש מנצחים ויש מפסידים. אנחנו מפסידים מערכה אחר מערכה, וזאת עוד לפני שעלינו על המגרש. קיפלנו את כל הדגלים בלי

כל ויתור מהצד השני; סליחה, היה ויתור אחד – הפלשתינים הסכימו, ניאותו לבוא ולשבת אתנו לשולחן המשא-ומתן.

הסורים והפלשתינים הבינו היטב את ההכרזות שלכם. הם הבינו שהם צריכים לאיים ולדרוש, ולדרוש ולאיים, ובקרב על השלום הם ינצחו, הם ישיגו את כל מבוקשם בלי כל ויתור או התחייבות משמעותית מצדם.

אני חושב, שהייתם צריכים לפחות לדרוש מהם ויתורים ורבליים, לפחות לבקש מהם הצהרה שהאינתיפאדה תיפסק כל עוד נמשכות שיחות השלום בווינגטון. אבל אפילו את זה אתם פוחדים לבקש מהם, כי אתם יודעים שתיענו בלאו מוחלט ותיראו במערומיכם.

אתם מסתמכים במשא-ומתן הזה על קולות חברי כנסת ערבים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אז מה?

גונן שגב (צומת):

אני חוזר: חברי כנסת ערבים. ידעתי שתקפוץ, חבר הכנסת דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה גזען אמיתי. אתה לא מתבייש.

גונן שגב (צומת):

אתה לא תקרא לי גזען.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת גונן שגב, תפסיק רגע. חבר הכנסת דראושה, שב.

גון שגב (צומת):

לא חשבתי שלא תקפוץ ולא חשבתי שלא תכנה אותי גזען. אבל אם תקשיב עד סוף דברי תשמע מה שאני אומר – אין פה שום מלה נגדך כחבר כנסת ערבי. אם תקשיב ותבין – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גזען כמוך.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת גון שגב, ביקשתי להפסיק. חבר הכנסת דראושה, אני מבקש לשבת. חברי הכנסת, אני רוצה למסור הודעה. תשב, אני רוצה למסור הודעה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

זה לא יכול להיות כך.

גון שגב (צומת):

מה אתה צועק? עוד לא גמרתי אפילו עשירית מהרעיון, מה אתה קופץ?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת גון שגב, ביקשתי ממך להפסיק. אם לא תפסיק אני אוריד אותך מהדוכן.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — —

טלב אלסאנע (מד"ע):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, אני מבקש ממך לשבת ולהפסיק לדבר. חבר הכנסת אלסאנע, תפסיק לדבר, ברור לך?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

תוציאו אותנו מהכנסת. תגידו שאסור לערבים להיות חברי כנסת. זה לא ייתכן.

טלב אלסאנע (מד"ע):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, אני רוצה לגנות את זה, אתה לא מאפשר לי. שב בבקשה. אני רוצה להגיב. איזו צורה תהיה לתגובה שלי אחרי הצעקות האלה? חבר הכנסת אלסאנע, אל תדבר עכשיו.

חבר הכנסת גונן שגב, חברי הכנסת, אני מודיע בשמי, ואני מקווה שזו תהיה התנהגות של כל סגן יושב-ראש כנסת, בבית הזה בזמן הישיבות במליאה ובוועדות לא תישמע שום הערה שיש לה קשר ישיר או עקיף לאיזו אפליה של חבר כנסת על רקע לאומי או עדתי. אני אפסיק את נאומך ואוריד אותך. אני מדבר אל כולכם. זה בית-נבחרים, וכולם נבחרו כאן כדין. זה הכול. תמשיך עכשיו.

אלי גולדשמידט (העבודה):

תעשה את זה.

גונן שגב (צומת):

עוד לא התחלתי את הרעיון. להגיד ערבי – אין בזה שום גזענות.

היו"ר ש' וייס:

אני מבין את הפרינציפ.

גונן שגב (צומת):

אין פרינציפ. לא הבנת כי עוד לא אמרתי שום דבר.

היו"ר ש' וייס:

אדוני, אני אפסיק אותך.

גונן שגב (צומת):

אם אני אסיים את דברי וזה ייראה כהערה גזענית, אני מוכן לרדת מהבמה מיוזמתי. אין פה שום – –

היו"ר ש' וייס:

אני רוצה שתקשיב לי.

גונן שגב (צומת):

תן לי לסיים את רעיוני.

היו"ר ש' וייס:

תקשיב לי עכשיו, ולא רק אתה. אנחנו עשרה חודשים מכהנים יחד בכנסת הזאת. יש פה 120 חברי כנסת שווי זכויות – יהודים – – –

גונן שגב (צומת):

על זה אני הולך לדבר. הם לא שווי זכויות, בגללכם ולא בגללי. אתה לא רוצה לשמוע זאת?

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש ממך להקשיב ולא להפריע. אני אוריד אותך מהדוכן. אני אשמע את דבריך אחר כך.

רון נחמן (הליכוד):

אתה לא תפסיק אותו.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אתה לא תפסיק אותו, אל תטיף לו מוסר ואל תוריד אותו מהדוכן.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת עוזי לנדאו, דברי מכוונים גם אליך. אני אעשה מה שאני מבין.

מיכאל איתן (הליכוד):

למה בוועדת החוץ והביטחון אין ערבים?

גונן שגב (צומת):

אני רוצה לדבר על כך, חבר הכנסת מיכאל איתן, הם לא רוצים לשמוע זאת.

מיכאל איתן (הליכוד):

ראש הממשלה רבין עצמו אומר שהוא לא רוצה ממשלה המסתמכת על רוב ערבי. מה אתם צועקים על חבר הכנסת שגב? זאת צביעות.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מיכאל איתן, אני קורא אותך לסדר. חברי הכנסת, אני מבקש לאפשר לי לומר את דברי.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

— — —

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש לא להפריע לי, חבר הכנסת וליד צאדק, בדיוק עכשיו אתה צריך להתערב, כשאני רוצה להגיב על כך?

א. עשרה חודשים אנחנו פה יחד חברי הכנסת, נבחרו חברי כנסת יהודים, דרוזים, יהיו גם צ'רקסים, ערבים מוסלמים, ערבים נוצרים, בסיעות שונות, לרבות סיעת הליכוד. ואני שומע כאן יותר מדי התבטאויות, מרומזות וישירות ועקיפות. אני פונה אל המצפון הדמוקרטי של כולכם, כולנו, להפסיק עם הדבר הזה.

ב. אני מבקש מאוד מחבר הכנסת דראושה ומאחרים, אינני מעלה על דעתי שאיזה יושב-ראש של ישיבה לא יגיב על הערות כאלה, אבל אם אתם מתפרצים ללא הפסקה אנחנו אפילו לא יכולים להעיר על הערות כאלה. ואני מציע – אני לא מדבר סיעתית, אני מדבר בודדת – שתחשבו רגע מה המשמעות של הערות כאלה.

ואני פונה אליך, חבר הכנסת שגב, להמשיך את הדיון. תבטא את עצמך כפי שאתה רוצה, לא טוב להעיר הערות כאלה.

גונן שגב (צומת):

זו לא הערה סתמית – —

היו"ר ש' וייס:

תמשיך, נשמע.

גונן שגב (צומת):

— — יש פה רעיון מאחורי הדברים. אם בסוף דבר זה ייראה כהערה גזענית – — —

היו"ר ש' וייס:

אינני בטוח שאני אאפשר לך בקטע הזה להגיע לסוף דברך.

גונן שגב (צומת):

מה זה לא תאפשר לי להגיע לסוף דברי?

מיכאל איתן (הליכוד):

מה זה? אסור לדבר בכנסת?

עוזי לנדאו (הליכוד):

— — —

גונן שגב (צומת):

הדמוקרטיה היא כנראה הנכס של השמאל בלבד.

מיכאל איתן (הליכוד):

בושה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת איתן, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

לימור לבנת (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת לימור לבנת, אני מודיע לך, אם יש תלונה נגד – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

– – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, אתה צריך עכשיו להפריע לי? אם יש תלונה נגד יושב-ראש הכנסת או יושב-ראש הישיבה, אשר מעיר הערה נגד כל התבטאות המשתמעת כהתבטאות מפלה, אהיה מאושר להופיע במקום שבו אתם יכולים להתלונן נגדי. בבקשה.

גונן שגב (צומת):

אני חוזר על דברי. ואם חבר הכנסת דראושה יקשיב לדברי עד הסוף, הוא יראה שאין פה אפילו נימה של גזענות.

אתם מסתמכים על קולות של חברי כנסת ערבים. וידעתי גם ידעתי – – –

תופיק זיאד (חד"ש):

מה זה? – – –

גונן שגב (צומת):

או, עכשיו הוא הגיע.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת תופיק זיאד, אנא.

האשם מחאמיד (חד"ש):

— — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — —

גונן שגב (צומת):

ידעתי שתקפצו, חברי הכנסת, וידעתי שתכנו אותי גזען. אינני גזען, אבל אתם צבועים, ואתם לוקים בצביעות קשה.

תופיק זיאד (חד"ש):

אסור לדבר כך.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זיאד, תקשיב לי. — — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, תראה מה שאתה עושה כאן. שב. חבר הכנסת תופיק זיאד, תקשיב לי.

תופיק זיאד (חד"ש):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת תופיק זיאד, אני קורא אותך לסדר, ועכשיו תקשיב לי. לפני שהגעת לאולם היתה לנו סדרה ראשונה. אני קראתי לחבר הכנסת גונן שגב, הערתי לו הערה, לכולנו.

אלי גולדשמידט (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

אל תעזור לי עכשיו.

עוזי לבדאו (הליכוד):

כבוד היושב-ראש, אני יוצא עכשיו, שיסבירו לי כשאשוב מה היה כשלא הייתי.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לבדאו, אני לא מנעתי מעולם מחבר כנסת לצאת. חבר הכנסת זיאד, תקשיב לי. תן לו. ואני פונה שוב אליך, חבר הכנסת שגב, לא להתגרות בנושא הזה. אני מבקש ממך.

גונן שגב (צומת):

אינני מתגרה.

היו"ר ש' וייס:

אתה איש אינטליגנטי, תמצא ניסוח כזה שיעמוד בכללי המשחק הדמוקרטיים המקובלים על כל חלקי הבית.

גונן שגב (צומת):

אינני מתגרה. תנו לי לסיים את דברי.

ידעתי שתכנו אותי גזען. ואני טוען, חברי מפלגת העבודה, אתם צבועים, אתם לוקים בצביעות.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתה צבוע.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלי גולדשמידט, אני קורא אותך לסדר.

גונן שגב (צומת):

רבותי, בוועדה לענייני ביקורת המדינה יושב חבר כנסת שאסור לי להגיד שהוא ערבי, חבר הכנסת האשם מחאמיד. כדי שהוא ישב כממלא-מקום שם, היה מכתב הסכמה בין חבר הכנסת אורון לבין שר הבריאות, אשר אומר: הבטיח לי חבר הכנסת האשם מחאמיד, שבדיון על חיסוי דוחות ביקורת בענייני ביטחון הוא לא ישתתף, ובדיון על דוחות חסויים – הוא לא ישתתף. זה נקרא כולם שווים; איזה גזען אני. תקשיבו. כמה חברי כנסת ערבים יושבים בוועדת החוץ והביטחון, כבוד ראש הממשלה? עשרה? שניים? אחד? על מה אתם מדברים? הרי אתם צבועים מלמעלה עד למטה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ש' וייס:

אל תפריע לו. עכשיו אתה בוודאי מסכים לדבריו, נכון? אז אל תפריע לו.

גונן שגב (צומת):

ואני אמרתי חברי כנסת ערבים, וכולכם קפצתם. האם קיללתי מישהו?

תופיק זיאד (חד"ש):

גונן שגב (צומת):

אני מדבר גם אליך, חבר הכנסת זיאד.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת תופיק זיאד, תן לנו לסיים. הוספתי לו זמן, עוד שתי דקות. נמשיך בדיון.

גונן שגב (צומת):

עוד לא דיברתי דקה אחת רצופה.

היו"ר ש' וייס:

שלוש דקות.

גונן שגב (צומת):

הבעיה היא, שכאשר מדובר בוועדות, מדובר על סודות מדינה, הסכנה מוחשית, ואתם נוהגים בהיגיון. אבל כאשר מדובר בהצבעה על רמת-הגולן, אינכם מבינים את הסכנה הטמונה בדבר. ולכן, חברי הכנסת הערבים הופכים פרטנרים לגיטימיים להצבעה על הנושא.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

עוד פעם.

גונן שגב (צומת):

ברצוני לברר עוד נקודה חשובה אחת. אני מקווה שסוריה ואש"ף עדיין נחשבים כאויבי העם. על זה לפחות יש קונסנזוס בבית.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גונן שגב (צומת):

חבר הכנסת האשם מחאמיד, חבר הכנסת דראושה, חבר הכנסת תופיק זיאד, האם אש"ף הוא גם אויב שלך? אש"ף הוא לא אויב שלך. האם סוריה היא אויב שלך? אתה לא תעז לעמוד לא על הדוכן הזה ולא בשום פורום אחר ולומר שאש"ף הוא אויב שלך. ומכאן שורש הבעיה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הוא לא אויב.

תופיק זיאד (חד"ש):

אש"ף גם לא אויב שלך.

גונן שגב (צומת):

לא, ודאי שלא. גם יאסר ערפאת לא אויב שלי. גם האמנה הפלשתינית איננה מדברת נגד מדינת ישראל.

חברי מפלגת העבודה, בשם הצדק החברתי ואושיות הדמוקרטיה בניתם קואליציה מעורערת זאת תוך התבססות על קולות הערבים. זה היה פחות צורם לו עשיתם זאת בתקופה שהעם לא מפולג כל כך.

האשם מחאמיד (חד"ש):

טלב אלסאנע (מד"ע):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלסאנע, תקשיב לי. חבר הכנסת האשם מחאמיד, תקשיב.

טלב אלסאנע (מד"ע):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלסאנע, אני קורא אותך לסדר. אני מבקש שתקשיב, אתה מבין? אל תעזור לי. כל אחד צריך להתבדח, בדיוק הזמן עכשיו להתבדח, שעת השעשועים עכשיו. אני מבקש מכם, כשאני פונה אליכם, אל כל אחד, קודם כול להקשיב. אינני חושב שצריך להיות למישהו אינטרס שהנאום הזה יימשך עוד שעותיים. אל תפריעו, ובתוך דקה וחצי הוא יסתיים ונעבור לסדר-היום.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

היו"ר ש' וייס:

הרי אני לא עברתי לסדר-היום. מה אתה עוד רוצה ממני? חבר הכנסת וליד צאדק, אתה מפריע לי. אני עברתי כאן לסדר-היום? אי-פעם מהבמה הזאת הושמעה הערה כזאת כשאני הערתי? מה קורה אתכם? חבר הכנסת שגב, תסיים.

גונן שגב (צומת):

חברי מפלגת העבודה, בשם הצדק החברתי ואושיות הדמוקרטיה בניתם קואליציה מעורערת זאת, תוך התבססות על קולות הערבים. זה היה פחות צורם אילולא עשיתם זאת בתקופה שהעם מפולג כל כך. בתקופה שאנו נדרשים לקבל החלטות גורליות, אשר תקבענה את עתיד העם היהודי היושב בציון, בתקופה זו יהיה זה הומור מקאברי לתת לקול הערבי להכריע.

אני פונה אליכם, חברי הכנסת הערבים, כיוון שלפחות בנושאי ביטחון אינכם שווים חובות, ובניכם לא נפלו על שחרור רמת-הגולן, וגם לא ייפגעו אם נצטרך לשוב ולכבוש את הגולן בעתיד, היו אבירי הדמוקרטיה ואל תרימו ידכם כשאנו דנים בנושא חשוב זה.

תופיק זיאד (חד"ש):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, מספיק. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, אני קורא אותך לסדר. תנו לו לסכם. שבו. חבר הכנסת האשם מחאמיד, תן לו לסיים, אני מייד אומר משהו. חבר הכנסת תופיק זיאד, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

תופיק זיאד (חד"ש):

הוא מקלל אותנו.

גונן שגב (צומת):

אבירי הדמוקרטיה – זו לא קללה. זה כבוד.

היו"ר ש' וייס:

תסיים בבקשה.

תופיק זיאד (חד"ש):

גזען, פרובוקטור.

גונן שגב (צומת):

ראש הממשלה מר רבין הרגיש לאחרונה, שהעם אינו עומד מאחוריו, שהעם אינו מוכן להחזיר את הרמה וגם לא לכונן מדינה פלשתינית ביש"ע. והתחלנו לשמוע על משאל עם. זאת אחיזת עיניים, רבותי. תהיה הטיית תוצאות, כאשר מול הסכם שלום כלשהו יעמוד איום סורי, שאם ההסכם לא יאושר על-ידי העם ייחשב הדבר כהכרזת מלחמה.

אינני מבין ממה אתם חוששים – – –

חגי מירום (העבודה):

– – –

גונן שגב (צומת):

חבר הכנסת חגי מירום, תן לי לסיים. אני אגיד מה כן טוב, לפי עניות דעתי.

אינני מבין ממה אתם חוששים. הרי אתם טוענים שרוב העם הצביע לכם בבחירות ורוב העם עומד מאחוריכם. מדוע אתם פוחדים לחזור לעם עם עקרונות תוכנית השלום שלכם, וללכת לבחירות חוזרות כדי לקבל לגיטימציה לתהליך כל כך חשוב לעתיד העם, לעתיד הדמוקרטיה ולעתיד כל מדינת ישראל?

אני מבקש להביע אי-אמון לממשלה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חברי הכנסת, אני פונה עכשיו אל יושב-ראש ועדת הכנסת, ביוזמתי, מכאן, ואני מבקש לקיים בירור יסודי בכל הקטע הזה שהתחיל בראשית הכנסת הזאת והוא נמשך ומחמיר. יהיה קשה מאוד לקיים כאן דו-קיום פרלמנטרי. בוועדה זאת יש נציגים של כל הסיעות, אני מבקש שתקיים דיון בנושא הזה. ולכן לא אתן להגיב לחברי כנסת בודדים, כמובן.

אני מזמין עכשיו את חבר הכנסת אברהם רביץ להצעת אי-אמון: יחסה של שרת החינוך והתרבות לקודשי ישראל. בבקשה, אדוני.

חבר הכנסת האשם מחאמיד. חבר הכנסת גון שגב. חבר הכנסת גון שגב, מספיק. מספיק היה מפה.

גון שגב (צומת):

אני הפרעתי לך משם?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת האשם מחאמיד. חבר הכנסת האשם מחאמיד. חבר הכנסת האשם מחאמיד, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. ועדת הכנסת תקיים דיון בנושא הזה, כך לא נמשיך. חבר הכנסת דיין. חבר הכנסת האשם מחאמיד, אתה מפריע לי; לא לי – לנו. חבר הכנסת גון שגב. חבר הכנסת גון שגב, מספיק.

בבקשה, אדוני, חבר הכנסת רביץ.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, למען האמת, אנחנו חכנו בדעתנו, אם לאור המאורעות שהתרחשו בימים האחרונים – להמשיך בהצעת האי-אמון שלנו היום. אבל אנחנו קשובים למה שעלול להתרחש, משום כך החלטנו שאכן יש להגיש הצעת אי-אמון בממשלה הזאת.

אברהם בורג (העבודה):

ליתר ביטחון.

היו"ר ש' וייס:

או, יופי, מתחיל שוב.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, אני לא אלאה אתכם בפרטים על מה שאמרה השרה אלוני ומה שלא אמרה, או על מה שהכחישה שאמרה או אמרה שהכחישה, כי, רבותי חברי הכנסת, לא זה העניין. העניין האמיתי הוא בכך, שיש בחברה הישראלית – וצריך לומר זאת פעם אחת – יש בחברה הישראלית ויכוח אמיתי על דמותה של החברה בישראל היום, מחר, בעתיד, ונהיה כנים – לעתיד ילדינו ולדורות הבאים, כיצד אנחנו ניראה כעם יהודי היום ומחר ועד נצח נצחים.

כולנו מסכימים, רבותי חברי הכנסת, כי בחברה דמוקרטית יש מקום לקבוצות שונות בעלות דעות שונות, ויהיו קיצוניות ככל שיהיו. אבל, רבותי חברי הכנסת, כמו שיש הסכמה, ולדעתי שלא בצדק, כי אנשים כמוני, אשר רואים בהמשך של הקיום היהודי על-פי דיני תורה ועל-פי קיום של כל תרי"ג מצוות על כל תג ותג, שזוהי הערובה להמשך קיומנו, ומשום כך יש כמעט הסכמה בחברה הישראלית שאני, בגלל דעתי אלו, לא יכול להיות באותה עמדת מפתח המשפיעה על החברה בישראל, כך זוהי ההסכמה לא רק לגבי. אנחנו עוד זוכרים את המשא-המתן הקואליציוני, כאשר פסלו לא רק אדם חרדי כמוני אלא יהודי טוב כמו רפול מלשמש בתפקיד הזה בגלל קיצוניותו.

ואני אומר, רבותי, מעל הבמה הזאת: לא רק החרדים הם קיצוניים, לא רק בימין יש קיצוניות, יש בשמאל קיצוניות ממאירה.

קריאה:

רק בשמאל.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

קיצוניות ממאירה. אני לא מתבייש להיות קיצוני, אדוני; אני אינני מתבייש להיות קיצוני. אני חושב שאני עומד על הדעות העקרוניות האמיתיות של קיומנו מאז מתן תורה. אבל הבה לא נמרח ולא נצטעע: יש בשמאל קיצוניות, אשר היא איננה חלק מהקונסנסוס, מההסכמה של החברה בישראל. זה פשוט לא נכון, זה אחד הבלופים המתהלכים בחברה, כאילו הם מייצגים את התרבות של החברה בישראל. האם החברה בישראל רוצה להינתק מן העבר? האם החברה בישראל ככלל, כרוב, רוצה להינתק מהעבר ולא להמשיך לשאת את ספר הספרים כספר המדריך והמכון?

ולכן אנחנו אומרים, שאלו המייצגים את הדעות הקיצוניות האלה, אינני פוסל אותם מלהתקיים בחברה, אינני רוצה גם שהם יפסלו אותי, אבל הם לא יכולים להיות אלה אשר מעצבים את דמותה של החברה, אשר מחנכים מיליון ילדי ישראל. הם לא יכולים להשתלט על החברה, על החינוך ועל התרבות, וזה בדיוק העניין.

אין זה נכון – אני אומר לכם מתוך ידיעה, ונכון לומר זאת פעם אחת – אין זה נכון שהמהפך הזה שקרה, אם קרה ואם יקרה, אינני יודע מה יהיו תוצאותיו, אין זה נכון שזוהי דרישת ש"ס. נכון שהם העלו זאת, אבל הדרישה הזאת התקבלה על רקע של הסכמה לאומית, של הסכמה חברתית. רוב

החברה בישראל איננו רוצה בהשתלטות של דעה קיצונית שמאלנית על התרבות והחינוך. זוהי כל האמת.

הרי אומרים לנו, שהדברים עומדים להשתנות. מדוע בכל זאת אנו מעלים את הצעת האי-אמון, אדוני ראש הממשלה? כי אנו קשובים ורואים שעומד להיות כאן מעשה שמחליף פרה בחמור, או של אותה גברת בשינוי אדרת.

אברהם יחזקאל (העבודה):

מה זה?

אברהם רביץ (יהדות התורה):

זה פתגם תלמודי, יחזקאל. בסדר, תסבול את זה.

קריאה:

אין גבול?

אברהם רביץ (יהדות התורה):

ואני אומר: מה פירושו של דבר? הרי כל המאבק הוא כאן מי ימסור את המסרים התרבותיים ואילו מסרים תרבותיים וחברתיים יהיו לחברה. אז מה פירושו של דבר, כתחליף, לתת לשרת החינוך כוח ועוצמה הרבה יותר ממה שהיו לה קודם – את כל התרבות, את כל התקשורת? רבותי, תשכחו מזה. היא יודעת איך לטפל בתקשורת. היא לא תטפל בהגברת הקולות שם, היא כן תטפל בתכנים. אנחנו יודעים זאת מן העבר.

חגי מירום (העבודה):

מגיע לכם.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

לא "לכם", אבל לך למה זה מגיע? למה זה מגיע לך, חגי?

חגי מירום (העבודה):

דרשתם ועכשיו תקבלו את זה.

היו"ר ש' וייס:

מספיק, חבר הכנסת מירום.

יוסף ונונו (העבודה):

אני לא מבין, האם ההשוואה הזאת – זה קורה אצלנו, בישראל?

אברהם רביץ (יהדות התורה):

חבר הכנסת מר בוחבוט, חבר הכנסת בוחבוט, אני הייתי מציע שלא תיתמם.

שר הבריאות ח' רמון:

לא חמור ולא פרה, שמו ונונו.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

חבר הכנסת מר ונונו, אני מציע שתשאל – – –

יוסף ונונו (העבודה):

— — —

היו"ר ש' וייס:

כן, גמרנו.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אני מציע שתשאל את אחיך בני עירך, תשאל אותם אתה אם הם רוצים לקבל את החינוך השמאלני הקיצוני, או חינוך אחר. את החילונים שבהם תשאל.

יוסף ונונו (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

גמרנו, גמרנו, כך חבר הכנסת רביץ משקיף על פני הדברים.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אני מצטער, דרך אגב, שאני משתמש במלה "שמאל". אני מניח תפילין על יד שמאל, אבל אין לי ברירה, אני עושה את זה על דרך ההשאלה, ואתם יודעים בדיוק למה אני מתכוון.

לכן, רבותי, חברי הכנסת, אני חושב, שאם נעשה כאן מהלך, תחילתו של מהלך, יש לנקות את כל השטח ולדעת, שעם ישראל צריך להמשיך להתקיים ולחיות על-פי תרבות ישראל האמיתית. אף אחד לא יהיה לי כאן למדן ותלמיד חכם. יש לנו תרבות, שהיא ידועה לכל ילד יהודי בעולם. לא הגיע הזמן שניצור כאן עם חדש, עם תלוש. לא התחלנו אתמול.

קריאה:

עם לוחם.

עוזי לנדאו (הליכוד):

כל מלה שהוא אומר לכם, תרשמו. זה אחד הנזקים הכבדים ביותר שאתם מביאים על מדינת ישראל, שטטוש אופיה היהודי והציוני.

אלי גולדשמידט (העבודה):

ראש הממשלה שלך – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

– – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלי גולדשמידט, אנא, תן לי להרגיע אותו. חבר הכנסת לנדאו, חבר הכנסת לנדאו. חבר הכנסת אלי גולדשמידט, מה אתכם? אתה נאמת נאום ביניים, לא קריאת ביניים; גם אתה. זהו.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

רבתי, אני רוצה לומר כאן במפורש, בצורה החברית ביותר: אינני פוסל אדם שאיננו מקיים מצוות מלשמש בכל תפקיד. אינני פוסל אדם שמגדיר עצמו כחילוני מלשמש בכל תפקיד. השרה אלוני כנה עם עצמה, ואני מכבד אותה על כך, תשמעו אותה איך היא מרגישה, נושמת לרגע את אווירת האופוזיציה. שמענו כולנו אתמול כיצד היא מרגישה. היא אכן אומרת את הדברים, עם כל העוז והחוזק. אני שואל אתכם, בידה, עם כל הכבוד, אתם רוצים למסור את התרבות, את התקשורת, את הרדיו, את הטלוויזיה? הכול?

חגי מירום (העבודה):

אתם גרמתם לזה. סוף מעשה במחשבה תחילה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אז נכה על חטא אם גרמנו, ולכן הזוועה.

חגי מירום (העבודה):

– – –

אברהם רביץ (יהדות התורה):

למה אתה לא מתגונן? אני מתגונן.

חגי מירום (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת חגי מירום, אתה צריך להיות אחד מאלה שמסייעים לנו.

חגי מירום (העבודה):

רק קריאת ביניים.

היו"ר ש' וייס:

אבל לא שלוש זו אחר זו, בהפסקות של שלוש דקות.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אני רוצה לומר דבר נוסף. השרה אלוני לא פגעה כהוא זה בחינוך החרדי בתקופת היותה שרת החינוך. לא על זה מדובר. מדובר על ילדיך שלך ושליך, ושל כל העם היושב בציון. על זה מדובר. האם הם רוצים להיות כאן עם אחר? הם לא רוצים להיות כאן עם אחר. הם רוצים להמשיך את תרבות ישראל השורשית. הם רוצים להתרפק על מעמד הר-סיני. הם רוצים את עקדת יצחק כסמל למסירות לעבודת השם, זה בדיוק.

אלי גולדשמידט (העבודה):

מי מפריע לכם?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת גולדשמידט, מה אתך?

תופיק זימד (חד"ש):

אתה רוצה לזרוע – – –

אברהם רביץ (יהדות התורה):

חבר הכנסת תופיק זימד, אתה יודע שאני מכבד אותך. תן לנו לעשות את מלחמת היהודים לבד.

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלי גולדשמידט, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה, ואחרי הפעם השנייה תהיה פעם שלישית.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

לכן אני פונה אל ראש הממשלה, נפלה בידך הזדמנות לתקן טעות. זאת היתה טעות שלא מרצונך, הטעו אותך אחרים. אל תיפול לטעות אחרת.

אני רוצה לפנות לחברי ש"ס, אבל, הילד איננו ואנה אני בא?

שאול יהלום (מפד"ל):

זה מוכיח לך שהם רוצים להחליף את שולמית אלוני?

אברהם רביץ (יהדות התורה):

חברי ש"ס, חברי, החילותם במהלך אחד שהוא – אינני יודע, אינני עוסק בכפרת עוונות, אני לא מומחה לכך – אל תתפתו, אל תתפתו. תשמרו עד הסוף על אותם דברים שרבותיכם אמרו לכם לשמור.

לאור הדברים העומדים להתרחש, והם יהיו גרועים מאשר קודם, אנחנו מציעים אי-אמון בממשלה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. ראש הממשלה יגיב על שתי הצעות אי-אמון, זו של הליכוד וזו של צומת ומפד"ל. השר המתאם עם הכנסת יגיב על הצעת האי-אמון השלישית, של יהדות התורה. בבקשה.

שאול יהלום (מפד"ל):

למה ראש הממשלה לא משיב על ההצעה השלישית?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת יהלום, הממשלה היא קולקטיב על-פי החוק, כל שר יכול להשיב. ההחלטה היא בידי. זהו. על כל דבר תהיה פה שאלה? נשנה מחדש את התקנון?

שאול יהלום (מפד"ל):

אבל אין לו תשובות.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אל תדאג, כל מה שהוא יגיד זה על דעתי.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, שמעתי את הצעות האי-אמון, את השתיים הראשונות, ואני מביע סיפוק על שהפעם לא הוזכרה בהן בעיית הביטחון.

אנחנו כמעט שישה שבועות מאז נקטה הממשלה הנוכחית מהלך, מהלך שהוכיח את עצמו – כוונתי לסגר, הסגר על השטחים, שמונע תנועה חופשית שהיתה קיימת שנים רבות בין שטחי יהודה, שומרון ועזה לבין תוככי מדינת ישראל הריבונית, כמובן לרבות ירושלים המאוחדת.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אפשר להפסיק אותך?

היו"ר ש' וייס:

לא. חבר הכנסת לנדאו, תן פעם אחת לראש הממשלה לדבר ללא הפסקה שלך; פעם אחת. למה לא?

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

ואכן הוכח, שכמעט שישה שבועות, עקב נקיטת הצעד הזה בצורה משמעותית, תגבור הכוחות של צה"ל בשטחים, אין לנו אף הרוג ישראלי בתוככי ישראל. לא היה מקרה דקירה אחד בששת השבועות. אכן נרצח ישראלי בעזה, היו שני אירועי טרור – – –

צחי הנגבי (הליכוד):

זה מגרזן.

גונן שגב (צומת):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת גונן שגב, נאמת עשר דקות. אני לא אאפשר לך עוד קריאה.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

היו שני מקרי טרור חמורים, בגילה ובצומת-ביל"ו, לא אכחד. לא טענתי ולא הצגתי מצב שבו במהלך אחד, בזמן קצר ניתן למנוע באופן הרמטי את הפיגועים בישראל הריבונית. אבל אין ספק, ואולי זה קצת מציק לכמה חברים בכנסת, שההפרדה בין הפלשתינים בשטחים לבין מדינת ישראל הריבונית תרמה תרומה משמעותית לתחושת הביטחון, שגברה והתחזקה בקרב כל הישראלים ללא הבדל דת, ללא הבדל כלשהו, בישראל הריבונית.

אוסף ואומר, גם רמת האלימות בשטחי יהודה ושומרון פחתה. הלחימה המתמדת מול המבוקשים, קרי הגרעין הטוריסטי, הביאה לכך ש-81 מבוקשים נלכדו, הסגירו עצמם, ברחו או נהרגו בשישה שבועות, והיום יש פחות מ-200 מבוקשים בשטחי יהודה, שומרון ועזה. הצירוף הוא של השניים.

אבל הסגר העלה גם בעיות כלכליות בישראל. ואכן, אישרנו למעלה מ-35,000 היתרי כניסה מבוקרים של פלשתינים מהשטחים לעבודה בשטח ישראל, לא מפני שאנחנו רוצים אלא מפני שהמשק הישראלי דורש, ודורש יותר – החקלאות, הבניין, התעשייה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

לפני שלוש שנים נדרשתם בדיוק לכך, ואתה התנגדת לזה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לנדאו, פעם אחת תאפשר לו לסיים את דבריו.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אבל באותה מידה אני רואה עצמי, כראש ממשלה, אחראי הן לביטחון הישראלים בשטחי יהודה ושומרון והן לרווחת הפלשתינים בשטחים ולביטחונם.

לכן החליטה הממשלה להקציב למעלה מ-250 מיליון שקל לעבודות פיתוח בשטחי יהודה, שומרון ועזה, כדי למצוא תעסוקה לפלשתינים, כדי לפנות תושבים ממחנות הפליטים לשיכונים, כדי לשפר את התשתית הפיסית, כדי לאפשר ניקוי אזורים שלמים.

אנחנו פונים לכל העולם, העולם הערבי והעולם המערבי, להקציב כספים כדי לחזק את התשתית של הפלשתינים בשטחים, תשתית פיסית – – –

צחי הנגבי (הליכוד):

תעביר את הכסף לעיירות הפיתוח.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אל תדאג.

עוזי לנדאו (הליכוד):

לעולי רוסיה.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אל תדאג. את 10 מיליארד הדולר למטרות האלה אנחנו קיבלנו, לא אתם.

עוזי לנדאו (הליכוד):

מה נתתם תמורת זה? זו הלוואה. אתם נותנים להסתדרות ואנחנו משלמים.

היו"ר ש' וייס:

אדוני ראש הממשלה, תן לי רגע להרגיע אותו. חבר הכנסת לנדאו, אני קורא אותך לסדר.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

תבין, כואב להם. כואב להם.

היו"ר ש' וייס:

אבל אני צריך לשמור על הסדר. אני לא מתייחס לרגשות.

צחי הנגבי (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת צחי הנגבי.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

לכן, מסתבר שמדינה דו-לאומית היא לא פתרון. הפתרון הוא מדינה יהודית שחיים בה גם לא-יהודים במלוא זכויותיהם, עם כל הזכויות שיש לאזרח מדינת ישראל. ולכן, אנחנו עדים לתהליכים חיוביים בתחום הביטחוני. אני מאמין שיש לזה גם השלכה חיובית מדינית. אני מאמין שתהיה לזה תוצאה חיובית בחזרת ישראלים, יהודים ולא-יהודים, לעבודה בישראל ובחיזוק התשתית הכלכלית של הפלשתינים בשטחים עצמם.

אני יודע, אלו תוצאות ביניים ויכולות להיות התפתחויות כאלה ואחרות, אבל אין לי ספק שהמגמה הזאת, נכון לעכשיו, הוכיחה את עצמה בכל התחומים.

עוזי לנדאו (הליכוד):

מגוחך.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

בכל התחומים. אני יודע, מישהו פה מתיימר לדבר בשם העם. אני מבין, אילו ראש הממשלה לשעבר שמיר היה מדבר, הוא הלך לפחות כמה פעמים בראש הליכוד לבחירות לעם.

צחי הנגבי (הליכוד):

אנחנו מוכנים – – –

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

עד כמה שידוע לי, אתה טרם עשית את זה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני ראש הממשלה, הוא אמר לציבור את האמת.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אני יודע, ותבדוק פעם האם גדלה תחושת הביטחון האישי אם לאו.

ועכשיו, לתחום המדיני. בינתיים רק ממשלה אחת החזירה את ישראל תמורת שלום לקווי 1967, ואני לא מציין זאת לגנאי. אני מציין זאת בהערכה לראש הממשלה דאז מר מנחם בגין, זיכרוננו לברכה, שהיה לו העוז לשבור את החרם הערבי על שלום עם ישראל, והוא עשה זאת עם המדינה הערבית הגדולה ביותר. לא חזרנו לקווי 1967? לא עקרנו יישובים? אנחנו בינתיים לא עשינו זאת.

צחי הנגבי (הליכוד):

חוק הגולן.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אתם כן. לכן, קצת צניעות. קצת צניעות. לא הוכחתם שבלי להחזיר את הכול ובלי לעקור יישובים אפשר להשיג שלום.

אברהם בורג (העבודה):

אדוני ראש הממשלה – – – תמורת עזה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אבל אתה הבטחת לפני הבחירות שאת זה לא תעשה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לנדאו, מדוע רק אתה? יש פה 30 חברי כנסת שמסוגלים לשבת בשקט.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

בינתיים אני קובע עובדות.

היו"ר ש' וייס:

אדוני ראש הממשלה, סליחה. חבר הכנסת לנדאו.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

זה כואב לו, אז הוא צועק.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לנדאו, תקשיב לי.

עוזי לנדאו (הליכוד):

הוא לא מדבר לעניין.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אשר למשא-ומתן המדיני, הממשלה הזאת, אני, נאמנים למה שהבטחנו במערכת הבחירות.

עוזי לנדאו (הליכוד):

הו-הה, הכול אמרתם.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לנדאו, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

כל הזמן הוא מפריע. לא נעים לו לשמוע אמת מול דברי חוסר האמת, כדי לא להשתמש בביטויים אחרים שמשמיע הליכוד.

אמרנו: תקראו את המצע, אנחנו מוכנים לפשרה טריטוריאלית תמורת שלום בכל הגזרות. מה אמרנו?

עוזי לנדאו (הליכוד):

לא. בקדנציה הזאת – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לנדאו, תן קצת לאחרים.

עוזי לנדאו (הליכוד):

הוא אמר – – –

היו"ר ש' וייס:

הרי אתה לא ממונה על כל הליכוד. תן קצת גם לאחרים. תתחלק קצת עם אחרים.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אולי תגיד לו שלא יפריע? לחבר הכנסת אלי גולדשמידט נתת אזהרה שנייה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לנדאו, מספיק. חברי הכנסת, אני אעשה מה שאני מבין. חבר הכנסת לנדאו, אין נאום שאתה מאפשר לנאום בבית הזה. מספיק.

קריאה:

יש לו רגישות.

היו"ר ש' וייס:

אל תעזור לי.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

מה אמרנו? – מוכנים לנסיגת כוחות צה"ל ברמת-הגולן, לגבולות בטוחים ומוכרים. לא ניכנס ולא נכנסנו לדיון על עומק הנסיגה בטרם – – –

רון נחמן (הליכוד):

את זה לא אמרתם.

היו"ר ש' וייס:

אדוני ראש הממשלה, תרשה לי.

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת צחי הנגבי, אני קורא אותך לסדר. חברת הכנסת לימור לבנת, אני קורא אותך לסדר. חבר הכנסת רון נחמן, אני קורא אותך לסדר.

שאול יהלום (מפד"ל):

אולי ראש הממשלה יעיין – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת יהלום, מספיק.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אל תדאג, אני מעיין ואני יודע מה אמרתי.

חנן פורת (מפד"ל):

"— — בכל הסכם שלום עם סוריה ובהסדרי הביטחון יימשכו — —".

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת חנן פורת, לא קיבלת רשות לנאום.

צחי הנגבי (הליכוד):

ראש הממשלה — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת צחי הנגבי, אני קורא אותך לסדר.

יעקב שמאי (הליכוד):

יש לנו ראש ממשלה שלא זוכר מה הוא אמר.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

ועוד איך זוכר. ומה זה רמת-הגולן — לא אתה תלמד אותי. אתה לא תלמד אותי.

חנן פורת (מפד"ל):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת חנן פורת.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

לא ראיתי אותך במלחמות על רמת-הגולן.

יהושע מצא (הליכוד):

איזו בדיחה רעה.

קריאות:

רחבעם זאבי (מולדת):

למלחמות לא הלכו מפלגות, ונלחם עם ישראל כולו.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זאבי, מספיק. אדוני ראש הממשלה, תרשה לי רגע. חבר הכנסת גוטמן, שב.

צחי הנגבי (הליכוד):

את חבר הכנסת דראושה ואת חבר הכנסת מחאמיד ראית.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת צחי הנגבי, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת עוזי לנדאו. אדוני ראש הממשלה, יש לי בקשה אליך. קודם ניסיתי להרגיע אותם, ביקשת שאני לא ארגיע.

שאול יהלום (מפד"ל):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת יהלום, מספיק. חבר הכנסת שאול גוטמן, מספיק. חבר הכנסת גוטמן, אני קורא אותך לסדר.

שאול יהלום (מפד"ל):

שחל רץ ---

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת גוטמן, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה. אתה הבנת אותי?

אברהם בורג (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בורג, אתה לא עוזר לי.

קריאות:

— — —

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אמרנו: עד שסוריה לא תבהיר מה היא מתכוונת כאשר היא אומרת: שלום מלא – האם זה חוזה שלום שכולל גבולות פתוחים לתנועת אנשים וסחורות, יחסים דיפלומטיים, לרבות שגרירויות? נורמליזציה? והאם השלום עומד על שתי רגליו שלו, ולא מותנה? במה יתפתח? במשא-ומתן עם פרטנרים ערבים אחרים? – לא ניכנס למשא-ומתן על ממדי הנסיגה. כך נוהגת – – –

לימור לבנת (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת לימור לבנת.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

כך נוהגת המשלחת שלנו למשא-ומתן – – –

קריאות:

— — —

שאול יהלום (מפד"ל):

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

איש לא הוסמך – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת יהלום, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

איש לא הוסמך לומר דבר אחר בשם ממשלת ישראל, לא לארצות-הברית, לא למשלחת הסורית.

קריאות:

זאב בנימין בגין (הליכוד):

– – – ושר המשטרה ושרים אחרים בממשלה מקצצים את צעדי המשלחת בוויינגטון ואומרים בדיוק ההיפך.

לימור לבנת (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת לימור לבנת.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אני חוזר ואומר: כל אשר – – –

היו"ר ש' וייס:

השאלה תמה.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אני חוזר ואומר: כל אשר אמרתי זה אשר נמסר על-ידי ממשלת ישראל, ראש הממשלה והמשלחת.

חנן פורת (מפד"ל):

האם אתה ממשיך – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת חנן פורת.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אשר לנושא הפלשתיני – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת חנן פורת. חבר הכנסת חנן פורת, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

האם זה נכון, שהמשלחת הסורית הטיחה את הציטטות של שרי ישראל ועוזרי חברי המשלחת – – –

היו"ר ש' וייס:

זהו, השאלה תמה.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אני לא עוסק בתיאורים של שיחות.

אשר למשא-ומתן עם המשלחת הפלשתינית – – –

חנן פורת (מפד"ל):

— — —

היו"ר ש' וייס:

לא להפריע. חבר הכנסת חנן פורת, עוד הפרעה אחת ואתה בחוץ.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אל תפריע.

חנן פורת (מפד"ל):

האם אתם עומדים על המצע – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת חנן פורת, אתה שומע אותי? עוד הפרעה אחת – תהיה בחוץ.

חנן פורת (מפד"ל):

שאלות – – –

היו"ר ש' וייס:

אין שאלות באמצע הנאום.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

חבר הכנסת בגין עמד על המצע של הליכוד.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה.

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה.

רון נחמן (הליכוד):

חבר הכנסת דראושה מגן ישראל.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת נחמן רון.

קריאות:

— — —

חנן פורת (מפד"ל):

שאלתי שאלה עניינית.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת חנן פורת, ראש הממשלה ירצה – ישיב. הוא לא חייב.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אני לא רוצה להיכנס לסיפורי העבר: מי מסר מראש שטחים, את כל השטחים, כתנאי לשלום – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

לא נכון. – – – זה מה שהבטחתם.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לנדאו.

צחי הנגבי (הליכוד):

מים וקרקע.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

חבל על זה. חבל על זה.

חנן פורת (מפד"ל):

יש לי שאלה עניינית.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת חנן פורת, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אשר לפלשתינים, אשר למשלחת למשא-ומתן עם הפלשתינים, אמרנו דבר ברור, שנובע מתפיסתנו: התקדמות בשני שלבים, בשלב הראשון להסדר ביניים; את הניסוחים שיש במכתב הזימון לוועידת-מדריד – – –

רון נחמן (הליכוד):

אוי ואבוי לנו.

יהושע מצא (הליכוד):

למה להכריז על זה היום?

היו"ר ש' וייס:

אל תפריע.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

ומה אמרנו להם? חלוקת התפקידים פשוטה – – –

אברהם רביץ (יהדות התורה):

ומה אמרנו להם?

היו"ר ש' וייס:

מספיק.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אתם, הפלשתינים בשטחים, תקבלו את מרבית תפקידי המינהל האזרחי הנוגעים לחייכם – – –

צחי הנגבי (הליכוד):

מה הבטחתם?

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

האחריות לחיי הישראלים, ביטחונית, היא של ישראל. האחריות לביטחון כולל היא של ישראל. את המושג "משטרה פלשתינית חזקה", לא אנחנו המצאנו. לא תקום משטרה פלשתינית בשטחים בטרם יושג הסכם וייושם.

יהושע מצא (הליכוד):

למה להכריז על זה היום?

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

– – – וייושם.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מצא, היה לך יום טוב היום; תמשיך אותו.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

כולם קראו את הסכמי קמפ-דייוויד.

משה נסים (הליכוד):

זה נכון, אבל מדוע שר החוץ שלך הודיע, שהוא מציע לעשות את זה מייד כי – – –

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אין שום הצעה לעשות מייד – – –

אברהם בורג (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

אתה עוזר לנו מאוד, חבר הכנסת בורג.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אם רוצים לארגן גרעין בירדן או במצרים, זה עניינם. בשטח לא תהיה משטרה פלשתינית בטרם יושג הסכם וייושם.

קריאה:

היו"ר ש' וייס:

אל תפריע.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אנחנו החלטנו – – –

חנן פורת (מפד"ל):

מי יקבע מי יהיו השוטרים?

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

— — — לחזק — — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת חנן פורת, נגמר העניין הזה.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

— — — לחפש דרכים, לחזק את המשלחת של תושבי השטחים. הוחזרו מגורשים ותיקים בעבר, היה לנו, ואתם יודעים — — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אורון, ראש הממשלה שלך נואם, אם זה מעניין אותך.

יהושע מצא (הליכוד):

גם שלך.

היו"ר ש' וייס:

גם שלי.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אחרי ההרחקה של 440 — —

היו"ר ש' וייס:

ועוד איך שלי. אגב – גם שלך.

קריאה:

גם שלנו.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

– – מסיתי, מנהיגי, פעילי "חמאס" והפשרה שעשיתי – אני רוצה להזכיר לכם, מנובמבר 1991, כינוס ועידת-מדרידי, עד יולי 1992 היו רציחות. הממשלה בראשותכם ניסתה לגרש פלשתיני אחד?

עוזי לנדאו (הליכוד):

– – –

משה קצב (הליכוד):

אתה ביטלת 10 צווים.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אני לא ביטלתי; אתם דחיתם את המשפט עד אחרי הבחירות – – –

משה קצב (הליכוד):

– – –

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אתם דחיתם זאת, ואתה רוצה – שלוש פעמים.

יצחק לוי (מפד"ל):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לוי, לך לא מתאים. יש חברי כנסת שלא מתאים להם.

יצחק לוי (מפד"ל):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לוי, לך לא מתאים.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

ואנחנו מחויבים גם היום לבית-המשפט הגבוה לצדק, לוועדות לעיון-מחדש ולוועדות מייעצות. לשמחתנו אף אחד מה-101 שהותר להם לחזור, לא חזר. אף אחד לא פנה לוועדות המייעצות, הוועדות לעיון מחדש עובדות, וודאי תגמורנה בקרוב את עבודתן, ונראה מה יהיה, אבל אנחנו דבקים בעקרונות שדיברנו עליהם. אנחנו לא רואים את האוטונומיה או את ניהול ענייני הפלשתינים באוויר. זה צמוד למקומות, לשדות שהם מעבדים. אין אוטונומיה באוויר, אין חלוקה טריטוריאלית, יש בעיה של ניהול אדמות – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

זה צמוד גם לאל-אקצה?

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

בינתיים אנחנו עוד לא החזרנו שום דבר. מי שהחזיר 80% של השטחים שנכבשו במלחמת ששת הימים, אתה יודע מי זה.

אהוד אולמרט (הליכוד):

— — — כמו שאמרת

היו"ר ש' וייס:

גמרנו, גמרנו. חבר הכנסת אולמרט.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

עכשיו באים בטענות על ניהול ענייני המדינה — — —

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

מספיק, מספיק.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אתה תעלה את העצמות של בן-גוריון — — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לנדאו.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

— — — על ניהול ענייני המדינה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

אני באמת אוציא אותך.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אני חושב שהיום נעשה דבר חשוב, ביוזמתה של שרת החינוך והתרבות שולמית אלוני, רפורמה משמעותית בחינוך אחרי 10-12 שנים של קיצוצים בתקציב החינוך, של הקפאה – – –

עובדיה עלי (הליכוד):

למה אתה מבקש שהיא תעזוב?

יהושע מצא (הליכוד):

תשאיר אותה במשרד החינוך והתרבות.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

--- רפורמה משמעותית ---

קריאות:

יהושע מצא (הליכוד):

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

רפורמה משמעותית, בתוך שלוש שנים יום לימודים ארוך – – –

קריאות:

— — —

יהושע מצא (הליכוד):

תשאיר אותה שרת החינוך והתרבות.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מצא.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

— — —

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

טכנולוגיה, 1,400 כיתות בשנה אחת, סילוק כל הכיתות – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בגין, שלוש פעמים?

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

— – – תוספת שכר משמעותית למורים אחרי שאתם שחקתם את שכרם. שחקתם את שכרם – – –

יצחק לוי (מפד"ל):

בגלל זה אתה מדיח אותה עכשיו?

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

הדבר השני – – –

היו"ר ש' וייס:

גמרנו.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

– – – בתחום חברתי, אחרי שמונה שנים החזרנו את קצבאות הילד הראשון והשני. אתם קיצצתם זאת – – –

משה נסים (הליכוד):

לא נכון.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת נסים.

משה נסים (הליכוד):

זה לא נכון.

היו"ר ש' וייס:

קורה.

קריאה:

מה קורה?

עוזי לנדאו (הליכוד):

קורה לפעמים שזה נכון.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת עוזי לנדאו, הרי אתה ביקשת שאני לא אעשה צנזורה על נאומים, נכון? גם לא של ראש הממשלה.

משה קצב (הליכוד):

למה נכנעת לשביתת המורים? אתה לא זוכר שהייתם שש שנים בממשלה – – –

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אני לא נכנעתי – – –

רון נחמן (הליכוד):

– – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת נחמן רון.

קריאות:

– – –

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אולי גם נתונים באבטלה – – –

אהוד אולמרט (הליכוד):

– – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אהוד אולמרט, מספיק.

דוד צוקר (מרצ):

– – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דוד צוקר.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

סליחה – – –

היו"ר ש' וייס:

אדוני ראש הממשלה, תן לי רגע – – –

קריאות:

– – –

דוד צוקר (מרצ):

יש עובדה אחת לא נכונה בדברים שאמר ראש הממשלה?

אהוד אולמרט (הליכוד):

— — —

דוד צוקר (מרצ):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דדי צוקר, תקשיב לי.

דוד צוקר (מרצ):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דדי צוקר, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה ובפעם השנייה בבת-אחת.

דוד צוקר (מרצ):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דדי צוקר, קראתי אותך לסדר פעמיים, עכשיו תקשיב לי. ואני אחזור ואומר לך את זה בכל פעם. יש כאן מצב קבוע — — —

משה קצב (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת קצב, תקשיב לי גם אתה.

דוד צוקר (מרצ):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דדי צוקר, תקשיב לי. באופן שיטתי, כאשר מתחילה פה שמחה – אתה עולה עליה ומטפח אותה. אני מבקש ממך לסייע לי. אתה מבין למה שאני מתכוון.

דוד צוקר (מרצ):

אני מבקש ממך לא להשמיע את הביקורת הזאת.

היו"ר ש' וייס:

פעם שלישית. אני אשמיע אותה גם הלאה. לא צריך לעלות טרמפ על צעקות של אחרים.

אדוני ראש הממשלה, בבקשה.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אני אתן נתונים בנושא האבטלה. ביולי 1992 – – –

צחי הנגבי (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת צחי הנגבי, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה ולפני אחרונה. זהו.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

ביוני 1992, כשקיבלנו את השלטון, היו 40,300 מובטלים מעולי ברית-המועצות. באפריל יש 21,700 – כמעט חצי.

משה קצב (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת קצב, מספיק.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אין עלייה.

יעקב שמאי (הליכוד):

— — —

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אותו מספר עולים כמו בשנה שעברה.

לימור לבנת (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת לימור לבנת.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אתה לא משתלט עליהם.

היו"ר ש' וייס:

אני לא יכול בכוח.

יעקב שמאי (הליכוד):

— — — רבוטה

לימור לבנת (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת לימור לבנת, חבר הכנסת שמאי, מספיק.

לימור לבנת (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת לימור לבנת, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

ראש הממשלה צריך יום לימודים ארוך.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לנדאו, אתה יוצא. אני קורא אותך לסדר בפעם השלישית. אני מצטער שכל פעם זה אתה. חבר הכנסת לנדאו, כבר פעם שנייה אני מוציא אותך. שנים אחדות היית חבר הכנסת האדיב.

לימור לבנת (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת לימור לבנת, אני קורא אותך לסדר בפעם השלישית ואת יוצאת. אני משרת פה אולי איזה רצון שתצאו. אני אוציא. לא תהיה ברירה.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

בינואר השנה היו 152,000 דורשי עבודה, לפי הנתונים של שירות התעסוקה, באפריל – 124,000. אנחנו בירידה באבטלה. הייתי בבית-שאן – – –

דוד מנע (הליכוד):

אל תסתמך על הנתונים האלה.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

הייתי בבית-שאן. מ-1,200 מובטלים לפני חמישה חודשים, היום יש 400 מובטלים.

אהוד אולמרט (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אולמרט, אתה מפריע יותר מדי.

צחי הנגבי (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת צחי הנגבי, מספיק.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

בנצרת-עילית – מ-2,500 יש ירידה ל-1,200.

יהושע מצא (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מצא, אני קורא אותך לסדר.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

לא יועיל לכם. הורדנו ונוריד את האבטלה. בוודאי הסגר פתח אפשרויות.

שאול גוטמן (מולדת):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת גוטמן, פעם שנייה אני קורא אותך לסדר.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

15,000 ישראלים תופסים את מקומות העבודה של תושבי השטחים, על אף זאת שנחזיר כ-40,000 לעבודה בישראל.

רבותי, לא יועיל לכם.

יוסף בא-גד (מולדת):

שאלה.

היו"ר ש' וייס:

אין עכשיו שאלות. אל תפריע.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

האבטלה יורדת, האבטלה תרד, ואנחנו נעשה זאת.

יהושע מצא (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מצא, פעם שנייה.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אנחנו הגדלנו פי-שלושה את תקציב שיקום השכונות לעומת התקציב שאתם נתתם ב-1992.

רון נחמן (הליכוד):

זה בשביל הבחירות.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

זה אחרי הבחירות.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רון נחמן, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אתם נתתם לבחירות.

צחי הנגבי (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת צחי הנגבי, פעם שלישית. אני מבקש לצאת.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

בכבישים ---

היו"ר ש' וייס:

רק רגע, אדוני ראש הממשלה. הוא צריך לצאת.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

בכבישים – 1.5 מיליארד שקלים.

היו"ר ש' וייס:

אתם מתקנאים באלה שאני מוציא אותם.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

תשעה מחלפים מרכזיים בתהליך בנייה.

אהוד אולמרט (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אולמרט, אני קורא אותך לסדר.

עוזי לנדאו (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לנדאו, אתה לא היית צריך להיות באולם עכשיו. אתה צריך לצאת.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

ברכבות – 170 מיליון שקל נוספים.

היו"ר ש' וייס:

זה דבר בלתי אפשרי. חבר הכנסת לנדאו, צא מהאולם. קראתי אותך לסדר פעם שלישית.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

לתעשייה – הכפלנו את ההרשאות לעידוד השקעות הון. הקצינו 200 מיליון שקל נוספים להקמת אזורי תעשייה. לא יועיל לכם. אנחנו גם נשמור על הביטחון, אנחנו גם נקדם את השלום, אנחנו נעמוד בהבטחות לבוחרים, נוריד כמו שהתחלנו להוריד את האבטלה, גם נבנה תשתית, גם נעשה מהפכה בחינוך. לא יועיל לכם. בעוד שלוש שנים הארץ תהיה שונה.

יעקב שמאי (הליכוד):

תהיה קטנה.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

הארץ תהיה שונה. על אפכם ועל חמתכם.

שאול גוטמן (מולדת):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת גוטמן, אני קורא אותך לסדר בפעם השלישית. אני יודע שחזרת – – – השלמת את המפעל.

דן תיכון (הליכוד):

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

ולכן, אני מציע לכנסת להוריד את הצעות האי-האמון הקנטרניות. בוודאי נמצא פתרונות לבעיות בתוכנו ונמשיך בשלום, בביטחון, בחינוך, בתשתית ובמלחמה באבטלה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לראש הממשלה. אני מזמין עכשיו את השר המתאם חיים רמון להשיב על הצעת אי-אמון

יוסף בא-גד (מולדת):

שאלה קצרה.

היו"ר ש' וייס:

יש לי הרבה שאלות ארוכות.

יוסף בא-גד (מולדת):

אם כל כך טוב, למה כל כך רע?

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, אדוני השר.

שר הבריאות ח' רמון:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להעיר הערה אחת לחבר הכנסת נתניהו. יש כללים בדמוקרטיה. נדמה לי שראש הממשלה לשעבר חבר הכנסת יצחק שמיר היה אומר, שלהקדים בחירות זה אנטי-דמוקרטי. ודאי שלהקדים בחירות על-פי משאלים כאלה או אחרים – זה בוודאי ובוודאי אנטי-דמוקרטי. ממשלה נבחרת לארבע שנים.

בנימין נתניהו (הליכוד):

— — —

שר הבריאות ח' רמון:

ממשלה נבחרת לארבע שנים. אני מציע שתלמד את זה ותתרגל לזה.

חיים קופמן (הליכוד):

נצטט את הנאומים שלך.

שר הבריאות ח' רמון:

ורק הכנסת – אני מדגיש – הכנסת בלבד, לא רחוב, רק הכנסת – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שאול יהלום, אני קורא אותך לסדר בפעם השלישית.

שר הבריאות ח' רמון:

רק הכנסת, עם רוב שמייצג את העם, יכולה להקדים בחירות ולהפיל ממשלה.

שאול יהלום (מפד"ל):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שאול יהלום, אני קורא אותך לסדר בפעם השלישית. עכשיו תצא.

שר הבריאות ח' רמון:

אני מציע לך, חבר הכנסת נתניהו, לכבד את זה. אתה רואה את עצמך – – –

היו"ר ש' וייס:

סלח לי, אדוני השר.

חיים קופמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, מה הנוהג הזה לקרוא לסדר שלוש פעמים בקריאה אחת?

היו"ר ש' וייס:

קראתי אותו לסדר בפעם השלישית. אין לי נוהג כזה.

שאול יהלום (מפד"ל):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שאול יהלום, אני מבקש ממך לצאת.

אברהם בורג (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בורג, אתה לא עוזר לי.

אני רוצה לומר משהו לשר. אדוני השר, ברשותך. אני מבקש באמצעותך, בתור השר המתאם, לי קשה מאוד להעיר כאשר השר ממשיך לדבר. אני פונה אליכם.

שר הבריאות ח' רמון:

השר מדבר כי הוא הנואם.

היו"ר ש' וייס:

אני מבין. גם ראש הממשלה קודם, כשביקשתי להעיר הוא המשיך בנאום. זאת מצוקה. אני מבקש, שכאשר אני מעיר, תאפשרו לי להעיר. זה הכול. אחרת מדברים שלושה.

שר הבריאות ח' רמון:

יש לי איזו תקווה, שאולי לא מתקיימת, שאם אני אמשיך לדבר אולי ההערות תהיינה – – –

היו"ר ש' וייס:

זו תקווה שלא מתקיימת. זאת כנסת חמה, לדאבוני.

שר הבריאות ח' רמון:

אני רוצה לומר לחבר הכנסת נתניהו, לא באמצעות – – –

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

אני יכול להעיר הערה?

היו"ר ש' וייס:

כן, אתה יכול להעיר, ברשות השר.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

אין דרך אחרת להתגבר על – – –

משה קצב (הליכוד):

אתה מדבר בשם הממשלה או בשם הקואליציה?

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

הדרך היחידה להתגבר היא שאנחנו לא ניתן לראש האופוזיציה לדבר מלה וחצי מלה. רק אז תשבו בשקט. אין שום דרך אחרת.

אברהם בורג (העבודה):

גם כשהוא מדבר הוא לא אומר כלום.

משה קצב (הליכוד):

— — —

חגי מירום (העבודה):

— — —

רן כהן (מרצ):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת קצב. חבר הכנסת חגי מירום. חבר הכנסת רן כהן.

משה קצב (הליכוד):

— — — שימסור הודעה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת קצב, תקשיב לי. חבר הכנסת חגי מירום, תקשיב לי. אחרי השבוע שעבר שוחחתי עם חבר הכנסת נתניהו ועוד כמה חברי כנסת. אנחנו יכולים להגיע למצב שלא נוכל לקיים את הכנסת. אני יודע שנתנים לי עצות להוציא זה ולהוציא אחר. אין שום קושי להוציא שבעה-שמונה חברי כנסת. אנה אנחנו באים? אנחנו רק בראשיתו של הדיון המדיני. כאשר הפריעו לחבר הכנסת בנימין נתניהו, הערתי הערות קשות לחבר הכנסת אבי יחזקאל ואחרים. אין שום יכולת להקשיב בין עוצמת ההפרעות כאן וכאן, ואני מגנה גם את ההפרעות הקודמות.

אתם רוצים שנקיים פה כנסת או לא? להבא אפסיק את הדיונים במליאה, נתכנס ראשי הסיעות ונחליט אם אנחנו רוצים פרלמנט. זה מה שנעשה. נא להמשיך, אדוני השר.

שר הבריאות ח' רמון:

אני רוצה לפנות לחבר הכנסת נתניהו. בחודשים הקרובים, בשנים הקרובות, עומד להתקיים ויכוח נוקב בינינו לביניכם. אנחנו ממשלה נבחרת, לגיטימית, ואתם תכבדו זאת, ואל תעבירו את המאבק לקבוצות שוליים. תקשיב, חבר הכנסת נתניהו. ראיתי את ההפגנה שלכם. ראיתי שם אך ורק קבוצות שוליים. לא ראיתי את הליכוד, אשר מתיימר להיות מפלגה מרכזית.

רון נחמן (הליכוד):

את זה ראית בטלוויזיה.

שר הבריאות ח' רמון:

כל הנאום שלך, חבר הכנסת נתניהו, הוא נאום של דה-לגיטימציה. לא ברחוב מפילים ממשלה בישראל.

דוד מגן (הליכוד):

רק ברחוב.

שר הבריאות ח' רמון:

אוי לכם אם תאמצו את הדרך הזו. היא אפיינה את ראשית תנועת החרות. זנחתם אותה. בקלפי, אחת לארבע שנים, אלא אם – תקשיב היטב – הכנסת ורק הכנסת תחליט אחרת.

קריאה:

נכון.

שר הבריאות ח' רמון:

אני מציע לכבד את זה, ותסתובב בארץ, ואת זה תאמר.

סילבן שלום (הליכוד):

ארבע שנים ניסיתם להוריד את יצחק שמיר. היה התרגיל המסריח.

שר הבריאות ח' רמון:

רק בכנסת, רק בכנסת, רק באמצעות רוב של חברי כנסת.

סילבן שלום (הליכוד):

רק באמצעות רוב ניסיתם להפיל אותו – – –

חיים קופמן (הליכוד):

עכשיו עושים עוד תרגיל מסריח.

אברהם בורג (העבודה):

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אבקש לאפשר – – –

שר הבריאות ח' רמון:

אני רוצה להתייחס להצעת האי-אמון של חבר הכנסת רביץ. חבר הכנסת רביץ, אתה דיברת על קבוצות שוליים קיצוניות. בואו נבדוק את מי באמת אתם פוסלים – ודאי שאת השרה שולמית אלוני. היא מייצגת לדעתכם את כל הרע. אותה אתם פוסלים. אתם פוסלים אותה רק לחינוך, חבר הכנסת רביץ? אתם פוסלים אותה לשלטון, לשותפות בשלטון. והיא, עם כל הכבוד, מנהיגה של תנועה ש-300,000 אזרחים נתנו בה אמון. מי אתה שתפסול אותה, חבר הכנסת רביץ? זאת קבוצת שוליים? אלה הם שוליים רחבים מאוד, שמגיעים עד לב-לבה של החברה הישראלית. את מי אתה פוסל? את החברה הישראלית? היא המנהיגה של המפלגה הזאת. יש לך ויכוח אתה.

יושב כאן השר לשעבר המר. הוא ייצג את המפד"ל. הוא היה שר החינוך. אנחנו כתנועה הטלנו ספק בלגיטימיות של השר המר למלא את תפקיד שר החינוך, אף שהוא מייצג זרם שהוא רחוק מלהיות רוב בעם? הוא היה שר חינוך טוב.

אבל, האם רק את השרה שולמית אלוני אתם פוסלים? את כל תנועתה אתם פוסלים. את כל 300,000 האזרחים האלה אתם פוסלים ואומרים: אסור להם לקחת חלק ונחלה בשלטון.

יצחק לוי (מפד"ל):

למה היא לא תהיה שרת חינוך מחר?

שר הבריאות ח' רמון:

אבל, לא רק את ה-300,000 האלה אתם פוסלים. אתה שכחת, חבר הכנסת רביץ, את מפלגת העבודה אתם פוסלים.

יצחק לוי (מפד"ל):

אז למה היא לא תהיה מחר שרת חינוך?

שר הבריאות ח' רמון:

אני מדבר עכשיו אל חבר הכנסת רביץ. תעשה לי טובה, יש לי חשבון גדול אתו עוד מ-1990.

היו"ר ד' שילנסקי:

זה חבר הכנסת שפירא, לא רביץ.

אברהם בורג (העבודה):

החשבון שלו יקר יותר.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

מודעי היה גם כן ממפלגה גדולה, ופרס הוריד אותו מהאוצר והעביר אותו למשפטים.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת שפירא, אני מנסה להוכיח שהוא לא פוסל את שולמית אלוני כשולמית אלוני. הוא פוסל אותה, הוא פוסל את תנועתה. מה, הוא פוסל אותה לחינוך? הוא פוסל אותה – – –

אברהם רביץ (יהדות התורה):

גם מפלגת העבודה פוסלת את "שמע ישראל"?

קריאות:

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת רן כהן, לא מספיק שאתה צועק בישיבה, אתה עוד קם לצעוק?

אברהם רביץ (יהדות התורה):

למה אתה כולל אותי ביחד?

שר הבריאות ח' רמון:

תיכף אני אגיע אליכם, מה אתם. אין הבדל ביניכם.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

יש הבדל גדול בינינו.

שר הבריאות ח' רמון:

תיכף אצטט לך את הציטוטים המדויקים; מה אמרתם עלינו.

דוד צוקר (מרצ):

אתם פסולים לשירות בצבא?

שר הבריאות ח' רמון:

אפשר להעביר את השרה אלוני למשרד המשפטים מבחינתו? לא, ודאי שלא. משרד הפנים? – בוודאי לא. תחבורה? – שוד ושבר. היא לא פסולה לתפקיד, היא פסולה בעיניהם לשותפות בשלטון.

חיים קופמן (הליכוד):

תקשורת זה בסדר.

שר הבריאות ח' רמון:

את מפלגת העבודה לא פסלתם?

יעקב שמאי (הליכוד):

האופוזיציה הדריכה אותה.

שר הבריאות ח' רמון:

ואת מפלגת העבודה לא פסלתם? קראתי, ואביא לך את כל המאמרים מ"יתד נאמן" מ-1990, הרב שלך בא ואמר: אתם לא תהיו בשלטון אפילו לא במסגרת אחדות לאומית.

יצחק לוי (מפד"ל):

כי זה היה מסריח.

שר הבריאות ח' רמון:

אתם לא תהיו.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

— — —

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת רביץ, אל תגיד את זה. אתה קורא היטב "יתד נאמן" בכל יום. והצגתם את האידיאולוגיה שלפיה אנחנו פסולים, כי כל מפלגת העבודה היתה בעיניכם — — —

אברהם רביץ (יהדות התורה):

הוא רוצה להגיד שאני פוסל את העבודה. לא פסלתי אותה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת, השר עונה לחבר הכנסת רביץ.

דוד צוקר (מרצ):

את התנועה הקיבוצית פסלתם.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת צוקר, תן קרדיט לשר שהוא יודע לענות. אל תעזור לו.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

— — —

אלי גולדשמידט (העבודה):

בחיים שלי לא אכלתי שפן.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת גולדשמידט, אתה לא נותן קרדיט לשר שהוא יודע לענות? תן לו לענות.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

הוא רוצה להגיד שאני פוסל את מפלגת העבודה.

שר הבריאות ח' רמון:

באתם ואמרתם — — —

אלי גולדשמידט (העבודה):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת גולדשמידט. מספיק, רבותי. בבקשה, אדוני השר.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת רביץ, אנא ממך, אני הקשבתי לך.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אני מקשיב.

שר הבריאות ח' רמון:

ומאז ועד היום, לצערי הרב, מי שקורא בעיון את מה שאתם כותבים לא על שולמית אלוני ולא על מרצ, אלא על תנועת העבודה, יודע שהפסילה הזאת בעינה עומדת.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

לא נכון.

שר הבריאות ח' רמון:

אני לא דיברתי על אגודת ישראל. דיברתי על הרב שך, לא עליך. יש דגל ויש אגודה. נו, מילא, אנחנו חילונים, רחמנא ליצלן קיבוצניקים. אני מדבר על מי שהציג את האי-אמון מטעם אגודת ישראל.

כאשר אחיכם בש"ס היו צריכים לקבל לידיהם את האחריות למינהל החרדי, באתם אל אותה שולמית אלוני, שאותה אתם מתארים בכל התיאורים שאינני רוצה לומר כאן, ואמרתם: אתם לא. אחיכם הספרדים, החרדים, פסולים אפילו לניהול המינהל החרדי, ועדיף שאותה שולמית אלוני תנהל זאת. גם אותה פסלתם.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אני לא אמרתי את זה.

אברהם בורג (העבודה):

זה היה הפלג השני באגודה.

שר הבריאות ח' רמון:

אני מבקש. אתה חושב שאנחנו שכחנו – – –

מנחם פרוש (יהדות התורה):

אתה לא יודע – – –

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת פרוש, בקטע הזה אני מציע לך שלא להתערב, כי אתה היית הפוסל הראשי.

אברהם בורג (העבודה):

– – – הנוגע בדבר.

שר הבריאות ח' רמון:

בקטע של האחריות גם הם היו. הם לא פוסלים את מפלגת העבודה, הם פוסלים רק את ש"ס.

סילבן שלום (הליכוד):

הוא חתם אתכם על הסכם. איך אתה בא אליו בטענות?

שר הבריאות ח' רמון:

אמרתי: פוסל את ש"ס, לא את מפלגת העבודה. אחר כך, חבר הכנסת רביץ, האם אתה חושב ששכחנו את מה שאמרתם על ש"ס לפני הבחירות, ופה קבור אותו כלב שאתה מדבר עליו, שאותם בני תורה ספרדים אינם ראויים לשלטון?

יצחק לוי (מפד"ל):

הוא דיבר על פרה וחמור.

שר הבריאות ח' רמון:

— — — הם אינם ראויים לשלטון. פתאום אתם רואים אותם בשלטון, והם מתפקדים לא רע, ועיניכם כלות. ואז אתם יושבים יום ויום ושעה ושעה — — —

אברהם רביץ (יהדות התורה):

— — —

שר הבריאות ח' רמון:

תקשיב, חבר הכנסת רביץ.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אדוני השר, אנחנו הקמנו את ש"ס.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת רביץ, אתם הקמתם אותם — — —

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אנחנו הצבענו עבורם. הרב שך – – – שהם אינם ראויים לשלטון.

שר הבריאות ח' רמון:

אתם הקמתם את ש"ס בתקווה שהם יהיו עבורכם שואבי מים וחוטבי עצים, ותקוותכם לא התגשמה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אנחנו הקמנו אותם.

קריאות:

— — —

אברהם רביץ (יהדות התורה):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

אפשר להמשיך. חברי הכנסת.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אנחנו לא רוצים שהם ילכו בדרך שהם לא צריכים ללכת בה.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת רביץ, זה לא יעזור לכם. והם מתפקדים. והם תופסים עמדות. והם זוכים להערכה של הציבור, גם שלכם. לכן אתם עושים הכול כדי למרר את חייהם, על מנת שהם לא יצליחו להישאר בקואליציה הזאת. הלכתם ומצאתם נקודת תורפה, שהיא השרה שולמית אלוני, וכל התבטאות

ניפחתם והפכתם אותה לאיזה סלע מחלוקת. ניצלתם אותה והפעלתם לחץ בלתי סביר על הציבור הזה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אנחנו לומדים באותו בית-מדרש.

שר הבריאות ח' רמון:

כל הדבר הזה נובע – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

– – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת גולדשמידט, אתה כל הזמן עוזר לשר. תן לו קרדיט קצת. מה אתך?

חיים קופמן (הליכוד):

הלחץ שהפעלתם – – –

שר הבריאות ח' רמון:

תאמין לי, לחבר הכנסת רביץ זאת הבעיה. לך זו בעיה אחרת. לרביץ זאת הבעיה.

חיים קופמן (הליכוד):

אתה באמת מאמין שזאת הבעיה? הלחץ הוא לחץ של תומכי ש"ס על הרב עובדיה יוסף.

דן מרידור (הליכוד):

אתם נכנעתם ללחץ הזה. לא יפה, כנראה נכנעתם ללחץ הזה.

שר הבריאות ח' רמון:

אני אומר לך, חבר הכנסת רביץ, שזו הסיבה היחידה. בעינינו הם ראויים מאוד, בני התורה הספרדים מש"ס, להיות שותפים. וזה לא פשוט. זה לא פשוט לקיים את השותפות בין מרצ, שמייצגת רובד מסוים בציבור, ובין ש"ס שמייצגת רובד שונה לחלוטין. זה לא פשוט לקיים קואליציה כזאת, והיא קואליציה חשובה, כי היא לא קואליציה של בשר וחלב, כפי שאמר השר אריה דרעי, היא קואליציה שמנסה לחבר בין רחוקים בחברה הישראלית, ביהדות, כשכל אחד תופס זאת אחרת. ויש להם נקודת מפגש. נקודת המפגש היא אותה נקודת מפגש שעליה דיבר הרב עובדיה יוסף, וזוהי רדיפת השלום. הוא אמר לאותה ש"ס: תהיי בממשלה הזאת, כי הוא איננו רואה בה כפי שהוא ראה בממשלה הקודמת, שאתה היית חבר בה – ממשלת דמים. וזה ביטוי שלו, לא שלי. כך הוא הגדיר ממשלה שאתה היית שותף בה. הוא חושב שהממשלה הזאת, על-פי הדינים של פיקוח נפש, יכולה להביא שלום, והוא רוצה להיות שותף, כי הוא חושב שפיקוח נפש דוחה את התורה כולה. ואני חושב שכך זה נכון.

נקודת השותפות הזאת בין מרצ, בין מפלגת העבודה ובין ש"ס היא נקודה חשובה לקיומו של עם ישראל. לכן אנחנו מנסים לעשות מאמצים לקיים את הקואליציה הזאת ביחד, והיא לא פשוטה, היא קשה, היא מסובכת.

רון נחמן (הליכוד):

זה המשולש הנצחי.

שר הבריאות ח' רמון:

אבל אנחנו יכולים לעשות זאת, אם אתם לא תזנבו בהם עוד, אם אתם לא תסיתו נגדם, אם אתם תיתנו להם להוכיח את דרכם.

אני מציע לך, חבר הכנסת רביץ, לחזור בך מדרך הפסילות. אנחנו לא פוסלים איש, אפילו לא אותך. אם נקים קואליציה אתכם, אם לא תפסלו אותנו, והעם ייתן לכם 10, 12, 15 מנדטים – בבקשה. האם אי-פעם אנחנו אמרנו שאדם חרדי לא יכול להיות שר חינוך, אם יש ציבור מספיק שתומך בו? אמרנו זאת פעם? כשניסו לפסול את רפול, אנחנו כמפלגת העבודה קמנו ויצאנו נגד הפסילה הזאת. לא קיבלנו תרבות של פסילות בישראל.

דן מרידור (הליכוד):

למה נכנעתם?

שר הבריאות ח' רמון:

אני מציע לך, תיפטרו מהעניין הזה. אל תפסלו שום חלק בחברה הישראלית. כולנו ביחד מרכיבים את החברה הדינמית הזאת. אנחנו בתהליך משותף של יצירה. לכן אני מציע לך, במקום להביע אי-אמון בממשלה הזאת, תביעו אמון ותיפרדו מדרך הפסילה, מדרך השנאה, מדרך ההסתה. שבו, גם אתנו, ונסה למצוא דרכים לשותפות ביחד. מעולם, לא אתם הייתם פסולים בעינינו, ולא מרצ היו פסולים. ניסינו להקים קואליציה על בסיס משותף, כאשר הדבר המשותף והחשוב מכול הוא היכולת לקדם את תהליך השלום בימינו, היכולת לשים קץ לשפיכות הדמים. נדמה לי שזה כלל גדול מאוד בתורה, אם לא הכלל בתורה. אני מציע לכם להיות שותפים, אם אתם רוצים, על הבסיס הזה, עם ממשלה אשר תוביל לדרך השלום.

לכן אני מציע לך, כאות וכהוקרה לכך שאתם נפרדים מהדרך הזאת, שלא להצביע על האי-אמון שלך; קח אותו חזרה. תחשבו האם אתם צריכים בכלל להגיש אי-אמון מהסוג הזה, ואל תצביעו עליו. אם בכל אופן תתעקש ותחשוב שצריך להמשיך בדרך הנוראה הזאת שהלכתם בה, שלא הועילה לכם, שפגעה בכם, שלא הוסיפה אהבה בישראל – אני מציע לדחות את האי-אמון שהגשתם. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה לשר חיים רמון. אנחנו ניגשים לדיון. ראשון המשתתפים בדיון – חבר הכנסת דוד מגן. חבר הכנסת דוד מגן, למען הסדר הטוב, הוקצו לך שמונה דקות.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, סיעת הליכוד הגישה את הצעת האי-אמון עוד בשבוע שעבר, מתוך דאגה כנה על המתרחש בתחום המדיני, בתחום הכלכלי, בתחום החברתי, ועל אוזלת היד בכל מה שקשור לניהול ענייני המדינה.

אני חייב להודות כאן, כי לאחר ששמעתי את דברי התשובה של ראש הממשלה, ואני מעריך אותו, ואת התוספת של שר הבריאות, אני מלא חרדה ודאגה, משום שלא היה כאן ניסיון אמיתי להתמודד מול ביקורת קונסטרוקטיבית. במקום זאת שמענו מערכת של ססמאות נבובות, שהן חוליית המשך למה שראינו לפני כשנה במערכת הבחירות לכנסת השתיים-עשרה.

הגיע הזמן, בחלוף תקופת החדלון, לבוא חשבון עם הממשלה הזאת, אשר גרמה לשבירת המורל הציבורי, לייאוש בסקטורים השונים, בערים השונות, ולדאגה בכל צומת ובכל פינה. לא מאה ימי חסד חלפו, לא מאתיים ימי חסד חלפו, לא שלוש מאות ימי חסד חלפו. בעוד 43 ימים תימלא שנה ליום הבחירות לכנסת השלוש-עשרה. ומה אנחנו רואים מול שלל הסממאות וההבטחות?

דיברו אתנו על שינוי סדרי עדיפויות. מה אני אשם, חבר הכנסת אור, שדראושה מאכסאל חתום על הסכם קואליציוני עמכם, ותופיק זיאד מנצרת חתום על הסכם קואליציוני? מדוע אכסאל, במסגרת

שינוי סדרי העדיפויות, נכנסה לתחום רשימת ערי הפיתוח, למה שאתם קוראים אזורי עדיפות לאומית? מדוע נצרת נכנסת לתחום אזורי הפיתוח, אזורי עדיפות לאומית, ואילו חבר הכנסת שאול עמור ממגדל-העמק, או אני עבדך מקריית-גת, שתי ערי פיתוח, לא חתומים על הסכמים קואליציוניים – אותנו, את ערינו, את חברינו, את שכנינו, צריכים למחוק מרשימת ערי הפיתוח? לזה התכוונתם בשינוי סדרי העדיפויות?

חבל מאוד, אדוני היושב-ראש, שראש הממשלה, אשר אליו אני מפנה את הדברים, והוא אשר צריך למסור תשובה ברורה, מתחמק מלענות, גם על שאילתא, וסגנית מזכיר הכנסת בוודאי זוכרת זאת, שהוגשה לו לפני למעלה מ-250 יום, ואינו יודע, או אולי אינו מעז לתת תשובה על השאלה הנוקבת הזאת.

דיברו על שינוי סדרי עדיפויות תוך הטעיה מוחלטת של הציבור. מי מבין חברי הכנסת שהקשיב היטב לדברי ראש הממשלה ולדברי שר הבריאות קיבל את הרושם התמים, כאילו מפלגת העבודה ישבה באופוזיציה 15 שנה, משנת 1977 ועד 1992, והנה לפני כשנה היא חזרה רעננה מהמדבר האופוזיציוני. את מי תקף כאן ראש הממשלה כשדיבר על פגיעה בקצבאות ילדים אם לא את עמיתו שמעון פרס, שר החוץ היום, אשר היה ב-1985 ראש הממשלה וב-1986 היה שר האוצר? את מי הוא תקף כאן על קיפאון במערכת החינוך אם לא את עמיתו, שפרש בינתיים, יצחק נבון, אשר בין השנים 1984 ו-1990 היה שר החינוך והתרבות? מה אתה חושב, אדוני ראש הממשלה, שהציבור טיפש? הציבור זוכר, ואנחנו נזכיר לו, כי בשבע מתוך תשע השנים האחרונות מפלגת העבודה היתה בשלטון. וראש הממשלה ושר הביטחון דהיום, שמדבר על האינתיפאדה, הוא זה שהיה שר הביטחון בדצמבר 1987, כשפרצה האינתיפאדה.

יהושע מצא (הליכוד):

הוא היה בארצות-הברית.

דוד מגן (הליכוד):

אז הוא היה בארצות-הברית. הוא זה שהיה שבע מתוך תשע השנים הללו שר ביטחון.

אורי אור (העבודה):

הוא היה – – –

דוד מגן (הליכוד):

חבר הכנסת אור, אני מדבר על הפגיעה באינטליגנציה של הציבור, הניסיון להראות כאילו לא הייתם שותפים בשלטון. הייתם שותפים בשלטון. נשאתם במשרות בכירות – ראשות ממשלה, ושר אוצר,

ובמיוחד רבין תקופה ארוכה, שבע שנים כשר הביטחון, שש שנים אז ועכשיו שנה שר הביטחון וראש הממשלה.

ובכן, נציגי הממשלה – שבינתיים ברחו מאולם המליאה, קשה להם לשמוע ביקורת – אם אתם רוצים לערוך השוואות, בואו הנה בידיים נקיות, אל תטעו את הציבור. אל תטעו, כפי שלמגינת לבנו הצלחתם במערכת הבחירות.

הססמה "מושחתים, נמאסתם", אדוני היושב-ראש, אתה יודע כלפי מי הופנתה? היא הופנתה בחודש מרס 1990 – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מגן, תסלח לי. אני נהגתי כך כאשר ראש הממשלה היה מר שמיר ואני נוהג כך גם עכשיו, אני מבקש מהמזכירות להפנות את תשומת לב הממשלה, שבאי-אמון לא נמצא פה שום שר.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני חושב שההערה שלך מיותרת. אני אומר את זה מתוך כבוד, משום שאנחנו רגילים לתשובה של הממשלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אין לזה כל קשר.

דוד מגן (הליכוד):

אתה אומר להם, יהיה מישהו בממשלה – – –

יהושע מצא (הליכוד):

אין ממשלה.

דוד מגן (הליכוד):

יהיה מישהו בממשלה שימצא בסקירות, באיזה תאריך, שהיתה הצעת אי-אמון של מפלגת אופוזיציה ונציגי הממשלה לא היו פה. הם לא מנסים לתקן. בכל פעם שהם נכשלים – והם נכשלים וכושלים – הם מנסים להיאחז בשגיאות של ממשלות שהיו בעבר.

דומני שכאשר העם נתן להם מנדט – אני מודה שלפני כשנה ניתן מנדט ברור למפלגת העבודה – הוא לא ציפה לפירושים קלושים שכאלה. הוא לא ציפה לשמוע בכנסת נאומים ברמה של גנון וגני-ילדים: אתה היית לא בסדר, גם לי לא אסור להיות לא בסדר. העם, וגם הכנסת הזו, ב-13 ביולי 1992, הביעו אמון בממשלה מתוך תקווה שהממשלה הזו תתקן את הטעון תיקון ותתפקד כפי שצריך. ואוי לנו כי שבר ואכזבה אנחנו רואים מול עינינו.

ראש הממשלה ניסה להתחמק מדיון בנושאים המדיניים גם בשבוע שעבר, כאשר הוא סירב להגיע לפתיחת כנס הקיץ של הכנסת ולמסור הודעה מדינית, ואנחנו יודעים מה היתה הסיבה. הממשלה הזו, שמורכבת רק משלוש סיעות, מדברת בתחום המדיני בשני קולות: ראש הממשלה מביע דעה אחת ושר החוץ מביע דעה הפוכה. הדאגה שלנו היא לגבי רמת-הגולן, כאשר שר החוץ שלנו פרס אומר: שלום עם סוריה מחייב ויתור על כל הגולן, וראש הממשלה, שנתבע היום להכחיש זאת, נמנע מעשות זאת, וזו הסיבה לדאגה. שר החוץ אומר, ואני מצטט: תפקידנו לתת, ותפקידם – הכוונה למה שהוא קורא פלשתינים – לקבל. כל השגיאות שנעשו בתחום השבת המגורשים, ערעור מעמדה של ירושלים בעצם צירופו של פייצל אל-חוסייני למשלחת הרשמית, הדיבורים וההסכמה לשליטה פלשתינית בנושא הקרקע והמים, סמכויות החקיקה – כל הדברים האלה הם בבחינת נזקים בלתי הפיכים. וכאשר אותן משלחות העומדות מולנו במשא-ומתן מקבלות איתותים לתביעות יתר מפי שר החוץ, קשה אחר כך לראש הממשלה לתקן את הנזקים. ואנחנו קוראים כאן בהצעת האי-אמון לעצור את הסחף בתחום הזה.

אדוני היושב-ראש, גם בתחום הביטחוני, אנו זוכרים את ססמת הבחירות על רקע הרצח הטרגי בבת-ים, כאשר המסבירים של מפלגת העבודה יצאו עם הססמה "להוציא את עזה מבתי-ים". ואל לו לראש הממשלה, ואל לה לממשלה כולה, להתפאר בהישגים ביטחוניים, או ביטחוניים אישיים בתוככי הארץ. אגב, הפטנט של הסגר נוסה בעבר, נוסה על-ידי שר הביטחון הזה, וכל מחדל וכל הישג שהיה בתחום הביטחוני מאז 1984 ועד 1990, ומ-1990 ועד היום, שייכים לאותה כתובת שממלאה היום את שני התפקידים – ראש הממשלה ושר הביטחון.

הכנסת לא יכולה להישאר אדישה מול ההפגנות ההמוניות של העולים החדשים, אשר הבטיחו להם עבודה, ועכשיו הם עומדים מול שוקת שבורה. הממשלה שניהלה בין 1990 ל-1992 קלטה 300,000 עולים מתוך 440,000 שהגיעו בתקופת העלייה. בתקופה הזו, בשנה האחרונה, במצב שלצערנו הרב ממדי העלייה הצטמצמו בצורה דרסטית, צריך היה למצוא פתרונות מקיפים ומעמיקים בתחום התעסוקה. ואם המצב כל כך טוב, כפי שראש הממשלה אומר, שאלה לי אליו: מדוע כל כך רע? מדוע כולם בוכים? מדוע השביתות? מדוע ההפגנות?

במה מתפאר היום ראש הממשלה? – בכך שאתמול נחתם הסכם עם המורים, נסתיימה שביתת המורים. ואנחנו, שעקבנו אחר העניין הזה, ראינו שבמשא-ומתן שנמשך כמה שעות, ערב אחד, נסתיים סכסוך ארוך ומעיק. מדוע היו ילדי ישראל צריכים להתבטל מתורתם? מדוע היו בתי-הספר ומוסדות החינוך סגורים, אם כל כך קל היה ליישב את הסכסוך? מה היתה העקשנות המיותרת?

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מגן, זמן תם.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני, עוד דקה, ברשותך.

היו"ר ד' שילנסקי:

חצי דקה, פשרה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, יש רשימה ארוכה של דברים לפני. אני אשתדל להעלות את הדברים בהזדמנות אחרת. אבל אינני יכול שלא להתייחס גם לשר הבריאות, שנכנס להציל את כבודה של הממשלה, ולשאול רק שאלה אחת: אדוני, הבטחתם להמשיך את יוזמת הליכוד בנושא חוק ביטוח בריאות ממלכתי. אני יודע שאתה עושה עבודה מאומצת בממשלה בנושא הזה. אולי תואיל היום, במסגרת הדיון בכנסת, במקום להתנצח היסטורית ולעשות חשבונות פוליטיים עם הרב רביץ, להודיע לכנסת מה עלה בגורלו של החוק הזה, כאשר היום אנחנו קוראים ש-100,000 מילדי ישראל לא מקבלים טיפול רפואי כי יד הוריהם אינה משגת לשלם את הביטוח הרפואי? ואתה וחברי הכנסת, כולם יודעים כמה עשרות אלפים מהם ניזוקים בנזק בלתי הפיך וקשה יהיה אחר כך לשקם אותם או לגרום להבראתם. אני מקווה שנוכל – – –

שר הבריאות ח' רמון:

שאלת. תשובה קצרה. בסוף חודש מאי, תחילת יוני, תהיה לך הזדמנות להצביע בעד החוק הזה בקריאה ראשונה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני חושב שכל הדיון הזה היה שווה אם ההתחייבות של שר הבריאות – – –

שר הבריאות ח' רמון:

זו ההתחייבות של יושב-ראש ועדת השרים לענייני – – –

דוד מגן (הליכוד):

של הממשלה. שמעו נא, חבר הכנסת הירשזון, בסוף חודש מאי, תחילת יוני – כך אומר שר הבריאות – נזכה סוף סוף להצביע על חוק ביטוח בריאות ממלכתי.

אברהם הירשזון (הליכוד):

באיזו שנה?

דוד מגן (הליכוד):

ב-1993. אנחנו נחכה.

יורם לס (העבודה):

הליכוד – – –

דוד מגן (הליכוד):

הנה, אדוני שר הבריאות, כבר תוקפים אותך מאחור. תעשה סדר בממשלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מגן, קיבלת חצי דקה והשעון צלצל דקה. אני רוצה לדעת, למה רק את חבר הכנסת הירשזון לקחת בתור עד? יש פה יותר חברים.

דוד מגן (הליכוד):

חבר הכנסת הירשזון הוא מועמד בעתיד לתפקיד מזכ"ל ההסתדרות הלאומית, וככזה הוא אחראי לקופת-חולים לאומית, שבה אני חבר.

היו"ר ד' שילנסקי:

עכשיו אנחנו יודעים. תודה רבה.

חבר הכנסת אורי אור, אותך זיכתה הסיעה שלך בעשר דקות תמימות. אחר כך, חבר הכנסת רן כהן – תתכונן לשמונה דקות בלבד.

אורי אור (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שמעתי את יושב-ראש הליכוד החדש, ואני רוצה לדעת – הוא דיבר הרבה בשם העם – בשם איזה ליכוד מדבר חבר הכנסת נתניהו. כאשר ראיתי את ההפגנה שלכם ראיתי מעט דגלי לאום והרבה מאוד דגלים של "כך". אני לא יודע אם איחדתם את חזית הימין – את פלגי "כך" כבר איחדתם בוודאי. האם הוא מייצג את חבר הכנסת מילוא, שמדבר על עזה תחילה? אתה עושה השוואות – מה אמר שר החוץ, מה אמר ראש הממשלה. מה אומרת התנועה שלכם?

אברהם הירשזון (הליכוד):

אתה גם ראית את מפקד הליכוד – 250,000 איש, לעומת מפקד המערך – 150,000 איש.

אורי אור (העבודה):

ראיתי את מפקד הליכוד וראיתי את ההפגנה של הליכוד.

אתה מדבר בשם העם. שמעתי את חבר הכנסת מילוא, שאמר עזה תחילה. זה מרצ, זה האגף השמאלי של מפלגת העבודה ומרצ שאומרים עזה תחילה. אמר זאת גם שר הביטחון ארנס לאחר שפרש, כי לא היה לו העוז להגיד זאת בזמן שהיה שר הביטחון.

מה אמר פה יושב-ראש הליכוד? – בליל של דברים בלי שום תוכנית; שום תוכנית ושום דבר. אתם חרדים לדמוקרטיה? אני עוד לא רואה את הדמוקרטיה שאתם מייצגים. מישהו מכם, מכל סיעות הימין, יצא נגד מה שקורה ביהודה ובשומרון, נגד משטרה איזו שהיא, נגד חוקים איזה שהם?

אני רוצה לצטט מה כותב ראש הממשלה לשעבר, יצחק שמיר, ב"דיעות אחרונות" מיום שישי. ואתם מדברים על חופש ועל דמוקרטיה ועל שלטון החוק.

דוד מגן (הליכוד):

אתה מציע אי-אמון באופוזיציה? תסביר מדוע צריך להביע אמון בממשלה. תאמר במה הממשלה מתקנת את דרכיה?

אורי אור (העבודה):

לא, אדוני. אתה יודע בדיוק מה שאני מציע. לפני שאתה שואל במה הממשלה מתקנת את דרכיה – הרי אין לכם דרך. הדרך היחידה שלכם – אדוני, תקשיב – היא כרגע תמיכה בשתיקה והיא כיבוד החוק.

כותב ראש הממשלה לשעבר, חבר הכנסת יצחק שמיר, ב"ידיעות אחרונות" של השבת הזאת: "ואכן אין לתמוה: הלב הנורמלי של אדם שפוי ממאן להאמין. וכאשר נשמעת בארץ הקריאה" – שימו לב – "נתקומם, נקום, נתנגד, נילחם, נמנע את האסון מלהתרחש, רבים מהססים לקלוט את הקריאה ולציית לה, כי הם עדיין אינם מאמינים שכזאת יקרה בארצנו, וכי זה אינו חלום בלהות שמישהו המציא כדי להחריד שלוותנו". אפשר לחשוב שראש הממשלה הזה עדיין בלח"י, ואין ממשלה ואין חוק ואין דיין.

ידידכם, מנהיג "כך", קורא לאחוז בנשק, ואיש מהיושבים על הספסלים האלה לא פוצה פה ומצפצף.

אברהם הירשזון (הליכוד):

מה אתם אמרתם כאשר בגין היה בשלטון?

אורי אור (העבודה):

אדוני, אמרנו ועוד אמרנו. אתה יודע יפה מאוד שמהספסלים של הקואליציה הזאת – שעכשיו היא בקואליציה ואז היתה באופוזיציה – היו יותר תומכים לתוכנית השלום של בגין מאשר פה. אל תגיד מה אתם אמרתם ומה לא.

לכן, מה שמאפיין את התקופה של היושב-ראש החדש שלכם: ססמאות, מלל ובלי תוכנית. בתוכם יש מבולקה שלמה.

אני לא ראיתי את חבר הכנסת מרידור על הבמה כשדגלים של "כך" מתנופפים, לא ראיתי הרבה אחרים. אלה שפונים: בואו נלך לעם – גם מתוכם אני מניח שיש הרבה שיתמכו פה בתוכנית שלום כאשר תבוא הממשלה ותגיד אותה.

הססמה הריקה הזאת של "שלום תמורת שלום" לא עבדה. ראש הממשלה לשעבר, היום חבר הכנסת שמיר, אמר והודה, שכל מטרתו בשיחות ובמשא-ומתן היתה למשוך את הדיונים עשר שנים,

ותוך כדי כך לרוקן אותם מתוכן ומכל דבר אחר. לכן הוא לא רצה שיהיה לזה סיכוי, ולכן לא היה לזה סיכוי.

מה קרה בשבוע שעבר ונמשך פה היום? אתם חרדים כי נוצר סיכוי לשלום. ודאי שמי שאיננו רוצה להפריד בין העמים יבוא ויגיד שהמשטרה מטרידה אותו; המשטרה הפלשתינית, זאת שתהיה. על כך ענה ראש הממשלה, ואינני רוצה לחזור על דבריו. כל מי שלא רצה בקידום תהליכים כלשהם מתחיל להיות מוטרד היום.

טוב יעשה ראש הממשלה, והוא יחליט על העיתוי, מתי יבוא לעם, כאשר ההסכם יהיה מוכן – אני אומר לכם, הוא יאושר בכנסת. ולהוותכם, לדעתי, הוא יאושר גם בעם וברוב גדול.

יצחק לוי (מפד"ל):

שיעשה זאת בהגינות. ההגינות היא, שלפני שההסכם ייחתם יש לבוא אל העם, ולא לאחר מעשה. לאחר מעשה – זו התחייבות מדינית. הוא צריך לעשות זאת בהגינות ובזמן.

אורי אור (העבודה):

בהגינות, אדוני. חבר הכנסת היקר, ידידי, מה שאמר היום יושב-ראש הליכוד – הוא רוצה מחר, דרכו אצה לו. שלשום הוא נבחר ומחר הוא רוצה להיות ראש ממשלה. הוא רוצה מחר להביא לעם. מה להביא לעם? ענה ראש הממשלה – ואינני רוצה לחזור על דבריו – אין מה להביא לעם, אנחנו במשא-ומתן ארוך, קשה ומפרך. נאמן עלי ראש הממשלה ונאמנה עלי המפלגה כולה, והממשלה הזאת, שהיא איננה חרדה פחות מכם לביטחונה של מדינת ישראל. אלא מה? היא מאמינה שביטחון טוב יותר יבוא בהפרדה בין העמים. אתם מאמינים – אני מתכוון לאופוזיציה כולה – שאתם רוצים ארץ-ישראל שלמה עם עזה בתוכה, והכול ביחד, וביטחון ושלום יבואו למדינת ישראל. זה איננו נכון, ואין לזה שום סיכוי.

דבר נוסף שאני מבקש, אני מבקש מכם בקשה, אתם מדברים על להפחיד את העם. הרי אתם אלה שמפחידים את העם. ההשוואה הזאת לשואה – כל פעם שמדברים על איזה סיכוי להסדר, כל פעם שמדברים על איזה סיכוי לפתרון ביניים – היא יוצאת מהדברים שלכם. זאת הגלות בפני עצמה.

אביא ציטוט נוסף של ראש הממשלה לשעבר, חבר הכנסת שמיר, באותו מאמר "הלב ממאן להאמין" מיום שישי האחרון: "מאליה עולה המחשבה האיומה, כי גם שם ואז, בימים האיומים, שאת זכרם העלינו לפני שבועות אחדים, יהודים לא האמינו". אתה מבין מה עושים פה? לוקחים את הממשלה הזאת ואת כל רצונה ומאמציה האדירים לקדם הסדרי שלום ומשווים את מעשיה למעשים שמקרבם שואה.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקש לדחות את הצעת האי-אמון. כל השוואה לשואה – ומי כמוך יודע, אדוני – אסור שתיעשה ואסור שתיאמר, כי אין כאן שום השוואה. והשוואה זו היא שמעידה על גלות, על כך שלא הצלחנו להוציא את הגלות מחלק גדול מהמפלגות שמתיימרות ומדברות על

לחימה ועל הדר ועל דברים דומים. אני מבקש מאנשי האופוזיציה, להבא להיזהר מאוד משימוש במינוחים, וודאי ובוודאי כשעושה זאת חבר כנסת היום וראש ממשלה לשעבר. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. מה אעשה עם שתי הדקות שעכשיו שאר חייב לך?

אורי אור (העבודה):

תעביר אותן לחבר הכנסת רן כהן.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא. אין מעבר. ראשית, אני רוצה לברך את כבוד השר שמעון שטרית, שממלא את שולחן הממשלה. בדיוק כשכנסת רציתי לבקש מהמזכירות להפנות שוב את תשומת לב – – –

שר התקשורת והמשטרה מ' שחל:

אני יושב פה כל הזמן.

היו"ר ד' שילנסקי:

אתה מתחבא, מה אני יכול לעשות.

שר התקשורת והמשטרה מ' שחל:

אני צנוע.

רן כהן (מרצ):

השר משה שחל יושב כאן כל הזמן.

קריאה:

רן כהן (מרצ):

לא חשוב, חשוב שהוא שר.

היו"ר ד' שילנסקי:

נכון. חשוב איפה הוא יושב. הוא לא מילא את שולחן הממשלה.

בבקשה, חבר הכנסת רן כהן.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, לא בגלל מה שהתכוונתי לומר מגיעות לי שתי הדקות שהותיר חבר הכנסת אורי אור, אלא משום שמלכתחילה התכוונתי לומר – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

רן כהן (מרצ):

אני לא מתמקח.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, אני רק רוצה להעיר את תשומת לבך לעיקרון. שלא יקבלו ברצינות את ההלצה, דבר כזה כמו מעבר מסיעה אחת לסיעה אחרת, ובפרט שזה לא כתוב ולא הודיעו מראש.

רן כהן (מרצ):

דרך אגב, בדיוק את זה עשינו היום, וקיבלנו שתי סיעות ממפלגת העבודה, לכן קיבלנו 14 דקות ולא 12. אבל נעזוב את זה. אני באמת לא מתמקח.

אהבתי מאוד את הדברים שאמר כאן קודמי, ידידי חבר הכנסת אורי אור. ואני רוצה לומר לכם, רבותי חברי הכנסת, כמי שהיה לפני שבועיים באושוויץ, בבירקנאו, בטרבלינקה ובכל המקומות האיומים הללו, אני מצטרף בכל לב לדברים שאמר כאן חבר הכנסת אורי אור. ואני רוצה לומר לכם, שמי שאומר וכותב את הדברים שכתב חבר הכנסת יצחק שמיר לפני שבוע, לא רק שהוא עשה כל מה שאמר כאן חבר הכנסת אורי אור, אלא הוא במידה מסוימת גם נותן לגיטימציה לפושעים צוררי עמנו וצוררי העולם. ואני חושב שזה מעשה חרפה שלא ייעשה.

אבל מה אני מצפה? באמת אין לי מה לצפות מראשי הליכוד, כאשר היום, היום הזה, נחתם הסכם היסטורי בתחום מערכת החינוך, ואיש ממגישי הצעות האי-אמון לא מצא לנכון לומר מלה טובה אחת על העניין. והלא זה היה נותן אמינות, אילו באמת היו אומרים גם את הדבר הטוב הזה, כאשר מזכירים את הדברים שנראים להם, לשיטתם, רעים.

ומה קרה? רבותי, היום חלה מהפכה במעמדו של המורה. בתוך שנתיים תוספת של 25% על השכר; משיכת כוחות איכותיים יותר להוראה; מעבר של ילדינו ל-35 שעות לימוד בשבוע; לימודים עד השעה 15:00, זאת מהפכה, עם מעבר מדורג, על-פי היכולת, לחמישה ימי לימוד בשבוע; הרחבת מערך ההשתלמות של המורים, במימון המדינה, שבוע בשבוע למורים. אני באמת לא ארחיב ולא אוסיף. אבל אם מהפכה כזאת במערכת החינוך לא ראוייה אפילו למלה טובה אחת מראשי האופוזיציה, מה לי כי אליו עליהם?

אבל יותר מזה. רבותי חברי הכנסת, עולים כאן ראשי האופוזיציה, רואים את ברית-הבריונים הזאת של המתנחלים, את היחידות הללו של בריונים הולכים בסמטאות חברון ומפוצצים פנסים. והלא כולנו יודעים שהכול מתחיל מפיצוץ פנסים, ולאחר מכן מפוצצים בני אדם. בהתחלה מפוצצים ערבים, ולאחר מכן מפוצצים חיילי צה"ל. ולאחר שמפוצצים חיילי צה"ל, מנסים לפוצץ גם את הדמוקרטיה. והלא הם כבר מרימים ידיים, לא לאפשר לכנסת לעבוד. זאת הבריונות שהתחילה גם כאן. רבותי חברי הכנסת, הם מתכוונים לפוצץ בסיכומו של דבר את המשא-ומתן לשלום. ואני רוצה לומר לאופוזיציה: לא יעזור לכם.

יצחק לוי (מפד"ל):

תגובת האופוזיציה היתה כמו התגובה של צה"ל. צה"ל אמר: אין משטרה, זה לא קיים. גם אני שמעתי את קציני צה"ל מכחישים את התופעה הזאת מכול וכול. מה אתה מלין עלינו, כאשר צה"ל עצמו אומר שהתופעה הזאת לא קיימת?

רן כהן (מרצ):

ראשית, אני רוצה לומר לך, שהעניין הזה מטופל על-ידי הממשלה. שנית, אמר יושב-ראש ועדת החוץ והביטחון, ואמרתי גם אני, בכל הצניעות, שהעניין הזה יטופל באותם מוסדות שבהם אנחנו מטפלים. אבל את הגינוי, את הקריאה לעקירת התופעה לא שמעתי מפי חבר הכנסת ביבי נתניהו. את הקריאה לעקירת התופעה לא שמעתי מפי רפול. את הקריאה להעמיד את הפושעים הללו לדין לא שמעתי מפי ראשי האופוזיציה שבאו לכאן להלין על הממשלה הזאת. את זה לא שמעתי. כיוון שהשנאה והחרדה ופחד השלום שנפלו על ראשי האופוזיציה, תאמין לי, העבירו אותם על דעתם; עד כדי כך, שהם מפחדים להתמודד עם הבריונות הזאת.

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הממשלה הזאת הולכת לעשות שלום, גם אם האופוזיציה הזאת נבהלת מזה. ולכן אנחנו באמת מושיטים יד. הלוא באמת, בלא פשרות אין ויתורים; ובלא ויתורים אין משא-ומתן; ובלא משא-ומתן אין סיכוי להגיע לשלום; ובלא שלום אין סיכוי לעקור את המלחמות ולבטל את כל האסונות. והלוא הדבר הזה יכול באמת לבוא רק אם ממשלת ישראל תציג ויתורים. ואני גא בכך שלנו, למרצ, יש השפעה ממשית בממשלה על ההליכה הזאת לקראת הצד השני. כי בלא הליכה לקראת הצד השני אין פשרות ואין ויתורים ואין שלום ואין משא-ומתן.

נכון, החלת העיקרון של שטחים תמורת שלום על יהודה ושומרון, על הגדה המערבית ועל רצועת-עזה ועל רמת-הגולן, פתחה פתח לאפשרות של שלום. נכון שהרחבת הסמכויות של הממשל העצמאי לפלשתינים, נכון שהחזרת 30 המגורשים הוותיקים, נכון שאיחוד המשפחות ל-5,000 בלתי מאוחדים, נכון שצירוף פייצל אל-חוסייני למשלחת – אלה צעדים שהממשלה החליטה לנקוט, על דעתנו, חלקם ביוזמתנו, משום שאלה צעדים שמאפשרים פתח לשלום. מדוע? כי אנחנו רוצים לא לוותר על השטחים, אלא להיפטר מהשלטון על השטחים. כיוון שלהיפטר מהשלטון על השטחים – זה משרת את עם ישראל ואת מדינת ישראל.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה שיהיה ברור: נמאס לי, במובנים רבים, מאותה הצגה את הממשלה הזאת כמוותרת, כנותנת, כמעניקה לצד השני. הממשלה הזאת, קודם כול, הולכת להשיג הישגים אדירים. מדינת ישראל מקבלת במשא-ומתן הזה. מה אנחנו מקבלים? אנחנו מקבלים שלום והשלמה, וזה המון; אנחנו מקבלים ביטחון לאזרחים ולבנים שלנו, וזה המון; אנחנו מקבלים סיכוי לפריחה כלכלית ולמזרח תיכון אחר, מזרח תיכון כשוק של מוצרים ושירותים, ולא מזרח תיכון כשוק של מלחמות והרוגים, וזה המון; ואנחנו הולכים לקבל מדינת ישראל שיכולה לקבל המוני עולים ולקלוט אותם; אנחנו הולכים לקבל כאן הרבה יותר ישראלים שיכולים לבנות כאן בשקט ובשלווה את בתיהם ואת עתיד ילדיהם. זה מה שישראל הולכת לקבל בגין השלום. כך שישראל איננה מוותרת. יותר מזה: ישראל נפטרת מהצורך להחזיק בשטחים, היא נפטרת מחסרונות המלחמות, ומקבלת עתיד אחר למדינת ישראל ולעם בישראל. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה. אני מזמין את חבר הכנסת יצחק לוי, אחריו – ש"ס, שלא מסרו שם והם גם אינם, ואם הם לא ימסרו שם ולא יהיו, אזמין את כבוד חבר הכנסת הרב מנחם פרוש.

יצחק לוי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ראשית, תרשה לי, חבר הכנסת רן כהן, לברך את הממשלה על ההסכם בנושא החינוך.

רן כהן (מרצ):

נהדר.

יצחק לוי (מפד"ל):

אני חושב שזה הסכם טוב ברובו – – –

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

אולי תברך גם את שרת החינוך?

יצחק לוי (מפד"ל):

ההיפך, אני מברך את שרת החינוך, אני חושב שהיא צריכה להישאר בתפקידה. אני מתפלא איך אתם היום מדיחים אותה. זה ממש לא ייאמן, אחרי הישג כל כך גדול, אחרי מהפך כל כך גדול, אני חושב שלכבודה היה לבוא ולהשאיר אותה, לפחות לדיכום. הרי אנחנו מראש לא הצטרפנו לממשלה ולא באנו לעשות משברים באמצע, כי ידענו שאתה לא נוכל לחיות. היינו הגונים מהרגע הראשון ומהיום הראשון ואמרנו: אנחנו לא מצטרפים לממשלה כזאת מכל מיני סיבות, ואחת הסיבות היתה שרת החינוך. אבל אתם, אתם שכל כך מהללים אותה? הרי ראש הממשלה בא ושר עליה שיר הלל, ממש הלל עם ברכה, לא רק בלי ברכה. בא רן כהן ואומר: נעשה פה מהפך ממש היסטורי. הרי היום אתם הולכים להדיח אותה. אני רוצה לומר לכם: זה לא חברי ולא יפה.

רן כהן (מרצ):

חבר הכנסת יצחק לוי, בכל הידידות: א. אנחנו לא מדיחים אותה; ב. אני אבקש ממך: לך תגיד את זה על-יד הבית של הרב עובדיה יוסף.

יצחק לוי (מפד"ל):

הרב עובדיה יוסף הוא השותף שלי היום? אני לא רוצה, אני אמרתי לך שאני לא רוצה מלכתחילה, ולכן לא הצטרפתי לממשלה. אני לא מדבר על עצמי. הרי אנחנו לא עושים תרגילים: להצטרף לממשלה, ואחר כך לבקש הדחות ולעשות משברים. זו ודאי לא דרכנו.

גדעון שגיא (העבודה):

ממחר פתוחה הדרך שלך להצטרף לממשלה.

יצחק לוי (מפד"ל):

אתה פשוט טועה.

בנימין טמקין (מרצ):

יצחק לוי (מפד"ל):

אתה רואה? שמעת את חבר הכנסת טמקין. אבל אתה פשוט טועה בעניין הזה, כי זה לא כך.

בנימין טמקין (מרצ):

יצחק לוי (מפד"ל):

יש לכם משבר? תלכו לפתור אותו, ורק תעמדו על כבודכם קצת.

רבותי חברי הכנסת, קודם כול אני רוצה לשלוח ברכה לשובתי הרעב, השובתים כאן סמוך לכנסת, אנשי הגולן, גם דתיים וגם חילונים, גם אנשי מפלגת העבודה וגם אנשי מפלגות אחרות, שהיום חרדים לגורל בתייהם, לגורל יישוביהם, לגורל הגולן ולגורל המדינה. אני חושב שאנחנו צריכים לחזק אותם במאבקם ולהגיד להם "יישר כוח" על כך שהם מוכנים במסירות נפש זו לעורר את העם למאבק צודק על הגולן. נכון שחבל שהמחאה הזאת נעשית תוך סבל של רעב, ואסור להם לסכן את עצמם בעניין הזה, אבל, על כל פנים, בוודאי מגיעה להם ברכה חמה.

העניין העיקרי שאני חושב שאנחנו צריכים לדבר עליו כאן, אדוני היושב-ראש, הוא לא חילוקי הדעות בין האופוזיציה לקואליציה. ידועים חילוקי הדעות, ומכיוון שיש חילוקי דעות יש קואליציה ויש אופוזיציה. לו ניתן היה הדבר לשכנוע הדדי, הרי כל הכנסת אולי היתה מתאחדת סביב הנושא. וזה

לא כך, יש חילוקי דעות. הדבר העיקרי שאנחנו רוצים לדבר עליו הוא על התרמית של ראש הממשלה כלפי העם.

וכאן אני רוצה לומר, אדוני היושב-ראש: אין לי טענות לאנשי מרצ, אנשי מרצ אומרים את האמת ומלכתחילה אמרו את האמת. אנשי מרצ מוכנים למדינה פלשתינית, אנשי מרצ מוכנים להחזיר את כל חלקי ארץ-ישראל, אנשי מרצ רואים בזה לא ויתור אלא פתרון, קבלה. יפה, אנשי מרצ אומרים את מה שעמם, ולכן מי שאינו רוצה לא מצביע מרצ. אבל מה עם מצביעי מפלגת העבודה? האם אתם אינכם חושבים שראש הממשלה מרמה את העם בכך שהוא אומר שהוא נגד מדינה פלשתינית? יאמר את האמת: כל הצעדים שהממשלה נוקטת יובילו בהכרח למדינה פלשתינית.

לי אין ספק שמפלגת העבודה, חלק גדול מהמצביעים, אינם מעוניינים במדינה פלשתינית. הם יודעים שמדינה פלשתינית זה לא החזרת 400 מגורשים, זה לא החזרת 5,000 פלשתינים קרובי משפחה, זה החזרת 5 מיליוני פלשתינים הנמצאים בכל העולם. אם היום אנחנו מתמודדים עם אוכלוסייה פלשתינית, שמונה בין 1.5 מיליונים ל-2 מיליונים, הרי אנחנו בעוד כמה שנים, כאשר תהיה מדינה פלשתינית, נימצא עם 5 עד 7 מיליוני פלשתינים באותו שטח שאנחנו מדברים עליו עכשיו. הרי גם לא תהיה לנו זכות – – –

גדעון שגיא (העבודה):

יצחק לוי (מפד"ל):

אני מבקש סליחה. הרי לא נוכל גם למנוע את זכות השיבה ברגע שתהיה מדינה פלשתינית. האם אנחנו נבוא ונתנה תנאים ונגיד: אנחנו נותנים מדינה פלשתינית אבל בתנאי שפלשתינים לא יחזרו? הרי זה לא יהיה כך, כולכם יודעים שזה לא יהיה כך. וכאשר 5 מיליונים פלשתינים יהיו שם וכאשר מספר הפלשתינים שיהיו ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה יהיה גדול יותר ממספר היהודים בארץ-ישראל, וכאשר הם יארגנו צבא, ולא יהיה אפשר למנוע ארגון צבא, זו טעות, הרי לאחר מכן, לאחר השלב של ההסדר הסופי יהיה להם צבא. מי ימנע מהם לבוא ולקום ולבלוע את מדינת ישראל? מישהו משלה את עצמו, שהחלום הזה נגוז, שהחלום הזה איננו קיים? הרי לא כך הדבר.

לכן הדרישה שלנו, בכל אופן, כלפי הממשלה כרגע היא לא שתשנה את דעותיה. הממשלה לא תשנה את דעותיה. כדי לשנות את המהלך המדיני צריך להפיל את הממשלה, ותיכף אומר מלה אחת על זה. הדרישה שלנו איננה לרמות אלא להגיד את האמת. היום ממשלת רבין מובילה למדינה פלשתינית. תאמרו כמו שמרצ אומרת. כך הדבר, חבר הכנסת גולדשמידט. בואו לא נרמה, בואו נגיד את האמת, נגיד את הדברים בצורה גלויה.

דבר נוסף: הרי ראש הממשלה מביא תמיד כדוגמה את הסכמי קמפ-דיוויד – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

אין אדם שמתנגד למדינה פלשתינית יותר מאשר ראש הממשלה.

יצחק לוי (מפד"ל):

כמו שלא היה אדם שמתנגד לירידה מהגולן יותר מראש הממשלה. הרי זה אותו דבר. מדובר פה בתהליך בלתי הפיך: ברגע שמקימים מועצה וברגע שנותרים לה זכויות חקיקה מינהלית ומשטרה ובעלות על הקרקע – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

זה הסכמי קמפ-דייוויד.

יצחק לוי (מפד"ל):

נכון, ואני רוצה להתייחס במלה אחת להסכמי קמפ-דייוויד. אני רוצה להגיד לכנסת, אדוני היושב-ראש, שצר לי על כך שאני צריך לומר את הדברים, אבל ראש הממשלה צודק במה שהוא אומר על הסכמי קמפ-דייוויד. החטא התחיל בהסכמי קמפ-דייוויד, החטא התחיל בנסיגה הגורפת של מנחם בגין בנושא סיני. ואנחנו צריכים להודות על האמת ולא צריכים להתכסות. נכון גם שהמפד"ל היתה שותפה. אני לא יודע אם המפד"ל של אז היא המפד"ל של היום; אתם אומרים שהמפד"ל של אז לא היתה המפד"ל של היום, אבל זו האמת לאמיתה וצריך להגיד את האמת. אז אנחנו בכל אופן התנגדנו. חלק מאתנו, ואני בתוכם, התנגדנו להסכמי קמפ-דייוויד בגלל הנסיגה הגורפת ומשום שידענו שזה יהיה תקדים, וכיוון שאף מנהיג ערבי לא ירשה לעצמו לקבל פחות מאשר המנהיג הערבי הראשון שעשה שלום עם מדינת ישראל.

אנחנו צריכים להודות בכך ולהגיד: נכון, אבל כיוון שנעשתה טעות אחת, לכן נגזר גורלנו? כיוון שנעשתה טעות אחת, לכן אנחנו צריכים לבוא ולומר – הנה היתה דוגמה, בואו נלך לפי הדוגמה הזאת? לא כך הם הדברים. מותר להודות על טעויות. הנסיגה היתה טעות, הנסיגה הגמורה היתה טעות, הסכמי קמפ-דייוויד היו בהם טעויות רבות, וצריך לדעת את זה. המצב המדיני השתנה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

חבר הכנסת לוי, השאלה לא מה אנחנו אומרים; הלוא יש שני צדדים, השאלה מה הצד השני אומר. כבר נוצר תקדים, יצרתם, והוא לוחץ בעניין הזה.

יצחק לוי (מפד"ל):

אדוני השר, יפה אמרת, ואני שמח שאמרת את מה שאמרתי לפני שני משפטים, רק לא הקשבת.

שר המשפטים ד' ליבאי:

לא הייתי פה.

יצחק לוי (מפד"ל):

אולי, אבל אמרתי אותם דברים. ממשלה יכולה להודות בטעות שעשו קודמיה ולבוא ולשנות את מדיניותה. ממשלה לא צריכה להפוך את מפת ישראל למפית קטנה, רק מפני שמישהו עשה טעות. ממשלה לא צריכה לבוא ולהפקיר את ביטחונה של המדינה רק משום שנעשתה טעות קודם לכן. ואכן נעשתה טעות.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אפשר לשאול אותך שאלה?

יצחק לוי (מפד"ל):

בבקשה, ברשות היושב-ראש.

היו"ר ד' שילנסקי:

בבקשה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתה בעצם כופר בהסכם האוטונומיה. מה האלטרנטיבה שיכולה להביא לשלום?

יצחק לוי (מפד"ל):

ובכן, זאת שאלה שאם היושב-ראש יעניק לי בין עשר דקות לרבע שעה מעכשיו אני מוכן לענות עליה. השאלה בהחלט צריכה פיתוח, אני לא יכול לומר לך במלה אחת.

היו"ר ד' שילנסקי:

את השאלה לא זקפתי על חשבונך, אבל התשובה תהיה על חשבונך.

יצחק לוי (מפד"ל):

אני יכול לומר לך רק מלה אחת: התשובה מורכבת מכמה גורמים. קודם כול, לבוא ולהגביר את ההתיישבות היהודית בכל מקום, ואז ליצור גם איזון דמוגרפי אחר. דבר שני: לבוא ולהציע אוטונומיה, אבל אוטונומיה בצורה אחרת; לא אוטונומיה שתוביל למדינה פלשתינית.

אלי גולדשמידט (העבודה):

איזו?

יצחק לוי (מפד"ל):

או אוטונומיה קנטונאלית, או אוטונומיה באזורים מסוימים, שתהיה מבוססת בעיקר על אוטונומיה מוניציפלית רחבה. אבל אין שום הצדקה לתת הגדרה או זהות מדינית חדשה באזור, כאשר יש מספיק מדינות. מי שרוצה לחיות במדינה ערבית, שילך לחיות במדינה ערבית, מי שרוצה לחיות כאן יקבל זכויות יותר ממה שיש היום. אבל לא לבוא ולהתפרק מהכול ולהגיד: מכיוון שממשלת הליכוד עשתה טעות, לרבות המפד"ל, ומכיוון שנחתם הסכם בקמפ-דייוויד, שהכניס אותנו למלכודת – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, אי-אפשר, אין לו הזמן הזה.

יצחק לוי (מפד"ל):

אם הטיעון שלך הוא כל העולם, באמת אין לי מה לומר.

אלי גולדשמידט (העבודה):

במשפט הבין-לאומי יש הסכם – – –

יצחק לוי (מפד"ל):

חבר הכנסת גולדשמידט, אם הטיעון הוא טיעון פורמלי משפטי, באמת אין לי מה לומר.

אלי גולדשמידט (העבודה):

– – –

יצחק לוי (מפד"ל):

אם הטיעון הוא טיעון פורמלי משפטי, אתה צודק. כלומר, זה לעולמי עולמים. ההסכם הזה, לא משנה איזה מצב ייווצר, לא משנה שעל-ידי זה אתה נותן זכות שיבה ל-5 מיליוני פלשתינים. ברגע שתהיה מדינה פלשתינית, כך יהיה. הרי הם יחזרו.

אתה אומר, יש פה טיעון משפטי. בוא נתמודד עם הטיעון המשפטי. נאמר, בוא נראה מה נעשה, אבל לא נלך מראש ונגיד: גמרנו, אין מה לעשות, אנחנו חייבים לצעוד לפי אותו מסלול שמנחם בגין בא וקבע לנו. האם גם בתחומים אחרים אנחנו עושים אותו דבר? האם גם בעניינים אחרים אנחנו עושים אותו דבר?

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת לוי, אני מציע לך לחזור לנושא, כי השעון רץ.

יצחק לוי (מפד"ל):

אני רוצה לסיים במשפט אחד. אני רוצה להתייחס למשבר הממשלתי האחרון ולהצעת האי-אמון של יהדות התורה.

אני רוצה להביע השערה, ואני חושב שיש לה על מה להתבסס, שהמצוקה של ש"ס היא לא בנושא משרד החינוך אלא בנושא השלום, והלחץ המופעל על-ידי הציבור של ש"ס על הרב עובדיה יוסף ועל הרב אריה דרעי ועל חברי הכנסת של ש"ס הוא בעיקר בנושא השלום. אלא שש"ס מצאה לעצמה דרך להקל מעצמה את הלחץ הזה על-ידי השגת הישג, שלדעתי לא יהיה הישג. לפי השמועות המתפשטות כאן, במסדרונות הכנסת, הרי המצב הקודם היה טוב יותר מהמצב שיהיה, כפי שאמר חבר הכנסת רביץ. אבל ש"ס צריכה להביא לבוחריה הישג מסוים; להביא משהו, הנה עשינו משהו. מה עשינו? הוצאנו את חברת הכנסת שולמית אלוני מכהונתה כשרת החינוך ונתנו לה את הרדיו, את הטלוויזיה, את הפסטיבלים, את הספורט, את כל מה שבו היא יכולה להשפיע פי כמה וכמה, מכיוון ששם יש לה באמת יד חופשית לעשות הכול.

הלחץ האמיתי על ש"ס הוא בנושא השלום. רבותי, אנחנו נמשיך ללחוץ על ש"ס. אנחנו נמשיך להפגין ליד ש"ס. החברים של ש"ס עצמה ימשיכו לעשות את זה. אם ש"ס חושבת, שעל-ידי הפתרון הזמני הזה שהיא מצאה היא הורידה מעצמה את הלחץ הציבורי, היא אינה יודעת מה שהיא מדברת. בדיוק ההיפך יהיה, הלחץ יהיה הרבה יותר גדול.

הפתרון היחיד שיש לש"ס זה לפרוש מהממשלה הזאת, כפי רצון בוחריה, ואז לגרום למשבר ממשלתי ולהליכה לבחירות חדשות.

אברהם יחזקאל (העבודה):

והמפד"ל תצטרף?

יצחק לוי (מפד"ל):

אנחנו לא נצטרף בקונסטלציה הזאת. אני חושב, חבר הכנסת יחזקאל, אני חושב שגם אתם לא רוצים.

אברהם יחזקאל (העבודה):

למה?

יצחק לוי (מפד"ל):

אני חושב כך. כך אני שומע. אנחנו לא רוצים. על כל פנים, אנחנו לא מעוניינים. אילו הוגשו במקום המכתב של אריה דרעי ארבעה מכתבים של שרי מרצ, יכול להיות שהיה על מה לדבר. אבל כרגע אני חושב שאין לנו על מה לדבר בנושא הזה.

אדוני היושב-ראש, סיעת המפד"ל מביעה אי-אמון בממשלה וכמובן תצביע בעד הצעות האי-אמון, בעד כל ההצעות.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. כפי שאמרתי, חברי ש"ס אינם. אני מזמין את חבר הכנסת מנחם פרוש; אחריו – חבר הכנסת תופיק זיאד; אחריו – חבר הכנסת רחבעם זאבי.

מנחם פרוש (יהדות התורה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, כאשר באו והציעו לנו היום וגם לחצו עלינו להסיר את הצעת האי-אמון, לא היה לנו כל צל של ספק שלאור ההתפתחויות – גם אחרי ואם ש"ס תודיע על פרישתה מהממשלה – ואם אומנם כן, כפי שנמסר בתקשורת, שמוסרים למרצ, לגברת אלוני את תיק התקשורת, כאן הולכת הממשלה מן הפח אל הפחת. אם נכונה הידיעה שעומדים למנות את מרת אלוני לתקשורת, זה אומר שלא למדו כלל מהכישלון שבמינויה כשרת החינוך.

אני רוצה להסביר את דברי. לא נפגענו, בהסדרים הקיימים, כלפי חינוכנו על-ידי מרת אלוני. אני מצטער מאוד ומתפלל על השר מר רמון, שהזכיר כאן את הנושא של המינהל החרדי. הוא ידע למה התנגדנו. ההתנגדות שלנו היתה בגלל פגיעה בעצמאות החינוך העצמאי, ולא בגלל מה שהוא הסביר.

אבל אם אני חוזר לנושא של הגברת אלוני – היא פגעה פגיעות קשות, חמורות, שלא היו כמותן, בהופעותיה התקשורתיות. בכל הופעותיה הרגזה, הסעירה, כי פגעה בעקרונות היסוד של קודשי עם ישראל. מי שעקב אחרי הופעותיה התקשורתיות יכול היה להיווכח, כי היא עקבית במהלכיה, בהופעותיה, לעקור יסודות האמונה מששת ימי בראשית, עקדת יצחק, ההשוואה המזעזעת על הכותל המערבי, עד כדי לסעוד על שולחן עם חמץ בפסח. ולא יאומן כי יסופר, ואני אומר זאת כאן, מעל במת הכנסת, ועוד פעם ועוד פעם נגיד זאת כדי שידעו עד כמה חמור היה הדבר שהיא עשתה. לאן, לאן היא הגיעה? כשעמדה ליד המקום הרגיש ביותר, ששם הושלכו מיליוני יהודים לכבשנות אש, וכשהוליקו אותם לכבשנות אש, אנחנו יודעים שאלפים-אלפים אלה זעקו "שמע ישראל". ראש הממשלה היטיב לתת ביטוי למעמד בזה שסיים דבריו בקריאה המרגשת "שמע ישראל". וזאת שללה שולמית אלוני.

כבוד ראש הממשלה, אני מבקש שאתה תשים לב לדברי. נאמר: איזהו חכם, הרואה את הנולד. בעצם היה צריך להיאמר: איזהו חכם, הרואה את אשר ייוולד, כי את הנולד יכול לראות כל אחד. אבל המשמעות היא: איזהו חכם? הלומד מהעבר. ואנחנו מתפללים כאן על ההצעה אשר מציעים. מי הוא אחיתופל שמיעץ להעלות הצעות כאלה למרת אלוני? תפקיד התקשורת, בעוד נוכחנו לראות איך שבתפקידה בחינוך היה עיקר ניצול התקשורת, וכאן מציעים לתת לה את התקשורת. תסלחי לי, מרת אלוני, אם כדי לסבר את האוזן אגיד בלשון ציורית, שזה בדיוק מה שאומרים, למסור לגנב את המפתח.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני מבקש שתחזור בך מהדברים האלה. האם אתה מוכן לחזור מדברייך אלה?

מנחם פרוש (יהדות התורה):

אחרי שאמרתי אני יכול לחזור בי.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני מתכוון ברצינות.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת גולדשמידט, אני מקפיד תמיד על לשון נקייה. הרב פרוש אמר שזה ביטוי ציורי.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אילו השתמשה השרה אלוני בביטוי ציורי כזה עליך, הרב פרוש, היו השמים רוגשים. למה אתה צריך לעשות לה את זה?

מנחם פרוש (יהדות התורה):

אם אתה לא הבחנת במשמעות של דברי, אני מצטער.

אביא דוגמה. שידורי הבוקר של רשת-ב' ברדיו מתחילים כל בוקר בקריאת "שמע ישראל ה' אלוהינו, ה' אחד". זה מייחד את עמנו ומאפיין את מהותנו ואמונתנו. כעת תמסרו את מכשיר התקשורת למרת אלוני, ששללה "שמע ישראל" גם באירוע ל-50 שנה לגטו ורשה.

אני פונה אליך, ראש הממשלה, תחשוב חשיבה שנייה מעמיקה בפנייתנו. תסלח לי, ראש הממשלה, אם אזכיר כאן, שכאשר ניהלת עם יהדות התורה את המשא-ומתן שתצטרף לקואליציה אנחנו ביקשנו, התחנו לא לתת למרת אלוני את משרד החינוך. אותם יועצים אשר ייעצו לך אז, כנראה הם מייעצים לך גם עכשיו. כמה עוגמת נפש היית חוסך לו היית מקשיב לפנייתנו אז. אנו פונים אליך, ראש הממשלה, לפני התגלע הריב, נטוש. ההצעה הזאת היא חמורה מאוד.

בהעלאת ההצעה לתת את התקשורת למרת אלוני, סימן שלא עמדתם על מקור התנגדותנו למרת אלוני. ברור שההתנגדות איננה אישית ולא מתייחסת לכושרה ולכנותה. דווקא בגלל כנותה לשיטתה

אנחנו רואים בה כסכנה לערכינו. דווקא בגלל כושרה אנו רואים בחומרה רבה מה יהיה בתפקידים שמוסרים לה. גם אם לא אחטט כמה שרי ממשלה אחרים ממלאים תורה ומצוות – אנחנו לא בודקים בציציותיהם – מרביתם נאמנים לערכינו הקדושים. מרת אלוני היא יחידה ומיוחדת. אנחנו נוכחנו מדבריה ומהופעותיה, שהיא מתנכרת לכל הערכים הקדושים. היא רוצה לבטל את עם ישראל מקדושתו, מתורתו. האם אפשרי להסכים לתת למרת אלוני את התקשורת?

אני פונה אל הקובעים בש"ס, ואני בטוח שאתם יודעים שאני רחוק מאוד מלהיות מזוללי ש"ס ומשוללי ש"ס. כאבתי, ורבים כמוני כאבו את מצבכם בחודשים האחרונים, כאשר מרת אלוני פגעה בכל הופעותיה ביקר היקרים לנו. יודע אני כי הייתם אומללים להימצא בממשלה יחד אתה, כאשר ידעתם שבידכם האפשרות לשלול ממרת אלוני הפגיעות בקודשי ישראל. אתם הייתם שם ולא הקשבתם לזעקת הציבור נגדכם.

אני פונה אליכם כעת מעל במת הכנסת, ומבקש מכם: תרחמו על עצמכם, על הציבור התמים שנתן לכם הקולות, ואל תיתנו למרת אלוני תיק התקשורת, שזה, כפי שאמרתי, מהפח אל הפחת.

בהעריכי אתכם, אני פונה אליכם: חלילה וחלילה שאתם תעשו את המשגה במתן התקשורת למרת אלוני. אין לי כל ספק שהיא תקומם את הציבור החרדי בכלל, ואת הציבור של ש"ס גם כן, כי היא נוראה ואיומה ביחסה לכל הקדוש לנו. איך תמסרו לה השופר הגדול של התקשורת? חזרו בכם, בידכם למנוע חילול השם הגדול של הופעות מרת אלוני.

תפילתנו, בקשתנו – שובו אלינו ונשובה אליכם. שובה אלי ואשובה אליך. כוונתי בדברי קריאתי ברורה. גם אם אני לא אברר יותר, אבל לכם ברור למה אני מתכוון.

קריאתי היא גם למענכם, למען עתיד ש"ס, שאני מצטער מאוד לאיזה מבוי סתום הכניסו אתכם, אבל ללא כל ספק בידכם לחזור ולשוב אלינו. יחד נשנה, והשינוי הזה הכרחי למען ערכינו הקדושים, למען ש"ס ולמען השלום בארץ-ישראל. תנו חשיבה מעמיקה. אל תיתנו שיסבכו אתכם יותר.

תרשה לי, אדוני היושב-ראש, לומר בקשר להצעות האי-אמון בנושא המשא-ומתן המדיני המתנהל בווינגטון. בלי להיכנס לפרטים, אני רק רוצה לספר כאן סיפור שמספרים על חסיד שהיו לו שישה ילדים בבית והם גרו בחדר אחד בלבד. הוא בא אל הרבי לבקש ממנו עצה, מה עליו לעשות, כי הוא לא יכול היה להסתדר בחדר קטן אחד עם שישה ילדים, וגם הוא ואשתו אתם. הרבי יעץ לו להכניס עז לחדר. החסיד חזר הביתה ועשה כעצת הרבי והכניס עז לחדר. אפשר לתאר את המצב בחדר, שישה ילדים, הבעל והאשה וכעת גם עז מסתובבת שם. יום-יומיים סבל, כי הרבי הציע לו, אבל בסופו של דבר הוא לא היה מסוגל לסבול יותר, והוא חזר אל הרבי להתלונן. הרבי אמר לו: אם כך הדבר, תוציא את העז וזה יקל עליך.

לשם מה אני אומר זאת? על שתי העזים אשר הכניסו למשא-ומתן הקואליציוני – גירוש 415 אנשי ה"חמאס" בבת אחת והסגר שמצאו אותו כמוצא, באמת מוצא טוב. אבל אלה שתי העזים אשר הכניסו למשא-ומתן, ואשר כעת, כשנוציא אותן, נחזור למצב כפי שהיה קודם.

רבתי, כל המשא-ומתן הזה, עדיין אי-אפשר לראות לאן מוליכים אותנו, ומי מוליך אותנו, אם אנחנו מוליכים או מוליכים אותנו. ימים ידברו.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אפשר לשאול אותך שאלה?

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. לא, זמנו תם.

רשות הדיבור לחבר הכנסת תופיק זיאד, ואחריו – לחבר הכנסת רחבעם זאבי, שאני לא רואה אותו באולם; אם הוא לא יהיה, אחריו – לחבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, ואם הוא לא יהיה, כי גם אותו אינני רואה באולם – לחבר הכנסת אבי יחזקאל.

תופיק זיאד (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אנחנו נצביע נגד הצעות האי-אמון, וזאת למרות הגיוני החרף שלנו והביקורת הקשה על מדיניותה הכללית של הממשלה, ובמיוחד על הדיכוי האכזרי בשטחים הכבושים והסגר הנמשך כבר שישה שבועות. הצבעתנו זו מתבססת על האמרה, שעוד לא אבדה תקוותנו כחלק מהגוש החוסם.

אנחנו רואים בהצעות האי-אמון מתקפה מחודשת נגד תהליך השלום, נגד חידוש המשא-ומתן והאפשרויות להתקדם במשא-ומתן. אני רוצה להעריך חלק מנאומי של חבר הכנסת מהמפד"ל לוי, שאמר בצורה הגלויה והכנה ביותר שהמטרה היא תהליך השלום.

ברור שזה איננו המשבר הממשלתי הראשון סביב שרת החינוך הגברת שולמית אלוני. המתקפה הזאת היא מתקפה על חופש הדעת, הביטוי והמצפון האנושי והדמוקרטיה. לכל בן-אדם הזכות להביע את דעתו ולבטא את השקפת עולמו. לכל בן-אדם הזכות להאמין או לא להאמין, לכל בן-אדם הזכות לקרוא "שמע ישראל", שמע ישמעאל, אל תשמע ישראל, אל תשמע ישמעאל. זה העיקרון שצריך להיות בחברה האנושית.

אני אומר לכל חברי הכנסת מהסיעות הדתיות ולכל אלה שמאמינים: אתם לא תישאו כלל ב"חטאיה" של הגברת שולמית אלוני בפני האלוהים שלכם.

במשבר הזה כולם נכנעו. ש"ס נכנעה בפני הלחץ של הימין, מפלגת העבודה נכנעה בפני המשבר, עם ידיעתה של מפלגת העבודה שהממשלה לא תיפול, מרצ מתקפלת ונכנעת. בפני כל זה שרת החינוך שולמית אלוני כנראה לא יכולה להחזיק מעמד, ולמרות זה אני חושב שהיא ראויה להערכה על

אומץ לבה, גם כשצריך לסגת וגם כשצריך להתפטר. בסופו של דבר, אי-אפשר לבוא בטענות אל הקורבן, ובמקרה הזה אל שולמית אלוני.

חידוש המשא-ומתן ותהליך השלום הוא המטרה העיקרית שצריכה להיות בפני כנסת ישראל או ממשלת ישראל. לחבל בתהליך הזה זו המטרה העיקרית של סיעות הימין. אני חושב שכולנו מברכים וצריכים לברך על חידוש שיחות השלום. אני גם כן רואה דבר חיובי בהתקדמות החלקית, הזעירה, שהיתה בסיבוב התשיעי של שיחות השלום, ובמיוחד ההסכמה הישראלית לקיום פיקוח בין-לאומי על הבחירות שאמורות להתקיים בשטחים הכבושים.

גם אני רואה בחיוב, כולנו ראינו בחיוב את החזרת 30 המגורשים מאז 1967, ואנחנו מקווים שזאת תהיה סנונית ראשונה, התהליך הזה יימשך ויחזרו כל המגורשים, כולל ה-415, לפי החלטה 799 של מועצת הביטחון.

כולנו מעריכים, שהסיבוב התשיעי הוא סיבוב מכריע, וכל ההתפתחות תלויה, כל עניין השלום תלוי בהתקדמות מהותית בשיחות האלה ובסיבוב הזה. הבעיה המרכזית, כנראה, כפי שכולנו יודעים, היא הצורך להגיע להסכם בקשר לאוטונומיה.

עד עכשיו ההתקדמות אינה נוגעת בדברים המהותיים הבסיסיים, והאוטונומיה המוצעת לפלשתינים היא אוטונומיה עירונית, של ביוב או מים, נישואין, גירושין, וכדומה. מה שדרוש זה אוטונומיה פוליטית לג'סלטיבית, עם סמכות מלאה, סמכות על האנשים וסמכות על הקרקע; בלי זה לא תהיה כל התקדמות. זה מצד אחד.

מהצד האחר, המצב מדאיג ביותר בשטחים הכבושים; המצב הזה מסכן סיכון מתמיד את המשך המשא-ומתן ועלול להביא להפסקת המשא-ומתן ברגע מסוים.

אני רוצה להצביע על שני דברים; קודם כול, על הדיכוי האכזרי בשטחים הכבושים, שנמשך מאז החלה הממשלה הזאת לשלוט. הרוגים נופלים יום יום, עשרות פצועים יום יום, הריסת בתים, שימוש ברקטות ומעצרים. רק בחודש שעבר נהרגו 21 אנשים בשטחים הכבושים והיו מאות פצועים. רק בשבוע שעבר, ביומיים, ביום שני וביום שלישי, נהרגו שמונה ברצועת-עזה – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

למה אתה לא סופר את הדם היהודי?

תופיק זיאד (חד"ש):

הוועדה המיוחדת של האו"ם על מצב זכויות האדם בשטחים הכבושים פרסמה, שתהליך השלום לא הביא כל הקלה באמצעי הדיכוי הישראליים בשטחים הכבושים, וברור שהדיכוי תחת ממשלתו של מר רבין הרבה יותר קשה מהדיכוי בזמן שלטון הליכוד. זה הדבר הראשון.

הדבר השני הוא הסגר. תארו לכם ששישה שבועות אנשים לא יכולים לזוז ממקום אחד למקום אחר
בשטחים הכבושים. תארו לכם את הסבל הזה – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

תתאר את הסבל של המשפחה – – –

תופיק זיאד (חד"ש):

ההפרדה שאתם שומעים עליה, זאת איננה הפרדה – – –

חיים דיין (צומת):

למה אתה – – –

תופיק זיאד (חד"ש):

– – – זאת הכנסת עם בשלמותו לגטו, גטו גדול ובתוכו ארבעה גטאות קטנים – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

– – – את החופש – – –

תופיק זיאד (חד"ש):

גטו של עזה ורצועת-עזה, גטו של ירושלים, גטו של דרום הגדה, גטו של צפון הגדה, אי-אפשר לזוז
מגטו אחד לגטו אחר – – –

חיים דיין (צומת):

– – –

תופיק זיאד (חד"ש):

זה הכיבוש הנאור, כיבוש של גטו, ה"נאוריזם" של הגטו, זה מה שהולך שם. זאת ענישה קולקטיבית, שמטרתה להרעיב את האנשים, להרעיב את תושבי השטחים הכבושים. לא רק הפועלים סובלים מזה, אלא כל האנשים, אפילו הרופאים והחולים שאינם יכולים להגיע לבתי-החולים. בבית-החולים "אל-מוקאסד" בירושלים ירד שיעור הניתוחים ב-50%. המדאיג ביותר, ובמיוחד, הן הצהרותיו של ראש הממשלה, שהסגר יימשך ולא יבוטל לעולם.

אנחנו, חברי מפלגת העבודה, אנחנו, חד"ש, חלק מהגוש החוסם, תבינו שיש עלינו לחץ מהרחוב, מהחברים שלנו, מהמצביעים שלנו, להצביע בעד או אפילו להגיש הצעת אי-אמון לממשלה, ואנחנו, כשאנחנו מצביעים נגד הצעות האי-אמון האלה זו הקרבה גדולה, וההקרבה הזאת נובעת רק מהרגשת האחריות שלנו ומהעובדה שאנחנו נושאים באחריות.

המצב הקשה הזה, אי-אפשר שיימשך. הוא עלול להיות בשבילנו, ברגע מסוים, הקש ששובר את גב הגמל, ואנחנו מבקשים מראש הממשלה ומשרי הממשלה, שיחשבו גם כן על הדבר הזה.

בלי ספק, השלב הזה הוא שלב מכריע, והמטרה העיקרית צריכה להיות: התקדמות בכיוון השלום. ראש הממשלה קיבל את המנדט שלו בבחירות האחרונות בשביל לעשות שלום ולא בשביל לעשות סיפוחים. הוא קיבל מנדט בשביל לעשות שלום, והוא צריך לחפש בבית שלו איך הוא צריך להתקדם בכיוון השלום. אבל ראש הממשלה נוהג ככה, בדריכה במקום, צעד קדימה – צעד אחורה, מחזיר ביד שמאל מה שהוא מציע ביד ימין, מתקדם בצורה, אבל מרוקן את הצורה מכל תוכן. הצורה – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דראושה, אני מפנה את תשומת לבך – – –

תופיק זיאד (חד"ש):

אני לא חבר הכנסת דראושה.

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, חבר הכנסת תופיק זיאד. סליחה, סליחה. אני רואה את חבר הכנסת דראושה; הוא בתור.

תופיק זיאד (חד"ש):

פעם אחת מגיע לי לתקן אותך.

היו"ר ד' שילנסקי:

זה בסדר. עכשיו שמתי לב. כל הזמן חשבתי שהוא איננו, לפתע פתאום ראיתי אותו פה; הוא היה בתודעתי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

זאת סיבה טובה שאתה חושב עלי.

תופיק זיאד (חד"ש):

הסיבה העיקרית למדיניות הזאת היא ההתקפלות בפני הימין. ראש הממשלה רוצה מין שלום שיהיה מקובל על הליכוד, מקובל על מולדת, מקובל על צומת, וזה דבר בלתי אפשרי. זה דבר בלתי אפשרי. צריך להיות כושר הכרעה. ראש הממשלה בגין המנוח, כאשר החליט לחתום על הסכם קמפ-דייוויד, היה ראש ממשלה של מיעוט בכנסת. בן-גוריון, בשנת 1956, נתן הוראה לסגת מרצועת-עזה ומסיני אפילו בלי להתייעץ עם הממשלה. היה לו כושר הכרעה; הוא נתן את ההוראה מכיוון שהוא הבין את המצב. אבל, לצערי הרב, מר רבין עדיין לא מבין ולא קולט את המצב עד תום. לפי דעתי, הוא צריך להיות אמיץ מכיוון שההכרעה צריכה אומץ, האומץ הוא הביטוי להרגשה של האחריות, והאחריות היום היא אחריות היסטורית.

אני רוצה לומר דבר אחרון, כבוד היושב-ראש. אני שומע את התקליט הזה חוזר וחוזר: הממשלה נשענת על חברי כנסת ערבים. שמענו וראינו את ההצגה שעשה היום חבר הכנסת של צומת, גונן שגב. אני מרגיש בושה לא כערבי, אני מרגיש בושה לשמוע במקומו, במקום שהוא יתבייש, אני מתבייש במקומו שהוא מבטא דבר כזה, ואני רוצה להגיד לו, תסלחו לי על המלים הקשות, שהנעל שלי יותר טהורה ויותר נקייה מהראש של כל הגזענים בעולם – – –

חיים דיין (צומת):

הוא לא תיאר גזענות; הוא פשוט תיאר חברי כנסת שמייצגים את הסיעות הערביות. אז אם אתה – – –

תופיק זיאד (חד"ש):

זאת גזענות; אף אחד לא מדבר על חבר כנסת ערבי וחבר כנסת יהודי. אתם גם כן רצים אחרי הקולות של האוכלוסייה הערבית – – –

חיים דיין (צומת):

תופיק זיאד (חד"ש):

אני מתגאה בלאום שלי ---

חיים דיין (צומת):

תופיק זיאד (חד"ש):

אני מתגאה בלאום שלי, אני מתגאה בלאום שלי ---

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דיין, תאפשר לו לסיים את דבריו.

חיים דיין (צומת):

אתה מנגן על מה שנוח לך ---

תופיק זיאד (חד"ש):

לא יעזור לכם. הגזענות, הגישה הגזענית הזאת היא תעודת הזהות של הגזענים בעולם.

חיים דיין (צומת):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דיין, שמע אותי לרגע. חבר הכנסת תופיק זיאד מדבר כבר 15 דקות. אני מבקש ממך לא לקרוא קריאות ביניים, כי אצטרך לתת לו להשיב לך, וזה ייקח עוד זמן.

תופיק זיאד (חד"ש):

אם היושב-ראש אומר שדיברתי כבר 15 דקות, אני מסתפק במה שאמרתי. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה גם לך. חבר הכנסת רחבעם זאבי, אבל אתה תדבר רק עשר דקות.

רחבעם זאבי (מולדת):

מה הקיפוח העדתי הזה...

יוסף בא-גד (מולדת):

משום שהוא ערבי נותנים לו יותר?

היו"ר ד' שילנסקי:

לא אמרתי.

חיים דיין (צומת):

חבר הכנסת זאבי, תתגאה שאתה יהודי.

היו"ר ד' שילנסקי:

אחרי חבר הכנסת רחבעם זאבי – חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, כיסאות ריקים של ממשלת ישראל – – –

קריאה:

יש שר – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

יש שר שיושב בספסלים אחרים ועוסק בדברים אחרים. בהצעת אי-אמון ראש הממשלה איננו כן, סגן ראש הממשלה איננו. שולחן הממשלה ריק.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

– – –

רחבעם זאבי (מולדת):

כשאתה מדבר עם חבר הכנסת האשם מחאמיד, אוזנך לא כרויה למה שרוצים להגיד לך אנשי הבית הזה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת זאבי, סלח לי לרגע. אדוני השר שטרית, אני מאוד אודה לך אם תשב במקומך, על מנת שהדבר גם יראה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, כל הנאום הזה ידוע מראש.

אברהם הירשזון (הליכוד):

גם הנאומים שלכם.

אלי גולדשמידט (העבודה):

בבית הזה איש לא מחדש כלום.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת זאבי, בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

ממשלת התבוסנים של רבין נמצאת במשבר מלאכותי זמני ועוד מעט קט יימצאו מזור ומרפא למכאוביה והיא תמשיך במשימה העיקרית שנטלה על עצמה: חיסול מדינת היהודים.

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

אדוני היושב-ראש, היה עדיף אילו נשארתי שם...

רחבעם זאבי (מולדת):

אינני חושד, חלילה, ברבין ובחלק מחבריו שהם חדלו להיות ציונים, אבל בחולשת דעתם ובעיוורונם הם גוררים את מדינת היהודים לתהום ולאבדון.

אלו הן מלים קשות. קשה לשמוע אותן וכואב להשמיע אותן, אבל חובה לומר אותן ולזעוק בקול גדול נגד מגמת התבוסה והחיסול, כפי שהיא באה לידי ביטוי במהלכים המדיניים של הממשלה הזאת.

אינני בא חשבון היום עם הממשלה על המשבר בחינוך, שביתת האחיות, המחדל בקליטת העלייה וכל השאר; כולם נושאים חשובים, שהממשלה הזאת נכשלה בהם. אתרכז במהלכים המדיניים ובמדיניות הביטחון.

אחרי תשעה סיבובי שיחות עם הערבים בווינגטון, אפשר לסכם ולתת לישראל את הציון "נון", שמשמעו "נכשל". אינכם יודעים לנהל משא-ומתן ואינכם מכירים ומבינים את הערבים. הערבים הם אשפי ההתמקחות והדיבורים והמשא-ומתן, ואילו אתם באים לשם כנועים וקנויים, מפוחדים ומבולבלים. אתם מצפים לתכתיבים מהבית הלבן ואינכם מציגים עמדה עצמאית וזקופה של ממשלה

ריבונית. אתם מתחננים בפני הערבים שיבואו לשם לקבל ולא לתת דבר. אלה הן שיחות של מתן ומתן, היהודים "מתים" לתת והערבים עושים טובה ב"לקבל".

הכותרת ב"דבר" הבוקר מספרת, כי "הפלשתינים שוקלים להופיע למשא-ומתן בהרכב מצומצם או להשעות עבודת ועדות המשנה". כותרת משנה: "חסייני נשאר בתוניס לאות מחאה על שישאל לא נוקטת מחוות נוספות בשטחים". זה כתוב ב"דבר" ולא ב"דבר אחר", אף-על-פי שזה ראוי לשם. למי הערבים עושים טובות בבואם לווינגטון? האם השלום הוא רק אינטרס ישראלי? הם באים לשם רק כדי לקבל ולסחוט עוד ועוד, וממשלתנו נענית ואולי נהנית מהסחיטה הזאת, שהיא משמשת כדבק בסוכת הקואליציה הרעועה, הנשענת על מפלגות אנטי-ציוניות ופוסט-ציוניות ערביות וגם יהודיות.

בממשלה הזאת שכחו מי פתח במלחמות ומי ניצח במלחמות. מאימתי המנוצח, שהוא גם התוקפן, מכתוב את תנאי השלום? תולדות העמים והמלחמות מלמדים שיש לנהוג אחרת, אבל הממשלה המקורית שלנו ממציאה או נכנעת לנהגים חדשים.

גשם המחוות לפלשתינים, שהקיף כבר עולם ומלואו, משחרור עצירים והחזרת מגורשים, איחוד משפחות סיטוני, צירוף מנהיג האינתיפאדה לשיחות ה"שלום", ייבוש התנחלויות והקמת משטרת טרור, ומה לא; גשם המחוות הזה רק עורר את הערבים לדרוש עוד ועוד, כי מי שמתחיל לתת – ממשיך לתת, ומי שהתחיל לקבל – קיבל תיאבון. ואיך הם משחקים את זה יפה: "אי-הנכונות הישראלית לנקוט מחוות פוגעת בתמיכת הציבור שלנו במשא-ומתן", טוען בכיר במשלחת אש"ף בווינגטון, וזה עובד על היהודים.

הבוקר שרפו שלחיו של פייצל חוסייני חמש מכוניות ישראליות בירושלים. זו שיטה שעובדת על היהודים: שיחות ל"שלום" מלוות בשרפות ובסכינים. זה משפיע על היהודים, רוחם נחלשת, והם יוותרו עוד קצת, ועוד קצת, ועוד קצת. הם יוותרו על הכול. זוהי החוכמה הערבית – ביד אחת ענף זית וביד השנייה סכין.

כאשר מוכיחים את אנשי "העבודה" על מדיניותם הכושלת שמובילה לאסון, הם מסתמכים מייד על תקדים בגין בסיני ועל ממשלת שמיר באינתיפאדה. בוויכוח עם הליכוד זה תופס, אבל בוויכוח עם דברי הימים של עם ישראל תימצאו ביחד בקיר הקלון. מדוע חולשת דעתו של בגין בקמפ-דייוויד היא תקדים ולא חריג?

אינני יודע אם בגין גירש את הבריטים מארץ-ישראל, כטענתו, אבל הוא ודאי גירש את היהודים מסיני וייסד את מדינת פלשתיין בארץ אבותינו. הוא עשה זאת שם בקמפ-דייוויד כאשר חתם על "הזכויות הלגיטימיות של העם הפלשתיני". לדידי, הזכות הלגיטימית של הפלשתינים היא לשוב לארצות שמהן באו אבותיהם, כפי שזכותנו הלגיטימית לשוב לארץ אבותינו ולעשותה נחלה לעם ישראל, ובלי שותפים.

ההיצמדות הזאת של "העבודה" לשגיאות הליכוד והפיכתן למופת לחיקוי הן מגוחכות. אפילו תרצו ללכת בדרכי הליכוד, הרי הם נתנו את סיני כדי לשמור על יש"ע. כך הם אמרו.

ולכך מצטרפת בגידת "העבודה" בהבטחתה לבוחר באשר לגולן. האם רבין שיקר את העם במסע הבחירות כאשר נשבע אמונים לגולן והפליג בחשיבותו הביטחונית? צ'מברליין לפחות לא שיקר לעמו.

שיחות "השלום" בווינגטון הן מיותרות ותולדנה רק רע לישראל, אבל אם הן מתקיימות, ויש שם נציגים של תושבי יש"ע הערבים, מדוע נפקד שם מקומם של תושבי יש"ע היהודים? כאשר דנים בעתידם של כפרים וקהילות, מדוע לא יהיו גם הם שותפים לדיונים האלה? זכותם של המתישבים בגולן, בשומרון, ביהודה ובעזה להיות שם, לשמוע ולהשמיע ולהשפיע. לבנו של עבד אל-קאדר, שהוא אחיינו של חאג' אמין, יש מקום ליד השולחן, ולמתיישבים מקריית-ארבע, מאריאל, מקצרין, מנווה-דקלים, אין מקום?

אלי גולדשמידט (העבודה):

יש להם ממשלה ריבונית שמייצגת אותם.

רחבעם זאבי (מולדת):

מומחה ערבי למים אמר בשיחות המשותפות, כי היהודים צריכים להפסיק לעסוק בחקלאות, כי הם מפסידים בה; כך במנגו, כך בגויאבה וכך בגידולים אחרים. תפסיקו לבזבז מים, ותשאירו אותם כמי שתייה לפלשתינים. מחר-מחרתיים יימצאו לו תומכים גם בקרבנו וירצו גם ליישם את זה; עוד נדבר בחיסול המהפכה הציונית והמדינה היהודית.

מנהיגי אש"ף תובעים להחזיר את המגורשים, ובקצב מזורז יותר, אולי בהתאם ל"הבנה" שהיתה אתם לפני חידוש השיחות. מחר ממשלת ישראל תיענה להם והם ישובו, והם יבואו בקבוצות גדולות, והם יתקבלו ברוב עם ובדגלים פלשתיניים בתוככי ירושלים. יחסר רק משמר כבוד של המשטרה הפלשתינית, ואולי גם זה יהיה...

למעלה מחמש שנים הצענו ותבענו לקיים סגר על הערבים ביש"ע, ועניתם לנו שזה לא מוסרי ולא מעשי. אחרי גל הרציחות הגדול של חודש מרס השנה, כאשר נרצחו 15 יהודים, "עשיתם שריר" וציוויתם על סגר. אומנם יש בו בקיעים והוא הולך ומתכרסם ומתמסמס מדי יום, אבל עדיין יש שקט יחסי והסכנים אינם מהלכים אימה ברחובותינו. מה קרה שעכשיו זה מוסרי ועכשיו זה מעשי? ואיך אתם מתגנדרים בהישג הביטחוני של הסגר, כאילו זכויות היוצרים הן שלכם. ואם זה כל כך טוב ואפקטיבי, איפה הייתם כל השנים, כאשר נרצחו 170 ישראלים ונפצעו 7,000?

ממשלת רבין-זיאד-דראושה-גוז'נסקי-מחאמיד – אתם רואים, לא רק ערבים, יש גם יהודים – היא אסון לישראל וממנה נשקפות סכנות קיומיות למדינת היהודים ולעם בישראל. לכן, על ממשלה זאת לעבור מן העולם, ובהקדם. תודה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה גם לך. רשות הדיבור לחבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, ואחריו – לחבר הכנסת אבי יחזקאל.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בראשית דברי אני רוצה להתייחס לתופעה שאנו עדים לה מאז הבחירות, מאז הקמת הממשלה החדשה ועד היום, כאשר חברי כנסת מהימין – ואני לא מכליל קבוצה מצומצמת של חברי כנסת מהליכוד, צומת, מולדת והמפד"ל – מרשים לעצמם מדי פעם להשתלח ולתקוף חברי כנסת בבית הזה בגלל השתייכותם הלאומית. המושג "חברי הכנסת הערבים" מושמע מדי פעם מעל הבמה הזאת וחוזר על עצמו. כאשר הכוונה היא לתקוף את הממשלה, לתקוף מדיניות מסוימת, משתמשים ב"חברי הכנסת הערבים", בשייכות הלאומיות של חברי הכנסת הערבים, כדי לתקוף ולהתקיף.

הניסיון למנוע לגיטימציה מחברי הכנסת הערבים הוא ניסיון מחריד, שצריך להבהיל את כל הבית הזה על כל סיעותיו.

כאשר אני מתייחס לסיעות האופוזיציה, אני מתייחס גם לסיעות הקואליציה, ובמיוחד לסיעת העבודה ולסיעת מרצ, שלצערי הרב התחילו להתרגל לתופעה הגזענית ומשלימים עם העובדה שחברי כנסת ערבים מותקפים מעל הבמה הזאת, והם יושבים רגועים ולא מצטרפים למחאה שצריך להשמיע בקול רם.

אני רוצה להזכיר לבית הזה, שחברי הכנסת הערבים הם חלק אינטגרלי מהמפה הפוליטית במדינת ישראל, כאשר האוכלוסייה הערבית במדינת ישראל גם היא חלק אינטגרלי במדינה. מי שלא מוצא חן בעיניו שיש שמונה חברי כנסת ערבים, ואני מקווה שיהיו יותר, אולי הוא יכול לבוא ולתבוע שינוי דרסטי בכל המערך הדמוקרטי במדינה, לבוא לציבור הערבי ולומר: אין לכם זכות בחירה ואתם לא יכולים לבחור לכנסת. אבל כל עוד הזכות הזאת קיימת, ואנחנו באים לייצג את הציבור הערבי עם הדעות שלנו, עם העמדות שלנו, צריך לקבל אותנו כחלק אינטגרלי מהמפה הפוליטית. מי שלא מוכן לקבל זאת יש לו בעיה עם עצמו, יש לו בעיה עם ה"אני מאמין" שלו ויש לו בעיה עם חוקי המדינה ועם התסמונת הדמוקרטית הבריאה בכל משטר דמוקרטי בעולם.

אני רוצה לשאול אתכם, אם היה קם חבר כנסת ערבי ומתחיל לדבר על חברי הכנסת היהודים בבית הזה בסגנון הגזעני, מה הייתם אומרים? ואם היה חבר קונגרס נוצרי בארצות-הברית מדבר על חברי הקונגרס היהודים, מה היו עושים? מה היו אומרים? אם היה חבר הפרלמנט הבריטי קם ומדבר על שייכותם הדתית והלאומית של חברי הפרלמנט היהודים בפרלמנט הבריטי, מה הייתם אומרים אתם כאן בכנסת, מה היו אומרים בציבור היהודי בכל העולם? הייתם מרעישים את העולם. אבל כאן, בבית הזה, הכול מותר.

רחבעם זאבי (מולדת):

מה אתה אומר על זה שאין חבר פרלמנט יהודי בארצות ערב?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה תופתע שיש.

רחבעם זאבי (מולדת):

איפה? בסוריה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו אפילו שרים יהודים בעירק, במרוקו – – –

שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

במרוקו יש גם היום.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גם היום יש במרוקו חברי פרלמנט, ורוב הציבור היהודי בסוריה הוא מהאליטה ולא משכבות העוני,
כמו הציבור הערבי כאן ברובו הגדול. האליטה האינטלקטואלית בסוריה – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

– – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

4,500 יהודי סוריה שייכים לאליטה האינטלקטואלית.

רחבעם זאבי (מולדת):

יהודי יכול לפתוח את פיו?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

ולכן, תראה תופעה מעניינת, כאשר התיירו ליהודים הסורים לצאת, הם לא רוצים לצאת. אפילו אלה שיצאו מתחילים לחזור. שמעת את הדברים הללו? מתחילים לחזור, כי הם יודעים שזו מדינה שמאפשרת להם לצאת וגם לחזור. אני אומר לך עובדות, לך תבדוק אותן.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — — עוד מעט תתחיל הגירה מתל-אביב — — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני אומר את הדברים הללו כאשר אני גאה בשייכות הלאומית שלי, גאה להיות ערבי. אבל זה לא עניין של שייכות לאומית. כאשר אני בא ומדבר מעל הבמה, אני מייצג ציבור, אני מייצג מצב. אני אומר את הדברים, שאני מאמין שיכולים לשרת את כלל הציבור במדינה, היהודי והערבי, ואת האזור כולו. זה ה"אני מאמין" שלי.

לכן, מי שרוצה לתקוף, שיתקוף את הדעות שלי, את המפלגה שלי, את העמדות שאני מייצג, אבל לא את השייכות הלאומית. זה אסור. אסור להכליל עם כלשהו, לא היהודי ולא הערבי; ולצערי הרב, רבים עושים זאת בבית הזה.

קריאה:

— — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אבל אנחנו יודעים, שההתקפה היא משום שאנחנו מהווים חלק מהגוש החוסם. אנחנו יודעים שהמניע האמיתי הוא, שאנחנו מהווים חלק מהגוש החוסם. זה לא היה בכנסת הקודמת ולא בכנסת לפניה. אני נמצא בכנסת כבר עשר שנים, ולא היו תופעות כאלה. התופעות הללו נובעות מסיבה ברורה: חברי האופוזיציה מרגישים, שהגוש החוסם תלוי גם בחמשת חברי הכנסת, שהם אינם כולם ערבים, של מד"ע והחזית. זאת כאשר בינינו נמצאת גם חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, שהיא חברת כנסת יהודייה. העניין הזה של השייכות הלאומית לא תופס לגבי הנושא הזה. מה עוד שבתוך הקואליציה ובתוך האופוזיציה יש חברי כנסת ערבים, גם בליכוד, גם בעבודה ובמרצ.

לכן אני חושב שההתבטאויות האומללות הללו צריכות לעבור מהכנסת, והתופעה הזאת צריכה כבר לצאת בלי חזרה, בלי שימוש במושגים הללו.

רחבעם זאבי (מולדת):

אבל ראש הממשלה השתמש בזה. הוא אמר שהוא לא רוצה להישען ולהיות תלוי בערבים. לראש הממשלה מותר?

אברהם יחזקאל (העבודה):

הוא עשה טעות.

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא עושה הרבה טעויות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אנחנו בגוש החוסם, אבל אנחנו לא תומכים במדיניות הממשלה בכל הנושאים. אנחנו לא תומכים במדיניות האפליה שממשיכה להיות מונהגת ולא במדיניות שנקראת מדיניות השלום ומדיניות החוץ. לכן המשא-ומתן לא מתקדם, משום שהממשלה הזאת עדיין מתעקשת לעמוד על עניינים, כאשר חושבים שהיא כאילו כבר נתנה ונתנה לפלשתינים, אבל בעצם לא נתנו דברים מעשיים, שיכולים לאפשר את קידום תהליך השלום. יש לי ויכוח עם הממשלה הזאת. יש לי ויכוח עמה בנושאי פנים ובנושאי חוץ, ואני לא מסתיר זאת.

המשלחת הפלשתינית, שהופיעה היום למשא-ומתן עם המשלחת הישראלית, באה בהרכב חסר. שלישי מהמשלחת לא הופיע בגלל אכזבה מהמסמך שהגישה המשלחת הישראלית למשלחת הפלשתינית; אכזבה גדולה. כפי ששמעתי בצורה ברורה ביותר, המסמך שממשלת ישראל הגישה איננו שווה אפילו למסמך שהוגש על-ידי המשלחת הישראלית בתקופתו של מר בגין, זיכרוננו לברכה. הוא אפילו איננו שווה להצעות שהוצעו על-ידי ממשלת בגין בכל מה שקשור בממשל העצמי, באוטונומיה. הוא מתחת לכל ההצעות הללו.

על מה באים כאן ומתקיפים את הממשלה כאילו היא נתנה והקריבה למען השלום? עדיין לא הקריבו שום דבר למען השלום. אילו מחוות נתנו? המגורשים עדיין בדרום-לבנון; הרס הבתים נמשך; בתוך השטחים יש הסלמה בכל הנוגע להרג; הסגר, שלא העז לעשותו שום ראש ממשלה בהיסטוריה של מדינת ישראל, נמשך; 140,000 פועלים פלשתינים הפסידו את מקומות העבודה שלהם והם חיים ברעב; 2 מיליוני אנשים סובלים סבל רב.

אני לא תומך במדיניות של הממשלה הזאת, לא במדיניות בנושא הפנימי ולא במדיניות בנושא החיצוני, כי האפליה בתוך מדינת ישראל מעמיקה. אף שהיו סימנים חיוביים בתקציב של 1993, האפליה נגד האוכלוסייה הערבית נמשכת.

בכל זאת, למה אנחנו לא רוצים לתת יד להפלת הממשלה? כי אנחנו יודעים שאלה שרוצים להפיל את הממשלה, מטרותיהם הן להרוס את תהליך השלום, למנוע כל התקדמות בתהליך השלום, להביא את האזור הזה לעידן של מלחמות וטרור מתמשכים. לכן אני לא תומך במטרות שלהם. זה מה שפוגע בתהליך השלום. זה מה שמפריע לכולנו. במקום לבוא ולעודד את הממשלה, שתוותר בצורה יותר עניינית, שתקדם את תהליך השלום בצורה מעשית, שתפגין מחוות, שתתקדם לקראת הפלשתינים והעולם הערבי, שתכיר בזכות ההגדרה העצמית של הפלשתינים, שתישא ותיתן עם אש"ף כפרטנר אמיתי ותבוא ותאמר בצורה גלויה וכנה לעם כולו, שיש צורך לדבר עם אש"ף כנציג העם הפלשתיני – הממשלה מתלבטת, מתחבטת ולא מעזה לנקוט צעדים מעשיים, שיביאו להגדלת הסיכוי להשגת שלום צודק באזור הזה. אבל, עם כל הביקורת שלנו על הממשלה, אנחנו חושבים שממשלה אחרת – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, זו הפעם השלישית שהשעון מצלצל. כל פעם שהוא מצלצל זו תוספת של דקה. בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

עם כל הביקורת שלנו, אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אנחנו גם היום ניתן תמיכה לממשלה ונמנע את נפילתה, מכיוון שאנחנו צריכים להיתלות בתקוות, תקוות לשני העמים, לעמי האזור כולם, לתת צ'אנס, לתת סיכוי לקידום תהליך השלום, כדי למנוע שפיכות דמים בקרב שני העמים, למנוע את המשך המצב הקיים, שהוא מצב מסוכן לשני העמים, ליהודים ולערבים. לכן אנחנו רוצים לתת את הצ'אנס הזה לממשלה, שהוא בעצם צ'אנס לכולנו.

אולי, אולי, תבוא בשורה טובה מוושניגטון, שאכן חלה התקדמות בתהליך השלום. כמי שחזר רק לפני שבוע מוושניגטון אני רוצה לומר, שחזרתי יותר אופטימי, בתקווה שתהיה התקדמות שאכן תביא לתחילתו של תהליך שלום, שימנע שפיכות דמים ויביא להשגת שלום צודק ובר-קיימא באזור הזה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חברי הכנסת, עכשיו באה רשימה של אנשים שידברו שמונה דקות ואפילו שש דקות. אנחנו נקפיד עכשיו. חבר הכנסת אבי יחזקאל, לך לא תהיה שום פרוטקציה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

— — — ארבע דקות.

היו"ר ד' שילנסקי:

ודאי, ודאי שלא נבוא בטענות על כך. אבל בכל זאת יש לך שמונה דקות.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, בתחילת הדברים אני באמת מבקש אולי, גם באמצעותך, אדוני היושב-ראש, וגם באמצעות נשיאות הכנסת, לשים קץ להתבטאויות בנושא הזה של ערבים ויהודים. נדמה לי שהדברים האלה עוברים את גבולות הטעם הטוב.

לך, אדוני, חבר הכנסת רחבעם זאבי, בכל פעם שאני שומע את דבריך אני מנסה להגיע לסוף ולראות איפה חזון השלום שלך. כלומר, נראה לי שכל מה שאתה מציע בסופו של דבר לא מוביל לשלום, ומן הראוי שאולי לציבור שלך, והרי אתה טוען שגם אתה חפץ בשלום – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

– – – שיהיה פה עם אחד, שלא יהיה מי שיהרוג אותנו ואנחנו לא נהרוג אותם.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני אומר לך עוד פעם אחת, לכן החזון שלך הוא חזון שכולו מוביל למלחמה, לשנאה.

רחבעם זאבי (מולדת):

למדתי אותו מהמפלגה שלך, ממנהיג שלך.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני אומר לך עוד הפעם, לצורך העניין: אין לך חזון, ובעיני, לצורך העניין הזה הדברים שלך הם דברים שיכולים להיות דברים בטלים.

אבל, בכל מקרה, יושב כאן השר שטרית ואומר לו, ואולי באמצעותו לראש הממשלה, כי אין ספק שהממשלה הזאת עולה על דרך המלך המובילה לשלום המיזרח.

היום נפתח שבוע נוסף של שיחות עם אלה המוגדרים אויבינו, ויש סיכוי שבשבוע זה – וכך אני מקווה, חבר הכנסת דראושה – יגובש מסמך עקרונות משותף לנו ולפלשתינים. אבל למישהו בבית הזה הדברים לא נעימים. האוזן לא מצלצלת כששומעים דיבורי שלום מאויבים בהווה, ואולי בעוד זמן קצר, מי יודע, יהיו אלה אויבים לשעבר. יש כאן, בבית הזה, גורמים שקשה להם לבלוע את העובדה, שממשלת ישראל מתקדמת לקראת השגת המטרות שהיא קבעה לעצמה עם כינונה. יש הנתפסים לכאורה למחאות, שתכליתן היא האצת התהליך המדיני.

מה הן המחאות האלה? – החזרת חלק מהמגורשים משנת 1967, החזרת חלק מהמגורשים שגורשו עכשיו, הכללתו של פייצל אל-חוסייני במשלחת, ואתה עצמך יודע, חבר הכנסת זאבי, שהוא עצמו מנהל את המשא-ומתן בפועל –

רחבעם זאבי (מולדת):

אני גם יודע שהוא אחראי לרצח 170 ישראלים.

אברהם יחזקאל (העבודה):

– הודעה שהחלטות האו"ם 242 ו-338 ישימות להסדר קבע עם הפלשתינים, וזה המצע שהלכנו עליו, והרחבת סמכויות המועצה, מועצת המינהל הערבית, שתנהל את ענייני האוטונומיה; ומחאות נוספות, שכרגע אין צורך לפרטן. בעיני מחוות אלו – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, חבר הכנסת אבי יחזקאל, למען הסדר הטוב אני רוצה להבהיר. כדי שלא תהיינה אי-הבנות, אני קורא את הרשימה של הדוברים, שלא יגידו שלא הודעתי, כי אני רואה שהאנשים כולם אינם: אחרי חבר הכנסת אבי יחזקאל – חבר הכנסת יהושע מצא; אם הוא לא יהיה – חבר הכנסת גדעון שגיא; אם הוא לא יהיה – חבר הכנסת רון נחמן; אם הוא לא יהיה – חבר הכנסת אברהם בורג; אחריו – חברת הכנסת לימור לבנת, והיא הוצאה מהישיבה; ואחרי זה – חבר הכנסת נסים זוילי. פורמלית, כדי שלא תהיינה טענות, אני קראתי את הרשימה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

זה רק מראה, אדוני היושב-ראש, עד כמה הצעות האי-אמון האלה שהליכוד יוזם הן הצעות טורדניות, שאין להן שום תוחלת.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני, כשהזמנתי אותך, לא ציינתי את שמו של הבא אחריו. לכן עשיתי זאת עכשיו.

אברהם יחזקאל (העבודה):

בכל מקרה, חבר הכנסת זאבי, בעיני, מחוות אלו כפי שננקטו, הן שוליות יחסית למטרה, שהיא השגת השלום. ואני טוען שלראש הממשלה הנוכחי, יצחק רבין, יש רוב בעם להאצת התהליך כתוצאה ממחוות אלו. והיה כדאי לבדוק את הדבר הזה. אבל, מה נעשה, אחת לארבע שנים בודקים את העניין.

אולם, נראה לי שהאופוזיציה מנסה להשכיח מהציבור על מה היא נפלה ועל שום מה קמה הממשלה הנוכחית. חברי האופוזיציה, הממשלה הזו נבחרה על שני הדגלים, והדגל המדיני, האומר: חתירה להסכמי שלום עם שכנותינו, תוך הסכמה לפשרה טריטוריאלית והכרה בזכויות הפלשתינים – אצלנו זו האמת. אתה היית שותף לממשלה שהיו בה גם תרגילי השהיה. אצלנו אין תרגילי השהיה, אין תכסיסים, כפי שנקטה ממשלת שמיר.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

אברהם יחזקאל (העבודה):

ממשלת שמיר המאיסה את עצמה על הציבור במדינת ישראל ועל מדינות אחרות בעולם.

אין בכוונתנו להפקיר את ביטחוננו, אך אין בכוונתנו להתחכם ולנקוט תרגילים זולים, כפי שנקטה ממשלת שמיר בעבר.

בהצעת האי-אמון מדובר גם על ניהול ענייני המדינה. זה די אבסורדי, שדווקא ביום שבו מונח דוח מבקרת המדינה, שכקודמיו מראה עד כמה אנשי הליכוד, יותר מאשר ניהלו את המדינה, גנבו אותה, ואלה שטבעו את הססמה "מושחתים, נמאסתם" — — —

רחבעם זאבי (מולדת):

כדאי שתקרא את הפרק על מינויים פוליטיים.

אברהם יחזקאל (העבודה):

זה על שנת 1992. ובשנה הבאה, כשיהיה דוח, אתה תוכל לטעון. אבל מה נעשה, אני חוזר ואומר לך: מרבית הדוח הזה מדברת על דברים שנעשו בתקופת הליכוד.

רחבעם זאבי (מולדת):

אבל יש פה פרק שלם על מינויים פוליטיים בתקופה שאתם הייתם בה בשלטון.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני חוזר ואומר לך, שלצורך הנושא הזה, אולי גם אנחנו נשלם את המחיר, אבל שלא יהיה לך ספק, שהססמה "מושחתים, נמאסתם" חלה על תקופת הליכוד. ועל העניין הזה אנחנו עלולים לקום וליפול, אבל זה המצב.

ואני חוזר ואומר לאותם אנשי ליכוד: למי אתם מטיפים מוסר? האם אתם חושבים, שבמדיניות צעקנית, שטחית ורדודה תצליחו להפיל את הממשלה? כל שבוע מוצאים תרגיל ופתאום מתברר, שאתה לא מצליח אפילו לגייס לך רוב, ואתם הופכים להיות ציבור שמטריד את הציבור.

לתשומת לבך, אדוני יושב-ראש האופוזיציה: נראה לי שגיבשת לך מדיניות שאתה מתמחה בה, מדיניות האומרת שיש להעליל עלילות, ואולי יש מי שיאמין להן. אתה, שהעללת על חבריך בליכוד, מעליל היום על ממשלת ישראל ועל ראשה. יכול להיות שנכנסת, כהרגלך, ללחץ ולהיסטריה. טוב שאינך דורש שידור ישיר מול פני האומה. ובכן, הרשה לי לומר לך, אדוני חבר הכנסת ביבי נתניהו: ניהול מדיניות השלום וניהול ענייניה הפנימיים של מדינת ישראל אינם עוד פרשייה צדדית. הנושאים רציניים יותר ומורכבים מכדי שאתה, עם משפטים האורכים 30 שניות, תצליח לבלבל את הציבור. מדיניות הפלקטים שלכם לא תעזור. הממשלה תמשיך ותכהן ארבע שנים מלאות, ותמלא חלק ניכר מהתחייבויותיה לציבור, ואתם תמשיכו להטריד, להציק ולנבוח והשיירה הזו תמשיך ותפלו את דרכה.

לכם, אנשי אגודת ישראל – אני מציע פחות מלל. יש לכם היום הזדמנות להצטרף. מה שאתם עושים היום לשרה אלוני, לאחר שעברה מתפקידה, גובל בעיני בחוסר אחריות. אני חושב, שמן הראוי שאנשי אגודת ישראל היום יצטרפו, יהיו חלק מהממשלה, ירחיבו את בסיס הקואליציה, כדי שכל אותן הטרדות שמטרידים אנשי האופוזיציה, הליכוד, מפד"ל, צומת ואנשי מולדת, תהיינה הטרדות שוליות. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת אבי יחזקאל, האם אני יכול להציע לך, זכותך לא לקבל את הצעתי, אבל אני בדרך כלל נוהג כך: תמשוך חזרה את הביטוי "לנבוח".

אברהם יחזקאל (העבודה):

משכתי.

היו"ר ד' שילנסקי:

יופי, תודה רבה. אתם רואים, רוח טובה.

חבר הכנסת יהושע מצא, בבקשה.

קריאה:

מי אחריו?

היו"ר ד' שילנסקי:

ואחריו – חבר הכנסת גדעון שגיא, ואם הוא לא יהיה נוכח – חבר הכנסת רון נחמן, ואם הוא לא יהיה נוכח – חבר הכנסת אברהם בורג, ואם הוא לא יהיה נוכח – חבר הכנסת נסים זוילי. בבקשה, חבר הכנסת מצא, רק שמונה דקות. מצטער, זה המצב.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, דברי אלה בעיקר מופנים לראש הממשלה.

עם פתיחת כנס הקיץ של הכנסת, התחמקת, יצחק רבין, מלקיים דיון מדיני. אין ספק, כי ממשלה זו, שלסוף מעשיה אין מחשבה תחילה, בורחת מחשיפת מעשיה. היום באמצעות אי-אמון אנו כופים על הממשלה דיון זה. זו ממשלה, שלא רק המשברים רודפים אותה, אלא ובעיקר מחדליה.

בתום ששת חודשי שלטון ניתן לקבוע בוודאות מוחלטת, ראש הממשלה, כי אינך מנווט בממשלתך, שאין בידך מדיניות. השליפות גוררות שגיאות. אלו מנוצלות על-ידי שריד, אלוני, רמון וחבריהם לקידום תפיסותיהם האידיאולוגיות.

הופעתך כאן, אדוני ראש הממשלה, היתה הטעיה אחת גדולה היום. אתה מתפאר בפעילות הכלכלית וחלוקת המשאבים, ואני לא אכנס לדוח מבקרת המדינה; אני רק מזכיר אותו כדי לומר, שכאן, בדוח הזה, אנו יכולים להספיק ולקרוא כיצד המבקרת אומרת, שבמהלך השנים מסוף 1989 העבירה

הממשלה לבנקים כ-5 מיליארדי שקלים למען הקיבוצים, ואלה לא עמדו בהתחייבות ההבטחה שלהם. 5 מיליארדי שקלים. זו הממשלה שתורמת לקיבוצים.

הסגר בשטחים הוא תעודת הגמר, הדיפלומה של ראש ממשלת ישראל, תעודת המאסטר לכישלון בהבטחת ביטחון חיי אזרחי ישראל. אין הודאה גדולה מזו, כי בחוסר יכולתו להבטיח חוק וסדר, הפריד רבין את שטחי יהודה, שומרון וחבל-עזה משטחי מדינת ישראל. מה ההתפארות הזאת בסגר הזה? זו הודאה ברורה, כי הוא נכשל בהבטחת ביטחון אזרחי ישראל. אחרת הסגר הזה לא היה בא ולא היה מתקיים. הנתק הזה אינו פרי מדיניות של רבין, אלא תוצאה של חוסר מדיניות של שר הביטחון, שלא עמדה לו היכולת להבטיח ביטחון בתוככי ישראל. ניתוק המגע בא מעמדת חולשה, ההסתלקות – מכניעה לטרור.

הפקרת ההתיישבות היהודית מצביעה על פשיטת הרגל הציונית של ראש הממשלה. ועכשיו אף החלה הסתה נגד התיישבות זו וביום מחתרת, כביכול. בדרך זו של ביום מחתרת אתם משחקים באש.

לשריד, רמון ואלוני מדיניות ברורה – קביעת קו הגבול של המדינה הפלשתינית, אידיאולוגיה שמאלנית מימים ימימה, מאז תנועת "ברית שלום" ועד לתנועת "שלום עכשיו" דהיום. אכן צדק ראש הממשלה, צדקת, רוממות השלום בגרונם של שרים אלה ואילו בלבותיהם מדינה פלשתינית.

משום כך, אל דאגה, אדוני ראש הממשלה, "משברון" הכיסאות יבוא לידי סיום. אולם, לא יועיל לכם, סופו של דבר ש"ס תפרוש מכם. הציבור שלה סולד מדרככם.

לאחר נתק של חודשים אחדים בשיחות השלום עם מדינות ערב והפלשתינים, אלה נתחדשו בימים אלה בווינגטון. בפה מלא ומכל הלב אומר לך: בשעה טובה ומוצלחת. אנו רוצים בחידוש השיחות. מהלך מדריך הוא כולו שלנו, פרי מדיניות הליכוד להשגת חוזה שלום עם מדינות ערב והסדר אוטונומיה עם הפלשתינים. לא אכחד, הדאגה בלב רבה מדרך ניהול המשא ומתן על-ידיכם. זה לא מו"מ, זהו מום – מום ביכולתו של ראש הממשלה לנווט משא-ומתן זה בהצלחה.

איזה אבסורד, איזו קומדיה טרגית מתחוללת לנגד עינינו שם בווינגטון. בשגיאותיך כי רבות, אדוני ראש הממשלה, בחוסר מדיניותך, אכן אתה יוצר מציאות רבת סכנות. תובענות ערבית-פלשתינית ומתן הכשר וכושר כאחד לממשל אמריקני ידידותי לכפות עלינו את תפיסות עולמם להסדר. במקום להפוך את הגירוש ההמוני של 400 ראשי ה"חמאס" לכלי מלחמה בטרור, יצרת מציאות של התנצלות בפני הטרור, ואתה עוד מעז להופיע כאן ולהתגאות בגירוש שנכשלת בו.

ועדיין יד המחוות נטויה והפקרות לשון השרים ממשיכה. שר המשטרה שחל כבר ויתר על כל רמת-הגולן, ועוד לא תמו הדי הנזק הזה וכבר הוא מקים בלשונו משטרה פלשתינית. ושר החוץ פרס קובע את דרך המהלך: תפקידנו לתת – עליהם לקבל. ומה אומר ראש הממשלה כאן בתגובה? – "אני אמרתי זאת? הם אמרו זאת". ראש ממשלה שתחת שרביטו מכהן שר חוץ. אוי לו לראש ממשלה שכזה. אם הוא מסתייג – היה צריך לנזוף בהם.

בשבוע שחלף היינו עדים לחנגת החזרתם של מגורשים, שמלאכתם היתה ונשארה הטפה למדינה פלשתינית והסתה כנגד ישראל. למרות שנות הגירוש, הם לא נתרכנו; להיפך, רוחם נתחזקה, שמענו את הצהרותיהם על ניצחון דרכם.

אתה, אדוני ראש הממשלה, הפחת בקרב הפלשתינים את התקווה להצלחת מאבקם על זכות השיבה של מאות אלפי פלשתינים. לא הסתפקת בהחזרת 30 מנהיגיהם. הוספת עליהם אף את הבשורה של שיבה פלשתינית לאלפים רבים השוהים כאן באופן בלתי חוקי. פתחת את השערים לחיזוק הדמוגרפיה הפלשתינית. מעתה כל מבקר-קיץ פלשתיני ידע, כי אף לו תהיה שמורה בעתיד זכות השיבה.

רק עיוורון חושים יכול היה להביא לידי ההחלטה על החזרתו של רוח'י אל-חטיב, ראש עיריית ירושלים בעת מלחמת ששת הימים, ומי שעד היום רואה עצמו וכך רואים אותו בירדן והפלשתינים ותושבי ירושלים.

יורם לס (העבודה):

חבר הכנסת מצא, אפשר לשאול שאלה?

יהושע מצא (הליכוד):

אם ירשה לך היושב-ראש, אני מוכן. אני לא יכול לתת לך רשות.

היו"ר ר' אדרי:

אם זו שאלה, בבקשה, אדוני.

יורם לס (העבודה):

האיש נמצא בעשור התשיעי לחייו.

אברהם בורג (העבודה):

יש לו עוד 30 שנה להזיק.

יורם לס (העבודה):

לא מגיע לו לחזור?

יהושע מצא (הליכוד):

ידידי הטוב, אני אשיב לך. שאלת, אתה רוצה תשובה? אם זה לא על חשבון זמני אני אשיב לך. אני מציע לך שלא לעשות אצל איש מאתנו את חשבון הגילים. להבדיל אלף אלפי הבדלות, ואני מדגיש: להבדיל אלף אלפי הבדלות, טדי קולק הוא בן גילו והוא מתמודד על ראשות העיר ירושלים, ואני שולח לו מלוא הבריות עד 120; להבדיל אלף אלפי הבדלות, לא נעשה לעולם חשבון גילים. אבל מה שאנחנו רואים מול עינינו, שרוח' אל-חטיב, כצפוי, במאמריו ובראיונותיו השבוע, מה הוא אומר? – אני ראש העיר. יש אצלי בחדר – ואני מזמין אותך כדי להראות לך כתבה בערבית הגזורה מעיתון, ולפיה הם מתכננים הכרזת עירייה ערבית נפרדת בראשותו של רוח' אל-חטיב. אני לא מבוהל מזה. כך לא תחולק ירושלים. אבל תסכים אתי, יצרנו ציפיות, עם גיל 83. זאת התשובה.

לסיום, אדוני היושב-ראש, כגודל המחווה שראש הממשלה עושה כך גובר תאבון התביעות הערביות וגודל הציפיות שלהם. אכזבת הערבים מהציפיות שראש הממשלה נוטע באמצעות מחוותיו, יש בה זרע מלחמה עקובה מדם. ראש הממשלה נגרר לווייתור וביתור ארץ-ישראל. קצב מסוכן זה של פעילותו מחייב אותנו לחזור ולהביע אי-אמון בראש הממשלה ובממשלתו, עד אשר זו תסולק מן השלטון.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחבר הכנסת יהושע מצא. אני מזמין את חבר הכנסת גדעון שגיא. בבקשה.

גדעון שגיא (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת אריק שרון הוא איש חכם; הוא אומנם מסוכן, מסית ומדיח, אבל חכם. היום חבר הכנסת אריק שרון נשאר באירופה, הוא לא חזר להצביע אי-אמון. הוא מבין שהפרובוקציה שאתם, חברי הכנסת מהליכוד, עושים כאן היום היא הצגה שבעטייה לא שווה לחזור מאירופה.

לעומתו, מנהיג הליכוד, חבר הכנסת ביבי נתניהו, שעבורו הפרובוקציה היא העיקר, והפסדה הוא התכלית, הוא מיהר לחזור מארצות-הברית כדי שלא לפספס, חס וחלילה, את הבמה הזאת.

אולם, חבר הכנסת ביבי איננו מסתפק רק בכך. גם הוא מבקש, בדומה לחבר הכנסת שרון, להטיל פחד על תושבי המדינה. בניסיון נואש להקדים את חבר הכנסת שרון ואולי אף לעלות עליו כמחולל פעילות הראווה של קבוצות הקיצונים, הוא לא מוותר גם על הרחוב.

בהפגנה המונית כביכול שנערכה בכיכר-מנורה בירושלים – וציינו זאת כאן לפני – יחד עם חבריו, שאינני רואה אותם כאן כרגע, חברי הכנסת רחבעם זאבי ורפאל איתן, רק מעטים מקרב חברי הליכוד היו שם. רוב הדגלים – וגם זאת ציינו כאן רבים לפני – שהתנופפו באותה הפגנה היו הדגלים הצהובים של "כך". אבל הרחוב, הרחוב של הליכוד, לא היה שם.

חבר הכנסת ביבי נתניהו, אתם מאשימים את הממשלה שהיא מפקירה את ביטחון התושבים. בסגנונכם אתם מעודדים את הקריאות הנשמעות בימים אלה – להשתמש בנשק חם נגד כוחות הביטחון. כדאי שתבינו מה שמבינים כבר רבים מחבריכם המסרבים לקחת חלק בפרובוקציות, כי מי שחותר למנוע את הניסיון האמיתי הנעשה בימים אלה לסיים את מאבק הדמים הנמשך בארץ הזו כ-100 שנה, מי שחותר לטרפד את שיחות השלום, הוא זה שמפקיר את גורל תושבי הארץ הזו ומסכן את עתידם.

ב"קול ישראל" נמסר אתמול – ואני מניח שחלק מהחברים שמעו – שחבר הכנסת ביבי נתניהו אמר באחת מרשתות הטלוויזיה בארצות-הברית, שבשעה שהוא עצמו ינהל את המשא-ומתן לשלום עם סוריה, הוא איננו יכול להתחייב מראש לגבי עתיד רמת-הגולן. כמו עבד אל-נאצר בשעתו וגם אחרים מסוגו –

יעקב שמאי (הליכוד):

אתה ראית את הריאיון הזה?

גדעון שגיא (העבודה):

אני מדבר על הדיווח ששמעתי.

אברהם הירשזון (הליכוד):

איזו רשת זו היתה?

גדעון שגיא (העבודה):

– מופיע חבר הכנסת ביבי נתניהו כמנהיג בעל שני פרצופים. כאן הוא מנהיג הימין הקיצוני והבלתי מתפשר, וכלפי חוץ הוא מופיע כמתון ופתוח לפשרות.

יעקב שמאי (הליכוד):

דיווח טלוויזיוני שלא ראית, וכבר אתה מדבר על שני פרצופים. לא הוגן.

גדעון שגיא (העבודה):

נפשו של הציבור, ידידי חבר הכנסת שמאי, קצה בבלופים, בדו-פרצופיות, בהצגות מבוטאות לתקשורת. השלום והביטחון יותר מדי חשובים לציבור.

מחיר יקר, יקר מדי, כבר שילמנו על מחדל מדיניות הסירוב של ממשלת הליכוד, שנמשכה 15 שנים.

העבודה התחייבה במצעה לחתור לשלום אמיתי. והממשלה גם היא התחייבה בהסכם הקואליציוני לעשות ניסיון אמיתי ונועז לשלום עם אויבינו. וזה בדיוק מה שעושה הממשלה בעצם הימים האלה. זו תכליתן של שיחות השלום המתנהלות היום בווינגטון. חברי הכנסת מהליכוד מבינים, כנראה, שמה שמתרחש שם איננה הצגה; שמה שאנחנו אומרים שם זה מה שאנחנו אומרים כאן.

ועל כן התכלית היחידה של הצעות האי-אמון, חברי חבר הכנסת רון נחמן, של ההצעות המוגשות כאן היום, היא ניסיון לטרפד את תהליך השלום. ולכן אין לנו כל דרך אחרת אלא לדחות את הצעות האי-אמון.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחבר הכנסת שגיא. אני מזמין את חבר הכנסת רון נחמן. בבקשה.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לפני שעות מספר עמד ראש הממשלה על הדוכן הזה, ובפנים סמוקות ניסה לשכנע אותנו ואת עם ישראל שהמצב מזהיר, הכול בסדר. הוא הבטיח כך גם לפני קרוב לשנה, כשהיה ברמת-הגולן וצעק בקול הבס שלו – – –

יעקב שמאי (הליכוד):

למה התכוונת ב"פנים סמוקות"? שהוא התבייש מעם ישראל כשהוא דיבר על כך?

רון נחמן (הליכוד):

אני חושב שהפנים היו סמוקות מהסיבה שהוא יודע, שמה שהוא אמר לפני שנה אינו תואם את מה שהוא אומר היום.

כל מה שאמר היום ראש הממשלה יש לבדוק ולראות בהשוואה למה שנאמר לפני שנה. הוא אמר ברמת-הגולן, שמרמת-הגולן הוא לא ירד. ובאותו יום היה ראש הממשלה לשעבר, שמיר. היתה לי הזדמנות באותו יום להיות ברמת-הגולן. מעל בתיים של תושבי קצרין היה שלט גדול: קצרין מחכה לרבין. שאלתי אותם: אתם השתגעתם? הרי אני בא אליכם מהשומרון. חס וחלילה יעלה רבין לראשות הממשלה, הוא יחזיר אתכם. אמרו לי אנשי קצרין: לא, הוא אמר שמרמת-הגולן הוא לא ירד. שאלתי: ואיפה אתם תשבו? על השפיץ של תל-פאח'ר או על הר-סוסיתא? והם האמינו לו ונתנו לו את הקולות שלהם. גם אצלנו באריאל 13% הצביעו למען רבין הנץ. הוא הציג פסאדה של נץ, ממשיכו של בגין, ממשיכו של בגין בתהליך השלום. ואנשים אמרו לפני שנה: רבין, הוא לא יחזיר; רבין, הוא לא יותר. כך זה היה לפני שנה.

ומה הוא אמר בתחום הכלכלי? 4 מיליארדי שקלים שפכו בהתנחלויות; תתכוננו, תושבי ערי הפיתוח, אנחנו הולכים למלא את הכיסים שלכם בכסף; כל מה שלקחו המתנחלים, כל מה ששדדו מקופת המדינה, ניתן לכם בערי הפיתוח. והם מחכים. לאן הלכו 4 המיליארדים? אולי ראש הממשלה יוכל לתת תשובה לכנסת? איפה הם 4 המיליארדים?

אברהם הירשזון (הליכוד):

איפה? באמת איפה?

רון נחמן (הליכוד):

בקופת-חולים – קרוב למיליארד.

אברהם בורג (העבודה):

רון נחמן (הליכוד):

איפה עוד 3 מיליארדים, חבר הכנסת בורג? לאן הם נעלמו? לקיבוצים – עוד איזה חצי מיליארד. והשאר בדרך. אבל איפה כל הכסף? אני אגיד לכם איפה כל הכסף. בתביעות של קבלנים, שהממשלה תצטרך לשלם להם, בפיצויים שהיא תצטרך לשלם לאותם קבלנים ולדיירים. ומ-4 מיליארדי השקלים של ההסתה לפני הבחירות, שום אגורה לא תגיע לתושבי מדינת ישראל. אבל מה תעשו ב-1994? כבר אין לכם יותר מה להקפיא. אנחנו כבר מוקפאים. מה תעשו אז?

אבטלה. לפני שנה ראינו בטלוויזיה את הרוסים, עולים חדשים; היום אמר ראש הממשלה, שמספר המובטלים ירד ל-21,500. ל-50% פתרו את הבעיות. נו, באמת, מתי היית לאחרונה בשוק הכרמל בתל-אביב, אדוני ראש הממשלה?

אברהם הירשזון (הליכוד):

ולמה היתה פה הפגנה בשבוע שעבר? 12,000 איש היו פה.

רון נחמן (הליכוד):

ולמה היתה הפגנה? כאשר שצ'רנסקי לקח את הדלי ושם את הפתקה בתוך הדלי, את ההבטחות שלך, האם זה היה מפני שהבעיות שלהם נפתרו? למי אתה מספר את הדברים האלה?

עכשיו אתה יושב במשא-ומתן עם ש"ס, כדי לשמור על הקואליציה שעד היום לא עשתה שום דבר, לא בתחום הכלכלה, לא בתחום הביטחון. ועכשיו אני מגיע לביטחון.

אדוני ראש הממשלה, אתה באת לבת-ים כשנרצחה שם התלמידה הלנה ראפ, זכרה לברכה, האל ייקום דמה. אתה באת ואמרת, והדברים מונצחים בצילומים, שאתה תהיה ראש הממשלה ותביא ביטחון אישי; אתה ולא אחר, העבודה בראשות רבין. ומה הבאת? הבאת גירוש של 415 ערבים מיהודה, משומרון ומעזה ללבנון. מדוע? כיוון שהרגשת שאת השקרים שאמרת בבת-ים לפני שנה העם לא קונה, והוא עמד להוריד אותך. ולכן עשית את הגירוש של 415 איש, דבר שפגע בתהליך השלום, דבר שהליכוד לא עשה, לא משום שלא היה לו אומץ, אלא מפני שהערבים ידעו שמדיניות הליכוד היא כזאת שלא כדאי להם לעשות את מה שעשו אצלך.

אחר כך עשית סגר פסח. למה עשית סגר פסח, והמשכת אותו גם ליום העצמאות? מפני שהדברים כל כך טובים? עשית את הסגר הזה מכיוון שמאחר שאתה רודף שלום, הטרור הערבי רודף אחרך. וכמה נהרגו באותו חודש מרס, אדוני ראש הממשלה רודף השלום? איפה יוסי שריד, השר לאיכות הסביבה? גם בעזה, בדקירות שם, היתה איכות סביבה?

לכן אנחנו צריכים ללמוד. אולי גם אתה תלמד, אדוני ראש הממשלה. כשאתה מנחה את האנשים שלך לדבר בווינגטון על דרך א', והשרים שלך פה, רמון, ברעם, מדברים על דרך ב', הערבים קולטים את מה שאומרים השרים שלך על דרך ב'. ואחר כך אל תבוא ותתפלא מדוע התהליך נתקע.

והיום אי-אפשר להגיד שעומד כאן על הדוכן מר שמיר, MISTER NO, זה שאומר לא, על כל דבר הוא אמר לא, והליכוד, שהתיאוריה שלו, האידיאולוגיה שלו, הקונצפציה שלו, שלום תמורת שלום. הרי מי נמצא כאן היום על הדוכן? רודפי השלום, אלה שאומרים: הרי אנחנו מתים לשלום. ולמה השלום לא בא? ולמה הוא נתקע בווינגטון?

אני רוצה לשאול דבר אחד פשוט מעל הדוכן הזה. פייצל חוסייני, תשמע מה שאני אומר לך עכשיו: האם אתה מוכן לקבל את תוכניתו של ראש הממשלה, שבקעת-הירדן תהיה חלק ממדינת ישראל? כי הרי זו התנחלות ביטחונית. האם אתה, פייצל חוסייני, מוכן לקבל את זה שהירדן יהיה גבול הביטחון, ובקעת-הירדן תהיה חלק בלתי נפרד ממדינת ישראל, על-פי תוכנית אלון? תענה לי, פייצל חוסייני. אולי במקום לענות לי, תענה לראש הממשלה. האם אתה, פייצל חוסייני, מוכן לקבל שמעלה-אדומים, גבעת-זאב, אפרת, גוש-עציון, הר-אדר והשכונות של ירושלים, גילה ורמות, יהיו חלק בלתי נפרד ממדינת ישראל? תענה על זה, פייצל חוסייני, למר רבין, שישמע טוב. אם אתה מוכן לקבל את זה, הגיעו ימות המשיח. אם אתה לא מקבל את זה, נשאל את מר רבין מה לא נכון בתיאוריה שלו.

אני רוצה לשאול את פייצל חוסייני שאלה נוספת: האם הוא יהיה מוכן לחתום הסכם בלי סוריה? האם אתה, אסד, מוכן לחתום הסכם על היישובים, שהוא פחות מסילוקה של ישראל מרמת-הגולן? תענה לו, נשיא סוריה, לראש הממשלה: האם אתה מוכן לשלום תמורת פחות מאשר פינוי מלא? ואם התשובה של אסד תהיה חיובית – – –

קריאה:

למה שתהיה?

רון נחמן (הליכוד):

אם התשובה תהיה חיובית, אני אגיד שימות המשיח הגיעו. ואם כן, אדוני ראש הממשלה, את מי תאשים אז – את שמיר, שאיננו ראש ממשלה? את אריק שרון, שאיננו שר בממשלה? את הליכוד או את התיאוריה של מרצ, אשר ממריצים אותך וגורמים לך לרוץ ריצת אמוק כיוון שנכשלת בכלכלה?

אתה נכשלת בביטחון האישי, אתה נכשלת בכל שלושת הדברים שהבטחת לעם לפני שנה. אין ביטחון אישי לציבור ואין תחושת ביטחון, והסגר הזה לא יחזיר את תחושת הביטחון, כי היום תצטרך להחזיר 60,000, 70,000, 80,000 בחזרה, כפי שאמרה שרת העבודה והרווחה. ולכן, היות שנכשלת בכול, והדבר היחיד שעדיין יש לך שליטה עליו הוא האפשרות לעשות ויתורים על ארץ-ישראל, אתה עושה את זה, ועל-ידי כך אתה תאבד גם את השלום, גם את ארץ-ישראל וגם את התמיכה בציבור.

ולגבי הנושא של איומי השרים. אני, כתושב יהודה ושומרון, אדוני השר, נפגשתי אתמול עם סגן השר מרדכי גור, ואני רוצה לומר לך, אדוני שר הביטחון: אני חושב שהגיע הזמן שתפסיק את הדה-לגיטימציה ותורה לשרים שלך להפסיק את ההסתה כלפי תושבי יהודה ושומרון. אלה אנשים שיש להם זכויות בדיוק כמו לכם, אלה אנשים שגרים שם בזכות ולא בחסד, אלה אנשים שומרי חוק, אלה אנשים שרוצים לגדל את הילדים שלהם בשקט ובשלווה, ואם אתם חושבים ליצור מאתנו כת, שנעמוד מחוץ לגדר המחנה על מנת שדמנו יהיה הפקר ביום פקודה וירצו לבוא ולפנות אותנו בכוח, ועל-ידי כך לקבוע על מצחנו אות קין, אדוני ראש הממשלה, לא ילך לך. לא ילך לך, כי עם ישראל לא יקנה את הדברים האלה. ולא רק עם ישראל לא יקנה את הדברים הללו.

אם אתה טבעת את הססמה: אני אמנה, אני אקבע, אני אעשה – אני לא יכול לתת פה חיקוי, אבל הייתי אומר את זה – אני יכול לומר לך, אדוני ראש הממשלה: האחריות היא שלך אישית; אין לי טענות לשום שר שלך, היא שלך אישית. ולכן אני מציע לך, שאם אתה אומר "שלום עכשיו", תלך לבחירות עכשיו.

אברהם בורג (העבודה):

רק שלא יהיו פריימריס לפני זה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת אברהם בורג, ואחריו – לחבר הכנסת סילבן שלום. אני רוצה שוב להפנות את תשומת לב הממשלה: כל עוד יש פה שר שכן יושב ליד השולחן, או לא יושב – – –

אברהם בורג (העבודה):

יש פה סגני שרים בפוטנציה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אולי גם שרים בפוטנציה. אולי אחד עומד פה.

אברהם בורג (העבודה):

ידי לא שפכו את הדם הזה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבקש מסגנית מזכיר הכנסת להפנות את תשומת לב הממשלה לכך שאין פה באולם שום שר. בבקשה.

אברהם בורג (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שמעתי בראשית הדברים את דברי כל מציעי הצעות האי-אמון והקשבתי רוב קשב לדברי המשיבים. דומני שכל המשיבים עד כה התייחסו לנושא המדיני והביטחוני, ואיש, משום מה, שומו שמים, לא התייחס להצעת האי-אמון של יהדות התורה המאוחדת. דומני שצריך להתייחס לנושא הזה.

יעקב שמאי (הליכוד):

יושב-ראש ועדת החינוך, יהדות התורה המאוחדת התייחסה ברצינות להצעה שלה.

אברהם בורג (העבודה):

כן, אבל איש מהמשיבים לא התייחס לזה, איש גם לא התייחס למלה "מאוחדת", אגב. לא היו התייחסויות לנושא הזה.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

חוץ מרמון.

אברהם בורג (העבודה):

כן, אבל הוא לא משיב מחברי הכנסת, הוא גבוה מעל נמוכים.

אני חושב, שהצעת האי-אמון שהוצעה על-ידי יהדות התורה המאוחדת היא הצעה רצינית מאוד, משום שהיא מעידה שוב על מחלוקת עמוקה מאוד. שמעתי גם את דברי התשובה של השר רמון, ואני מוכרח להגיד שאני חולק עליו. אני חולק עליו בדבר אחד: באופי היחסים שצריכים להיות מותווים בין מפלגת העבודה וממשלת ישראל לבין יהדות התורה, ואנסה להבהיר למה בדקות העומדות לרשותי.

הוויכוח בינינו, חברי הכנסת, ידוע. יש ויכוח מהי הגדרת כלל ישראל, יש ויכוח מהו יהודי, יש ויכוח מהיו חילוני, יש ויכוח מהי יהדות בעידן של חילונות, יש ויכוח מהו מקור הסמכות בעידן של אין סמכות מרכזית, או, במלים אחרות: מי ממשיך את יהושע – זקנים, נביאים, שופטים, כנסת ישראל, כנסת הגדולה וכו' וכו', מי ממשיך את רצף הסמכות הזה? הוויכוחים בינינו ידועים לחלוטין. כבר פה בבית שפכנו רוק ומרירה זה על זה זכיתי לכינויים וזכו לכינויים ממני אפילו חלק מהיושבים כאן, ואני מוכרח להגיד ש-50% מן הכינויים היו אפילו מדויקים. ועדיין דומני שלא מבינה סיעת יהדות התורה המאוחדת במאי עסקינן.

הנושא המדויק שהוגדר הוא: התבטאויותיה של השרה אלוני וכו' וכו'. וכי ההתבטאויות מפריעות? לא. תפיסת העולם שמאחורי ההתבטאויות מטרידה. ואזכיר שני דברים, ובא והיה חבר הכנסת רביץ מציע

הצעה: כולנו יודעים מי היה "אחר", כולנו יודעים מי היה אלישע בן אבויה. אלישע בן אבויה היה המורד בעידן שכולם מקיימים מצוות. הוא איננו מורד או איננו כופר בעיקר בעידן שבו רוב העם איננו שומר שבת ואיננו אוכל כשר. זוהי מרידה קשה הרבה יותר. וגם ילדיך וגם ילדי וגם אתה וגם אני יודעים את הדיאלוג, שלא צונזר בגמרא, בינו לבין רבי מאיר בשבת, על תחום שבת, על הסוס. משום שבדיאלוג בין ההסכמה לבין חוץ ההסכמה יש עוצמה חינוכית עצומה.

כולנו יודעים מה קרה 1,000 שנים מאוחר יותר. בא הרמב"ם – "ממשה עד משה לא קם כמשה" – רבי משה בן מימון, מכניס חידוש גדול לעולם המחשבה היהודית, מכניס פילוסופיה שלא היתה ידועה, בדלת האחורית מכניס חוכמות חיצוניות בתוך מחשבת היהדות, הן מצד המוסר והן מצד התפיסה ההלכתית, וספריו נשרפים ברחובה של העיר היהודית. ועברו עוד כמה שנים, ואין לך מקום, אין לך מדף ספרים יהודי שבו אין הרמב"ם, אין לך דף גמרא שאין לך בו האות הקטנה שמפנה אותך להלכות מימוניות.

החריג, השונה, המחדש, איננו בהכרח, בדרך ההתבטאות, בסוג האמירה, העילה להתנגדות, כי אתה ואני ואתם ואנחנו יודעים, שהמחלוקת היא עמוקה הרבה יותר מאשר עצם התמונה או הלא-תמונה ליד דרוזי שאוכל פיתות, או אני לא יודע מי היה שם בתמונה.

ודומני, חברי סיעת יהדות התורה המאוחדת, שלא קלטתם דבר נוסף: ההבדל הגדול ברוב ומיעוט בין דמוקרטיה להלכה הוא בדבר הבא: בהלכה, כאשר מכריע הרוב הכרעה, דעת המיעוט בטלה, היא איננה קיימת עוד, וכולנו מכירים את סוגיית יום הכיפורים של רבי יהושע – "במקלו ובתרמילו". בדמוקרטיה, כאשר דעת המיעוט איננה מתקבלת, היא איננה מפסיקה להתקיים, היא ממשיכה להתקיים עם הלגיטימיות המלאה ועם כל ההגנה של כלי הבית הזה. ואי-אפשר להביא את נורמת ההתנהגות של הקהילה שבתוכה אתם חיים, שדעת המיעוט בטלה מפני דעת תורה, ולנסות ליישם אותה בחברת רוב שאינה מתנהגת על-פי הכללים האלה.

ודבר נוסף שלא הבנתם: כשעם מחליף שלטון, ברוב גדול, ברוב קטן, זה בכלל לא חשוב, זה מסוג הרענון שאתה מרענן את מערכות חייך הציבוריות. כשעם מחליף שלטון הוא רוצה להחליף גם אטמוספירה ציבורית; אדם רוצה להניח בצד את השפנים ואת הקיבוצים. אני מוכן להניח בצד חלק גדול מצחצוחי החרבות של השנה שעברה – שבעינינו היה יום כיפור שאפילו לא היתה בו סליחה בינינו. משמתחלף שלטון צריכה להתחלף אווירה ציבורית.

והקמנו ממשלה, הקמנו ממשלה אחרי מערכת בחירות שהלכה בעצם על שני כרטיסים: על המלחמה בקלריקליזם הדתי ובממסד הדתי ועל מאבק למען שלום. והציבור לא נתן את אמונו המלא, במאה אחוזים, לממשלה הזאת, ונאלצנו להכריע הכרעה: האם אנחנו מקימים ממשלה שהיא ממשלת שלום, או מקימים ממשלה שלא עוסקת בשלום ופותרת את שאלת היחסים שבין דתיים לחילונים? וכולנו, חברי מפלגת העבודה וחברי הקואליציה, הצבענו בעד ממשלת שלום והנחה הצדה, נכון לעכשיו ואולי לדורות, עד שיבוא השלום, את המאבק על הנושא הכאוב הזה, עד שיבוא משיח, הנה הוא דופק אחר כותלנו; עד שיבוא שלום.

כאן נועד תפקיד היסטורי לפוליטיקה הדתית. אין, בכל ההיסטוריה של עם ישראל ואולי בכל ההיסטוריה של הפוליטיקה הישראלית הציונית המודרנית, אין פוליטיקה של קונסנסוס בלי ציר חילוני-דתי.

שנים היתה שם ברית היסטורית, הברית הזאת הופרה. לא חשוב כיצד זה קרה, מתי זה קרה, על-ידי מי זה קרה, מה קרה לצדדים שהפרו אותה, אין בציבוריות תמיכה בממשלה שאין בה ציר דתי.

וכאשר הולכים למאבק על שלום, יש תפקיד היסטורי לציבור הדתי, משום שהמאבק על השלום יהיה כרוך בחלק מן הדברים שדוברו כאן, בויתור על שטחים, בשינוי גבולות, בהחזרת ערי אבות ואמהות לידיים שאין ידי שלטוננו, בבחינת "לא תחנם" – לא תיתן להם חנייה.

חלק מן התהליך הפוליטי הוא תהליך דתי, הוא תהליך של הכרעות קשות מאוד, של חיי אדם מול ארץ, של פיקוח נפש; פיקוח נפש דוחה או איננו דוחה אידיאולוגיה פוליטית כזאת או אחרת. למאבק שכזה ממשלת ישראל תתקשה ללכת עם בסיסי הציבוריות התומכים היום בממשלה הזאת.

וכאן נועד תפקיד היסטורי לפוליטיקה הדתית ולפוליטיקה החרדית. ותסלחו לי על הביטוי, אולי הביטוי הזה הוא – הברית החדשה שאתה אפשר לבוא ולהגיד: הולכים למהלך של שלום. ויש מי שיכול לעשות את המשא-ומתן החוצה, כלפי אויבינו-שותפינו, ויש מי שיכול לסייע במשא-ומתן בתוך החברה הישראלית, כי מה לנו שלום אם בסופו של שלום מפולג העם. כל השלום משמעותו הגדולה שאתה יוצא בצד השני עם מאוחד, ואין לך עם מאוחד אם אין במרכז של הממשלה הזאת קואליציה של דתיים וחילונים.

אמר בזמנו ראש הממשלה לשעבר, יצחק שמיר: אלה ואלה הם כאלה, והים הוא אותו דבר, ואף אחד לא השתנה. כולנו משתנים. לא להאמין, אפילו אגודת ישראל השתנתה. דגל התורה עדיין לא הספיקה. זו תנועה צעירה, ייקח לכם זמן, זה יהיה בסדר. אפילו אגודת ישראל השתנתה. צא ובדוק את האמנה החרדית מקטוביץ' 1912 ועד השותפות הפעילה במעשה מרכבה ושלטון, מאנטי-ציונים ללא-ציונים, ממתנגדים לשותפים סבילים; מחוץ לגדר אלי תפקיד סגן שר.

דברים משתנים. העת הזאת היא עת הכרעה. היא לא רק עת הכרעה לחברה הישראלית. היא לא רק עת הכרעה לממשלת ישראל. היא גם עת הכרעה לכם. ובהכרעה הזאת הציפייה מכם היא, שתכריעו את ההכרעה הנכונה לעתידו של העם, לגורלה של החברה, לסיכוייה של המדינה, ולא לטובת הקוניוקטורה הפוליטית. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת סילבן שלום, ואחריו, אחרון אחרון חביב – לחבר הכנסת נסים זוילי. ואחר כך ניגשים להצבעה.

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני לא התכוונתי לדבר היום, אבל יצא שאני מדבר במקום חברת הכנסת לימור לבנת, ואני שמח מאוד על ההזדמנות שנפלה לידי.

היו"ר ד' שילנסקי:

זכית.

סילבן שלום (הליכוד):

זכיתי היום לדבר על העניין המדיני.

היום הגשנו הצעת אי-אמון, המדברת על ויתורי הממשלה במשא-ומתן המדיני. ובקשר לאותם ויתורים, אני רוצה ללכת שלוש שנים אחורה; שלוש שנים אחורה, לחודש מרס 1990.

בחודש מרס 1990 עלתה לחלל האוויר תוכנית שנקראה אז תוכנית-בייקר, או מי שזוכר – כן לבייקר. מה היה אותו "כן לבייקר"? מה היה פירושו של "כן לבייקר" באותו חודש מרס 1990? "כן לבייקר" פירושו היה אז, חברי הכנסת, ללכת לוועידה בין-לאומית בקהיר, ועידה בין-לאומית מתמשכת בחסות האו"ם ובהשתתפות המעצמות הגדולות, עם משלחת פלשתינית נפרדת שבה יהיה מזרח-ירושלמי, יהיה מגורש, ונודיע מראש על הקפאת ההתנחלויות. כל זה היה במרס 1990.

ב-15 במרס 1990 נפלה ממשלת האחדות הלאומית. היא נפלה כי יצחק שמיר אמר "לא" לבייקר. הוא חשב שבאותו שלב אסור להגיד "כן" לבייקר. ואף שהוא ידע שבעצם הוא מסכן את חייו הפוליטיים, כשגררו אותו לרב עובדיה יוסף, שנמצא היום בכותרות, ואמרו לו: רק תחתום שאתה מוכן להגיד "כן" לבייקר ואנחנו חוזרים לכאן ומצביעים עבורך, באותו שלב העדיף שמיר את האינטרס הלאומי, כפי שהוא ראה אותו, והחליט לומר "לא". וכשהוא אמר "לא" הוא הגיע לכאן וקיבל אי-אמון ובעצם ממשלתו התפרקה.

ומה קרה אחרי ששמיר אמר "לא"? האם הפלשתינים לא הגיעו לשיחות השלום? האם הירדנים לא הגיעו לשיחות השלום? האם הסורים לא הגיעו לשיחות השלום? האם הלבנונים לא הגיעו? שמיר אמר "לא" לבייקר, ועל זה התפרקה ממשלת האחדות. אותה ממשלה צרה, שקראו לה "ממשלת הימין הקיצוני", אמרה "לא" לבייקר, ולמרות אותו "לא לבייקר" הגיעו כל אותן משלחות לשיחות השלום.

הרי בסופו של דבר, הם לא קיבלו רבע או עשרה אחוזים ממה שהציע להם שמעון פרס אז. הם הגיעו לשיחות שלום ישירות ולא לוועידה בין-לאומית. הם הגיעו כמשלחת ירדנית-פלשתינית משותפת ולא כמשלחת נפרדת. הם הגיעו כשבמשלחת שלהם לא היה נציג ממזרח-ירושלים. הם הגיעו כשבמשלחת שלהם לא היה מגורש, ובלי שהודענו מראש על הקפאת ההתנחלויות. למרות כל התנאים האלה הגיעו כל אותן משלחות לשיחות שלום עם "ממשלת הימין הקיצוני", עם ממשלת שמיר.

זה אומר דבר אחד, רבותי, זה אומר שלא צריך כל הזמן להגיד "כן" על כל דבר. אפשר היה להגיד "כן" לתוכנית-בייקר, אבל שמיר חשב שהוא מסכן את האינטרסים ואמר "לא". ואף שהוא אמר "לא", הגיעו כולם לשיחות השלום.

ומה קרה מאז עלתה ממשלת רבין לשלטון? מאז 13 ביולי 1992, כל ההישגים של יצחק שמיר, כל ההישגים של "ממשלת הימין הקיצוני" התמוססו בבת אחת. פתאום המשלחת היא משלחת פלשתינית נפרדת. פתאום יש נציג ממזרח-ירושלים. פתאום יש מגורשים בדרך. פתאום מחזירים מגורשים. כל הדברים האלה קרו כהרף עין. הישגים שממשלת שמיר השיגה במאמץ רב במשך שנה וחצי, התמוססו כאילו לא היו.

רבותי חברי הכנסת, בואו נחשוב ונראה מה קרה בעצם באותם ויתורים?

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אני מבקש שקט.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, נא להמשיך.

סילבן שלום (הליכוד):

מה קרה מאז עלתה ממשלת רבין? כפי שאמרתי, כל הישגי ממשלת שמיר התמוססו כלא היו. כשאתם הסכמתם לשיתוף מגורש ומזרח-ירושלמי, דברים שהצלחנו למנוע, מה בעצם קרה? כשפייצל חוסייני הצטרף לאותה משלחת שלום, משלחת שלום פלשתינית, האם הוא מייצג את כל הפלשתינים חוץ מאשר את עצמו?

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, למרות ההתכנסות, תאפשרו לחבר הכנסת סילבן שלום לסיים. חברי הכנסת. חבר הכנסת עוזי לנדאו, תעבור לצד המתאים. חבר הכנסת זיסמן, אנא בטובך. חבר הכנסת יוסי כץ. שבו. חברי הכנסת, תאפשרו לנואם לדבר. בבקשה, תמשיך.

סילבן שלום (הליכוד):

תודה רבה, אדוני היושב-ראש. צירופו של פייצל אל-חוסייני למשלחת הפלשתינית אומר, שמזרח-ירושלים הופכת להיות חלק מהאוטונומיה העתידה, שהרי אין שום היגיון שפייצל אל-חוסייני מייצג את כל הפלשתינים חוץ מאשר את עצמו. הרי הוא בתור תושב מזרח-ירושלים אמור גם לייצג את עצמו. אם לא, בשביל מה הוא יושב באותה משלחת שלום פלשתינית? אותם מגורשים שמגיעים עכשיו בהמוניהם מצביעים רק על דבר אחד, שזכות השיבה – – –

היו"ר ש' וייס:

רק רגע. אני אאפשר לך לנאום בנחת. חברי הכנסת שמאי וצאדק, שבו במקומותיכם. אני מבקש גם מעובדי הבית, הרצויים מאוד כאן, להקפיד על שקט באולם. חבר הכנסת שלום, אני מוסיף לך שתי דקות. בבקשה.

סילבן שלום (הליכוד):

פייצל אל-חוסייני הוא רק אחד מהמצטרפים. גם אותם מגורשים שהגיעו מצביעים על הכרה שלנו בזכות השיבה.

ביום שרוח'י אל-חטיב, ראש עיריית מזרח-ירושלים הגיע, מדברים במזרח-ירושלים על הקמת מועצת עיר חדשה במזרח-ירושלים, דבר שלא היה מאז 1967.

גבירותי ורבותי, אמרו במשך כל השנים, ששמעון פרס הוא הוותרן הגדול, ואילו יצחק רבין הוא הביטחוניסט, הוא שומר האינטרסים, הוא זה ששומר על המדינה. פרס רוצה למכור ורבין הוא זה שישמור. הפלא ופלא, לפעמים ההיסטוריה עושה צחוק מאתנו. רבין הופך להיות ראש ממשלת ישראל, וכשאתי חושב על מה שהציע שמעון פרס ב-1990, דבר שאיני מסכים לו לחלוטין, אני כבר מתגעגע לזה. אולי אז היו יותר ביטחונות, אולי אז היתה שמירה על האינטרסים בצורה יותר טובה ויותר הדוקה. כי הרי, בסופו של דבר, מתוכנית-בייקר הגענו למצב של ויתור טוטלי לאורך כל הגזרות, בכל המקומות. תוכנית-בייקר דיברה בעיקרה על הנושא הפלשתיני, שהרי אז היינו אמורים להגיע לוועידה בין-לאומית בקהיר, בהשתתפות מגורש ובהשתתפות מזרח-ירושלמי במשלחת הפלשתינית, דבר שקיים גם עכשיו. אבל, רבותי, היום אנחנו מגיעים למצב חמור הרבה יותר, כי בסך הכול יצחק רבין מדבר גם על רמת-הגולן, יצחק רבין מדבר גם על יהודה ושומרון, הוא מדבר בעצם על הכול. אם יצחק רבין הצליח ב-13 ביולי 1992, ואולי חודשיים לפני כן, לשכנע שהוא יביא את מפלגת העבודה לשלטון, כי פרס הוותרן לא אהוד וצריכים את הביטחוניסט הגדול, מתברר שיצחק רבין הוא ותרן הרבה יותר גדול משמעון פרס. אני, ואני חושב שרבים מחברי, אולי מתגעגעים לאותה תקופה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חברי הכנסת, צלצלנו קצת לפני הזמן, מכיוון שהנואם האחרון, חבר הכנסת נסים זוילי, לא היה כאן, אבל הוא כאן והוא יהיה הנואם האחרון. אחרי נאומו תהיה הצבעה.

נסים זוילי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי השרים, מדי כמה שבועות אנחנו חוזרים על אותו דיון, אנחנו שומעים את ההתקפות הבלתי-מרוסנות של הימין, ונדמה לכולנו שהליכוד ומפלגות הימין לא למדו כלום ולא שכחו כלום, בעיקר שעדיין לא קולטים שיש ממשלה חדשה בישראל. לממשלה יש התחייבויות שונות מאלו

של הממשלה הקודמת, יש לה מדיניות אחרת מזו של הממשלה הקודמת, והממשלה הזאת מתכוננת לקיים הלכה למעשה מדיניות חדשה.

קראתי בעיתונות חוץ, שחבר הכנסת נתניהו הסתובב בארצות-הברית. אני זוכר את ההתקפות הארסיות של חברי הכנסת מהליכוד, כשאחד מחברי הכנסת של מפלגת העבודה העז להעביר ביקורת על ממשלת שמיר בנושא זה או אחר. חבר הכנסת ביבי נתניהו, דקה אחרי דקה, מלה אחרי מלה השמיע השמצות בלתי-מרוסנות על פעולות הממשלה, הסתה פרועה של הציבור היהודי בארצות-הברית נגד ממשלת ישראל, דברים שאיש מאתנו לא היה מעז לעשות אילו היתה מוטלת עליו אחריות ממלכתית ולאומית כפי שאנחנו רואים אותה.

אני נמנית עם מי שסברו, שהוויכוח המרכזי והעמדות הקיצוניות של הליכוד שננקטו בחודשים האחרונים נובעים בעיקר מהעימות הקיים בתוכם לקראת הבחירות הפנימיות, אבל דבר לא קרה. הבחירות הפנימיות חלפו, הקו הקיצוני לא השתנה, ופעם אחרי פעם, במקום לסייע לממשלה לנקוט מדיניות אחראית, הם חוזרים לקווים חסרי האחריות, כפי שאופיינו עד עכשיו.

אני יודע, שאם ההנהגה הזאת היתה קיימת בליכוד ב-1978, הסכם השלום עם מצרים לא היה נחתם. מפלגת העבודה דאז היא שגילתה את האחריות הממלכתית והלאומית המתחייבת מהמצב, והיא שנתנה גיבוי, כאופוזיציה, לראש הממשלה מנחם בגין, כדי לחתום על הסכם שלום. חלק מהשרים הנוכחים כאן וחלק מחברי הכנסת החדשים לא היו מאפשרים להגיע להסכם שלום עם מצרים בשל תפיסותיהם המעוותות לגבי המזרח התיכון.

בחודשים האחרונים אנחנו עדים לתופעות נוספות. לפני חודש-וחצי, כל ההתייחסות של הימין היתה הפניית אצבע מאשימה כלפי ממשלת רבין: מה אתם עושים? כל יום נרצחים יהודים; 130,000 פלשתינים מסתובבים בתחומי מדינת ישראל ואתם לא מצליחים לבלום את הרג היהודים בתחומי מדינת ישראל.

והממשלה קיבלה החלטה, החלטה קשה, החלטה אמיצה, החלטה שיש לה משמעויות מרחיקות לכת, ובמשך חודש-וחצי או חודש-ושבוע, ואני מקווה שהמצב הזה יימשך, נפסקה, או כמעט נפסקו הפגיעות בחיי יהודים. היו מקרים קשים נוספים.

אני רוצה לומר שמתברר דבר אחד ברור, שאני יודע שחבר הכנסת זאבי ישמח עליו; התברר שרק הפרדה ברורה בין שני העמים, הווי אומר שהפלשתינים יחיו ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה והיהודים יחיו במדינת ישראל, הפרדה זו הביאה לשקט שכולנו ציפינו לו.

מה שיותר מדאיג את הימין הוא העובדה, שגם דעת הקהל מתחילה לקלוט זאת.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זוילי, רק רגע. אתה תקבל את מלוא זמנך. חבר הכנסת אפרים גור. חברי הכנסת, אני מבקש לא להסתובב ולא לדבר.

נסים זילי (העבודה):

הציבור הישראלי מזהה יותר ויותר, שהפתרון האמיתי לבעיות שאנחנו נתקלנו בהן מאז מלחמת ששת הימים הוא הפרדה בין שני העמים. כולנו יודעים שלהפרדה הזאת יש מחיר, כולנו יודעים את כובד המחיר וכולנו יודעים שהפתרון הוא בכיוון זה. הימין, מצד אחד, רואה עצמו כאילו הוא נאלץ לקבל את מדיניות הממשלה, ומן הצד האחר הפתרון, שמתברר כפתרון אפשרי, עומד בסתירה מוחלטת לחלומות של הימין הישראלי.

אני רוצה להזהיר את עצמנו מפני שתי תופעות.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אפרים גור.

נסים זילי (העבודה):

תופעה אחת היא, שחברי כנסת ומנהיגים של הימין ממשיכים, בצורה חסרת אחריות, לזרוע פניקה בקרב הציבור הישראלי פעם אחר פעם. מפחידים את הציבור, פעם אחרי פעם מסיתים, בלי שום גבולות, בלי שום הגבלה, ומנסים לצייר תמונת חושך. כל הזמן מדברים על המחיר של השלום, אף פעם אחת לא מדברים על מה שצפוי ומה טמון בשלום: מה התמורות שהשלום יכול להביא לאזור שלנו ולמדינת ישראל בתוכו.

התופעה השנייה, שהיא הרבה יותר חמורה – אתם נותנים הכשר ואתם גורמים למצב שבו קבוצות קיצוניות מהימין הקיצוני בשטחים מתארגנות עד כדי סכנה של מלחמת אזרחים, עד כדי סכנה שיהודים יירו ביהודים, ואתם, בדבריכם, בהתנהגותכם, בהתייחסותכם היומיומית, אתם נותנים לתופעות האלה הכשר. אני רוצה לראות איך תגיבו כאשר בפעם הראשונה בכל משחקי-המלחמה שהמתנחלים משחקים בשטחים ייפגע, חס וחלילה, חייל, ייפגע, חס וחלילה, אזרח, איפה תהיו אז? תצטרכו לחשוב שהכיוון שהממשלה הזאת מנסה להוביל אליו – אף שיש לו מחיר, ואנחנו מכירים את המחיר, הוא הפתרון היחיד. אל תיקחו על עצמכם את דגל הביטחון.

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה. חברי הכנסת. חבר הכנסת שמאי. חבר הכנסת נחמן רון. חבר הכנסת שפי. חברת הכנסת ענת מאור. חברי הכנסת טמקין וצוקר. בבקשה.

נסים זילי (העבודה):

אני רוצה לסיים את דברי בשני משפטים; ראשית לבוא ולומר, שלראש הממשלה אין רק מנדט מהעם לעשות שלום; יש לו חובה לאומית לקדם את התהליך המדיני. זה לא מנדט; המנדט הזה ניתן למפלגת העבודה ולממשלה הקיימת לנהל את המדינה ולהוביל אותה לשלום. יותר מזה, מוטלת אחריות ישירה על הממשלה הזאת, שלא לתת להזדמנות ההיסטורית לחלוף. זאת חובה לאומית, מוסרית, שאותה אנחנו חייבים לעם, לילדים שלנו בעתיד, ואסור לנו לחמוק מהאחריות הזאת.

נכון, מנסים להציג את הוויתורים הגדולים, הג'סטות או המחוות הנעשות כלפי הפלשתינים, אבל הבעיה היא לא הג'סטות אלא המדיניות, והמדיניות של הממשלה הזאת מכוונת להביא, בתוך כמה חודשים, לתוצאות שכולנו מצפים להן. תודה רבה.

הי"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, כל אחד מכם יואיל לשבת במקומו. אני חושש, חבר הכנסת דן מרידור, ששם לא תוכל להצביע. חברת הכנסת ענת מאור, שבי במקומך.

כדי למנוע אי-הבנות: חברי כנסת שהוצאו מהשיבה זכאים כמובן להצביע.

חבר הכנסת טמקין, איך תצביע במצב הזה? נא לשבת. חבר הכנסת מנע, לא תוכל להצביע בצורה כזאת.

שימו לב, חברי הכנסת, אני שואל עכשיו את סיעות הליכוד, המפד"ל וצומת, האם הן מוכנות שההצבעה על שתי הצעות האי-אמון שלהן תהיה מאוחדת? כן. יש בקשה של יהדות התורה להצבעה נפרדת, ואנחנו, כמובן, נערוך על הצעת האי-אמון של יהדות התורה הצבעה נפרדת.

חברי הכנסת, כדי למנוע אי-הבנות, ההצבעה היא על הצעת האי-אמון. מי שמצביע בעד – מצביע נגד הממשלה. ברור? אם כן, ההצבעה על הצעות סיעות הליכוד, צומת והמפד"ל – הוויתורים החד-צדדיים של הממשלה במשא-ומתן המדיני על הכוונה לנסיגה מרמת-הגולן וניהול ענייני המדינה; הצעה מאוחדת של צומת ומפד"ל: ניהול המשא-ומתן בווינגטון וניהול ענייני הפנימיים של המדינה. ההצבעה החלה.

חברי הכנסת, מי שתומך בממשלה מצביע נגד, מי שהוא בעד האי-אמון – מצביע בעד.

הצבעה מס' 1

בעד הצעות סיעות הליכוד, מפד"ל וצומת להביע אי-אמון לממשלה – 47

נגד – 56

נמנעים – אין

הצעות סיעות הליכוד, מפד"ל וצומת להביע אי-אמון לממשלה לא נתקבלו.

היו"ר ש' וייס:

אני מודיע בזאת: 47 תומכים בהצעות האי-אמון, 56 מתנגדים. שתי ההצעות הוסרו מסדר-היום.

אנחנו עוברים עכשיו להצבעה על הצעת אי-אמון של יהדות התורה: יחסה של שרת החינוך והתרבות לקודשי ישראל. ההצבעה החלה על-פי אותם כללים. לא להפריע. חבר הכנסת אבי יחזקאל, אל תפריע לי.

הצבעה מס' 2

בעד הצעת סיעת יהדות התורה להביע אי-אמון לממשלה – 47

נגד – 56

נמנעים – אין

הצעת סיעת יהדות התורה להביע אי-אמון לממשלה לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודיע בזאת: 47 תומכים בהצעת האי-אמון, 56 מתנגדים. הצעות האי-אמון נדחו, הממשלה נשארת על כנה.

אנחנו ממשיכים עכשיו בסדר-היום שלנו. הפסקה של חצי דקה, ונמשיך מייד בסדר-היום. עוד לא סיימנו את ישיבת היום.

חברי הכנסת, מי שלא נשאר להמשך הדיון, אנא שלא יישאר באולם. חבר הכנסת מחאמיד, חבר הכנסת בני בגין, חבר הכנסת גונן שגב, נא לשבת או לאפשר לנו את המשך הדיון.

שאלות ותשובות

היו"ר ש' וייס:

המשך סדר-היום: שאלות ותשובות. אני מזמין עכשיו את סגן השר אלי בן-מנחם להשיב על שאלות. בבקשה. סגן השר אליהו בן-מנחם ישיב על שאלתא מס' 418 של חבר הכנסת דוד מגן. בבקשה, אדוני.

שימוש בסמים בבתי-הספר

חבר הכנסת ד' מגן שאל את ראש הממשלה ביום כ"ו בטבת התשנ"ג (19 בינואר 1993):

ברצוני לשאול:

1. מה היא תגובתך על קביעתו של ראש הרשות העירונית למלחמה בסמים בתל-אביב, מר בני אברהמי: "בכל בתי-הספר התיכוניים בתל-אביב ישנה תופעה של תלמידים המשתמשים בסמים" – "ידיעות אחרונות", 6 בינואר 1993?

2. אילו אמצעים ינקוט משרדך להגברת המלחמה בסמים?

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

2-1. לפי סקר הרשות למלחמה בסמים ועיריית תל-אביב, שנערך בקרב כל תלמידי ט'–י"ב בתל-אביב בשנת 1992, אין בית-ספר נקי מסמים, וממוצע השימוש בקרב התלמידים מגיע לכדי 2-1 תלמידים לכל כיתה.

זאת, אף שבאותה שנה עיריית תל-אביב, בתמיכת הרשות, העבירה ב-620 כיתות תוכניות חינוכיות נגד השימוש לרעה בסמים, כל אחת בת 12-15 שעות לכיתה, במשך שנת הלימודים התשנ"ב.

השנה תגביר הרשות את הסיוע המשאבי לעיריית תל-אביב-יפו, להעברת תוכניות כנ"ל ליותר כיתות.

על מנת להתמודד בצורה רצינית עם התחום החינוכי, לשם מניעת השימוש הבלתי-חוקי בסמים, המלצנו למשרד החינוך והתרבות לקבוע את מניעת הסמים כנושא חובה בתוכנית הלימודים – כיום, לצערי, הוא נושא רשות – ואף להקצות לנושא חצי שעת הוראה בשבוע, על מנת להבטיח את העברת התוכניות החינוכיות המומלצות על-ידי משרד החינוך והתרבות.

ראש הממשלה פועל להכנסת חיילות לבתי-הספר, שתשמשנה כמדריכות בנושא המלחמה בסמים. יש לציין, כי מטבע הדברים, חיילות אלו יהיו לנו לעזר רב, שכן בני הנוער מעדיפים לשמוע על הנושא מפיהם של בני גילם ולא מפי המורים וההורים.

נוסף על כך, הרשות למלחמה בסמים מטפחת ומרחיבה את המסגרת של פרויקט "נוער אומר לא לסמים", שמורכב מבני נוער המסבירים לבני גילם על המשמעויות החמורות של השימוש בסמים. פרויקט זה יופעל כעת במתכונת ארצית ולא רק מקומית.

עלי להוסיף ולציין, כי בסיועו ובעידודו של ראש הממשלה הוחלט, כי הסרט "מנת יתר" יוקרן כסרט חובה בכל בתי-הספר בארץ. סרט זה עוסק בהידרדרותה לסם של בת טובים ועוקב שלב אחר שלב בתהליך כאוב זה. סרט זה, להערכתם של אנשי מקצוע, יגרום להרחקת בני הנוער מהסמים.

כמו-כן הנני נמצא בשלבי התדיינות עם שר המשטרה בדבר הידוק הפיקוח על הנעשה בבתי-הספר ומניעת סוחרי סמים מלמכור סמים בבתי-הספר או בקרבתם.

עלי לציין, בדיון שקיימתי עם עמיתי שר המשפטים וראשי משרדו סיכמנו לבחון האפשרויות להחמרה בענישה נגד סוחרי סמים.

אני מקווה כי צעדים אלה שהזכרתי כאן בקצרה יסייעו להפחית את השימוש בסמים.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחבר הכנסת דוד מגן.

דוד מגן (הליכוד):

נכבדי סגן השר, אני חושב שלראש הממשלה יש מעמד די איתן כדי שיוכל יותר מאשר להמליץ בפני משרד החינוך והתרבות על פעולות שיש לבצע, ואם יש צורך – לקיים גם דיון בממשלה.

אדוני סגן השר, אני מנצל את בקיאותך במתרחש בתל-אביב-יפו ובשכונותיה ואני רוצה לשאול אותך שאלה, על-פי מידע שהגיע אלי מחבר הכנסת הירשזון. האם אתה יודע כי ביפו, במגדלי הפעמונית, מוכרים בגלוי סמים לבני נוער? כך סיפר לי חבר הכנסת הירשזון מעדות ראייה.

עניין נוסף שהיה חסר בתשובתך: מה בדבר הגברת תקציבים למדריכי חבורות רחוב בעיריית תל-אביב, לעניין הזה?

היו"ר ש' וייס:

אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

הודעתי שהסרט "מנת יתר" יהפוך סרט חובה בבתי-הספר. זאת לא המלצה של ראש הממשלה, זאת החלטה של ראש הממשלה ופנייה לשרת החינוך. ראש הממשלה החליט להיאבק בכל כוחו בנושא הזה. אנחנו הגדלנו תקציבים לנושא זה.

אני קצת מתפלא על השאלה הנוספת שלך. אני מתפלא על שחבר הכנסת הירשזון הפנה אליך בקשה או הודיע לך את הדבר. חבר הכנסת הירשזון מכיר את משטרת ישראל. אני במקומו הייתי מפנה את העניין מייד למשטרה.

ביפו יש לנו בעיה, בעיקר בפרדס אבו-סייף ובפרדס סאקה. אלה פרדסים שקשה מאוד להיכנס אליהם ולהתמודד. אנחנו מכינים היום תוכניות מתאר, שנמצאות בשלבים של סיום, עם המשפחות, כדי לחסל את הפרדסים האלה ולמנוע מהסמים להגיע ליפו ג', ליפו ד' ולמקומות אחרים.

רשמתי לפני את עניין מגדלי הפעמונית. אני לא יודע איפה זה בדיוק. כבר מחר אעביר את העניין למשטרת תל-אביב, כדי שתבדוק את הנושא. אני רוצה רק להודיע לך, שהמשטרה מצדה עושה כל שביכולתה כדי למנוע מאותם סוחרים להסתובב חופשי בכל מקום, ואנחנו גם שומעים בזמן האחרון על תפיסות של הרבה מאוד סוחרים בכל מיני מקומות בארץ.

כביש ירושלים-ים-המלח

חבר הכנסת י' מצא שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ט' באדר התשנ"ג (2 במרס 1993):

בתאריך 18 בפברואר 1993 פורסמה בעיתון "ידיעות אחרונות" ידיעה על תאונת דרכים שאירעה בכביש ירושלים-ים-המלח.

לפי המידע שבידי, וכפי שפורסם בידיעה הנ"ל, בצומת שבו אירעה התאונה היו במהלך השנתיים האחרונות עשרות תאונות קשות, שבהן נהרגו לפחות חמישה בני אדם ונפצעו יותר מ-240. כמו-כן נהרגו בני אדם נוספים ועוד עשרות נפצעו בשנתיים האחרונות בקטעים אחרים של הכביש מירושלים לים-המלח.

מומחה להנדסת תעבורה שבדק את הכביש לאחרונה קבע בחוות דעתו, כי הכביש תוכנן בשיפועים ובסטנדרדים שאינם נהוגים בדרך כלל לגבי כבישים ארציים, וכן טען שיש לבצע שיפורים רבים בכביש.

כמו-כן מוזכר בתוכן הידיעה, כי שר השיכון ביקר במקום והבטיח לבצע בכביש את השיפורים הדרושים.

ברצוני לשאול:

1. מתי תונחה מע"צ לבצע את התיקון הדרוש?

2. האם נכון שעד היום, מאז ביקורך במקום, לא נעשה דבר, לרבות אי-כינוסה של ועדה מתאימה? אם כן – מדוע?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. משרד הבינוי והשיכון מודע לסיכון הבטיחותי הכרוך בכביש ירושלים-מעלה-אדומים, והראה לכך היא, שבהתאם להנחיית שר הבינוי והשיכון נערך דיון ביום 28 בפברואר 1993 בין נציגי מע"צ, המינהל האזרחי ועיריית ירושלים, שהם הגורמים האחראים לכביש זה, ובמסגרתו סוכם לשקם קטע זה, לרבות ציפוי שוליים באספלט והתקנת מעקה ניו-ג'רסי המרכזי.

2. על-פי סיכום מיום 28 בפברואר 1993, עיריית ירושלים תבצע עבודות שיקום ובטיחות בכביש בהיקף של 800,000 שקל. נוסף על כך יממנו המינהל האזרחי ומע"צ עבודות נוספות בסך של 2.5 מיליון שקל. העבודות יכללו ציפוי שוליים וביצוע גדרות ניו-ג'רסי באי המרכזי.

יצא מכרז לביצוע, ובימים הקרובים יחלו העבודות בשטח.

סידורים ביטחוניים ביישובי חבל-יהודה

חבר הכנסת ע' לנדאו שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ד באדר התשנ"ג (7 במרס 1993):

באתרי הקבע של יישובי חבל-יהודה – אל-דוד וקידר, וכן ביישוב מיצד – לא הותקנו כלל, או לא הושלמו, תאורה וגידור, כחלק מהסידורים הביטחוניים הדרושים במקומות אלה.

ברצוני לשאול:

1. מה היא הסיבה לכך?

2. מתי יושלמו התאורה והגידור ביישובים הנ"ל?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. משרד הבינוי והשיכון מבצע עבודות גידור ותאורה רק במקומות שבהם נבנו יחידות דיור בבנייה תקציבית. באתרים אחרים, בהם נבנו יחידות דיור שלא ביוזמת משרד הבינוי והשיכון, מוטלת אחריות הביצוע של עבודות אלו על הג"א.

בשלושת היישובים המוזכרים, רק ביישוב מיצד נבנו יחידות דיור בבנייה תקציבית של משרד הבינוי והשיכון. עד היום לא הביע היישוב את רצונו בגדר הביטחון, וזו הסיבה לכך שהגדר לא הותקנה.

2. בעקבות השאלתא פנה המינהל לבנייה כפרית במשרד הבינוי והשיכון אל נציגי היישוב, אשר הביעו עתה את רצונם בהקמת הגדר והתאורה סביב היישוב, לפיכך תחל בתקופה הקרובה עבודת הגידור והתאורה ביישוב מיצד.

לגבי שני היישובים האחרים, הנושא בטיפול משרד הביטחון.

פינוי תושבי שיכון חיילים בקריית-אתא

חבר הכנסת י' כץ שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ד באדר התשנ"ג (7 במרס 1993):

בעיתון "ערי המפרץ" מיום שישי, 12 בפברואר 1993, פורסם ששר השיכון עצר את פרויקט פינוי עשרות המשפחות המתגוררות בשיכון חיילים משוחררים בקריית-אתא באזור הסמוך לחוות הגז שבה אירעה ההתפוצצות הגדולה לפני שנים מספר.

ברצוני לשאול:

1. איזה סכום הקציבה ממשלת ישראל לפינוי השכונה?

2. מה הם הקריטריונים שעל-פיהם נקבע פינוי המשפחות שפוננו ואלו שיפוננו בעתיד?
3. האם אכן הורה שר השיכון והבינוי על הפסקת פרויקט הפינוי, ומה היו הסיבות להחלטתו?
4. לאיזה סכום זכאית כל משפחה שתפונה, והאם נשמר הערך הריאלי של סכומי הפיצוי מאז קביעתם?
5. מה ייעשה להאיץ את תהליך הפינוי שעליו הוחלט, בהתחשב בסכנות ובתנאי המגורים בשכונה?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. במהלך שנת 1992 הוקצב סך של 863,450 שקל לפינוי תושבי שיכון חיילים, ובסכום הזה פונו שש משפחות.
2. שש משפחות פונו בשלב א', לאחר שחתמו הסכם פינויים במשרדנו והציגו הסכמי רכישת דירות והתחייבו מבחינה כספית, וזאת על בסיס הסכם הפינויים שנחתם עם משרדנו. לגבי המשפחות שיפוננו השנה הקריטריונים הם: א. אנשים נכים וחולים; ב. השלמת פינוי מלא למבנה – פינוי דייר אחרון במבנה על מנת לאפשר את אטימתו המלאה של המבנה.
3. שר הבינוי והשיכון לא נתן הוראה להפסקת פרויקט הפינוי בשכונת שיכון חיילים. העיכוב נבע ממגבלות תקציביות.
4. כל משפחה שפונתה/תפונה זכאית לדמי פינוי בהתאם להחלטת השמאי הממשלתי מיום 5 בפברואר 1992 ולתוספת בסך 25% מעבר לסכום שאותו קבע השמאי הממשלתי, זאת על-פי החלטת שר הבינוי והשיכון לשעבר מר אריאל שרון. נוסף על כך זכאים המפונים בעלי דירות למשכנתאות, בהתאם לתנאי הסיוע במשרד הבינוי והשיכון ועל-פי הקריטריונים המקובלים.
5. חשוב לציין שהיו 40 משפחות במקום ונותרו רק שמונה משפחות, מהן – עם חמש נחתמו חוזים לפינוי לפני ימים מספר ועם שלוש משפחות אנו נמצאים בהליכי חתימה. אנו מקווים שבתוך חודש עד חודשיים תפונינה כלל המשפחות.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, צריך לציין שאת התשובה על השאלתא הראשונה השיב סגן השר בתפקידו הקודם כסגן שר במשרד ראש הממשלה. יתר התשובות הוא משיב בתפקידו כסגן שר במשרד הבינוי והשיכון.

היו"ר ש' וייס:

כן. אנחנו רגילים. חבר הכנסת יורם ארידור היה סגן שר בשבעה משרדים במשך חודשים אחדים, עד שד"ש הצטרפה לממשלה.

דוד מגן (הליכוד):

שלא יחשבו בטעות שמשרד הבינוי והשיכון עוסק במלחמה בסמים.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

חבר הכנסת מגן, הממונה הוא ראש הממשלה בכבודו ובעצמו, ואני עדיין ממשיך בטיפול בנושא הסמים מטעמו.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו שמים לב להערה שלך.

הכללת יישובים ערביים במפעל שיקום השכונות

חבר הכנסת ע' דראושה שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"א באדר התשנ"ג (14 במרס 1993):

הממשלה משקיעה משאבים רבים בשיקום יישובים ושכונות בסקטור היהודי במדינה. שיקום זה מסייע לשכונות בתחומי החיים השונים.

מלבד מקרים מועטים, היישובים והשכונות הערביים לא נכללו במפעל שיקום השכונות במשך שנים רבות, וכך התרחב הפער בין יהודים לערבים במדינה. יש להזכיר, ש-50% מהמשפחות הערביות חיות מתחת לקו העוני, ובכל זאת לא זוכות לדי הטבות ולשיקום הדרוש לשיפור מצבן.

נושא זה מעורר תרעומת רבה באוכלוסייה הערבית של מדינת ישראל.

ברצוני לשאול:

1. מה הם היישובים והשכונות הערביים שנכללו בתקציב 1993?

2. מה הם פרטי תוכנית משרדכם לגבי שילוב שכונות ויישובים ערביים אחרים בשנים הבאות?

3. האם יפוצו יישובים ערביים שלא נכללו במפעל השיקום בשנת 1993, וכיצד?

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

1. בפרויקט שיקום השכונות נכללות השכונות הערביות הבאות: א. תל-אביב-יפו – שכונת עג'מי; ב. חיפה – ואדי ניסנאס; ג. תרשיחא; ד. לוד (כעיר מעורבת); ה. רמלה (כעיר מעורבת); ו. עכו-צפון (שכונה מעורבת). בפרויקט חיזוק השכונות נכללים היישובים הבאים: א. טייבה; ב. טירה.

בתקציב 1993 ייכללו, נוסף על כך, גם הפרויקטים הבאים: א. אום-אל-פחם – בפרויקט השיקום. לראשונה יישוב לא מעורב, יישוב ערבי; ב. ג'סר א-זרקא – בפרויקט חיזוק שכונות. זה שלב ראשון לפני הכנסה לשיקום.

2. במהלך שנות התקציב 1993 ו-1994 מתוכנן לסיים את פעילות השיקום במספר גדול של שכונות ולצרף במקביל שכונות נוספות לפרויקט השיקום, ביניהן גם שכונות ויישובים ערביים.

אנחנו מבטיחים שנעשה זאת, וזה כבר מתוכנן לשנה הבאה. השנה התחלנו ובשנה הבאה נסיף עוד שכונות.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחבר הכנסת דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, כבוד סגן השר, המקומות שמנית מיושבים בפחות מעשירית מכלל האוכלוסייה הערבית במדינת ישראל. במלים אחרות, כ-90% מהציבור הערבי אינם כלולים במפעל שיקום השכונות, בעוד, כפי שידוע לך, לפי הסטטיסטיקות הרשמיות 50% מהמשפחות הערביות הינן מתחת לקו העוני. יש שכונות עוני, עוני אמיתי בהרבה ויישובים ערביים, כפרים וערים שלא נמנו כאן. מה לגבי פתרון המצוקה ביישובים אלה? האם הכוונה להרחיב בשנה הבאה את המפעל כדי שיכלול אוכלוסייה יותר גדולה, כדי שאפשר יהיה להגיע לאותם 50% שהם שכבות העוני בסקטור הערבי? תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

ידידי חבר הכנסת דראושה, כפי שאתה יודע, גם כ-80% מהאוכלוסייה היהודית הענייה לא נכללו בפרויקט שיקום שכונות. הפרויקט עובר שלבים, יש בפרויקט כ-80 שכונות, יש שכונות שיוצאות מהפרויקט ומכניסים אחרות. בתל-אביב בלבד יש כ-18 שכונות קשות ביותר, ארבע שכונות נמצאות בפרויקט שיקום שכונות ואחרות מחכות בתור להיכנס.

אני מודע לבעיה הקשה מאוד בקרב האוכלוסייה הערבית. דיברת פה על 50% שחיים מתחת לקו העוני. איני חושב שפתרון הבעיה צריך לבוא רק בדרך של שיקום שכונות. הבעיה היא בעיה כאובה, והיא צריכה למצוא את פתרונה דרך כמה משרדים, גם דרך משרד החינוך, דרך משרד העבודה והרווחה, גם משרד השיכון וגם משרדים נוספים.

אני מבטיח, בשם משרד הבינוי והשיכון, שמשרדנו יעשה הכול לקראת השנה הבאה כדי להרחיב את מעגל העשייה במגזר הערבי הרבה יותר מאשר השנה.

פינוי אתר הקרוונים באשדוד

חברת הכנסת א' סלמוביץ שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום כ"א באדר התשנ"ג (14 במרס 1993):

ביום 24 בפברואר 1993 פורסמה בעיתון "ידיעות אחרונות" ידיעה, שלפיה לא יפנה משרדך את הדיירים הישראלים הוותיקים מאתר הקרוונים באשדוד לדיור חלופי, יחד עם פינויים של העולים החדשים.

שמועה זו גרמה לתסכול גדול בקרב תושבי האתר הוותיקים, אשר חסמו, במחאה, את הכביש המוביל מהנמל העירה.

תצלום הכתבה מ"ידיעות אחרונות" מצ"ב.

ברצוני לשאול:

1. האם הידיעות המפורטות לעיל נכונות?

2. למתי קבע משרדך את פינויו של אתר הקרוונים באשדוד?

3. האם יפנה משרדך גם את הישראלים הוותיקים מקרב דיירי האתר?

4. האם יועמד לרשות מפוני האתר, הישראלים הוותיקים, דיור חלופי?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1, 3. הידיעות על העדפת העולים על פני התושבים הוותיקים בפינוי אתרי הקרוונים אינן נכונות. הוועדה לפינוי אתרי הדיור הזמני, שמונתה על-ידי שר הבינוי והשיכון, הגישה את המלצותיה לשר, ובין היתר הצביעה על מערכת הסיוע הקיימת אשר מאפשרת לכלל דיירי אתרי הקרוונים, עולים וותיקים כאחד, להתפנות לכל יישוב עירוני, בכלל זה באשדוד.

2, 4. לוח הזמנים לפינוי האתרים תלוי בקצב מימוש הסיוע שניתן למשפחות. ראוי לציין ולהדגיש, שאין כוונה לתת לתושבים דיור חלופי בשכירות סוציאלית, אלא לאפשר להם לרכוש דירה בהתאם לכללי הסיוע המקובלים בעת הרכישה.

במרבית המקרים אין להתייחס לפינוי כההליך של העברת משפחה לפתרון ייעודי, כגון לדירה בבעלות המדינה, אלא למתן סיוע לכל משפחה לרכישת דירה בהתאם לבחירתה.

היקף הבנייה בשטחים

חבר הכנסת ד' צוקר שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ג' בניסן התשנ"ג (25 במרס 1993):

עם הקמת הממשלה החדשה החליטה הממשלה על גישה חדשה ביחס לבינוי בשטחים המוחזקים ולסבסודם של משתכנים חדשים.

ברצוני לשאול:

1. בנייתן של כמה יחידות דיור נמשכה אחרי ההחלטות על הקיצוץ בבנייה ובהתנחלויות?

2. כמה יחידות דיור נמכרו מאז הקמת הממשלה החדשה?

3. כמה יחידות דיור הושלמו ולא נמכרו והן עומדות סגורות?

4. האם הממשלה עומדת לרכוש את יחידות הדיור הריקות, ובכמה דירות מדובר?

5. כמה משכנתאות או מענקים ואמצעי סיוע לדיור אחרים ניתנו למתנחלים מאז הקמת הממשלה החדשה?

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

1. ביישובים הכפריים ביש"ע נמשכה בנייתן של 3,812 יחידות דיור, לא כולל גוש-עציון. 866 יחידות דיור בוטלו.

2. סך הכול נמכרו עד כה ביישובי יש"ע 887 יחידות דיור.

3. קיימות 2,925 יחידות דיור אשר בנייתן נסתיימה, אולם טרם נמכרו. עבור חלק מיחידות דיור אלה טרם הושלמו עבודות התשתית והפיתוח.

4. ביישובי המינהל לבנייה כפרית ביש"ע נבנו יחידות דיור בבנייה תקציבית קונבנציונלית ומתקדמת, כלומר כל הבנייה נעשתה בתקציב המדינה. רכישת דירות על-ידי הממשלה הינה רק במקומות שבהם נבנו יחידות דיור בבניית חברות.

5. מחודש יוני 1992 עד היום מימשו תושבי יש"ע כ-100 משכנתאות לצורך בנייה עצמית.

דיור לעולים

חבר הכנסת א' גור שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ג' בניסן התשנ"ג (25 במרס 1993):

עשרות אלפי משפחות עולים מוסיפות להמתין לפתרונות הדיור.

בעוד הממשלה הקודמת התחילה בבניית יותר מ-100,000 דירות לצורך אכלוס העולים, הפסיקה הממשלה הנוכחית את הבנייה למגורים.

ברצוני לשאול:

1. אילו פתרונות דיור מציעה הממשלה לכלל העולים?
2. אילו פתרונות יינתנו לקשישים, למשפחות חד-הוריות, לבודדים, לערירים ולמשפחות שאין להן, בהעדר תעסוקה, כל אפשרות לרכוש דירה בשוק פרטי?
3. מדוע מפלה הממשלה בין עולים ממדינות חבר העמים לבין עולים מאתיופיה בכל הקשור לגובה המשכנתאות ולתנאי החזרתן?
4. מה הוא לוח הזמנים להעברתם של דיירי הקרוונים והמגורונים למגורי קבע, כפי שהובטח להם?

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

1. הממשלה מציעה לעולים מבחר גדול של דירות שנבנו מהפרוגרמה של השנים 1989-1992, וזאת במחירים מוזלים ובתנאי סיוע ייחודיים.
2. הממשלה מתכננת לאשר את אכלוסם של נזקקים, קשישים, נכים ומשפחות חד-הוריות.

אפרים גור (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

זו כבר שאלה נוספת, נכון, חבר הכנסת גור? תעשה לנו טובה.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

השאלה היתה אילו פתרונות דיור אנחנו מציעים. אני עונה על השאלה שלך. אני מבטיח לך שאבדוק היכן ואודיע לך. מכינים תשובות בהתאם לשאלות.

2. הממשלה מתכננת לאשר את אכלוסם של נזקקים, קשישים, נכים ומשפחות חד-הוריות בכ-4,000 יחידות דיור בתנאי שכירות, כאשר מרבית הנזקקים הם מקרב העולים החדשים.

3. קיים קונסנסוס לאומי למתן העדפה בפתרון בעיית הדיור של העולים מאתיופיה, הן על-ידי הממשלה הקודמת והן על-ידי הממשלה הנוכחית. כפי שאתה יודע, מצבם הסוציו-אקונומי קשה הרבה יותר מזה של עולים אחרים.

יתירה מזאת, תנאי המשכנתאות לעולים מאתיופיה מעוגנים בתקנות חוק הלוואות לדיור, שאושרו בוועדת הכספים של הכנסת.

ראוי לציין, שלמרות תנאי הסיוע המשופרים שאושרו לעולים מאתיופיה, לפי נתונים שבמשרדנו, מאז פברואר 1988 רק כ-7% מכלל הזכאים מקרב עולי אתיופיה מימשו את זכותם ורכשו דירה. לעומת זאת, עולים ממדינות חבר העמים, אשר הגיעו בגל העלייה האחרון, כשליש רכשו דירות בסיוע המשרד.

4. לוח הזמנים לפינוי האתרים תלוי בקצב מימוש הסיוע שניתן למשפחות. ראוי לציין ולהדגיש, שאין כוונה לתת לתושבי אתרי הקרוונים דיור חלופי בשכירות סוציאלית, אלא לאפשר להם לרכוש דירה בהתאם לכללי הסיוע המקובלים בעת הרכישה.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחבר הכנסת אפרים גור.

אפרים גור (הליכוד):

ידוע לי מן הדיווחים, הן של שר הבינוי והשיכון והן של שר הקליטה בוועדת העלייה והקליטה, שאין בידי משרד הבינוי והשיכון מלאי דירות ביישובים רבים מאוד, שעשרות אלפי עולים חדשים מתגוררים בהם. השאלה שלי: מה מתכונת הממשלה לעשות כדי לשכן את המשפחות הללו באותם יישובים שאין בהם לממשלה מצאי של דירות? זו שאלה אחת.

היו"ר ש' וייס:

מספיקה שאלה אחת.

אפרים גור (הליכוד):

ובהמשך לשאלה הזאת, בתוך אותה שאלה, אמרת שהממשלה מתכוונת לתת כ-4,000 פתרונות דיור לאוכלוסיות סוציאליות – קשישים, משפחות חד-הוריות, בודדים, ערירים וכיוצא באלה. ביישובים שבהם אין לממשלה מצאי של דירות, ויש משפחות חד-הוריות וקשישים ובודדים, או משפחות עולים

שכבר מצאו ביישובים ובערים אלה עבודה, הרי לא יעלה על הדעת שעכשיו, כשמצאו עבודה, הממשלה תעביר אותם ליישובי פריפריה רק משום שיש שם דירות. כיצד פותרים את הבעיה הזאת?

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

ראשית, אני מצטער מאוד, יש לנו בעיה, ואתה מודע לה, כי את הבעיה הזאת לא אנחנו הבאנו אלא השלטון הקודם, כשהשלטון הקודם הושיב את העולים החדשים במקומות מסוימים ובנה דירות במקומות אחרים. לא קל לפתור את הבעיה הזאת. משרד השיכון נותן עדיפות לפתרון בעיות דיור במקומות שיש לנו בהם מלאי של דירות. יש לנו מלאי של דירות באזורים מסוימים, ואנחנו עוזרים לקבל, עם מענקים והטבות, עולים למקומות האלה. אנחנו לא מאלצים שום עולה להגיע למקום.

יש פתרונות מסוג אחר, פתרונות של דירות של המדינה, של "עמידר" ושל חברות אחרות, של "שיכון ופיתוח" וגם של חברות פרטיות, או בחלק מהמקומות דירות שמשרד השיכון בנה. הנתונים אומרים, שיש 4,000 יחידות כאלה לפתרון בעיות. ברור שלא נוכל לפתור בעיה של כל אדם במקום היישוב שלו. היה קל הרבה יותר לכוון אותם למקומות שיש בהם מאגר דירות. זה עונה לך על השאלה הראשונה וגם על השנייה.

אפרים גור (הליכוד):

זה לא פותר את הבעיה, לצערנו.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

ודאי שזה לא פותר, אבל אנחנו מנסים לפתור, ותאמין לי, תן לנו צ'אנס לפתור את הבעיות ואנחנו נפתור אותן. אנחנו באמת מתכוונים לפתור את הבעיה הזו, שהיא באמת בעיה כואבת. אנחנו ערים לה ונעשה הכול כדי לעזור.

פיתוח וגינון ברבעים החדשים באשדוד

חבר הכנסת א' גור שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ג' בניסן התשנ"ג (25 במרס 1993):

בעיתונות האשדודית פורסמו ידיעות, אשר אומתו על-ידי עיריית אשדוד, ולפיהן משרד השיכון מתנער מהתחייבותו החוזית לדאוג לפיתוח ולגינון של הרבעים החדשים, ז', י' ו"ג, שבהם שוכנו וישוכנו עשרות אלפי תושבים, רובם עולים חדשים.

הרבעים החדשים, כמו גם העיר אשדוד כולה, נבנים על שטח חולי, ללא כל ירק, והשאריתם ללא פיתוח סביבתי וללא גינון פוגעת בתנאי המגורים.

ברצוני לשאול:

1. האם הידיעות בדבר התחייבות משרד השיכון והתנערותו מכך נכונות?

2. האם הודעת לראש עיריית אשדוד, כי לא תוכל לממש התחייבות זו משום שאין למשרדך האמצעים לכך?

3. מה היא תשובת משרד הבינוי והשיכון לאלפי תושבים?

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

1. השר אכן הודיע פעמים מספר, כי בשנת העבודה 1993 לא יבוצעו שצ"פים – שטחים ציבוריים פתוחים – בכל הארץ, ובכלל זה באשדוד. זאת בשל ריכוז המאמץ לביצוע עבודות הפיתוח, שיאפשרו אכלוס הדירות שבנייתן הושלמה או שנמצאות לפני גמר הבנייה.

2. אי-ביצוע השצ"פים נובע, כאמור, מסדרי עדיפויות וממגבלות תקציביות לשנת העבודה הנוכחית.

3. ביצוע עבודות השצ"פים אכן נמצא באחריות משרד הבינוי והשיכון, ובכוונתנו להתחיל בביצוען החל משנת העבודה 1994.

לסיכום, העדיפות העליונה של המשרד ניתנת לכל אותן יחידות דיור המחייבות אכלוס מיידית. השאילתא הקודמת שלך דיברה על אותם אנשים שחיים בלי בית. לצערנו, הממשלה הקודמת בנתה בתים ולא דאגה לפיתוח, ואת המחיר אנו משלמים היום, וגם בנושא זה נעשה הכול כדי לפתור את זה בעתיד.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחבר הכנסת אפרים גור.

אפרים גור (הליכוד):

קודם כול, כמה טוב שהיתה ממשלה קודמת כדי להתכסות מאחורי כישלונותיה כביכול, כדי להסביר את אוזלת היד וחוסר העשייה של הממשלה הזאת.

היו"ר ש' וייס:

זו תשובה. עכשיו תשאל את השאלה.

אפרים גור (הליכוד):

אדוני סגן השר, אתה בעצם אומר שמשרד השיכון, מסיבותיו שלו – ותהיינה סיבות צודקות ככל שתהיינה – מפר חוזים חתומים עם עיריות, ובכלל זה עם עיריית אשדוד, שבהם הוא התחייב לפתח שטחים ציבוריים ומבנים ברבעים חדשים גדולים שנבנו במקומות שונים בישראל. מה אתה אומר? אתה אומר שיש עכשיו עדיפויות אחרות – – –

היו"ר ש' וייס:

מה השאלה?

אפרים גור (הליכוד):

השאלה שלי היא, כיצד, אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, ניתן להותיר שכונות שלמות בגודל של עיירות ויישובים קטנים ללא שטחים ציבוריים, במקומות כמו אשדוד, ששם הכול שטחים חוליים, ממש בצבע זהוב, תחת כיפת השמים, בלי נוי, בלי ירק, בלי שטחים ציבוריים, בלי מבנים ציבוריים, בלי תחנות אוטובוסים, מדרכות וכיוצא באלה? איך אפשר להפר את החוזה ולהותיר את האוכלוסייה הזאת חסרת כל הדברים האלה?

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

עניתי לך על השאלה, ואחזור ואענה לך פעם שנייה.

היו"ר ש' וייס:

מספיק פעם אחת.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אתה רוצה שלא אענה?

היו"ר ש' וייס:

אם אתה חושב שענית, אז מספיק.

אפרים גור (הליכוד):

הוא לא ענה.

היו"ר ש' וייס:

אז תענה חצי תשובה.

אפרים גור (הליכוד):

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אמרתי שבנו שכונות שלמות. השכונות האלה נבנו בשנים קודמות, ואתה בוודאי יודע על מה אני מדבר.

אפרים גור (הליכוד):

עכשיו.

היו"ר ש' וייס:

זה לא ויכוח.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אמרתי שמשרד הבינוי והשיכון נותן עדיפות לבנייה נוספת לפתרון בעיות העולים שדיברת עליהם בשאלתא הקודמת שלך. אם אני צריך להעדיף היום לפתח גן ציבורי או לבנות בתים נוספים לאותם עולים, אני, כסגן שר השיכון, ושר השיכון מעדיפים להוסיף בנייה ציבורית, דירות לאותם עולים, ואת הגנים נתחיל לבנות בשנה הבאה. צריך קצת סבלנות. אנחנו מתכוונים לעשות, ואני מבטיח לך שנעשה, אבל צריך קצת סבלנות. אני בטוח, שאילו היית במקומי, היית חושב בדיוק כמוני.

הפשרת אדמות חקלאיות

חבר הכנסת מ' איתן שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ג' בניסן התשנ"ג (25 במרס 1993):

בלשכתי הפרלמנטרית התקבלה תלונה, ולפיה גורמים הקשורים בתנועה הקיבוצית מבקשים להכניס שינויים בהרכב מועצת מינהל מקרקעי ישראל, וזאת במגמה לשנות הוראות המינהל הנוכחיות, הקשורות ביישום החלטה 533. החלטה זו נוגעת להפשרת אדמות חקלאיות לבנייה ולשיווקן במישרין על-ידי בעלי זכות החכירה לאדמה החקלאית.

על-פי התנאים החדשים, שאותם מבקשים חוכרי הקרקעות החקלאיות לקבוע, נוסף על הרווחים שזכו להם עד כה בעקבות החלטה 533 הם עתידים לצבור רווחים נוספים בהיקף של מאות מיליוני שקלים על חשבון נכסי המדינה.

ברצוני לשאול:

מה היא מדיניות משרד הבינוי והשיכון בנושא זה?

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

למינהל מקרקעי ישראל לא ידוע על כל מגמה לשינוי החלטה 533 מיום 11 במאי 1992, הנוגעת לקרקע חקלאית שייעודה שונה למטרה אחרת, שהוכנה בתקופת השר הקודם אריאל שרון.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחבר הכנסת מיכאל איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רושם לפני ואני מבין מתוך ההודעה של סגן השר, שאכן המדיניות תימשך כמו שהיא. אני רק רוצה לציין, שגם בעקבות אותה החלטה נעשה אי-צדק ליישובים מסוימים, אפילו בתוך התנועה הקיבוצית, כאשר ההצעה נתנה אפשרות לקיבוצים שנפל בחלקם ליהנות מקרבה לאזורים עירוניים ולערים ליהנות מרווחים גדולים על-ידי השתתפותם כיזמים בפיתוח תוכניות מקרקעין, והממשלה לא דאגה לכך שהרווח היזמי שנוצר יחולק, לפחות בתנועה הקיבוצית, גם לקיבוצים מרוחקים, שלא יכלו, כמובן, לנצל זאת, משום ששום יזם לא רוצה לבנות בסאסא או במנרה, אלא מעדיף לבנות במעלה-החמישה או בגליל-ים.

אני מקבל את ההודעה שאין שינוי נוסף, שאותו תבעו הקיבוצים, להגדיל את מנת חלקם באותם רווחים יזמיים. אשמח לשמוע את ההתייחסות שלך להערה שלי בדבר האופן שבו הרווחים שמתקבלים כתוצאה מהחלטה זאת, שהפכה את הקיבוצים ליזמים במכירת הקרקע, יחולקו גם לקיבוצים אחרים בתנועה הקיבוצית עצמה.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני מבקש שאלות.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

ידידי חבר הכנסת איתן, אני מבקש להפנות אלי את השאלות האלה בכתב. אתה מתייחס למקום מסוים, או לנקודה מסוימת, ואני מבטיח לך תשובה לאחר בדיקת הנושא. אני פשוט לא יודע על מה אתה מדבר. שאלת שאלה, קיבלת תשובה. אתה אומר שאין חלוקה בתוך כלל התנועה הקיבוצית. אתה יודע במה מדובר בכל התוכנית הזאת, 533. קיבלת תשובה על השאלתך שלך. כל בעיה אחרת, שאתה חושב שלא קיבלת עליה תשובה, אני מבטיח לך שתקבל עליה תשובה, אבל תפנה אותה אלי בכתב.

היו"ר ש' וייס:

זו הצעה אדיבה מאוד.

אתרי הקרוונים והמגורונים

חבר הכנסת ר' אדרי שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ג' בניסן התשנ"ג (25 במרס 1993):

החורף המחיש שוב את התנאים הקשים, שבהם נתונים התושבים הגרים באתרי הקרוונים והמגורונים, ומעלה את השאלה של טיב הקרוונים.

ברצוני לשאול:

1. האם הטיל משרד הבינוי והשיכון אחריות על יבואני הקרוונים בזמן רכישתם? מי הגורם המממן כיום את האחזקה השוטפת ותיקון הליקויים בקרוונים ובמגורונים? כמה כספים הושקעו עד היום בנושא, והאם תדרוש הממשלה פיצויים מיבואני הקרוונים עבור הליקויים שנתגלו?
2. מה הם מועדי ביצוע התוכניות לפינוי אתרי הקרוונים, והאם בעקבות מלאי הדירות שרכשה הממשלה והמבצעים הנערכים כיום נשקלת אפשרות מתן עדיפות רכישה לתושבים הגרים בקרוונים?
3. מה הן התוכניות הקיימות בנוגע לייעודם של הקרוונים והמגורונים לאחר פינויים?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בחזרה הרכישה עם ספקי הקרוונים/מגורונים נקבעו תקופות בדק ואחריות בהתאם לפרטי המבנים.

1. במרבית המקרים, סיום אחריותם של הספקים היה בסוף שנת 1991, כאשר במרוצת אותה שנה תוקנו כל הליקויים שנתגלו במבנים.

ביחס לליקויים שנתגלו בשנת 1992, עד היום חברת "עמידר" השקיעה כ-5 מיליוני ש"ח בתיקון הליקויים.

ראוי לציין כי רוב הליקויים נבעו הן מהצבת הקרוונים והמגורונים באזורים כפריים והן בשל העובדה שהבידוד הטרמי של המבנה מתאים לאזור השפלה.

לא היה מקום במקרה דנן לדרוש פיצויים מהיבואנים בגין ליקויים שנתגלו מעבר לתקופת האחריות.

עם זאת, באותם מקרים שבהם תוקנו הליקויים שלא לשביעות רצון המשרד, הדבר יובא בחשבון, במסגרת ההתחשבות הסופית עם הספקים.

2. הממשלה מציעה לעולים מבחר גדול של דירות שנבנו בפרוגרמת הבנייה לשנים 1989-1992, וזאת במחירים מוזלים ובתנאי סיוע ייחודיים.

לוח הזמנים לפינוי האתרים תלוי בקצב מימוש הסיוע שניתן למשפחות. ראוי לציין ולהדגיש, שאין כוונה לתת לתושבי אתרי הקרוונים דיור חלופי בשכירות סוציאלית, אלא לאפשר להם לרכוש דירה בהתאם לכללי הסיוע המקובלים בעת הרכישה.

בכל מקרה, מבצעי המכירה אינם נותנים מתן עדיפות ברכישה לתושבי אתרי הקרוונים, מאחר שמדיניות המשרד אינה מבדילה בין עולים חדשים לבין ותיקים וזוגות צעירים הזכאים לרכישת דירה.

3. בהתאם להמלצות הוועדה לפינוי אתרי הדיור הזמני, אשר מונתה על-ידי השר, המשרד נערך באמצעות חברת "עמידר" לשווק במכרזים את המבנים, כאשר בימים אלו פורסם המכרז הראשון לשיווק 200 המגורונים הראשונים.

במקביל, הוחלט על תהליך הקצאה ללא מכרז, בתשלום, למוסדות ציבור נבחרים, וזאת בהתאם לנהלים שייקבעו בין משרד הבינוי והשיכון ובין משרד האוצר.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לסגן השר. אתה משוחרר מהתפקיד הערב. סגן שר החוץ ישיב על שאלות. בבקשה, אדוני סגן שר החוץ.

מנזר הכרמליטים באתר מחנה אושוויץ

חבר הכנסת ז' המר שאל את שר החוץ ביום כ"ח באדר התשנ"ג (21 במרס 1993):

נזירות מסדר הכרמליטים, שהקימו מנזר בתוך מחנה אושוויץ, היו אמורות לעבור בשבוע שעבר אל הבניין החדש שמחוץ לגדר המחנה, אך נמסר שהנזירות אינן מתכוונות לפנות את המבנה הישן בתוך המחנה, על אף ההסכם על כך.

היות שהנושא מכאיב מאוד לרבים מיהודי העולם, באשר יש התרסה בקיומו של מוסד נוצרי במקום ההשמדה ההמונית של היהודים, והיות שישראל אמורה להילחם נגד אנטישמיות ונגד הכחשת השואה ולייצג את יהודי העולם, ברצוני לשאול:

1. האם יפעל משרד החוץ בנושא בדחיפות, כדי להביא את ממשלת פולין לדאוג לביצוע ההסכם?

2. האם יפעל בנושא כדי להביא את הוויטקן לפעול למימוש ההסכם?

תשובת סגן שר החוץ י' ביילין:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. המשך הנוכחות של נזירות מסדר הכרמליטים באושוויץ מדאיג ומעסיק אותנו ומהווה נושא חשוב במגעינו עם פולין והוויטקן.

2. ערב ביקורו של ראש הממשלה בפולין לציון 50 שנה למרד גטו ורשה פנינו לגורמים בכנסייה הקתולית ובממשלת פולין ודחקנו בהם לפעול לביצועו של ההסכם להעברת הנזירות מהמנזר באושוויץ לאתר אחר, ההסכם שנחתם ב-1987 בין הוויטקן לבין נציגי ארגונים יהודיים.

ב-9 באפריל העביר האפיפיור מכתב לנזירות וביקשן לפנות את המנזר. על-פי הידוע לנו, כבר פינו חלק מהנזירות את המנזר, ונמסר לנו כי האחרות תעשינה כן בזמן הקרוב ביותר. לא נניח לנושא, עד ליישומו המלא של ההסכם.

אי-הגשת סיוע על-ידי נציגת אונרר"א

חבר הכנסת ש' הלפרט שאל את שר החוץ ביום ג' בניסן התשנ"ג (25 במרס 1993):

בעיתונות פורסם, כי בעת תקיפת הקדוש הרה"ר יהושע וייסברוד, השם ייקום דמו, ברפיח ורציחתו, שהתה במקום נציגת אונרר"א, אשר נמנעה מלסייע לו, או מלהזעיק עזרה של חיילי צה"ל.

ברצוני לשאול:

1. האם נערך בירור על התנהגות נציגת אונרר"א, ומה היו מסקנות הבירור?

2. אם הוברר כי לא מילאה תפקידה כנדרש ממנה, כיצד תפעל ישראל ואילו צעדים יינקטו?

3. האם יישקל גירושה של נציגת אונרר"א?

4. כיצד תפעל ישראל אצל מוסדות האו"ם האחראים לה?

תשובת סגן שר החוץ י' ביילין:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. צה"ל בדק את התנהגות עובדת סו"ת – סוכנות הסעד והתעסוקה – במהלך האירוע שבו נרצח יהושע וייסברוד ברפיח.

מסקנות הבדיקה היו, כי נציגת אונרר"א לא פעלה כפי שהיינו מצפים שיפעל נציג של גוף בין-לאומי במקרים דומים.

2. בעקבות הבדיקה ביקש צה"ל ממשד החוץ להגיש לסו"ת תלונה על התנהגות עובדת סו"ת.

3. לאחר ששקלנו אפשרויות שונות לתגובה, הוחלט לאמץ את המלצת גורמי הביטחון.

4. משרד החוץ זימן את נציג סו"ת בעזה ב-10 במרס והגיש לו את התלונה בנושא. נציג סו"ת העביר התלונה להנהלת הארגון בווינה המטפלת בנושא.

אם תזדקק לתוספת: פעילות סו"ת בשטחים מעוגנת בהסכם מיצ'למור-קומיי מ-1967. עיקר הפעילות, בשיתוף פעולה עמנו, הוא בנושא פיתוח שירותי חינוך ובריאות לפליטים. סו"ת רואה את המנדט שלה כרחב יותר וכולל מעקב אחרי זכויות האדם של הפלשתינים, אך אנו מתנגדים לכך. דו-שיח שוטף ומעשי מתקיים כל הזמן עם הארגון.

גם אם יחסי העבודה בין ישראל לבין סו"ת תקינים בדרך כלל, הרי התנהגות עובדות אונרר"א במקרה זה חמורה וראויה לגינוי. תלונתנו בנושא הובאה בפני הארגון בכל רמות הניהול, ואני מקווה ומאמין שתגביר את רגישותם לנושא.

אספקת נשק לעירק על-ידי חברות גרמניות

חבר הכנסת י' לוי שאל את שר החוץ ביום ג' בניסן התשנ"ג (25 במרס 1993):

השבועון הגרמני "בילד אם זונטאג" גילה בגיליונו מיום 20 במרס 1993, כי שתי חברות גרמניות סיפקו לאחרונה נשק לעירק, חרף האמברגו של מועצת הביטחון.

ברצוני לשאול:

1. האם יש בידי משרדך ידיעות שלפיהן ניתן לאמת את הידיעה שהתפרסמה בעיתון הגרמני הנ"ל?

2. אם כן – האם הגיבה ממשלת ישראל על תופעה זו בפני ממשלת גרמניה?

סגן שר החוץ י' ביילין:

1. משרד החוץ עוקב בדאגה רבה ותוך שיתוף פעולה עם משרד החוץ הגרמני אחר המידע ביחס לקשר בין חברות גרמניות לבין עירק.

על-פי המידע שבידנו, ככל הנראה אכן סיפקו שתי החברות הגרמניות, המוזכרות בדיווח השבועון הגרמני "בילד אם זונטאג", נשק לעירק.

2. מהלכים משפטיים נפתחו בגרמניה כנגד מנהלי החברות בגין אספקה בלתי חוקית של נשק לעירק. אנו עומדים בקשר הדוק עם הממשל הגרמני הן בתחום חילופי מידע והן במעקב אחר הפעולות שהממשל נוקט כנגד החברות הנ"ל.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת?

יצחק לוי (מפד"ל):

לא.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לכבוד סגן שר החוץ. אני מזמין אל הדוכן את סגן שר הבריאות, כדי להשיב על שאלות רגילות.

סגירת מוקדי מגן-דוד-אדום

חבר הכנסת ע' זיסמן שאל את שר הבריאות ביום כ"ז בכסליו התשנ"ג (22 בדצמבר 1992):

בתאריך 15 בדצמבר 1992 פורסמה בכלי התקשורת הידיעה, כי עשרה מוקדים של מגן-דוד-אדום ייסגרו במסגרתה של תוכנית הבראה. מהפרסום עולה, כי הסגירה תהיה במיוחד ביישובים חלשים ומוכי אבטלה.

ברצוני לשאול:

1. האם הדברים נכונים?

2. האם נכון לנהוג כך בתקופה שבה המצב הביטחוני מחייב דווקא היערכות מתוגברת של זרועות ההצלה?

3. מה היא עמדת משרדך לגבי הטענות, כי הפיטורים לא יביאו לחיסכון אלא רק לאסונות ולמתן שירות גרוע יותר?

4. האם בהחלטה על הפיטורים שיבוצעו ביישובים כמו שדרות, אופקים ונתיבות הובאה בחשבון העובדה, כי אזורים אלו הינם מוכי אבטלה?

תשובת סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

4-1. תוכנית ההבראה של מגן-דוד-אדום הושגה לאחר משא-ומתן ארוך שנועד לשקם את הארגון שנקלע למצוקה כספית קשה שלא אפשרה הפעלתו הסדירה וגרמה למעשה להשבתתו.

סגירת מוקדים אשר אינם דרושים לתפעול מגן-דוד-אדום ולטיפול בחולים היא מחויבת המציאות גם ללא תוכנית ההבראה. הכוונה למוקדי קשר, אשר בטכנולוגיה פשוטה ניתן להביא לצמצום המרבי ולייעל באופן אמיתי את פעילות הארגון.

הביטול יביא לייעול ניכר בכל הקשור לתפעול האמבולנסים. יבוטלו קריאות כפולות והוצאות מיותרות.

אגב, באותה טכנולוגיה ניתן למעשה להגיע למצב שבו יופעל מגן-דוד-אדום ממוקד קשר ארצי יחיד ולא מכמה עשרות, כפי שקורה עתה. השינוי המוצע, דהיינו ריכוז הקשר במספר מוקדים מצומצם יותר, יאפשר שליטה יעילה על אמבולנסים בעת אסון המוני.

המוקדים נסגרים בהדרגה ואך ורק לאחר שהובטח כי מוקד אזורי מקבל על עצמו את כל הקריאות.

נוסף על כך, יש להבהיר, וכך גם התבטא שר הבריאות, תישארנה תחנות פעילות, ללא מוקדים, עם אמבולנסים ונהג במשמרת, כפי שהיה קודם לכן.

הובהר לראשי הרשויות, כי ניתן יהיה להפעיל שירותי רופאים וחובשים בתחנות, בתורנויות בגבייה עצמית.

אשמח לעמוד לרשותך להבהרות נוספות.

דחיית בקשות לביצוע הפלות

חבר הכנסת ח' פורת שאל את שר הבריאות ביום כ"ה בשבט התשנ"ג (16 בפברואר 1993):

על-פי נתונים שבידי, שיעור הנשים שנדחית בקשתן לביצוע הפלה בבתי-החולים הכלליים הוא 14%, בעוד בבתי-החולים הפרטיים נדחים 6% מהבקשות.

ברצוני לשאול:

1. האם נתונים אלה נכונים, והאם הם ידועים למשרד הבריאות?
2. אם כן – האם הפרש זה נובע מניגוד אינטרסים בבתי-החולים הפרטיים, כאשר לוועדה הפוסקת, שהיא חלק מבית-החולים, יש עניין כספי בביצוע ההפלה?
3. אם הנ"ל נכון – מדוע לא ייושמו החלטות ועדת העבודה והרווחה בעניין?

תשובת סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. נתונים אלה אינם ידועים למשרד הבריאות. אומנם, קיימים נתונים לגבי מספר הפונות לוועדות להפסקות היריון, וכן נתונים לגבי מספר הנשים המבצעות הפסקת היריון בפועל, אך אין מידע לגבי מספר הפונות לוועדות לעומת מספר הפונות שבקשתן נדחתה.
- 2-3. יש לציין, כי בבדיקה שנעשתה לאחרונה על-ידי צוות שמונה על-ידי שר הבריאות – הוא הגיע למסקנה חד-משמעית, כי אין הבדל בין הוועדות להפסקת היריון בבתי-חולים הציבוריים לעומת בתי-החולים הפרטיים.

אי-העברת תלונה לבדיקת ועדת משמעת

חבר הכנסת י' לוי שאל את שר הבריאות ביום כ"ה בשבט התשנ"ג (16 בפברואר 1993):

בגיליון "הארץ" מיום שישי, י"ב בשבט התשנ"ג, התפרסמה כתבה על פסיכולוגית שטיפלה בארכיטקטית, ותוך כדי הטיפול נוצרה תלות רגשית בין השתיים. הפסיכולוגית העסיקה את הארכיטקטית בעבודות תכנון עבורה, ללא תשלום.

לאחר שהתגלע בין השתיים סכסוך כספי, הוגשה תלונה למשרד הבריאות. ועדת התלונות של משרד הבריאות החליטה להעביר את התלונה לוועדת המשמעת.

עשרה ימים לאחר מינוי השר רמון, פנתה השרה אלוני לשר הבריאות, וזה מינה ועדה חדשה, שהחליטה לא להעביר את התלונה לוועדת משמעת.

ברצוני לשאול:

1. האם נכונים הפרטים שפורסמו בעיתון "הארץ"?

2. האם אכן התערבה השרה אלוני אצלך וכתוצאה מכך החלטת למנות ועדה חדשה, ומה היו מניעיך לכך?

3. האם יפעל משרדך שוועדת המשמעת אכן תדון בתלונה, כפי שקבעה הוועדה הראשונה?

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בתשובה על שאלתא מס' 667 של חבר הכנסת יצחק לוי, בנושא התערבות השרה אלוני למחיקת תלונה, הנני מתכבד להשיב כדלקמן:

3-1. הפרטים שפורסמו בעיתון "הארץ" אינם מדויקים.

א. בנושא זה הוגשה עתירה לבג"ץ בקשר לפעילותה של ועדת התלונות.

ב. בהתאם לסיכום שהוגש בבג"ץ, בין הצדדים הוחלט לקיים שימוע מחדש בוועדת התלונות שהתמנתה במיוחד לצורך זה.

ג. בא-כוח של הפסיכולוגית שנגדה הוגשה תלונה, עורך-הדין מרינסקי, התנגד לכך שעורכי-הדין שהיו מעורבים בנושא בשלבים קודמים ישתתפו בוועדת התלונות החדשה.

ד. לאור האמור וכדי לסיים את הדיון בתלונה במועד שנקבע, השתתף בוועדת התלונות היועץ המשפטי, שלא היה מעורב בשלבים קודמים של הטיפול בנושא.

ה. ועדת התלונות האחרונה החליטה שלא להמליץ על העברת התלונה לדיון לוועדת המשמעת, ועם זאת להביא את הסתייגות הוועדה מהתנהגותה של הפסיכולוגית.

ו. תוצאות הדיון הועברו למתלוננת ולפסיכולוגית שנגדה הוגשה התלונה.

ז. בא-כוח של המתלוננת, עורך-הדין רנאטו יאראק, קיבל לבקשתו את דוח הוועדה, ולא נתקבלו ממנו כל השגות או טענות בקשר לפעולתה של ועדת התלונות השנייה ומסקנותיה.

ח. מן הראוי להדגיש, כי היועץ המשפטי למשרד, שישב בוועדת התלונות השנייה, לא ידע כלל ועיקר על פניותיה של השרה שולמית אלוני לשר הבריאות, וממילא לא קיבל שום הנחיה בנדון.

ט. ההחלטה בוועדה נתקבלה לאחר שמיעת הצדדים ועל דעת כל חברי הוועדה, פה-אחד.

לאחר פנייתו של השרה אלוני אל השר, הוא ביקש לקבל הסבר על מעמדו של שר הבריאות בכל הנושא של התלונות. לאחר קבלת הסבר לא התערב שר הבריאות בתלונה הספציפית ולא דיבר עליה עם איש.

היו"ר ש' וייס:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת יצחק לוי.

יצחק לוי (מפד"ל):

אדוני סגן השר, היה קשה להבין מדבריו האם שרת החינוך התערבה או לא התערבה.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

היא התקשרה לשר, וזה כתוב בסעיף האחרון.

יצחק לוי (מפד"ל):

נכון. בתחילת הדברים אמרת שהיא לא התערבה, ובסוף אמרת שהיא התקשרה. התקשרה זה התערבה. אני שואל, האם אתה חושב שיאה הדבר ששרת החינוך תתקשר לשר כדי להשפיע על קבלת החלטה בנוגע לאחת ממקורביה, כאשר יש תלונה נגדה? האם המשרד נקט פה איזו פעולה? האם הוא ביקש מהשרה אלוני שלא להתערב? האם הוא ניתק אותה מהטיפול בעניין?

אתה נתת כאן דוח מפורט על כל הצעדים שעשה המשרד. תודה רבה על הדוח. אני מודה לך על הדוח. אבל לא זו היתה השאלה. השאלה היתה יותר ספציפית, לגבי ההתערבות של השרה אלוני, וכאן קיבלנו תשובה מגומגמת בעניין הזה.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

אדוני היושב-ראש, כל הפירוט שמסרתי כאן בשם המשרד מראה שלא היתה שום השפעה או התערבות בפועל של השרה שולמית אלוני, או של מישהו אחר, כדי להשפיע על הוועדה. ומה שחשוב אלו הן מסקנות הוועדה.

אני יכול להגיד את דעתי האישית כסגן שר. כמעט כל חבר כנסת או כל שר שמקבל תלונה מאזרח, לפעמים אתה יכול לומר: זה מקורב אלי, זה לא מקורב אלי. קורה שאתה מטפל במקרים של אנשים שאתה מכיר אותם ומייצג אותם, ולא כדי להשפיע, וקורה שאתה מטפל באנשים שאתה לא מייצג אותם ולא מכיר אותם כלל. אני עושה אותו דבר. השאלה היא, אם מתערבים. יש הבדל בין לשאול לבין להתערב.

לפי ידיעתי, לפי שמסר לי השר ואני מאמין לו, היא לא השפיעה עליו ולא ניסתה להשפיע עליו לעוות דין ולהטות דבר. לכן אני מציע שתקבל זאת כעובדה. הוועדה, בסופו של דבר, היא ועדה אובייקטיבית, ומה שהחליטה פה-אחד צריך להיות מקובל עליו.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לך.

מצב התברואה באופקים

חבר הכנסת ב' טמקין שאל את שר הבריאות ביום ב' באדר התשנ"ג (23 בפברואר 1993):

לאחרונה התגלו באופקים כמה מקרים של צהבת ושני מקרים של דלקת קרום המוח. מידיעה שפורסמה ב"ידיעות אחרונות" בתאריך 16 בפברואר 1993, תחת הכותרת "פחד באופקים", עולה כי אין באופקים תברואן מוסמך.

ברצוני לשאול:

1. האומנם אין באופקים תברואן מוסמך אשר בודק באופן קבוע לאורך כל השנה את המצב התברואי ביישוב?
2. האם נוקט משרדך צעדים להבטיח תחילת פעולתו של תברואן במקום?
3. מה נעשה לתיקון המפגעים התברואיים החמורים שנתגלו באופקים וגרמו להתפרצות מחלת הצהבת ודלקת קרום המוח?
4. האם נעשות בדיקות כלשהן לוודא שלא תהיה התפרצות נוספת של המחלות הנ"ל או מגפות אחרות באופקים?
5. האם מצב דומה, שבו אין תברואן, קיים ביישובים נוספים באזור הדרום?

תשובת סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לפי תקנות בריאות העם (כשיריות עובדי בריאות הסביבה ואיכות הסביבה, רשויות סניטריות מקומיות, ובשירות המדינה), התשנ"ג-1992, ביישוב בגודל של אופקים, המועצה המקומית חייבת להעסיק לפחות מהנדס תברואה אחד, ונוסף על כך דרושה העסקתו של תברואן מוסמך או הנדסאי לבריאות הסביבה. במועצה מקומית אופקים לא מועסקים עובדי מקצוע לפי דרישות התקנות.
2. בשנים האחרונות הוציאו אנשי לשכת הבריאות כמה מכתבי התראה על העדר תברואן מוסמך באופקים וביישובים נוספים באזור הדרום. לדוגמה, ב-10 ביולי 1991, מכתבה של מהנדסת המחוז בפועל לראש המועצה המקומית אופקים; באוגוסט 1991 – מכתבה של מהנדסת המחוז הפועל לראשי הרשויות בנגב; ב-12 באוגוסט 1992 – מכתבו של המפקח המחוזי לבריאות הסביבה לסגן ראש המועצה באופקים. כמו-כן ב-18 בינואר 1993 מכתבה של מהנדסת המחוז לממונה על המחוז במשרד הפנים על כשיריות של עובדי בריאות הסביבה ברשויות המקומיות במחוז, וכן מכתבה של מהנדסת המחוז באותו נושא לכל הרשויות בנגב; מכתבה של רופאת המחוז לראש המועצה המקומית אופקים מ-8 בפברואר 1993; וב-22 בפברואר 1993 – מכתבה של מהנדסת המחוז לראש המועצה המקומית אופקים.
- עמדתנו קיבלה תמיכה מהממונה על המחוז של משרד הפנים במכתבו מ-15 במרס 1993 לראש המועצה המקומית אופקים (מצ"ב).
3. אין שום קשר בין דלקת קרום המוח באופקים לבין המצב התברואי במוסדות החינוך. לעומת זאת, קיים קשר בין ריבוי מקרי צהבת זיהומית באופקים לבין המצב התברואי הירוד במוסדות חינוך.

על מנת להגן על בריאות התלמידים במוסדות חינוך באופקים שבהם נתגלה מצב תברואי ירוד ביותר, הוציאה הרופאה המחוזית שלושה צווי סגירה נגד מוסדות חינוך אלה. כמו-כן ערך צוות לשכת הבריאות סקר יסודי ושיטתי על המצב התברואי בכל מוסדות חינוך במועצה. תוצאות הסקר נשלחו לראש המועצה יחד עם דרישה לתיקון מיידי של כל הליקויים.

אנשי לשכת הבריאות ביצעו פעולה רחבה של חינוך לבריאות בקרב מנהלי בתי-הספר, מורים וגננות, עם הסבר מפורט על הכללים של שמירה על היגיינה אישית. כמו-כן חולקו דפי הסבר לאוכלוסייה המקומית.

4. אנשי לשכת הבריאות ממשיכים לעקוב מקרוב אחר מצב התחלואה באופקים, עורכים חקירה יסודית של כל מקרה מחלה ומתערבים בהתאם לממצאי החקירה.

5. כן.

מחלת הצהבת באופקים

חבר הכנסת ש' בניזרי שאל את שר הבריאות ביום ב' באדר התשנ"ג (23 בפברואר 1993):

נוכח הפרסומים בדבר גילוי מספר חולי צהבת בעיירה אופקים, ברצוני לשאול:

1. כמה מקרים של ילדים חולי צהבת נתגלו בעיירה אופקים?

2. כמה מקרים נתגלו ביתר ערי הארץ?

3. האם ניתן להגדיר תופעה זו כמגפה?

4. האם קיים גידול לעומת אשתקד, ואם כן – בכמה אחוזים?

5. מה עושה משרדך נוכח תופעה זו?

תשובת סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בסך הכול נתגלו 40 מקרים.

2. ב-1992 נתגלו בארץ 1,353 מקרים. בחודש ינואר 1993 נתגלו 210 מקרים.

3. אין זו מגפה, אלא מדובר בהתפרצות מקומית בקרב ילדים של בית-ספר אחד ושני גני-ילדים.

4. התחלואה ב-1992 היתה פחותה ב-22% מזו שהיתה ב-1991.

5. על מנת להגן על בריאות התלמידים במוסדות החינוך באופקים שבהם נתגלה מצב תברואי ירוד ביותר, הוציאה הרופאה המחוזית חמישה צווי סגירה נגד מוסדות חינוך אלה. כמו-כן ערך צוות לשכת הבריאות סקר יסודי ושיטתי על המצב התברואי בכל מוסדות החינוך בעיירה זו. תוצאות הסקר נשלחו לראש המועצה יחד עם דרישה לתיקון מיידי של כל הליקויים.

אנשי לשכת הבריאות ביצעו פעולה רחבה של חינוך לבריאות בקרב מנהלי בתי-הספר, מורים וגננות, עם הסבר מפורט של הכללים לשמירה על היגיינה אישית. כמו-כן חולקו דפי הסבר לאוכלוסייה המקומית.

העסקת רופאים ערבים בבית-החולים "הלל יפה"

חבר הכנסת ח' אורון שאל את שר הבריאות ביום ב' באדר התשנ"ג (23 בפברואר 1993):

בית-החולים "הלל יפה" משרת את אוכלוסיית חדרה והסביבה, לרבות המשולש הצפוני. אוכלוסייה זו כוללת יהודים וערבים. בבית-החולים מועסקים מאז אמצע שנות ה-70 רופאים יהודים וערבים. במשך השנים האחרונות מתעוררות שאלות מספר הנוגעות לתעסוקתם של הרופאים הערבים, שאין יכולות להיות מוסברות על-פי מקריות בלבד. (שמותיהם המלאים של הרופאים מופיעים במקור.)

להלן כמה מקרים: א. רק רופא ערבי אחד מועסק בתקן קבוע ובחצי משרה, מתוך כ-15 רופאים שהועסקו בשנים האחרונות; ב. ד"ר ק' יפסיק עבודתו בקיץ הקרוב אף שסיים התמחות בהרדמה לפני כשנתיים וחצי, כדי למנוע קבלת קביעות; ג. ד"ר אפ"מ, המתמחה במחלקה אורטופדית, הורד לחצי תקן ויפוטר בקיץ הקרוב; ד. ד"ר ע', שחזר מהשתלמות באישור מנהל בית-החולים, מועסק מאז חזרתו לפי חוזה מיוחד ובאופן זמני; ה. לאחרונה חלה ירידה דרסטית בהעסקת תורני חוץ ערבים בבית-החולים. ו. מתמחים ערבים אשר לא עברו את החלק הראשון של בחינות ההתמחות נדרשו לעזוב את תפקידם אף שהתקנון מאפשר להם להמשיך, וכתוצאה מכך ומסיבות אחרות מספר המתמחים הערבים ירד מאוד בשנתיים האחרונות.

ברצוני לשאול:

1. מה ייעשה כדי לחזור וליצור שוויון הזדמנויות לרופאים ערבים בבית-החולים "הלל יפה"?

2. מה יהיה שיעור הרופאים הערבים הקבועים והזמניים בבית-החולים בשנים הבאות?

3. האם נשקל לאמץ מדיניות שבה בבית-חולים המשרת אוכלוסייה מעורבת של יהודים וערבים יהיה גם הצוות הרפואי מעורב – כמובן, לפי הקריטריונים המקצועיים?

תשובת סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לרופאים ערבים, כמו לכל רופא אחר, יש שוויון הזדמנויות בקבלתם לעבודה ובהמשך העסקתם.

השיקולים הינם מקצועיים בלבד וענייניים, ובנושא זה לא יכולה להיות כל פשרה, לא ברמה המקצועית של המועמד ולא ברמה האישית שלו.

הסכמי העבודה ממולאים כרוחם וכלשונם, וגם הם הביאו בחשבון את הצורך וההכרח שבמערכת בתי-החולים יהיו מומחים ומתמחים, קרי תתאפשר תחלופה של הרופאים עם תום התמחותם.

כל שפורט לעיל, בנוגע לכל אחת מן הדוגמאות שצוינו, מוכיח זאת.

2. סביר להניח ששיעור הרופאים הערבים הקבועים והזמניים בבית-החולים בשנים הקרובות לא יהיה שונה מהמצב הנוכחי.

3. רופאים מתקבלים אך ורק בהליך של בחירה במכרז, וזאת בהתאם לפסיקת בג"ץ והוראות מנכ"ל משרד הבריאות.

מתן קביעות נעשה גם הוא אך ורק על בסיס שיקולים מקצועיים.

לכן, אין אני מתכוון להתערב ולקבוע נומרוס קלאוזוס לקבלת רופאים יהודים לעבודה בבתי-החולים.

חיסונים נגד דלקת קרום המוח

חברת הכנסת ת' גוז'נסקי שאלה את שר הבריאות ביום ב' באדר התשנ"ג (23 בפברואר 1993):

לנוכח הדיווחים על מקרי דלקת קרום המוח בעיירה אופקים והעובדה שהחיסון הניתן לילד הוא בשיקול ההורים, אשר עליהם לשלם סך 328 ש"ח עבור ארבעת החיסונים הנדרשים, ברצוני לשאול:

1. כמה ילדים חלו בדלקת קרום המוח בשנתיים האחרונות? וכמה מהם מתו?
2. מה הוא מספר הילדים שחוסנו לפי החלטת המשרד, או לפי שיקול ההורים, בשנתיים האחרונות?
3. מאחר שדלקת קרום המוח גורמת למוות, ומאחר שיש חיסון נגדה, האם ישקול משרדך לנקוט מדיניות שלפיה יינתנו החיסונים חינם לכל ילד?

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

1. בשנתיים האחרונות, 1991-1992, חלו 82 ילדים מתוך 123 החולים בדלקת קרום המוח, כשהמחולל היה החיידק מנינגוקוקוס על סוגיו השונים. תשעה ילדים מהם נפטרו. באותן שנתיים חלו 189 ילדים באותה דלקת, כשהמחולל היה המופילוס אינפלואנזה מסוג B. מתוך 210 חולי המחלה, שבעה ילדים נפטרו.

יש סוגים אחרים של דלקת קרום המוח: חיידקית אחרת ונגיפית. לגביהם לא קיים חיסון. עדיין אין הפירוט הגילאי משנת 1992, אך מכלל 158 החולים בדלקת קרום המוח, כשהמחולל הוא חיידקים שונים משני אלה שהוזכרו לעיל, ההערכה היא ש-65% הם ילדים. לגבי המחוללים הנגיפיים, דווחו 1,325 חולים בשנתיים אלה. ההערכה היא ש-85% מהחולים הם ילדים.

2. אין בנמצא מידע על מספר הילדים שחוסנו על-ידי רופאים מטפלים לפי בקשת ההורים. משרד הבריאות, דרך לשכות הבריאות המחוזיות והנפתיות, נותן טיפול מונע – באנטיביוטיקה מתאימה – למגעים של חולים בשני הסוגים הראשונים, שפורטו בתשובה על שאלה מס' 1, ולא חיסון, כפי שמודיעים מדי פעם בטעות בתקשורת.

3. משרד הבריאות שוקל הכנסת חיסון כנגד המופילוס אינפלואנזה מסוג B לשגרת החיסונים, כפי שהמליצה הוועדה המייעצת לחיסונים.

היו"ר ש' וייס:

תודה. חברת הכנסת גוז'נסקי מסתפקת בתשובה.

מאגרי מידע של בתי-חולים לחולי נפש

חבר הכנסת י' שפי שאל את שר הבריאות ביום ב' באדר התשנ"ג (23 בפברואר 1993):

בביקורת שנערכה על-ידי מפקחים מטעם רשמת מאגרי המידע במשרד המשפטים עולה, כי בתי-החולים "שלוותה" ו"באר-יעקב" לא אבטחו מאגרי מידע רגישים, ובכך חשפו פרטים מתיקים רפואיים של חולי נפש.

ברצוני לשאול:

1. האם משרדך מודע למקרים אלה?
2. האם וכיצד תוקנו הליקויים בבתי-חולים אלה?
3. מה פעל משרד הבריאות כדי שלא יקרו עוד מקרים כאלה?
4. האם יפעל משרד הבריאות להבטיח שפרטים חסויים יישארו חסויים?

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

1. למשרדנו נודע על הביקורת שהיתה ב"שלוותה" ו"באר-יעקב" – מעל דפי העיתונות. דוח הביקורת המתייחס לבית-החולים "שלוותה" לא הגיע לידינו עד היום, כנראה משום שהוא מוסד הנמצא בבעלות קופת-חולים הכללית. הדוח על בית-החולים "באר-יעקב" הגיע לידינו ב-24 בפברואר 1993.
2. א. מאגרי המידע המרכזיים של "באר-יעקב" עדיין לא נרשמו אצל רשם מאגרי המידע, בגלל בעיות נוהל עם מנהל בית-החולים, אשר בינתיים פרש מתפקידו. המשרד ידאג לרישום מיידי של המאגרים.
- ב. האחראי למחשוב ב"באר-יעקב" אחראי לשני בתי-חולים ולארבע מרפאות פסיכיאטריות שאינן דורשות אדם בהיקף משרה מלא. ללא כל קשר לממצאי הדוח, יקבל האחראי אדם נוסף לעזרה במהלך שנת 1993.
- ג. חדר המחשב המרכזי ממוגן ב"פלדלת" וסורגים. לדעתנו, אין צורך להוציא תקציב נוסף להתקנת מנעול-סוסמה לחדר. החדר מוגן על-ידי גלאי עשן. בכל מקרה, הגיבויים לקבצים נמצאים מחוץ לחדר המחשב, בתוך כספת, על-פי נהלים.

ד. כפי שמצוין בדוח הביקורת, העברת המידע הנעשית על-ידי בית-החולים נעשית כדין. ההערות ביחס לרישום העברת מידע ומהות כתב הוויתור יועברו לעיון מנהל שירותי בריאות הנפש והלשכה המשפטית לבדיקה ולרענון.

ה. אבטחה לוגית – המערכת הנמצאת ב"באר-יעקב", כמו בשאר יחידות הפרויקט, מאובטחת ומוגנת באמצעות מנגנוני הגנה של מערכת ההפעלה VMS, שנבחרו, בין היתר, גם בגין היותם כאלה.

נהלים לטיפול בסמאות הם חלק מנוהל שוטף המתעדכן, מתפרסם ומופץ על-ידי שירות המידע והמחשוב, מעת לעת.

ו. מאגרי מידע על PC – הנהלת משרד הבריאות הגיעה למסקנה, כי אין באפשרותה לעקוב יום יום אחר מאגרי המידע הקיימים בכל אחת מיחידותיה על גבי PC. לשם כך החליט מנכ"ל משרד הבריאות דאז, פרופסור יורם לס, להטיל את האחריות למאגרים אלה על מנהל היחידה בשטח.

דוח הביקורת בנושא זה נמצא כעת בידי הצוות המקצועי של המשרד לעיון ולהתייחסותו המקצועית.

חלק מממצאי הדוח, כמו המיגון הפיסי, יושמו מיידית על-ידי הנהלת בית-החולים.

3. משרד הבריאות מודע וער למהות, לתוכן ולרגישות של הנתונים האישיים הנשמרים ביחידותיו. בדעת משרד הבריאות לעשות ככל יכולתו על מנת לשמור ולהגן על חסיון הנתונים הללו.

אני מבקש לציין, כי משרד הבריאות השקיע מאות אלפי דולרים לצורך אבטחה פיסית ולוגית של המאגרים הנוצרים ביחידותיו במסגרת המערכות המרכזיות. זה חודשים מספר נערך, ביוזמת שירותי המידע והמחשוב, סקר אבטחת מידע על-ידי מומחי חברת "דיגיטל", על מנת לייעץ לשירותים על היערכות טובה יותר ומתקדמת יותר לאבטחת רשת התקשורת הארצית.

שירותי המידע והמחשוב מתכוונים לגייס מומחה לנושא אבטחת מידע, שיעבוד במסגרת השירותים, לעניין זה בלבד.

4. כן.

היו"ר ש' וייס:

סגן השר ישיב על שאלתא מס' 785 של חבר הכנסת בניזרי. חבר הכנסת בניזרי אינו נוכח. התשובה תימסר לפרוטוקול.

נפילת תינוקות בבית-החולים "משגב-לדך"

חבר הכנסת ש' בניזרי שאל את שר הבריאות ביום ט' באדר התשנ"ג (2 במרס 1993):

העיתון "ירושלים" (רצ"ב צילום הידיעה) מדווח על מקרה של נפילת תינוקת מעריסתה בבית-החולים "משגב-לדך" בירושלים. זהו כבר מקרה שני, שנתפרסם, שאירע בבית-חולים זה. במקרה הראשון נפטרה התינוקת, ובמקרה הנוכחי עדיין לא ידוע אם נגרם נזק כלשהו לתינוקת עקב הנפילה.

ברצוני לשאול:

1. האם ידועים למשרדך הפרטים המתוארים לעיל?
2. האם ידוע על מקרים נוספים של פגיעה בתינוקות עקב טיפול לקוי או חוסר זהירות ב"משגב-לדך"?
3. האם יש ממצאים לגבי כלל בתי-החולים בארץ, לגבי מקרים כמו אלו, ואם כן – כמה אסונות כאלה אירעו בארבע השנים האחרונות?
4. האם ינקוט משרדך צעדים כלשהם בעקבות המקרה האחרון, ואם כן – מה הם?

תשובת סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. המקרה לא היה ידוע למשרדנו, והוא נודע בעקבות השאילתא. בבירור המקרה עם הנהלת בית-החולים הוברר, כי הפרטים המובאים בשאילתא אינם מדויקים, מאחר שהתינוקת לא נפלה מהעריסה, אלא נפלה עם העריסה (כאשר התינוקת בתוכה), ועל פניו לא נראה כי התינוקת נפגעה כתוצאה מהאירוע.
2. לא ידוע למשרדנו על מקרים דומים שאירעו בשנים האחרונות עקב ליקוי או חוסר זהירות בבית-החולים "משגב-לדך".
3. תקנות בריאות העם מחייבות הודעה למשרד הבריאות לגבי מקרי מוות חריגים שאירעו בבית-חולים. מבדיקת הדיווחים בארבע השנים האחרונות עולה, כי לא היו בפרק זמן זה מקרי מוות כתוצאה מנפילת תינוקות בבתי-חולים.

4. בעקבות המקרה התבקש מנהל בית-חולים "משגב לדרך" להעביר למשרד הבריאות דוח מפורט על האירוע, ובהתאם לממצאים יוחלט אם לנקוט אמצעים ואילו.

היו"ר ש' וייס:

סגן השר ישיב על שאלתא מס' 786 של חבר הכנסת רון נחמן. חבר הכנסת רון נחמן אינו נוכח. התשובה תימסר לפרוטוקול.

העלאת המיסוי על סיגריות

חבר הכנסת ר' נחמן שאל את שר הבריאות ביום ט' באדר התשנ"ג (2 במרס 1993):

שר הבריאות העלה הצעה להעלות משמעותית את המיסוי על הסיגריות, כדי לצמצם את מספר המעשנים.

ברצוני לשאול:

1. האם העלאת המיסוי על הסיגריות אכן תפחית את מספר המעשנים?
2. האם מודע משרד הבריאות לכך שהעלאת המיסוי על הסיגריות תפגע דווקא באוכלוסייה של מעוטי היכולת?
3. באילו אמצעים יתמודד משרדך עם בעיית העישון מעבר להעלאת המיסוי?
4. האם חוק נגד עישון במקומות עבודה ציבוריים לא יהיה יעיל יותר לחינוך הציבור ולהפחתת מספר המעשנים?

תשובת סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. השפעתה של העלאת המחיר של הסיגריות על העישון נבדקה במספר רב של מקרים ומדינות. ב-17 מקרים שונים שבחנו את גמישות הביקוש לסיגריות נמצא, שהעלאת המחיר מורידה את הביקוש, כאשר מגמה זו של ירידה בביקוש לסיגריות הינה אפקטיבית בעיקר בקרב הצעירים.

השימוש במיסוי על סיגריות לצמצום הצריכה נפוץ כיום בכל העולם המערבי ומומלץ על-ידי ארגון הבריאות העולמי. שיעור המיסוי כיום בישראל על סיגריות, לעומת זאת, הינו בין הנמוכים בעולם.

2. הנזק הכלכלי הטמון בעישון אינו מצריך הוכחה. בקנדה ובארצות-הברית העריכו נזק זה בהפסד של כ-2% מהתל"ג. שיעור המעשנים במעמדות סוציו-כלכליים נמוכים אכן גבוה יותר בישראל, ומכאן שהנזק מהעישון בקרב אוכלוסייה זו הינו גבוה יותר.

הנצחת מצב זה היא אשר פוגעת יותר בבריאותם של מעוטי היכולת, ולכן, בראייה כוללת, העלאת המיסוי כאמצעי להורדת הצריכה הינה צעד פרוגרסיבי, העשוי להועיל יותר למעוטי היכולת.

דרך אגב, בסקר של המכון למחקר חברתי שימושי נמצא, שהפערים בדפוס העישון בין מעמדות סוציו-כלכליים שונים הולכים וקטנים, וכי חלה ירידה רבה יותר בשיעור המעשנים בקרב יוצאי המזרח ובעלי רמות השכלה נמוכות.

3. השימוש במיסוי להורדת העישון הינו רק כלי אחד לטיפול בבעיה. מעבר לכך יזם המשרד שורה של צעדים חקיקתיים לצמצום התופעה, צעדים שכללו מגבלות שונות על פרסום, איסור עישון במקומות ציבוריים, הדפסת הודעת אזהרה על חפיסת סיגריות ועוד. בתחום החינוך וההסברה נוקט המשרד במשולב עם ארגונים ציבוריים, כמו האגודה למלחמה בסרטן והאגודה הישראלית למניעת עישון, שורה של אמצעי הסברה, תוך שימוש בכלי התקשורת ההמונית – רדיו, טלוויזיה, עיתונים – ושיתוף פעולה עם מערכת החינוך בבתי-הספר ובמסגרות חינוך בלתי-פורמליות.

לסיכום, רק על-ידי צעדים משולבים של שימוש בכלי חקיקה, חינוך, הסברה ומיסוי, ניתן יהיה להשיג את הורדת צריכת הסיגריות בישראל ולהקטין את הנזק הכלכלי האדיר הטמון בעישון סיגריות.

היו"ר ש' וייס:

סגן השר ישיב על שאלתא מס' 821 של חבר הכנסת דוד צוקר. חבר הכנסת דוד צוקר אינו נוכח. התשובה תימסר לפרוטוקול.

בחינות סטאז' לרופאים

חבר הכנסת ד' צוקר שאל את שר הבריאות ביום י"ד באדר התשנ"ג (7 במרס 1993):

לאחרונה נערכו בחינות סטאז' לרופאים, שאליהן ניגשו עולים חדשים וישראלים שלמדו בחוץ-לארץ.

מקרב העולים עברו את הבחינה קרוב ל-50%, ומקרב הישראלים עמדו בבחינה בהצלחה רק 5%. חלק גדול מן הנבחנים הישראלים לא קיבלו כלל ציוני מגן אחרי הקורס שערכו בבתי-החולים – אף שבעבר היה אחוז גדול בהרבה נהנה מציון מגן.

ברצוני לשאול:

1. כיצד ניתן להסביר פער כה גדול בשיעורי ההצלחה בין נבחנים עולים לנבחנים ישראלים שלמדו בחוץ-לארץ?

2. מדוע ירד כל כך שיעור הישראלים הנהנים מציוני מגן?

3. האם ידוע למשרדך על טענות קשות שנשמעות נגד האופן שבו נערכות הבחינות על-ידי יושב-ראש המועצה המדעית, ואם כן – מה עמדת השר?

4. מדוע נמנע משרדך מלאכוף את המלצות מבקרת המדינה בשאלת גביית הכספים מן הנבחנים?

תשובת סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. אכן קיים פער גדול בשיעורי ההצלחה בבחינות הרישוי בין העולים שניגשו לבחינה לבין הישראלים בוגרי חוץ-לארץ.

א. העולים למדו בארצות מוצאם, כל אחד בשפתו. הישראלים למדו בארץ זרה בשפה זרה.

ב. העולים, שלמדו רפואה בחוץ-לארץ, היו שייכים למאגר הכללי של התלמידים. הישראלים הם ברובם כאלה שלא עמדו במבחני הכניסה לאחת מהפקולטות בארץ.

ג. העולים החדשים זכו ללמוד בקורסים במכונים "רשמיים" במימון משרד הקליטה. קורסים אלה היו באחריות הדקנים השונים והיו ברמה טובה. בגמר הקורס נבחנו העולים בחינות מקומיות על-ידי מדריכיהם, ואם זכו לציון גבוה יחסית בבחינה, זכו לציון מגן, המוסיף נקודות, לעתים עד עשר נקודות מיתוספות לציון בבחינת הרישוי, שאליה ניגשו לאחר גמר קורס ההכנה. כך שעם ציון של 51 בבחינת הרישוי, בתוספת 10 הנקודות, הם עברו את הבחינה, אף שקשה לומר, שציון של 51 בבחינה שאיננה קשה לכאורה מהווה הישג אקדמי מזהיר.

לישראלים שלמדו בחוץ-לארץ לא היתה זכאות לקורס הכנה רשמי ולא לציון מגן. אחדים מהם הלכו לכל מיני קורסים קיקיוניים ובלתי-רשמיים, שלא העניקו להם לא הכשרה מתאימה ולא ציוני מגן.

אחרים הלכו לקורסים בלתי-רשמיים, שניתנו על-ידי מרכזים רפואיים טובים, אולם לא ניתנה להם זכאות לציון מגן.

כאן המקום לציין, כי לאותם מועמדים המוגדרים כניגשים לבחינות לקראת סטאז' לא ניתן ציון מגן, לא לעולים ולא לישראלים, והישראלים היו, כמעט כולם, בקטגוריה של נבחנים לקראת הסטאז', כיוון שלא כמרבית העולים, לא היה להם ניסיון רב ברפואה בחוץ-לארץ.

2. לישראלים לא היה מעולם ציון מגן. רק לא מזמן, באוקטובר 1992, שונה החוק, ומעתה רשאים הישראלים להשתתף בקורסים ולזכות בציוני מגן. הזכאות לציון מגן היא לפעם אחת במבחן הראשון, כמקובל אצל העולים הרופאים.

3. הבחינה אינה נערכת על-ידי יושב-ראש המועצה המדעית, כי אם על-ידי ועדת רישוי סטטוטורית, המעוגנת בחוק.

הבחינה נבדקת על-ידי קבוצת מעריכים, שאינם רופאים, בצורה אנונימית, על-ידי קורא אופטי.

נושא זה כבר נדון בבג"ץ בצורה רחבה ומפורשת, ובית-הדין קבע בצורה ברורה, כי אין יסוד לטענות על אופן ניהול הבחינות.

4. בעקבות המלצות מבקרת המדינה, לא נגבה כל כסף עבור הבחינות שהתקיימו בחודש פברואר האחרון.

משרדנו נערך למציאת פתרון למימון הבחינות בחודש יולי הבא.

היו"ר ש' וייס:

סגן השר ישיב על שאלתא מס' 822 של חבר הכנסת אבנר חי שאקי. חבר הכנסת אבנר חי שאקי אינו נוכח. התשובה תימסר לפרוטוקול.

מחלת הצהבת

חבר הכנסת א"ח שאקי שאל את שר הבריאות ביום י"ד באדר התשנ"ג (7 במרס 1993):

משיחות שקיימתי בשבועיים האחרונים ומפרסומים בעיתונות במקומות שונים בארץ נמצאתי למד, כי מחלת הצהבת פושטת ופוגעת בעיקר בילדים שלא חוסנו מפני המחלה.

ברצוני לשאול:

1. כמה ילדים נפגעו עד כה ממחלה זו?
2. באילו אזורים של הארץ היו הפגיעות העיקריות?
3. מה עושה משרד הבריאות כדי לחסן את האוכלוסיות החלשות, העלולות במיוחד להידבק במחלה זו?

תשובת סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

הנחת היסוד היא, שהשאלתא מתייחסת למקרי הצהבת האחרונים שפורסמו בעיתונים, ומדובר בצהבת זיהומית מסוג A.

1. מראשית 1993 נתקבלו דיווחים על 567 מקרי דלקת כבד נגיפית מסוג A מכל הארץ, מתוכם 70% ילדים עד גיל 15.

2. ב-1993 היה ריבוי מקרים במחוזות ירושלים, תל-אביב והנגב ובנפת יזרעאל.

3. אין חיסון כנגד צהבת זיהומית מסוג A. החיסון נמצא בשלבים סופיים של בדיקת יעילות ובטיחות בכמה ארצות בעולם.

המגעים של חולי הצהבת מקבלים גמא-גלובולין למניעת המחלה. זריקות אלו אינן נחשבות כחיסון.

הדרך הטובה למניעת המחלה היא שמירה על היגיינה בסיסית. העברת המחלה היא דרך מערכת העיכול.

עם זאת, אם הניסוי בחיסון, שהוזכר לעיל, יצליח, ישקול משרד הבריאות את הכנסתו לשיגרת החיסונים בארץ.

היו"ר ש' וייס:

סגן השר ישיב על שאלתא מס' 877 של חבר הכנסת שאול עמור. חבר הכנסת שאול עמור איננו. התשובה תימסר לפרוטוקול.

נשאי איידס שלא אותרו

חבר הכנסת ש' עמור שאל את שר הבריאות ביום כ"א באדר התשנ"ג (14 במרס 1993):

לאחרונה נודע על שישה נשאי איידס, שהתגלו בבדיקות רפואיות שנערכו להם, ולא אותרו.

אחד מן הנשאים הינו רופא כירורג, שנבדק בבית-החולים "איכילוב" והשאיר את פרטיו. אף שפרטיו היו רשומים וידועים וניתן היה לאתרו מייד, לא נעשה הדבר על-ידי בית-החולים, והרופא המשיך, שלא ביודעין, לסכן את עצמו ואת חוליו.

ברצוני לשאול:

1. האם הפרסומים האלה נכונים?

2. כיצד קרה שהרופא לא אותר מייד, אף שפרטיו היו ידועים?

3. מה ייעשה בנדון?

4. מה ייעשה כדי שאנשים המתגלים כנשאי איידס יאותרו מייד?

תשובת סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. העובדות מדויקות.

2. בדיקת הרופא לנוגדני איידס נעשתה במסגרת בדיקה לביטוח חיים, והתוצאה של הבדיקה נמסרה לרופא של חברת הביטוח, אשר משום-מה לא הודיע את התוצאה לנבדק עצמו.

3. בעקבות המקרה ננזף הרופא האחראי, וכמו-כן ניתנה הוראה לוועדת ההיגוי לאיידס לבדוק מחדש את כל ההנחיות הקשורות לנושא.

4. על מנת שאיתור המקרים יעשה בוודאות, ניתנה הנחיה, כי בכל מקרה שבו לא יאותר הנבדק בתוך שבועיים, יועבר דיווח על כך למשרד הבריאות, אשר ישלים את האיתור בכל האמצעים העומדים לרשותו.

היו"ר ש' וייס:

סגן השר ישיב על שאלתא מס' 879 של חברת הכנסת אסתר סלמוביץ. חברת הכנסת אסתר סלמוביץ אינה נוכחת, התשובה תימסר לפרוטוקול.

הזנת תינוקות בבית-החולים "סורוקה"

חברת הכנסת א' סלמוביץ שאלה את שר הבריאות ביום כ"א באדר התשנ"ג (14 במרס 1993):

בעיתון "חדשות" מיום 25 בפברואר 1993 פורסמה כתבה, שלפיה תינוקות שנולדו בבית-החולים "סורוקה" בבאר-שבע נותרו בשבת, בשבוע שקדם לפרסום הכתבה, שעות ארוכות בלא מזון עקב מחסור ב"מטרנה". התינוקות צרחו במשך ארבע שעות, ולא היתה כל אפשרות להשביע את רעבונם.

רצ"ב תצלום הכתבה שהתפרסמה ב"חדשות".

ברצוני לשאול:

1. האם הידיעות המפורטות לעיל נכונות?

2. האם ניתנו על-ידי משרדך הוראות מתאימות להבטחת מניעת הישנותה של התופעה?

3. כיצד ינהג משרדך כלפי עובדי בית-החולים האחראים למצב המתואר לעיל?

תשובת סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

הידיעה מעיקרה אינה נכונה. בבית-החולים "סורוקה" קיים מלאי של מזון לתינוקות לחודשיים לפחות.

הנושא נבדק עם בית-החולים, והוברר כי האחות במחלקה נתנה ליולדת תשובה לא מוסמכת ולא נכונה וגרמה לעוגמת נפש ליולדת.

2. לאור העובדות כמפורט לעיל, אין מקום להתערבות משרדנו.

3. על-פי ההודעה של הנהלת בית-החולים "סורוקה", האחות שהיתה מעורבת באירוע ננזפה.

ציוד רנטגן מיושן בבתי-החולים

חבר הכנסת ז' המר שאל את שר הבריאות ביום כ"ח באדר התשנ"ג (21 במרס 1993):

לפי הפרסום בעיתונות, מנהלי בתי-החולים מסרו בוועדה לענייני ביקורת המדינה, שמערך הרנטגן בבתי-החולים עומד לפני קריסה ואין תקציב לחידוש הציוד הישן. הם מסרו, שבארץ משתמשים במכשירים בני 20 שנה ויותר, מה שגורם לתקלות בצילומים, להשבתות המכשירים ולקרינה מיותרת.

ברצוני לשאול:

1. מה יעשה שר הבריאות כדי לענות על חומרת המצב ולהבטיח – כדברי מבקרת המדינה – ש"ציוד הרנטגן יניח את הדעת"?

2. כמה כסף נדרש כדי לתקן המצב?

3. כמה כסף מתכוון שר הבריאות לקבל מהאוצר כדי לענות על הבעיה?

תשובת סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בשנתיים האחרונות, מאז ביקורת מבקרת המדינה, הוחלפו או שופצו כ-35% מציוד הרנטגן וההדמיה בבתי-החולים הממשלתיים – בערך של כ-4.5 מיליוני דולר.

2. סך הכול, הערכה של כ-10 מיליון דולר.

3. בימים אלה נערכת סריקה יסודית של צורכי ציוד הרנטגן בכל בתי-החולים הממשלתיים, ובעקבותיה תגובש הפנייה התקציבית לאוצר לקראת תקציב 1994.

אשפוז נערים אוטיסטים בבתי-חולים לחולי נפש

חבר הכנסת ס' שלום שאל את שר הבריאות ביום כ"ח באדר התשנ"ג (21 במרס 1993):

מידיעה שפורסמה בעיתון "ידיעות אחרונות" עולה, כי 34 נערים אוטיסטים שגילם מעל 16 מאושפדים בבתי-חולים לחולי נפש, בעקבות מחסור במסגרות טיפוליות מתאימות.

מתברר, שבמצב הנוכחי בתי-החולים הפסיכיאטריים מאשפדים הרבה מאוד ילדים, אשר מקומם אינו שם כלל.

על-פי נתוני יושב-ראש האגודה הלאומית לילדים אוטיסטים, כי כיום יש 100 אוטיסטים שגילם מעל 18, אשר נמצאים ללא כל מסגרת.

ברצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרד הבריאות על המחסור הקיים במיטות בבתי-החולים הפסיכיאטריים בארץ?

2. האם נכון שפתרון לבעיה על-ידי שליחת נערים אוטיסטים לבתי-חולים לחולי נפש, הוא בבחינת פגיעה חמורה יותר בנערים, בכך שאין הם מקבלים את הטיפול המתאים להם?

3. האם נערך משרדך על מנת למצוא סידור הולם יותר לאותם נערים ולמצוא להם את המסגרת המתאימה, במטרה שיזכו לטיפול יעיל יותר?

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

1. אין כיום חסר במיטות פסיכיאטריות עבור נערים אוטיסטים, במובן המקובל. לעומת זאת, יש חסר במסגרות כמו הוסטלים ופנימיות, העשויות להוות "בית לחיים" עבור צעירים ובוגרים אוטיסטים שחייבים להימצא מחוץ לבית, וכן מסגרות תעסוקה ושיקום יום לאותם בוגרים שמשפחתם יכולה ומעוניינת להחזיקם בבית בשלב זה.

דברי הסבר: מתוך כ-400 האוטיסטים המוכרים כיום, כשליש הם בגילי העשרה. נערים ובוגרים אוטיסטים הזקוקים למסגרת אשפוזית אינם מאושפדים במחלקות פסיכיאטריות רגילות. זאת מכיוון

שהאוטיזם אינו מחלת נפש במובן המקובל, ודורש על כן מסגרת טיפולית השונה ממסגרת פסיכיאטרית רגילה.

כיום, עם התפתחות האבחון המוקדם ושיטות הטיפול בתחום האוטיזם, ברור כי יש צורך בהקמת מסגרת של גני-ילדים ובתי-ספר טיפוליים, הוסטלים ופנימיות שיהוו "בית לחיים". בשתי המסגרות האחרונות ניתן יהא לאפשר מגורים מחוץ לבית, החל מגיל טרום-ההתבגרות ואילך. בכל המסגרות הללו, שתאפשרנה שיקום וקידום בתחומי התפקוד הלקויים, נדרש צוות רב-מקצועי מתחומי בריאות, חינוך ורווחה, על מנת להגיע לתוצאות המצופות. משרד הבריאות יזם הידברות בנושא בין שלושת המשרדים הללו, ויש לצפות לתוצאות חיוביות בנדון.

נוסף על האמור, נדרשות מסגרות ייחודיות בתוך בתי-החולים הפסיכיאטריים, במתכונת ובמספר שאכן קיים כיום – 36 מיטות – עבור מתבגרים אוטיסטים. זאת, מכיוון שתקופת ההתבגרות הינה סוערת במיוחד, ויש לעתים צורך באשפוז – קצר או ממושך, הכול לפי המקרה – של האוטיסט המתבגר. כן נדרש לעתים אשפוז זמני קצר עבור בוגרים בתקופת המשבר.

2. נערים, או אף בוגרים אוטיסטים, אינם מאושפזים במחלקות פסיכיאטריות רגילות, אלא במסגרות ייחודיות, אשר גם בהימצאן בבית-חולים לחולי נפש הינן מחלקות נפרדות לחלוטין. מסגרות כאלה אכן קיימות זה שנים בארץ: בבתי-החולים "איתנים" ו"אברבנאל" בבת-ים. הטיפול המקצועי הניתן בהן הינו המתאים ביותר, כך שלא זו בלבד שאינו בבחינת פגיעה בנערים, כלשון השאלתא, אלא להיפך. במחלקות אלה מקבלים את הטיפול המקצועי המתאים ביותר. יעידו על כך ההורים, המסרבים לכל הוצאה או העברה של ילדם משם.

3. המשרד נערך לפתיחת מסגרות נוספות המהוות "בית לחיים" עבור צעירים ובוגרים. עמותות הורים אחדות הינן שותפות לתכנון ולהקמה של מסגרות אלה. ואכן, בשנים האחרונות הוקמו כמה מסגרות משולבות כאלה: בכפר "עופרים" שברמת-השרון ובשני הוסטלים, לצעירים ולבוגרים, בירושלים. כמו כן, המשרד עוסק עתה בהקמת מסגרת נוספת בשטח בית-החולים "נס-ציונה".

היו"ר ש' וייס:

אני מבין שאתה מרוצה.

אדוני סגן השר, אם תוכל להעיר לצוות העובדים החרוץ, שעוזר לכם בהכנת התשובות על השאלות

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

שהן ארוכות מדי.

היו"ר ש' וייס:

מה זה ארוכות מדי? זו מגילת זכויות האדם והאזרח. יש לנו בעיה, שגם השאלות ארוכות מדי.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

הוא צודק. אני מוכן להסתפק, אם אדוני יעיר לי להבא – – –

היו"ר ש' וייס:

לא רק לך.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

הוא יקבל את התשובה המפורטת ואני אענה במסגרת דקה.

היו"ר ש' וייס:

זה אפשרי.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

זה אפשרי.

היו"ר ש' וייס:

זה רעיון מצוין.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

אני אתן את הדבר העיקרי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

על השמות אני לא מוותרת.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

את לא מוותרת? קשה היה לי לבטא אותם, אף שדנתי בהם לפני שנתיים כחבר הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

כיוון שחבר הכנסת מיכאל איתן הוא חבר ועדת הכנסת, אולי תשקול את הרעיון הזה, חבר הכנסת איתן. תגלגלו את זה בוועדת הכנסת.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

אם אפשר להעיר, ברשות כבודו, הרי גם עצם העובדה, שמכינים את החומר – – –

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מעריך את זה.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

אני חושב, ואני לא טוען להחלטת הנשיאות, שאני מכבד אותה ומקבל אותה, אבל ברגע שהיתה טלוויזיה והשרים ענו, היה כאן שמח. ואתה התנסית. זה מה שקורה כאשר השאלות הן אחרי הדיונים.

היו"ר ש' וייס:

היום היו גם לפני. עשינו חלוקה.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

שתיים-שלוש שאילתות של השרה אורה נמיר.

עכשיו תראה מה קורה, לי נוח יותר אולי למסור לפרוטוקול, אבל אני חושב שאנחנו חוטאים למטרה, ברגע שמביאים את זה בצורה כזאת. חבר הכנסת טורח על השאילתא, המשרד טורח על התשובה, וזה מעניין את הציבור, אני בטוח.

היו"ר ש' וייס:

אני יודע.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

כאשר קוראים את התשובות.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

אני עושה את זה ברצון, אבל חברי הכנסת אינם. הם חיצוניים. היה מקרה שחבר הכנסת אורון חיכה חודש – יש לו עכשיו ישיבה – והיה נושא מאוד רגיש.

היו"ר ש' וייס:

אלה לא ימים רגילים היום.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

לכן, אני אומר: לשקול את הדבר. אם חברי הכנסת לא ישמעו את התשובות, יקראו אותן בכתב.

היו"ר ש' וייס:

זה רעיון מעניין מאוד. אולי חברי הכנסת תמר גוז'נסקי, יחד עם חבר הכנסת איתן, תגלגלו את ההצעה. רעיון מאוד קונסטרוקטיבי.

עכשיו יענה סגן השר על שאילתא מס' 906, של חבר הכנסת יגאל ביבי. חבר הכנסת יגאל ביבי איננו. התשובה תימסר לפרוטוקול.

כניסת מוהלים לבתי-חולים

חבר הכנסת י' ביבי שאל את שר הבריאות ביום כ"ח באדר התשנ"ג (21 במרס 1993):

פנו אלי מוהלים מספר, אשר בתי-החולים אינם מאפשרים להם להיכנס ולהציג את עצמם בפני היולדות, וכן אין מאפשרים להם למול תינוקות בבתי-חולים אלה, אף שהם מוהלים מוסמכים. טענת בתי-החולים היא, שיש להם מוהלים שלהם.

ברצוני לשאול:

1. האם נכונה הטענה שאין מאפשרים למוהלים מוסמכים להיכנס לבתי-חולים ולהציג את עצמם בפני היולדות?
2. האם קיימים קריטריונים ונהלים של משרדך, אשר לפיהם מאפשרים בתי-החולים כניסה של מוהלים מוסמכים לצורך עבודתם?
3. אם אין קריטריונים ונהלים, מה ייעשה לקביעת הוראות ברורות ואחידות, כדי להסדיר את העניין?

תשובת סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. למשרדנו לא ידוע על מקרים כמתואר בשאלתא. יש לציין כי משרדנו הביא לידיעת הנהלות בתי-החולים את רשימת המוהלים המוסמכים.
- למשרדנו לא ידוע על מקרים שבהם נמנע בבתי-החולים ממוהלים מוסמכים להציג עצמם בפני יולדות. לפיכך, איננו יכולים לאשר או להכחיש טענה זו.
2. לפי הקריטריונים שנקבעו, רשאי כל מוהל מוסמך על-ידי הוועדה הבין-מוסדית לפעול במסגרת בתי-החולים. לא נקבעו קריטריונים נוספים.
3. בהתאם לידוע לנו, אין צורך בקביעת קריטריונים או נהלים מעבר לאמור בתשובה מס' 2 לעיל. ידוע לנו כי בכמה בתי-החולים נקבעו נהלים לשם הסדר הנושא במסגרת בית-החולים. איננו גורסים כי יש מקום להנפיק נהלים ארציים. עם זאת, אם תבוא דרישה מהוועדה הבין-מוסדית להסמכת

מוהלים אשר ברבנות הראשית לקביעת קריטריונים ונהלים לנושא זה, יהיה משרדנו מוכן לפעול בהתאם להמלצתם.

טיפול שיניים לחולי איידס

חבר הכנסת ש' יהלום שאל את שר הבריאות ביום ג' בניסן התשנ"ג (25 במרס 1993):

בימים אלה פורסמה הודעתו של ד"ר מרק ליטנר, יושב-ראש ההסתדרות הרפואית לרפואת שיניים, כי יש להקים מרפאת שיניים מיוחדת לחולי איידס, כדי למנוע הדבקת רופאי שיניים במחלה וכדי לאפשר טיפול בחולי איידס, החוששים מחשיפת עובדת היותם נגועים במחלה.

ברצוני לשאול:

1. האם משרדך מקבל עצה זאת ויפתח מרפאה כנ"ל?

2. כיצד נערך המשרד נוכח העובדה שחולי איידס חוששים לחשוף את מחלתם בפני רופאי שיניים, ולכן או שאינם מקבלים טיפול או שמקבלים טיפול בלי להזדהות, ובכך מסכנים את הרופאים ואת מטופליהם האחרים?

תשובת סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. משרד הבריאות אינו מקבל הצעה זו ואינו רואה מקום לפתיחת מרפאות מיוחדות לטיפול בחולי איידס. בהתאם למדיניות המשרד, כל הרופאים אמורים לנקוט את כל כללי הזהירות שימנעו את הדבקתם.

2. משרד הבריאות הוציא הנחיות לכל רופאי השיניים, האוסרות עליהם דחיית חולים למתן טיפול רפואי לשיניהם בגין היותם חולים במחלת האיידס. בהנחיות משרד הבריאות נקבעו אף אמצעי הזהירות שעל רופא השיניים לנקוט על מנת למנוע הידבקות בנגיף האיידס, וכמו-כן עיקור וחיטוי למניעת אפשרות העברת הנגיף למטופליהם.

נקיטת אמצעי זהירות אלה על-ידי רופא שיניים בכל מטופל ומטופל תמנע כל סיכון של הרופאים ומטופליהם בהידבקות בנגיף זה.

מוצא עדתי כשיקול בטיפול בחולי נפש

חבר הכנסת א"ח שאקי שאל את שר הבריאות ביום ג' בניסן התשנ"ג (25 במרס 1993):

ברבעון למדעי ההתנהגות "מגמות", של מכון הנרייטה סולד, פורסם מחקר שערך ד"ר יונתן רבינוביץ מאוניברסיטת בר-אילן, ובו הוא קובע, בין השאר, כי מוצאם העדתי של חולי הנפש קובע את הטיפול בהם, וכי "החלטות של מטפלים מושפעות מפופולריות ומזמינות של מקרים דומים בזיכרונם".

ברצוני לשאול:

1. האם יש בסיס למסקנות אלה העולות מן המחקר?

2. אם כן – מה יעשה כדי שמוצא עדתי לא יהיה שיקול בטיפול וכדי שהמטפלים יעסקו במתן הטיפול בלבד?

תשובת סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ד"ר רבינוביץ הינו מרצה בכיר באוניברסיטת בר-אילן. הוא עסק במחקר בנושא באוניברסיטת "קולומביה" בניו-יורק ועלה ארצה לפני שנים מספר.

בבדיקה שערכנו עם ד"ר רבינוביץ לא עלו המסקנות כנ"ל. הוא ציטט מכשלות בתהליך קבלת החלטות של מטפלים בבריאות הנפש על סמך ספרות מארצות-הברית, ולא התייחס לארץ כלל.

אשפוז חולי נפש מסוכנים

חבר הכנסת ד' מנע שאל את שר הבריאות ביום ג' בניסן התשנ"ג (25 במרס 1993):

ביום ראשון, 28 בפברואר 1993, לפנות בוקר, נרצחה גברת ח"ש ובנה ש"ש (שמותיהם המלאים מופיעים במקור) נדקר בכל חלקי גופו על-ידי בנה האחר של ח"ש, זיכרונה לברכה.

על-פי פרסומים, אין זו הפעם הראשונה שהחשוד, שכבר אושפז בעבר, משתולל ומאיים על חייהם של אחרים. ב-2 ביולי 1987 הוא הסתגר שעתיים בבית הוריו כשסכין בידו, ואיים לרצוח את הוריו ולדקור את עצמו.

מר ש' אושפז על סמך היותו מסוכן לסביבתו. אשפוזו נעשה על סמך חוות דעת רפואית.

ברצוני לשאול:

1. מה הם הנהלים לאשפוז חולה מסוכן בבית-חולים סגור?

2. מי קובע, ועל-פי אילו קריטריונים, האם לשחרר חולה מסוכן לציבור, והאם תקופת האשפוז תלויה בהחלטת שופט בית-המשפט?

3. מה יעשה משרד הבריאות בכל הקשור לאשפוזם ולשחרורם של חולים מסוכנים?

תשובת סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. החוק לטיפול בחולי נפש, התשנ"א–1991, קובע, סעיף 35ב, כי "המטרה העיקרית של אשפוז חולה בבית-חולים הינה קבלת טיפול רפואי, ואין לאשפז אדם בבית-חולים לשם הגנה על הציבור או עליו בלבד, אלא לפי הוראות חוק זה".

לפי הוראות החוק, כאשר אדם הינו חולה נפש וכתוצאה ממחלתו הוא מסוכן לסביבה או לעצמו, והוא מסרב לקבל טיפול, רשאי הפסיכיאטר המחוזי להורות על טיפול כפוי בניגוד לרצונו של החולה, לאחר שהחולה נבדק על-ידי פסיכיאטר שהוסמך לבדוק מטעם הפסיכיאטר המחוזי.

2. הטיפול הכפוי יכול להינתן הן במסגרת מרפאה והן במסגרת בית-חולים – במחלקה סגורה או פתוחה, הכול לפי נתוני החולה הנדון. אשפוז כפוי – דהיינו, תחת הוראת אשפוז של פסיכיאטר מחוזי – הינו בתוקף למשך שבוע ימים, והחולה מקבל טיפול תרופתי אף אם הדבר בניגוד לרצונו. אם לאחר שבוע ימים עדיין קיימת סכנה והחולה מסרב לטיפול, רשאי הפסיכיאטר המחוזי להאריך את האשפוז הכפוי בשבוע נוסף. בתום שבועיים, אם החולה עדיין מסוכן ומסרב לטיפול, עוברת סמכות הכפייה לידי ועדה פסיכיאטרית מחוזית, המורכבת מיושב-ראש שהינו משפטן הכשיר להיות שופט ושני מומחים בפסיכיאטריה.

ועדה זו רשאית להאריך את האשפוז לתקופה של שלושה חודשים ולאחר מכן לתקופות נוספות אשר לא תעלינה על שישה חודשים.

בכל המקרים שבהם האשפוז הכפוי מוארך מעבר לשבוע הימים הראשון, חייב הדבר להיעשות על-פי בקשה מנומקת בכתב מאת מנהל בית-החולים שבו מאושפז החולה או מנהל המחלקה הפסיכיאטרית; דהיינו, בידי מנהל בית-החולים הפסיכיאטרי או מנהל המחלקה ניתנת ההחלטה אם

לשחרר חולה שהתקבל לטיפול בתוקף הוראת אשפוז סעיף 30(א) או לפנות ולבקש הארכת משך האשפוז – סעיף 10(ב) ו-ג). בכל התהליכים הנ"ל לא קיימת מעורבות של בית-המשפט.

בית-המשפט המחוזי, בשבתו כדן יחיד, משמש כערכאה לערעור על החלטות הוועדה הפסיכיאטרית המחוזית אם הוגש ערעור על-ידי החולה, קרובו או היועץ המשפטי לממשלה.

3. בעקבות האירוע הטרגי בדקה ועדה מטעם משרד הבריאות את הנהלים ומצאה כי במקרה דנן לא היתה הבעיה בנהלים אלא באכיפתם.

לאור זאת נשקלת כיום בדיקה של תהליכי בקרה מרכזיים בתמיכת מערכת המידע.

לסיכום: מטבע הדברים, אין לשחרר חולה שהינו מסוכן וזקוק לאשפוז. מרגע שחולה עם נתונים כאלה מאושפז, הסמכות ושיקול הדעת לגבי מועד שחרורו נתונים בידי מנהל המחלקה או מנהל בית-החולים. אך אם המנהל מגיע למסקנה, כי נתוני החולה מחייבים המשך אשפוז והחולה מסרב ויש צורך לכפות עליו טיפול בניגוד לרצונו, עליו לפנות לפסיכיאטר המחוזי או לוועדה הפסיכיאטרית המחוזית בהתאם לעניין.

הפריות מלאכותיות לנשים לא-נשואות

חברת הכנסת ת' גוז'נסקי שאלה את שר הבריאות ביום ג' בניסן התשנ"ג (25 במרס 1993):

לאחרונה פורסם, כי משרד הבריאות התיר לבתי-החולים לבצע הפריות מלאכותיות, מזרע של תורם המצוי בבנק הזרע, גם בנשים לא-נשואות.

ברצוני לשאול:

1. מה הוא מספר הנשים הנשואות והנשים הלא-נשואות שביקשו שירות זה בשנתיים האחרונות? כמה מתוכן נענו?

2. מה נדרש מאשה נשואה כדי לקבוע את התאמתה להיות אם?

3. מה נדרש מאשה רווקה כדי לקבוע את התאמתה להיות אם?

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

1. אין במשרד הבריאות רישום מרכזי של מספר הנשים הפונות לקבל את השירות. לפי הנתונים הקיימים בידינו, מספר הפונות מסתכם בכמה מאות, ו-5%-10% מתוכן הן נשים לא-נשואות. רוב הפונות נענו והוחל אצלן בטיפול.

2. אין דרישות מאשה נשואה לקבוע את התאמתה להיות אם.

3. בנוהלי בנק הזרע נקבע, כי אשה לא-נשואה תקבל גם חוות דעת של עובד סוציאלי ופסיכיאטר לגבי התאמתה ויכולתה להתמודד בעתיד עם גידול התינוק, במטרה למנוע מהחברה כי הנושא ייפול, בסופו של דבר, למעמסה עליה. זאת, כאשר לרופאים המטפלים ולמוסד יש אחריות עקיפה וישירה לתהליך ולתוצאותיו.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

הסיבה להגשת השאליתא היתה באמת התשובה על השאלה השלישית, האפליה הזאת שקובעת, שאשה נשואה, מעצם העובדה שהיא נשואה, כבר לא צריך כאילו לבדוק את הכשירות שלה להיות אם, אבל אשה רווקה צריכה להביא אישור מפסיכיאטר או מפסיכולוג, מה שאתה אמרת. אני חושבת, שהאפליה הזאת, אין לה שום שחר; כי אם מדינת ישראל סבורה שהיא צריכה לבדוק את הכשירות של אשה להיות אם, צריך להחיל את זה על כל הנשים. מאחר שאנחנו באופן הגיוני לא עושים את זה, אני לא רואה שום סיבה בעולם להפלות לרעה אשה רווקה ולהטיל עליה קשיים נוספים.

היו"ר ש' וייס:

זו היתה תשובה, אדוני סגן השר. עכשו תדביק לה שאלה והכול יהיה בסדר.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

ההערה שלך, חברת הכנסת גוז'נסקי, אני מוכן לבדוק אותה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

תודה רבה.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

אני רוצה להגיד לכנסת, שבאמת, עם כל הכבוד, לא הייתי מסתפק ב"רוב הפונות", "רוב הפונות", "בין 5% ל-10%", ויש הבדל בין 5% ל-10%, זה כפול. אני אדאג במשרד, כי בעתיד נדאג לתשובות מדויקות. יש לנו מרכז מידע משוכלל מאוד, ביקרתי בו והוא מצוין – אנחנו נדאג גם לתשובות מדויקות פחות או יותר. אני אבדוק את הנושא הזה בחיוב.

פרוצות נשאות נוגדני איידס

חבר הכנסת ש' עמור שאל את שר הבריאות ביום ג' בניסן התשנ"ג (25 במרס 1993):

לאחרונה התגלו בקרב פרוצות נוגדני איידס. הפרוצות, היודעות על הנוגדנים שהן נושאות, ממשיכות לעבוד ומסכנות בכך את חיי הציבור. הרשויות הרפואיות מכירות את שמות הפרוצות ופרטיהן, אולם החוק לא מאפשר להן להזהיר את הציבור ולפרסם את השמות.

ברצוני לשאול:

1. מדוע אין החוק מאפשר פרסום שמות נשאי איידס המסכנים את הציבור?

2. מה יעשה משרד הבריאות כדי למנוע מאנשים כאלה להמשיך ולסכן את הציבור?

תשובת סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מדיניות משרד הבריאות היא, שלא לחשוף זהות נשאי נגיף האיידס, מאחר שפרסום זהות הנשאים עלול להרתיע נבדקים הבאים להיבדק מרצונם החופשי מלעשות זאת. הימנעות הציבור מביצוע הבדיקה לגילוי מחלת איידס עלולה לסכן את כל תוכנית מניעת מחלת האיידס בישראל, המבוססת על ביצוע בדיקות סקר לקבוצות סיכון ולכל המעוניינים בביצוע הבדיקה ועל פעולות הסברה לציבור הרחב ולאוכלוסיית הנשאים בפרט.

יתר על כן, על הציבור לדעת, כי מי שמקיים יחסי מין עם יצאניות חייב להיות מודע לאפשרות של הידבקות במחלות מין כתוצאה ממגע מיני זה, ובין היתר במחלת האיידס, ולפיכך, חלה עליו האחריות לדאוג לשלומם ולבריאותם ולנקוט את אמצעי הזהירות המומלצים.

עם זאת, בודקת ועדת ההיגוי לאיידס את האפשרות להרחבת הבדיקות בקרב קבוצות סיכון, כמו נרקומנים ויצאניות.

2. המשרד פועל באמצעות הסברה וחינוך בקרב האוכלוסייה, כי נקיטת אמצעי זהירות עשויה למנוע הדבקה במחלות מין, ובהן מחלת האיידס, ובכך להקטין את הסכנה של אנשים אלה למינימום האפשרי.

גילוי נשאי איידס

חבר הכנסת ז' המר שאל את שר הבריאות ביום ג' בניסן התשנ"ג (25 במרס 1993):

באמצע חודש מרס עלתה לסדר-היום הציבורי ביתר שאת בעיית מחלת האיידס והתפשטותה, עם גילוי הרופא נשא הנגיף ואי-גילויים של אחרים שנבדקו ונמצאו נשאים או חולים ולא שבו לקבל את תוצאות הבדיקה.

ברצוני לשאול:

1. מה היא מדיניות המשרד לגבי בדיקות איידס תקופתיות של קבוצות מסוימות באוכלוסייה?
2. מה היא עמדת משרדו בסוגיה של צנעת הפרט מול טובת הציבור, כמו למשל במקרה שהתגלה?
3. האם גיבש משרדו מדיניות באשר לגילויים ולמציאתם של אלו שנבדקו ונמצאו נשאים או חולים?
4. האם מגבש המשרד מדיניות כוללת בסוגיה, ומה היא?

תשובת סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מדיניות המשרד הינה להציע לכל המעוניין בבדיקות לגילוי נגיפי איידס לעשות בדיקות אלה. המלצות אלה מוצעות במיוחד לקבוצות מסוימות באוכלוסייה. עם זאת, אין מדיניות המשרד לאכוף בדיקות איידס. הניסיון מלמד, שכל ניסיון לאכוף בדיקות תקופתיות או בדיקות לקבוצות אוכלוסייה מסוימות מחטיא את המטרה ומפריע לפעולות מניעת התפשטות המחלה. אותם אנשים החברים בקבוצות הסיכון עלולים לרדת למחתרת, ובעקבות זאת לגרום להגברת התפשטות המחלה.

לפיכך, מדיניות המשרד, בדומה למדיניות הנקוטה במדינות מפותחות אחרות, הינה להתמקד בנושאי חינוך והסברה ולעודד בדיקות מרצון.

2. נושא זה נשקל ונמצא בטיפול בערכאות, ועל-פי חוות-דעתו של היועץ המשפטי לממשלה, טובת הציבור הינה לשמור על צנעת הפרט והחיסיון הרפואי. מבחינתנו לא עמדה כאן סכנה לבריאות הציבור.

3. במשרד קיימות הנחיות ברורות בדבר איתורם של אלה שנבדקו ונמצאו נשאים או חולים. חובת האיתור הינה על הרופא האחראי במרכז שבו בוצעה הבדיקה.

4. לאחרונה מונתה מחדש ועדת היגוי ארצית לנושא מחלת האיידס, אשר שוקדת בימים אלה על גיבוש המלצות לגבי מדיניות בכל הקשור למחלה זו ולנשאים. אנו צופים כי בתוך תקופה קצרה תגובש מדיניות כוללת.

מרפאות לבדיקת נוגדני איידס בשטחים

חבר הכנסת ר' אדרי שאל את שר הבריאות ביום ג' בניסן התשנ"ג (25 במרס 1993):

בעיתון "דבר" מיום 8 במרס 1993 פורסם, כי ל-2 מיליוני ערביי השטחים אין אף מרפאה אחת לבדיקת נוגדני איידס.

ברצוני לשאול:

1. האם נכון הדבר?

2. האם יקים משרד הבריאות מרפאות לבדיקת נוגדני איידס בשטחים, והאם מתקיים עדכון שוטף בין משרד הבריאות לבין רופאים העובדים בשטחים על פרטי המחלה, הטיפול וכדומה?

3. האם נערכות פעולות הסברה כלשהן על המחלה בקרב ערביי השטחים? האם מועבר המידע הרלבנטי בקרב התלמידים בבתי-הספר הערביים? והאם שוקל משרדך לערוך שידורי הסברה על המחלה באמצעות הטלוויזיה בערבית?

תשובת סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. א. באזור יהודה ושומרון נהוג לבדוק נוגדני איידס בכל מנות הדם של תורמי הדם באזור. הבדיקות מבוצעות במכשירים המיוחדים המוצבים במעבדות של שישה בתי-חולים ממשלתיים: טול-כרם, ג'נין, רפידיה-שכם, רמאללה, בית-ג'אלה וחברון. אחרי שתי תשובות חיוביות – לבדיקת אלייזה – מוודאים את התשובה במעבדה המרכזית במרכז הרפואי "שיבא" בתל-השומר, המשרתת דרך קבע את יהודה ושומרון בנושא זה.

כל תושב ביהודה ובשומרון יכול לגשת לבדיקה חינם, אבל, לצערנו, אין פניות או בקשות מתושבי האזור. באזור שוררת אווירת התעלמות והכחשה לגבי כל מה שנוגע להומוסקסואליות, ביסקסואליות, עיסוק בזנות וקבלת שירותי מין מפרוצות המתמכרות לסמים ולהזרקה תוך-ורידית של סמים.

ד"ר שלמה מעיין, מנהל מרפאת איידס באחד מבתי-החולים ביהודה ובשומרון, אומר שאין נכונות מצד תושבים להתייצב במרפאה כזו, אבל אנו ממשיכים בהתייעצות עם יועצנו ד"ר מעיין לגבי הצורך וההצדקה להפעיל מרפאה כזו ביהודה ובשומרון.

ב. קיים קשר שוטף בין שירותי בריאות הציבור ביהודה ובשומרון וקמ"ט בריאות ביהודה ובשומרון לבין משרד הבריאות ומנהל מרפאת האיידס בבית-החולים "הדסה עין-כרם". כל הגורמים מעודכנים לגבי תמונת המצב הנוכחית, שלפיה רשומים ביהודה ובשומרון חמישה חולי איידס שנפטרו – ארבעה גברים ונערה, ארבעה חולי איידס חיים, הנמצאים בטיפול תרופתי והשגחה, ונשאית אחת של הנגיף הנמצאת במעקב.

3. א. עד כה לא נערכו פעולות הסברה, היות שראשי המערכת הרפואית הפלשתינית לא רצו לעורר בהלה בציבור. יש לציין, שראש שירותי בריאות הציבור ורופאים בכירים נוספים במערכת נוטים להתכחש לאפשרות של המחלה ונשאיות הנגיף בקרב האוכלוסייה הפלשתינית. כיום אנו מנסים לשכנע את רופאי בריאות הציבור ביהודה ובשומרון לתכנן פעולות הסברה בנושא.

ב. כיום מתקיימות התייעצויות בין שירותי בריאות הציבור ביהודה ובשומרון לבין משרד קמ"ט חינוך בנושא היערכות לפעולות הסברה בקרב תלמידים בבתי-ספר.

ג. במסגרת המינהל האזרחי ביהודה ובשומרון נשקלת כיום האפשרות לעריכת שידורי הסברה בנושא איידס באמצעות הטלוויזיה והרדיו בערבית. הכוונה היא, שרופאים פלשתינים בכירים בשירותי בריאות הציבור, העוסקים במחלות זיהומיות ואפידמיולוגיה, יתראיינו בכלי התקשורת בערבית למטרת הסברה.

בדיקות לגילוי נוגדני איידס בקרב הצוות הרפואי

חבר הכנסת ר' אדרי שאל את שר הבריאות ביום ג' בניסן התשנ"ג (25 במרס 1993):

בעקבות הפרסום בארץ ובחוץ-לארץ, כי קיים חשש שכירורג גיניקולוג הדביקו את לקוחותיהם באיידס לאחר שלקו במחלה, ברצוני לשאול:

1. האם יחייב משרד הבריאות את הצוות הרפואי לעבוד בדיקות תקופתיות לגילוי נוגדני האיידס?

2. בעקבות החשש כי חולה הנזקק לטיפול רפואי בבית-החולים לוקה במחלה בידיעתו או שלא בידיעתו, האם יחייב משרד הבריאות את המטופלים שהטיפול בהם דורש מגע עם דם לעבור בדיקה לגילוי נוגדני איידס?

תשובת סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מדיניות משרדנו הינה, שלא לחייב או לאכוף בדיקות תקופתיות על שום אוכלוסייה, ובכללה הצוות הרפואי. יתר על כן, הסכנה כי צוות רפואי ידביק מטופלים הינה בשיעור שבין 1:100,000 ל- 1:1,000,000. שיעור כה נמוך אינו מצדיק כלל בדיקות תקופתיות. עם זאת, מדיניות המשרד הינה לעודד בדיקות לנגיפי האיידס מרצון לקבוצות מסוימות באוכלוסייה ולכלל המעוניין.

2. הבדיקות לנוגדני איידס למטופלים נעשות בהתאם לשיקול רפואי ספציפי לכל מטופל ואין מתייחסות לסוג הטיפול שהמטופל נזקק לו. בהתאם להנחיות משרדנו, על הצוות המטפל, בבואו לטפל בחולים, ובמיוחד בזמן שהטיפול דורש מגע עם דם המטפל, לנקוט את כל אמצעי המיגון והזהירות על מנת להימנע מהדבקה. נקיטת אמצעי זהירות על-ידי הצוות המטפל, בהתאם להנחיות משרד הבריאות, ימנע מהמטופלים את סכנת הדבקותם.

נזקי הרעש לבריאות האדם

חברת הכנסת ע' מאור שאלה את שר הבריאות ביום כ"ב בניסן התשנ"ג (13 באפריל 1993):

לפי המידע שבידי, עוצמת רעש בדרגה גבוהה מדי גורמת לפגיעה בריאותית בשמיעה ואולי גם לנזקים נוספים. כידוע, חוק הגבלת הרעש מכוון רק לגבי הגבלת שעות הרעש ביממה, אך אין בנמצא חוק שיגביל את עוצמת הרעש משיקולים בריאותיים.

ברצוני לשאול:

1. האם התייחס משרד הבריאות לנושא זה?

2. אם טרם התייחס, האם המידע של המומחים במשרד הבריאות מאשר את הממצא, שלפיו עוצמת הרעש גורמת למפגעים בריאותיים?

3. האם יטפל השר בנושא, וכיצד?

תשובת סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בהתייחס לשאלת הנדונה ברצוני לציין, כי האחריות המיניסטריאלית לרעש היא של המשרד לאיכות הסביבה. כל מכשירי המדידה לרעש שהיו ברשותנו עברו למשרד זה. לאחר העברת המכשירים ביקש מאתנו המשרד לאיכות הסביבה להמשיך ולהיות אחראים בנושא של אולמות שמחה – חתונות ומסיבות בר-מצווה. אין אנו אחראים למקומות הבילוי הציבוריים.

1. לפני העברת הנושא למשרד, לפני שלוש שנים, היתה התייחסות לנושא.

2. קשה לקבל חוות דעת רפואית על כך שרעש גורם לנזק בריאותי למטה מהסף הגורם ל-PHNONAL TRAUMA. עקב כך, פעל המשרד בנושא בעבר רק בהתייחס למטרד שהרעש גורם.

3. את שאלת הטיפול בנושא הרעש בעתיד יש להפנות למשרד לאיכות הסביבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לסגן שר הבריאות על שיתוף הפעולה הפורה. על כמה שאלות של שרת העבודה והרווחה לא נשיב היום. נשתדל בהקדם להשלים את החסר. אדוני המזכיר, נא לרשום זאת לפניך.

הצעת חוק הרשות לפיתוח הנגב (תיקון מס' 2) (גבולות הנגב),

התשנ"ג-1993

(קריאה ראשונה)

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים לסעיף חדש בסדר-היום. אני מזמין את חבר הכנסת דוד מגן. הצעת חוק הרשות לפיתוח הנגב (תיקון מס' 2) (גבולות הנגב), התשנ"ג-1993, בקריאה ראשונה. אתה בוודאי תעשה זאת בקיצור. יש לך סיכוי לאישור בזק. אני אצטרף לתמיכה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבטיח לך, אני יודע בדיוק מה ייעשה כאן. שלישי מחברי הכנסת הנוכחים מדברים בעד ההצעה וגם יצביעו בעבורה. חבר הכנסת מיכאל איתן ידבר נגד, אבל הוא הבטיח לי שיצביע בעד.

מיכאל איתן (הליכוד):

הבטחתי שלא אצביע נגד.

דוד מגן (הליכוד):

כך שהדיון יהיה קצר מאוד.

מדובר בתיקון טכני בחוק הרשות לפיתוח הנגב. הנושא נדון ונבדק בוועדת הכלכלה של הכנסת. גם הממשלה תומכת בכך. בעת חקיקת החוק לא נכללו במסגרת הגדרת הנגב יישובי חבל-לכיש. מוצע אפוא לכלול יישובים אלה בתחום טיפולה של הרשות לפיתוח הנגב, העשויה לתרום לביסוסם ולחיזוקם גם על רקע המצוקות הקיימות היום בבירת לכיש, בקריית-גת. אני חושב שאישור הצעה זו על-ידי הכנסת בהחלט יוכל לקדם את קריית-גת לתחום אזור עדיפות לאומי א'. בעצם החקיקה הזאת נוכל לקדם ולחזק את יישובי חבל-לכיש, ובכללם את קריית-גת.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת אביגדור קהלני אינו נוכח. חבר הכנסת פורז אינו נוכח. חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה, רשות הדיבור לך.

מכיוון שנמצאים פה שלושה חברי כנסת מסיעת הליכוד, אני רוצה לספר לכם, שפעם חבר הכנסת יוחנן בדר, מחשובי הפרלמנטרים שלנו, נקלע למצב כזה שהיה במליאה יושב-ראש ישיבה ועוד חבר כנסת אחד. הוא קם ואמר כך: אדוני היושב-ראש, רבותי הפרוטוקול – ומסר את כל הנאום לפרוטוקול.

בבקשה, חבר הכנסת מיכאל איתן. אחריו – אני מבין, חבר הכנסת סילבן שלום.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בראשית דברי ברצוני לבטא מעט מורת-רוח מהקצב המזורז שיושב-ראש הישיבה מכתیب לנו. השעה היא שעה מאוחרת, והיום היה גדוש בנושאי אי-אמון, אבל,

לטעמי, אם חבר כנסת אחד או שניים נשארו, ונמצא כאן סגן שר שמשיב על שאלות, אני לא חושב שיש טעם לדחוק, אלא להיפך. נשארו שניים, שלושה או ארבעה חברי כנסת שאכפת להם והם רוצים לשמוע את התשובה. אני חושב שצריך לאפשר זאת, אפילו אומר, שאם בשעה רגילה יש רבים ומכסת הזמן ומירוץ הזמן דחוקים יותר, אז אולי אין מקום לנאום בליברליות, אבל דווקא בשעה כזאת, שבה עשרות שאלות מוקראות רק לפרוטוקול, כשיש חבר כנסת אחד או שניים שנמצאים כאן, אני חושב שמן הראוי לאפשר הרחבה, אם יש צורך בכך.

היו"ר ש' וייס:

אני הערתי הערה זו, חבר הכנסת איתן, וגם בראשית הישיבה כבר הערתי – מאז היה יצחק שמיר יושב-ראש הכנסת, והוא הקפיד על כך, התפשטה מסורת שהשאלות הפכו להצעות לסדר-היום. כלומר, שאלות ארוכות מדי, תשובות ארוכות מדי. זו לא היתה הערה ספציפית לערב. אנחנו פשוט לא יכולים לעמוד בזה. ואני חושב שדווקא ההצעה של סגן השר מסאלחה היתה מאוד מעניינת, ואני מציע שתשקלו אותה. כלומר, התשובה תינתן ותיכנס לפרוטוקול, ל"דברי הכנסת", גם לעיתונות, וכאן נעשה את זה כמו בפרלמנט הבריטי. אם אתם צופים בכבלים, זה פנטסטי – קמים, שואלים דקה, ראש הממשלה עונה דקה וחצי. זה יופי של קצב. זה לא פוגע בפרלמנטריזם.

דוד מגן (הליכוד):

יש גם מחיאות כפיים.

היו"ר ש' וייס:

גם רקיעות רגליים. אני יודע.

סילבן שלום (הליכוד):

יש גם קריאות: "הו".

היו"ר ש' וייס:

HEAR, HEAR. אבל הם עושים זאת יחד. יש מקהלת קריאות כל שלוש דקות, ואחר כך שתיים-שלוש דקות שקט. בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

לגופו של עניין, אין לי ספק שחבר הכנסת דוד מגן הוא אחד הפרלמנטרים הפעילים, הנבונים והיעילים כאן בבית, והוא יודע היטב לשלב את השליחות שלו גם במישור הלאומי וגם במישור האזורי המקומי. לכן אני לא רוצה לדבר בגנות פעולתו, שהיא בהחלט, מבחינתו האישית, לגיטימית. אלא שאני מטיל ספק רב אם אנחנו, ככנסת, זקוקים לחוקים השונים, הבאים במדינה כל כך קטנה לחלק את המדינה לכל מיני אזורים שמקבלים כביכול עדיפות כזאת או אחרת.

מובן שאין לי שום דבר נגד הרצון לפתח את גוש-לכיש במיוחד ואת הנגב בכלל. אלא מה, אנחנו יודעים שאנחנו מקימים רשויות על גבי רשויות, עוד מועצות ועוד ביורוקרטיה, והפיתוח המרכזי של האזורים הללו קשור בדבר אחד בלבד: מקורות תעסוקה. כאשר יש מקורות תעסוקה, יש אוכלוסייה שמרוויחה כסף, באים שירותים מסחריים, באה רווחה גדולה יותר, הרשות המקומית יכולה לגבות יותר מסים – מין כדור שמתחיל להתגלגל ומעלה ברמתו את כל החיים: גם הכלכליים, גם החברתיים, גם החינוכיים; את כל רמת החיים.

התרופה היא לא על-ידי הזזת קווים. אתה מציע שאנחנו נזיז את הקו של הנגב במקום שיהיה מדרום לקו 110, נזיז אותו חמש מעלות צפונה, והוא יהיה מדרום לקו 115. עוד מעט כל המדינה תהיה הנגב, לפי הגישה הזו.

לא דין מצפה-רמון בנגב כדינו של אזור לכיש. גם לא דומה סוג הסיוע וסוג הטיפול שצריך לתת לאזור לכיש לטיפול שצריך לתת לאזור מצפה-רמון. אם אני צריך להצביע בעד מתן טיפול או עדיפות או סיוע או הכוונה בגדול לאזור לכיש, אני מוכן להצביע בהחלט כן. אני לא בטוח שמה שאתה מציע כאן, שזו איזו החלטה אדמיניסטרטיבית להגדיל את תחום שיפוט של רשות הנגב – מישהו במושב כלשהו ממושב לכיש או בבירת החבל קריית-גת יוכל בגדול להכיר לך תודה; או שאתה לעצמך, תבוא בעוד שלוש או ארבע שנים ותגיד: הנה כתוצאה מכך באמת סייעתי לאזור באופן מעשי בצורה כזאת או בצורה אחרת.

אני רואה שלפתחנו עומד גם הנושא של חוק רשות הגליל, של מועצת הגליל, הרשות לפיתוח הגליל. מרוב רשויות אנחנו נעלמים.

אתה עצמך, אדוני חבר הכנסת דוד מגן, היית שר הכלכלה והתכנון, ואתה יודע יפה מאוד, שאם כבר קיימת איזו הצדקה להתערבות ממשלתית ספציפית באזורים מסוימים, הרי היא צריכה להיעשות במקום שמועד לכך על-פי המבנה של ממשלת ישראל; לטעמי זה מיותר גם שם בצורה הזאת, אבל אם כבר – דרך משרד הכלכלה והתכנון, שהוא מופקד על הדברים האלה.

לכן, בהוספת גופים, בתיאומים – הרי גם בחוק רשות הנגב, תיאום בין משרדי הממשלה הוא אחד הפונקציות המרכזיות. מקימים מנגנון לתאם בין משרדי הממשלה כאשר בתוך הממשלה עצמה, שמקימה את המנגנון הזה, יש משרד המופקד על התיאום. ואותו משרד לא מצליח לתאם כבר במציאות של היום, כי הוא קטן וחלש, על אחת כמה וכמה בין אותן רשויות.

משום כך אני סקפטי מאוד, וזו הסיבה לדברי ההסתייגות שלי. אבל, עם זאת, מאחר שאני שותף לפעילות היוצרת שלך באזור לכיש במשך שנים רבות, וקטונתי מלהיות הבלם שיבלום את הקטר ששמו דוד מגן, במירוצו לפיתוח האזור, כפי שהוא עושה במשך שנים רבות, לכן אמנע מהצבעה. אני מקווה שבועדת הכנסת, שבה החוק הזה יטופל, ינסו למצוא את הטוב שבכל העולמות.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת סילבן שלום. תשתדלו, חברי הכנסת, להתגבש סביב שתיים-שלוש דקות בגלל ההסכמה הרחבה שקיימת כאן באולם. בבקשה.

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הרשות לפיתוח הנגב היא דבר שהוקם לא מזמן. פעם קראו לזה מועצת הנגב, אחר כך הרשות לפיתוח הנגב, קראו לזה בכמה שמות. מבחינה זו, בשלב מסוים בעבודה שלי במשרדים הממשלתיים הייתי שותף גם לעניין הזה, כשעבדתי במשרד הכלכלה והתכנון, במועצת הנגב. הנושא הזה היה אז בחיתוליו, לא היה בדיוק מצב מגובש, זה היה יחד עם משרד התעשייה והמסחר. מינו מנכ"ל, שעדיין לא קיבל את משכורתו, ואולי טוב לומר זאת לפרוטוקול: משה הבדלה, שצריך כבר לקבל את כספו אחרי כל כך הרבה זמן. עדיין יש דיונים.

אני רוצה להתייחס להצעה של חבר הכנסת מגן. קריית-גת אומנם נמצאת היום מחוץ למה שנקרא נגב, אבל אין ספק שבתודעה היא נחשבת למקום מרוחק כמו הנגב. ולמה זה כך? אני רוצה להביא המחשה מדבר שהיה רק ביום שישי. מישהי, לא אומר את שמה, היתה בהלווייתו של ישראל פולק בקריית-גת. והיא אומרת לי: איזו נסיעה ארוכה, שעה נסיעה. אמרתי לה: קריית-גת, זה לא יכול להיות שעה, זה חייב להיות פחות. אבל עדיין בתודעה זה נחשב למקום רחוק, זה נחשב מחוץ לאזור. מקריית-גת עד באר-שבע המרחק הוא 45 או 40 ק"מ, אבל עדיין יש זהות מסוימת לכל האזור הזה. ואם קבעו קו מסוים, שמעכשיו קוראים לזה לכיש, אולי יש סיבה מסוימת, גיאוגרפית. כמו מישור החוף והשרון – אתה מגיע לרמת-השרון או להרצלייה, אתה לא יודע בדיוק מה אתה עובר, אבל יצאת ממישור החוף ונכנסת לאזור השרון. זה לא ברור כלל. אתה נמצא על אותו כביש, עברת רמזור אחד, ופתאום אתה בשרון. הדברים דומים גם כאן. כלומר, אומנם אתה עובר לאזור אחר, אבל אין שום ספק שקריית-גת היא באזור השייך לנגב, אני חושב שזה אזור בלתי נפרד. מבחינה זו טובה הצעתו של חבר הכנסת דוד מגן – לחבר את קריית-גת לאזור הנגב.

אני אומר את הדבר הזה בעיקר נוכח מה שקורה היום בקריית-גת. היום העיר קריית-גת שבתה. אומנם זה לא קיבל תהודה ציבורית רבה, כי יש המשבר הקואליציוני ויש הדוח של מבקרת המדינה, אבל קריית-גת שבתה היום מפני שאין כסף לתשלום משכורות, וראש העיר טוען שהוא לא מקבל כסף. אני מאמין לו שהוא לא מקבל כסף. הוא טוען שזה מסיבות כאלה ואחרות. יכול להיות שיש לזה הצדקה. בכל מקרה, קריית-גת נמצאת בתחושה מסוימת שמקפחים אותה. היא גם הוצאה מאזור פיתוח א', לפי תוכנית-שבס, לאחר שהיתה כלולה בו הרבה שנים.

אני חושב, שבסך הכול ההצעה הזאת באה עכשיו לתקן. קריית-גת הוצאה עכשיו מאזור פיתוח א', ואני יודע שראש העיר זאב ביום מתכוון ללכת על זה לבג"ץ. שמעתי תמיכה ציבורית די רחבה מצד חברי הכנסת, שהם אכן תומכים בהחלטתה של קריית-גת, בכלל זה חבר הכנסת אלי דיין, שאמר לי את זה. לכן אני חושב שטוב נעשה אם נחיל את העניין הזה גם על קריית-גת.

אומנם לא חסכתי בזמן כמו שחשבתי, אבל תודה על הסבלנות.

היו"ר ש' וייס:

אין דבר, זה בסדר; דברים מאוד מעניינים. תודה רבה, חברי הכנסת. נצביע, חבר הכנסת מגן?

דוד מגן (הליכוד):

כן. אני מציע להעביר את הצעת החוק לוועדת הכלכלה.

היו"ר ש' וייס:

כן, נעביר את זה לוועדת הכלכלה. אנו מצביעים על הצעת חוק הרשות לפיתוח הנגב (תיקון מס' 2) (גבולות הנגב), התשנ"ג-1993, קריאה ראשונה. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 3

נגד – אין

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק הרשות לפיתוח הנגב (תיקון מס' 2) (גבולות הנגב),
התשנ"ג-1993, לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

שלושה בעד, אין מתנגדים, נמנע אחד. הצעת החוק הועברה לוועדת הכלכלה להכנה לקריאה שנייה ושלישית.

חברי הכנסת, תמה הישיבה. אני מודה לכם על הסולידריות עם היושב-ראש. הישיבה הבאה – מחר, יום שלישי, כ' באייר התשנ"ג, 11 במאי 1993, בשעה 16:00. הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 22:05.